

בבלי ירושלמי תוספתא

חוברת שבועית ללימוד בי"ת
ביחד עם **תכשיטי הבית**
פרק נ"ך ליום

בעידודו של מו"ר הרה"צ שליט"א

פרשת
במדבר
כ"ג – כ"ט אייר תשפ"ו

יוצא לאור ע"י חסידי ברסלב
יבנאל עיר ברסלב, עיר שומרי הלשון, עיר השמחה

ניתן להשיג בתיבה בכניסה ל'היכל מוהרא"ש'

או שלח צרף למייל: breslevsheli1@gmail.com

נדפס לזכות נשמתו הטהורה
של כ״ק אדמו״ר עט״ר
מוהרא״ש
ר׳ אליעזר שלמה בן
ר׳ מנחם זאב זי״ע

לזכות מורנו ורבנו הרה״צ
ר׳ יצחק שמואל אהרן לעזער
שליט״א

יהי רצון שימשיך להנהיג את הקהילה הקדושה מתוך
בריאות איתנה ונחת מכל יצ״ח ותלמידיו

לזכות נשמתם הקדושה והטהורה של
רבי חייא ובניו חזקיה ויהודה
ולזכות
רב המנונא סבא ורב הונא ריש גלותא

טוֹב לוֹמַר לִפְנֵי הַלְמוּד:
לְמוּד הַבַּבְלִי, יְרוּשַׁלְמִי, תּוֹסֶפְתָּא וּנְבִיאִים כְּתוּבִים יְהֶיה לְעִלּוּי
הַשְׁכִינָה הַקְדוֹשָׁה וּלְהָקֵל צַעֲרָהּ, לְעִלּוּי כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל
שֶׁנִּפְטְרוּ מִן הָעוֹלָם, גְּאֻלָּה, יְשׁוּעָה, רְפוּאָה וְהַצָלָחָה לְכֻלָּל
נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּרוּחָנִיוּת וּבְגַשְׁמִיוּת, גִּלּוּי מְשִׁיחַ־צִדְקֵנוּ בְּרַחֲמִים
וּבְנִין בֵּית־מִקְדָּשֵׁנוּ וְתִפְאַרְתֵּנוּ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

מִפְּנֵי שְׁדַרְכָּן שֶׁל שְׂרָצִים לְגַלּוֹת — ואף על גב דאדם נמי דרכו לגלות — איכא למיתלי באדם טהור ובשרצים לטהר, ובאדם טמא לטמא, תלינן בתר רובא לטהר. **וְאֵין דַּרְכָּן לְכַסּוֹת** — הלכך, רישא ליכא למיתלי בשרצים, וטמאים וטהורים שביחד, וחיישינן לטמאים. אלמא במידי דאיסורא תלינן בתר רובא דשכיחי ואף על גב דלקולא. אי נמי, טעמא דהניחה מגולה ומצאה מכוסה, מכוסה ומצאה מגולה, הא מצאה כמו שהניחה — לא טומאה איכא ולא פסולה איכא. "ואילו ספק מים מגולין אסורין" גרסינן. ואף על גב דאיכא למימר: אדם נכנס לשם שגילה אותה, ושאר שרצים גילו אותה שאין בהן סכנה, והוו להו נחשים מיעוטא — תלינן בנחשים ואסירי. אי נמי, פשיטא ליה דהוא עצמו גילה אותה, ושהה בגילוי כדי שיכול נחש לשתות מהן — אמרינן לקמן דאסירי, ואף על גב דמצאה כמו שהניחה. **שמע מינה** **חמירא סכנתא מאיסורא שמע מינה** — ואית דילפי להא דרב אשי דחמירא סכנתא מאיסורא, מדקתני: אם יבולה חולדה לשתות כו' פסולה, ולא קתני "טמאה", דניחא ליה לתנא למיתלי בשרצים, דשמעינן ממילא דאסורה משום סכנת נפשות, ואף על גב דלגבי איסור קולא היא דלא מטמא, ולא מיתלי באדם טמא ואף על גב דדרכו נמי לגלות. משום דאי הוה קתני "טמאה" לא הוה שמעינן מיניה איסור סכנת נפשות. ולא גריס "ואילו ספק מים מגולין אסורין". וקשיא לי בגויה טובא: חדא, דהא לרבנן חולדה קתני ולא נחש. ולרבן גמליאל גופיה או חולדה או נחש קתני, ואם יבולה חולדה לשתות ולא נחש, כגון שמונחת על גבוה — קתני נמי פסולה ולא טמאה. והכא איבעי ליה למיתני טמאה, דמאי סכנת נפשות איכא דאקילו ביה גבי איסור טומאה? ועוד, בנחש נמי ליתני: פסולה משום שרצים וטמאה משום אדם טמא, ואשמועינן תרוייהו, וניחוש נמי לאיסורא, דהא רישא מצי למיתלי באדם טהור ובאדם טמא, ותלינן באדם טמא לחומרא! אלא לאו שמע מינה: טעמא לאו משום סכנה הוא, אלא משום דתלינן ברובא דשכיחא. **כמה** **ישהו** — המים בגלויין, היכא דהוא עצמו הניחן מגולים? **הרחש** — הנחש. "רחש" תרגום של "שרץ". **מתחת אוזן כלי** — חוששין שמא היה שם שרץ ושתה. **הא קא חזי ליה** — כיון שלא שהה לשם הנחש שיעור שיכול לחזור לחורו, אלא כדי שיוכל לבא לשתות — הא ודאי לא אתא, דאי אתא — הא קא חזי ליה בחזרתו לחורו תחת אוזן הכלי בקרקע! **השוחט בסכין ואחר כך נמצאת פגומה** — וידוע הוא שכששחט בדק קודם שחיטה והיה יפה, אבל לא בדק אחר שחיטה מיד. **אפילו שבר בה עצמות** — בין שחיטה לבדיקה אחרונה, דאיכא למיתלי בעצמות — פסולה השחיטה. **שמא בעור** — השחיטה. **נפגמה** — ונמצא שלא נשחטו הסימנים אלא נקרעו, שהפגם קורע, "וזבחת" כתיב (דברים יב). **בעצם נפגמה** — באותו ששיבר בה. **כשמעתיה** — דאמר לעיל (חולין ט,א) בחזקת איסור עומדת עד שיוודע לך במה נשחטה, וזו נולד בה ספק בשחיטה. **כל היום כולו** — לאחר טבילה. **בהמה לא אתרעי** — וכיון דלאו בגופה ממש אתיליד אלא בדבר אחר — לא דמי לטבילה, ולא אתי ספק דריעותא דסכין ומוציא אותו מידי שחיטה ודאית, דודאי עצם פגם. **שחט את הושט** — בעוף שהכשרו בסימן אחד תו לא חיישינן לעיקור דשני. והא דנקט שחיטה בושט ושמוטה בגרגרת — הוא הדין דאפילו איפכא נמי, אלא משום דגרגרת עבידא לאשתמוטי. והכי מיתוקמא ב"השוחט" (חולין כח,א). **נשמטה הגרגרת** — תחלה, הרי נטרפה. **כהאי גוונא** — שנולד בה ספק בסכין.

ומאי

מִפְּנֵי שְׁדַרְכָּן שֶׁל שְׂרָצִים לְגַלּוֹת, וְאֵין דַּרְכָּן לְכַסּוֹת; אִי נַמִי, טַעֲמָא דְּהִנִּיחָהּ מְגוּלָּה וּבָא וּמְצָאָהּ מְכוּסָּה, מְכוּסָּה וּבָא וּמְצָאָהּ מְגוּלָּה, הָא מְצָאָהּ כְּמָה שֶׁהִנִּיחָהּ - לָא טוּמְאָה אִיכָּא וְלָא פְּסוּלָה אִיכָּא; וְאִילּוּ סְפֵק מַיִם מְגוּלִּים - אֲסוּרִין. שְׁמַע מִינָּהּ: חֲמִירָא סַכָּנְתָא מֵאִיסּוּרָא, שְׁמַע מִינָּהּ. תְּנַן הָתָם, שְׁלֹשָׁה מַשְׁקִין אֲסוּרִין מִשּׁוּם גִּלּוּי: מַיִם, וְיַיִן, וְחָלָב. כַּמָּה יִשְׁהוּ וְיִהְיוּ אֲסוּרִין? כְּדֵי שֶׁיֵּצֵא הָרַחַשׁ מִמָּקוֹם קָרוֹב וְיִשְׁתֶּה. וְכַמָּה מָקוֹם קָרוֹב? אֲמַר רַב יִצְחָק בְּרֵיהּ דְּרַב יְהוּדָה: כְּדֵי שֶׁיֵּצֵא מִתַּחַת אוֹזֶן כְּלִי וְיִשְׁתֶּה. - יִשְׁתֶּה? הָא קָא חָזֵי לֵיהּ! אֶלָּא יִשְׁתֶּה וְיַחֲזוֹר לְחוֹרוֹ. אִיתְּמַר: הִשּׁוֹחֵט בְּסַכִּין וְנִמְצֵאת פְּגוּמָה, אָמַר רַב הוּנָא: אֲפִילּוּ שִׁיבֵּר בָּהּ עֲצָמוֹת כָּל הַיּוֹם - פְּסוּלָה, חֲיִישִׁינַן שֶׁמָּא בָּעוֹר נִפְגְּמָה; וְרַב חִסְדָּא אָמַר: כְּשֶׁרָה, שֶׁמָּא בְּעֶצֶם נִפְגְּמָה. בִּשְׁלָמָא רַב הוּנָא - כִּשְׁמַעֲתֵיהּ, אֶלָּא רַב חִסְדָּא מַאי טַעְמָא? - אָמַר לָךְ: עֶצֶם וַדַּאי פּוֹגֵם, עוֹר סָפֵק פּוֹגֵם סָפֵק לָא פּוֹגֵם, הָוֵי סָפֵק וּוַדַּאי, וְאֵין סָפֵק מוֹצִיא מִידֵי וַדַּאי. מִתִּיב רָבָא לְסָיוּעֵיהּ לְרַב הוּנָא: טָבַל וְעָלָה וְנִמְצָא עָלָיו דָּבָר חוֹצֵץ, אַף עַל פִּי שֶׁנִּתְעַפֵּק בְּאוֹתוֹ הַמִּין כָּל הַיּוֹם כּוּלּוֹ - לֹא עָלְתָה לוֹ טְבִילָה, עַד שֶׁיֹּאמַר: בָּרֵי לִי שֶׁלֹּא הָיָה עָלַי קוֹדֶם לָכֵן. וְהָא הָכָא דְּוַדַּאי טָבַל, סָפֵק הָוֶה עֲלֵיהּ סָפֵק לָא הָוֶה עֲלֵיהּ, וְקָאָתֵי סָפֵק וּמוֹצִיא מִידֵי וַדַּאי! - שָׁאנֵי הָתָם, דְּאִיכָּא לְמֵימַר: הַעֲמֵד טָמֵא עַל חֶזְקָתוֹ, וְאֵימָא לֹא טָבַל. - הָכָא נַמִי, הַעֲמֵד בְּהֵמָה עַל חֶזְקָתָהּ, וְאֵימַר לֹא נִשְׁחֲטָה! - חֲרֵי שְׁחוּטָה לְפָנֶיךָ. - הָכָא נַמִי, חֲרֵי טָבַל לְפָנֶיךָ! - הָא אִיתְּילִידָא בֵּיהּ רֵיעוּתָא. - הָכָא נַמִי אִיתְּילִידָא בָּהּ רֵיעוּתָא! - סַכִּין אִיתַּרַעַאי, בְּהֵמָה לָא אִיתַּרַעַאי. מֵיתִיבִי: שָׁחַט אֶת הַוֵּשֶׁט וְאַחַר כָּךְ נִשְׁמְטָה הַגַּרְגֶּרֶת - כְּשֵׁרָה, נִשְׁמְטָה הַגַּרְגֶּרֶת וְאַחַר כָּךְ שָׁחַט אֶת הַוֵּשֶׁט - פְּסוּלָה; שָׁחַט אֶת הַוֵּשֶׁט וְנִמְצָא הַגַּרְגֶּרֶת שְׁמוּטָה, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ אִם קוֹדֶם שְׁחִיטָה נִשְׁמְטָה אִם לְאַחַר שְׁחִיטָה נִשְׁמְטָה - זֶה הָיָה מַעֲשֶׂה, וְאָמְרוּ: כָּל סָפֵק בִּשְׁחִיטָה - פְּסוּלָה; כָּל סָפֵק בִּשְׁחִיטָה לְאָתְווֹיֵי מַאי? לָאו לְאָתְווֹיֵי כְּהַאי גַּוְונָא? - לָא, לְאָתְווֹיֵי סָפֵק שָׁהָה סָפֵק דָּרַס.

וישתה הא קא חזי ליה — בירושלמי מתרץ: כחוט השערה, ושפיפון שמו, ורשות נתנה לקרקע להבקע לפניו, ולא נתנה רשות לכלי להבקע מפניו. **טבל** ועלה כו' — הך דהכא לא שייך לאתויי בפרק "כל היד" (נדה טו,ב) ובפרק "כל הצלמים" (עבודה זרה מא,ב) ובפרק קמא דפסחים (ט,א), דהתם נמי פריך: ואין ספק מוציא מידי ודאי. דשאני הכא, דלחומרא אתא ספק איסורא ומוציא מידי ודאי היתר. והנך דמייתי התם לא שייך לאתויי הכא, דהתם הוי משום דהוי ספק הרגיל.

עד שיאמר ברי לי — הכא לא מפליג בין טבל סמוך לחפיפה ללא טבל סמוך לחפיפה, כדמפליג בפרק בתרא דנדה (סו,ב) דאמר רבא: טבלה ועלתה ונמצאת עליה דבר חוצץ, אם סמוך לחפיפה טבלה אינה צריכה לחזור לחוף ולטבול, ואם כו'. ואומר רבינו תם: דהכא מיירי בנמצא בגוף, והתם מיירי בנמצא בראש. דחפיפה לא תקן עזרא אלא בראש, כדאמרינן "במרובה" (בבא קמא פב,א): דאורייתא לעיוני דילמא מיקטר, ומיקטר לא שייך אלא בראש. ועוד נמי תנן: נזיר חופף ומפספס אבל לא סורק. ובפרק בתרא דנדה (סו,ב) אמר דאשה לא תחוף אלא בחמין, אבל בקרירי לא, משום דמשרו מזייה. אבל בשאר הגוף שייך לומר לשון הדחה, כדאמר התם רבה: לעולם ילמוד אדם בתוך ביתו שתהא מדיחה קמטיה במים, ומשמע נמי קמטים דוקא אבל לא שאר הגוף. ואף על גב דאיכא למימר דנקט קמטים לרבותא, דאף על גב דביאת מים לא בעיא, ראוי לביאת מים בעינן — ליכא למימר הכי, מדלא נקט "אפילו קמטיה" משמע קמטים דוקא. והא דאמר רב נחמן לחמותו: דודי חסרת (נדה סח,א), משמע דכל הגוף בעי חפיפה — התם לאו משום חובה, אלא משום שהיתה רגילה לרחוץ בחמין, כמו שנוהגים גם עכשיו לרחוץ כל הגוף בחמין. ועוד אומר רבינו תם: דהכא מיירי לטהרות, ובנדה איירי לבעלה, שהחמירו לטהרות יותר מלבעלה, כמו שמשמע בנדה בכמה מקומות. ועוד יש להעמיד הך דשמעתין בכהנים, דאין בהן חפיפה משום שטובלין תמיד, כדמשמע בירושלמי ברייש פסחים. **והא** הכא דודאי טבל — פירוש קרוב לודאי הוא דטבל שפיר, כיון שנתעסק באותו המין אחר כך. **סכין** אתרעאי בהמה לא אתרעאי — תימה: דליכא לשנויי הכי אדהיא דמקוה שנמדד ונמצא חסר דבריש נדה (ב,ב), דקאמר התם דכל הטהרות שנעשו על גביו למפרע כולן טמאות, משום דהא חסר לפניך והעמד טמא על חזקתו, ולא אמרינן: מקוה אתרעאי אדם לא אתרעאי. והכא נמי נימא: העמד בהמה על חזקתה ואימא לא נשחטה, דהרי הסכין פגום לפניך! ויש לומר: דשאני התם, דאיכא למימר חסר ואתאי, כדקאמר התם. ועוד יש לומר: דהכא טעמא משום דעצם ודאי פוגם. וכי תימא: התם נמי ודאי טבל, כדאמר הכא גבי טבל ועלה! לא דמי, דמה שנתעסק באותו המין אחר כך עושה אותו ודאי טבל, דמסתמא מאותו מין שנתעסק בא. אבל התם מה שייך לומר ודאי טבל? הרי במקוה חסר טבל, ואין זו טבילה! והא דאמרינן בסמוך גבי רב יוסף דטרף עד תליסר חיותא, איכא למימר דלא כרב חסדא, דלרב חסדא אפילו בתרייתא כשרה, לפי שקרוב לודאי דבעצם של מפרקת של בתרייתא אפגים, לפי שבראשונות רגיל להזהר שלא לדחוק את הסכין בכח במפרקת, לפי שעדיין צריך לשחוט אחרות, אבל באחרונה לא חייש. ועוד יש לומר: דמה לי אתילד ריעותא בסכין ומה לי אתילד ריעותא בבהמה. אלא על כרחך הכי קאמר: סכין אתרעאי, פירוש: ואיכא ספיקי טובא — שמא בעצם נפגמה, ואפילו בעור נפגמה — שמא לא נשחטו הסימנין כנגד הפגימה, והוי כספק ספיקא. והשתא פריך שפיר בתר הכי: כל ספק לאתויי מאי, לאו לאתויי כהאי גוונא? דמשמע שבא לרבות אפילו דבר שנוטה להתיר יותר מלאסור. ומשני: לא, לאתויי ספק שהה ספק דרס, ואף על גב דלא עביד דשחי ודריס, דמסתמא שחט כדרך השוחטין. ופריך: מאי שנא? כיון דתרוייהו קרובים לודאי להכשיר.

ודילמא

ודילמא אדנפיק ואתי בצר ליה שיעורא כו' — אין להקשות: היכי מוכח מהכא דאוקי מילתא אחזקיה? דלמא הכא טמא מספק, דספק טומאה ברשות היחיד ספיקו טמא! דבכל ענין טימא הכתוב, אפילו הוי רשות הרבים שיש בו הרבה בני אדם, ואפילו דבר שאין בו דעת לישאל. אבל קשה: דתניח היכא דליכא ריעותא, אבל היכא דאיכא ריעותא, כגון סכין שנמצאת פגומה, וכן אחד משנים שנטמא ודאי ברשות הרבים, דמטהרין שניהם מטעם חזקה — כהאי גוונא מנלן דאזלינן בתר חזקה? ויש לומר: דאישתכח שחסר לאחר שבעה, אפילו הכי לא מטהרים למפרע כל אותם שנכנסו לבית בימי הסגר. ומיהו קשה: דהך מילתא דמיא למקוה שנמוד ונמצא חסר, דשבקינן לחזקה דמקוה, ומטמאינן לגברא שטבל משום העמד טמא על חזקתו והרי חסר לפניך. והכא נמי הוה לן למימר דשבקינן חזקת נגע, ואזלינן בתר גברא דאוקמינן בחזקת טהרה, והרי חסר לפניך! **אלא** לאו משום דאמרינן אוקמיה אחזקיה — ואין לומר דשאני הכא דאזלינן לחומרא, דמדאורייתא אין לחלק. ועוד, דאף לקולא מטמאין ליה, לשרוף קדשים, ולהביא קרבן אם נכנס למקדש וקא מייתי מספק חולין לעזרה. ועוד, דאף לקולא מוקמינן הכא אחזקיה, דאי היה נגע גדול ובסוף השבוע היה חסר ממה שהיה — מטהרין. וניחוש דלמא אדנפיק ואתי בציר ליה שיעורא והיה בשיעור שהיה בסוף שבוע, ונמצא שהנגע עומד בעיניו ובעי הסגר שני! אלא משום דמוקמינן ליה בשעת הסגר אחזקיה. **כהן** גדול ביום הכפורים יוכיח — תימה: דבפרק "ידיעות הטומאה" (שבועות יז,ב) אמרינן: הנכנס לבית המנוגע דרך אחוריו, אפילו כולו מבפנים חוץ מחוטמו — טהור, "והבא אל הבית" אמר רחמנא — דרך ביאה אסרה תורה! ויש לחלק בין כניסה ליציאה, דאורחא דמילתא ביציאה כתלמיד הנפטר מרבו.

דקיימי

וּמַאי שְׁנָא? - הָתָם אִיתְּילִידָא בָּהּ רִיעוּתָא בַּבְּהֵמָה, הָכָא סָפֵין אִיתְרַעֲאי, בְּהֵמָה לָא אִיתְרַעֲאי. וְהֵילְכְתָא כְּוָותֵיהּ דְּרַב הוּנָא כְּשֶׁלֹּא שִׁיבֵּר בָּהּ עָצֶם, וְהֵילְכְתָא כְּוָותֵיהּ דְּרַב חִסְדָּא כְּשֶׁשִּׁיבֵּר בָּהּ עָצֶם. - מִכְּלָל דְּרַב חִסְדָּא אַף עַל גַּב דְּלָא שִׁיבֵּר בָּהּ עָצֶם? אֶלָּא מֵאַי אִיפְּגִים? - אֵימָא: בְּעֶצֶם דְּמַפְרֶקֶת אִיפְּגִים. הֲוָה עוּבְדָא, וּטָרַח רַב יוֹסֵף עַד תְּלֵיסַר חֵיוָתָא. כְּמַאן? כְּרַב הוּנָא, וַאֲפִילּוּ בְּקַמְּיֵיתָא? - לָא, כְּרַב חִסְדָּא, וּלְבַר מִקַּמְּיֵיתָא. וְאֵיבָּעֵית אֵימָא: לְעוֹלָם כְּרַב הוּנָא, דְּאִי כְּרַב חִסְדָּא, מִכְּדֵי מִחְלָא תָּלִינַן, מִמַּאי דִּבְעֶצֶם דְּמַפְרֶקֶת דְּקַמַּיְיתָא אִיפְּגִים? דִּלְמָא בְּעֶצֶם דְּמַפְרֶקֶת דְּבַתְרַיְיתָא אִיפְּגִים! אֲמַר לֵיהּ רַב אַחָא בְּרֵיהּ דְּרָבָא לְרַב אַשִׁי: רַב כָּהֲנָא מַצְרִיךְ בְּדִיקוּתָא בֵּין כָּל חֲדָא וַחֲדָא; כְּמַאן? כְּרַב הוּנָא, וּלְמִיפְּסָל קַמַּיְיתָא? - לָא, כְּרַב חִסְדָּא, וּלְאַכְשׁוּרֵי בַּתְרַיְיתָא. - אִי הָכִי, תִּיבְּעֵי נַמִּי בְּדִיקַת חָכְמָה! - עַד אֶחָד נֶאֱמָן בְּאִיסּוּרִין. - אִי הָכִי, מֵעִיקָּרָא נַמִּי לָא! - הָאֲמַר רַבִּי יוֹחָנָן: לֹא אָמְרוּ לְהַרְאוֹת סַכִּין לֶחָכָם אֶלָּא מִפְּנֵי כְּבוֹדוֹ שֶׁל חָכָם. מָנָא הָא מִלְּתָא דַּאֲמוֹר רַבָּנַן: אוֹקֵי מִילְּתָא אַחֲזָקֵיהּ? אֲמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָנִי אֲמַר רַבִּי יוֹנָתָן, אָמַר קְרָא: "וְיָצָא הַכֹּהֵן מִן הַבַּיִת אֶל פֶּתַח הַבָּיִת וְהִסְגִּיר אֶת הַבַּיִת שִׁבְעַת יָמִים", דִּלְמָא אַדְּנָפֵיק וְאָתָא בְּצַר לֵיהּ שִׁיעוּרָא! אֶלָּא לָאו מִשּׁוּם דְּאָמְרִינַן אוֹקֵי אַחֲזָקֵיהּ. מַתְקִיף לָהּ רַב אַחָא בַּר יַעֲקֹב: וְדִילְמָא בְּגוֹן שֶׁיָּצָא דֶּרֶךְ אֲחוֹרָיו, דְּקָא חָזֵי לֵיהּ כִּי נָפֵק! אֲמַר לֵיהּ אַבָּיֵי, שְׁתֵּי תְּשׁוּבוֹת בַּדָּבָר: חֲדָא, דִּיצִיאָה דֶּרֶךְ אֲחוֹרָיו לָא שְׁמָהּ יְצִיאָה; וְעוֹד, אֲחוֹרֵי הַדֶּלֶת מַאי אִיכָּא לְמֵימַר? וְכִי תֵּימָא דְּפָתַח בֵּיהּ כַּוָּותָא - וְהָתְנַן: בַּיִת אָפֵל, אֵין פּוֹתְחִין בּוֹ חַלּוֹנוֹת לְרְאוֹת אֶת נִגְעוֹ! אֲמַר לֵיהּ רָבָא, דְּקָאָמְרַתְּ: יְצִיאָה דֶּרֶךְ אֲחוֹרָיו לָא שְׁמָהּ יְצִיאָה - כֹּהֵן גָּדוֹל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים יוֹכִיחַ, דִּכְתִיב בֵּיהּ יְצִיאָה, וְתָנַן: יָצָא וּבָא לוֹ דֶּרֶךְ כְּנִיסָתוֹ; וּדְקָאָמְרַתְּ: בַּיִת אָפֵל אֵין פּוֹתְחִין בּוֹ חַלּוֹנוֹת לְרְאוֹת אֶת נִגְעוֹ - הָנֵי מִילֵּי הֵיכָא דְּלָא אִיתַּחֲזַק, אֲבָל הֵיכָא דְּאִיתְחֲזַק - אִיתְחֲזַק. תַּנְיָא דְּלָא כְּרַב אַחָא בַּר יַעֲקֹב: "וְיָצָא הַכֹּהֵן מִן הַבַּיִת" - יָכוֹל יֵלֵךְ לְתוֹךְ בֵּיתוֹ וְיִסְגֹּר? תַּלְמוּד לוֹמַר: "אֶל פֶּתַח הַבַּיִת"; אִי פֶּתַח הַבַּיִת, יָכוֹל יַעֲמוֹד תַּחַת הַמַּשְׁקוֹף וְיִסְגֹּר? תַּלְמוּד לוֹמַר: "מִן הַבַּיִת" - עַד שֶׁיֵּצֵא מִן הַבַּיִת כּוּלּוֹ; הָא כֵּיצַד? עוֹמֵד בְּצַד הַמַּשְׁקוֹף וּמַסְגִּיר. וּמְנַיִן שֶׁאִם הָלַךְ לְתוֹךְ בֵּיתוֹ וְהִסְגִּיר, אוֹ שֶׁעָמַד בְּתוֹךְ הַבַּיִת וְהִסְגִּיר, שֶׁהֲסְגִּירוֹ מוּסְגָּר? תַּלְמוּד לוֹמַר: "וְהִסְגִּיר אֶת הַבַּיִת", מִכָּל מָקוֹם. - וְרַב אַחָא בַּר יַעֲקֹב:

כגון

ומאי שנא — הא ספק והא ספק! **הלכתא כרב הונא** — דחיישינן לעור. ועל ידי היה מעשה והורה לי רבינו יעקב בן רבי יקר בעוף לאיסור. **מכלל דרב חסדא אפילו כשלא שיבר בה עצם** — לאחר שחיטה, מכשיר. מדאצטריך למימר הלכתא כרב הונא כשלא שיבר — מכלל דפליג רב חסדא עליה. **בעצם מפרקת** — לאחר שחיטה. שנגע בעצם הצואר, והיא המפרקת, דכתיב (שמואל א ד) "ותשבר מפרקתו". ולא סבירא לן כוותיה למתלי לקולא, דהוהיא נגיעה דעצם מפרקת לא פגמה לסכין טפי מעור. אבל שבירת עצמות, בההוא ודאי תלינן. **תליסר חיותא** — שלא בדק בין זו לזו, ולאחר שחיטת כולן נמצאת פגומה. **כמאן** — סבירא ליה. **כרב הונא ואפילו בהמה קמייתא** — נמי טרפה, דחיישינן לעור? ולשון בעיא הוא. **לא כרב חסדא** — ומשום עצם מפרקת דקמייתא טרפינהו לכולהו בתרייתא. **מכדי מיתלא תלינן** — דהא ודאי נגיעת סכין במפרקת לא פגמה טפי מעור, שהרי אינו מכה עליו בכח, ואפילו הכי תלי ביה לקולא. הלכך, כי שחט בהמות טובא תלי נמי רב חסדא במפרקת דבתרייתא ומכשר להו. **למפסל קמייתא** — בעיא היא: האי דמצריך בדיקה לאחר שחיטת הראשונה מיד, משום דאי משכח לה פגומה טריף לה, כרב הונא? **לא כרב חסדא** — סבירא ליה, דלא חיישׁ לעור, ומצריך בדיקה שאם תמצא פגומה יתקננה, ויהיו אחרונות כשרות עם הראשונה. דאי לא בדק, ושחיט ליה לאידך ומשכח לה פגומה — חיישינן למפרקת דקמייתא ואסירי בתרייתא. ולית ליה הא דאמרן לעיל: מכדי מתלא תלינן כו'. ואף על גב דמשנינא הכי — דיחויא בעלמא הוא, כלומר, לעולם אימא לך כרב חסדא סבירא ליה. אבל רב כהנא ודאי כרב הונא קאמר למפסל קמייתא, כדאוקמינן לעיל הלכתא כוותיה, והשוחט אפילו בהמה אחת צריך לבדוק הסכין אחר שחיטה, ואם שחט הרבה ולא בדק בינתים ואחר כך נמצאת פגומה — אף הראשונה אסורה. **אי הכי** — דמשום הא דבעי למישחטיה קא בדיק — הוי ליה בדיקה דקודם שחיטה, ותיבעי חכם להראות לו את הסכין, דילפינן (חולין יז,ב) מ"ושחטתם בזה ואכלתם". ומדלא בעי למחוי לחכם, שמע מינה לאו בדיקה דקודם שחיטה חשיב ליה! **עד אחד נאמן באיסורין** — דכל יחיד ויחיד האמינתו תורה — "וזבחת מבקרך ומצאנך" [דברים יב] "ושחט את בן הבקר" (ויקרא א), ואבלי כהנים על ידו, ולא הזקיקו להעמיד עדים בדבר. ולא הצריכה תורה עדים אלא לעונש ממון, או מיתת בית דין, ולעריות, דגמרינן (גיטין צ,א) "דבר" "דבר" מממון. **האמר רבי יוחנן** — תירוצא הוא. **הא דאמור רבנן כו'** — במקומות הרבה סמכו על החזקה לאסור ולהתיר, כי ההוא דלעיל. **ויצא הכהן וגו'** — דבעינן דניפוק מכל הבית ואחר כך יסגיר את הדלת. ואף על גב דאיכא למימר: דלמא עד דנפיק ואתי בציר ליה שיעוריה מכגריס, ונמצא שלא היה נגע בשעת הסגר, ואין הסגרו הסגר, דכמאן דליתיה דמי. **ועוד אחורי הדלת** — אם היה נגע אחורי הדלת ביציאתו, היכי חזי ליה? **דפתח ביה כוותא** — חלון בדלת קודם הסגר. **אין פותחין בית אפל** — שצריך לפתוח לו חלונות לראות הנגע פוטרין אותו לגמרי, כדכתיב (יקרא יד): "בנגע נראה לי בבית" — לי ולא לאורי, שאם עמד במקום אפל וצריך שם להדליק את הנר אינו נגע. **כהן גדול ביום הכפורים** — כשהוא יוצא מבית קדשי הקדשים לאחר הוצאת כף ומחתה, כתיב: "ויצא ועשה עולתו" וגו' ב"אחרי מות" [ויקרא טז]. **ותנן** — במסכת יומא (נב,ב). **יצא ובא לו דרך כניסתו** — פניו כלפי לפנים ולפנים. כדרך שנכנס — כך מחזר ויוצא, דרך אחוריו. **דלא אתחזק** — כל זמן שלא ראה הכהן את הנגע במראותיו, שהיה מקום אפל ואין מראהו ניכר. אבל נגע שעומד אחורי הדלת וכבר הכיר שהוא נגע, ואין צריך חלון אלא להעמידו בחזקתו — פותחין. **תניא דלא כרב אחא בר יעקב** — דאמר דלא מוקי אחזקתו אלא ביצא דרך אחוריו, דחזי ליה עד שעת הסגר. דהכא קתני שאם הלך לביתו והסגירו הסגרו הסגר, והכא ודאי איכסי נגע מיניה, ומוקמי ליה אחזקיה. **יכול** — יהא לו רשות לילך לתוך ביתו ולחזור ולסגור הדלת? **תחת המשקוף** — מפתן העליון. (**הלך לביתו והסגיר** — על ידי חבל ארוך, כגון שהיה ביתו סמוך לשם). **בתוך הבית** — תחת המשקוף. **ורב אחא** — אמר לך: מהא לא תותבן, דאיכא לאוקמי.

כגון

כְּגוֹן דְּקָיְימִי דָּרָא דְּגַבְרֵי וְאָמְרִי: כְּדְקָאֵי קָאֵי. מְנָא הָא מִילְתָא דַּאֲמוּר רַבָּנַן זִיל בָּתַר רוּבָּא? - מְנָלַן?! דִּכְתִיב: "אַחֲרֵי רַבִּים לְהַטּוֹת"! - רוּבָּא דְּאִיתָא קַמָּן, כְּגוֹן תֵּשַׁע חֲנוּיוֹת וְסַנְהֶדְרִין - לָא קָא מִיבָּעְיָא לָן. כִּי קָא מִיבָּעְיָא לָן - רוּבָּא דְּלֵיתֵיהּ קַמָּן, כְּגוֹן קָטָן וְקַטָּנָה, מְנָלַן? אֲמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: (סִימָן: זמן שבח מכנש) אָתְיָא מֵרֵישָׁא שֶׁל עוֹלָה, דְּאָמַר קְרָא: "וְנִתַּח אוֹתָהּ לִנְתָחֶיהָ" - אוֹתָהּ לִנְתָחֶיהָ, וְלֹא נְתָחֶיהָ לִנְתָחִים; וְנִיחוּשׁ שֶׁמָּא נִיקַּב קְרוּם שֶׁל מוֹחַ! אֶלָּא לָאו מִשּׁוּם דְּאָמְרִינַן זִיל בָּתַר רוּבָּא. - מִמַּאי? דִּילְמָא דְּפָלֵי לֵיהּ וּבְדַק לֵיהּ; וְאִי מִשּׁוּם "אוֹתָהּ לִנְתָחֶיהָ" וְלֹא נְתָחֶיהָ לִנְתָחִים - הָנֵי מִילֵּי הֵיכָא דְּחָתֵיךְ לֵיהּ לְגַמְרֵי, אֲבָל הֵיכָא דְּלֵיף לֵית לָן בָּהּ! מָר בְּרֵיהּ דְּרָבִינָא אֲמַר: אָתְיָא מִשִּׁבְירַת עֻצָּם בַּפֶּסַח, דְּאָמַר רַחֲמָנָא: "וְעֶצֶם לֹא תִשְׁבְּרוּ בוֹ"; וְנִיחוּשׁ שֶׁמָּא נִיקַּב קְרוּם שֶׁל מוֹחַ! אֶלָּא לָאו מִשּׁוּם דְּאָמְרִינַן זִיל בָּתַר רוּבָּא. - מִמַּאי? דִּלְמָא דְּמַנַּח גּוּמַרְתָּא עֲלֵיהּ וְקָלֵי לֵיהּ וּבְדִיק לֵיהּ, דְּתַנְיָא: הַמְּחַתֵּךְ בְּגִידִים וְהַשּׁוֹרֵף בַּעֲצָמוֹת - אֵין בּוֹ מִשּׁוּם שִׁבְירַת עֶצֶם! רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק אָמַר: אָתְיָא מֵאֲלִיָּה, דְּאָמַר רַחֲמָנָא: "חֻלְבּוֹ הָאַלְיָה תְּמִימָה"; וְלִיחוּשׁ שֶׁמָּא נִפְסְקָה חוּט הַשִּׁדְרָה! אֶלָּא לָאו מִשּׁוּם דְּאָמְרִינַן זִיל בָּתַר רוּבָּא. וְכִי תֵּימָא דְּמִתַּתַאי פָּסֵיק לָהּ - "לְעֻמַּת הָעֲצָה" אָמַר רַחֲמָנָא, מָקוֹם שֶׁהַכְּלָיוֹת יוֹעֲצוֹת. - מִמַּאי? דִּלְמָא דְּפָתַח לָהּ וּבְדִיק לָהּ; וְאִי מִשּׁוּם "תְּמִימָה" - הָנֵי מִילֵּי הֵיכָא דַּחֲתָכָהּ לְגַמְרֵי, אֲבָל הֵיכָא דְּלֵיף לֵית לָן בָּהּ! רַב שֵׁשֶׁת בְּרֵיהּ דְּרַב אִידִי אֲמַר: אָתְיָא מֵעֻגְלָה עֲרוּפָה, דְּאָמַר רַחֲמָנָא: "הָעֲרוּפָה" - כְּשֶׁהִיא שְׁלֵמָה תֵּיהָוֵי; וְלִיחוּשׁ דִּלְמָא טְרֵפָה הִיא! אֶלָּא לָאו מִשּׁוּם דְּאָמְרִינַן זִיל בָּתַר רוּבָּא. וְכִי תֵּימָא, מַאי נָפְקָא מִינָּהּ - הָא אָמְרִי דְּבֵי רַבִּי יַנַּאי: כַּפָּרָה כְּתִיב בָּהּ כְּקָדָשִׁים. רַבָּה בַּר רַב שֵׁילָא אֲמַר: אָתְיָא מִפָּרָה אֲדוּמָּה, דְּאָמַר רַחֲמָנָא: "וְשָׁחַט... וְשָׂרַף", מַה שְׁחִיטָתָהּ כְּשֶׁהִיא שְׁלֵמָה - אַף שְׂרֵיפָתָהּ כְּשֶׁהִיא שְׁלֵמָה; וְלִיחוּשׁ דִּילְמָא טְרֵפָה הִיא! אֶלָּא לָאו מִשּׁוּם דְּאָמְרִינַן זִיל בָּתַר רוּבָּא. וְכִי תֵּימָא, מַאי נָפְקָא מִינָּהּ - "חַטָּאת" קְרֵייהּ רַחֲמָנָא. רַב אַחָא בַּר יַעֲקֹב אֲמַר: אָתְיָא מִשְּׁעִיר הַמִּשְׁתַּלֵּחַ, דְּרַחֲמָנָא אֲמַר: "וְלָקַח אֶת שְׁנֵי הַשְּׂעִירִם" - שֶׁיִּהוּ שְׁנֵיהֶם שָׁוִים; וְלִיחוּשׁ

דילמא

כגון דקיימי דרא דגברי — האחד עומד במפתן ורואה ומגיד לזה, וזה לזה עד הכהן, דלא בציר. **מנא הא מילתא** — איידי דאיירי במנא הא מילתא דחזקה, נקט נמי הא. **מנלן** — בתמיה. **תשע חנויות** — כולן מוכרות בשר שחוטה ואחת מוכרת בשר נבלה, ונמצא בשר בארץ — הלך אחר הרוב, דהא קמן חזינא דרובא דהיתירא. **וסנהדרין** — דתנן (סנהדרין מ,א): שנים עשר מזכין ואחד עשר מחייבין — זכאי. **קמן וקטנה** — דפליגי רבנן עליה דרבי מאיר ביבמות (סא,ב), דתנן: יבם קטן שבא על יבמה קטנה — יגדלו זה עם זה, ולא חיישינן שמא תמצא אילונית או הוא סריס, ונמצא פוגע באשת אחיו שלא במקום מצוה, דבעי להקים לאחיו שם והאי לאו בר הכי הוא. אלא אמרינן: זיל בתר רוב קטנים דעלמא, דאינם סריסים, והיינו רובא דליתיה קמן. **אתיא מריש של עולה** — שאין יכולין לחצותו ולבדוק בקרום של מוח שמא ניקב, והוא אחת משמונה עשרה טרפות, משום דכתיב (ויקרא א): "ונתח אותה לנתחיה" — ולא נתחיה לנתחים, שאסור לחתוך נתחיה אחד לשנים. וקרבן טרפה פסולה — בשמעתא קמייתא דמנחות (ה,ב): שכשהוא אומר למטה "מן הבקר" שאין תלמוד לומר, אלא להוציא את הטרפה. **דפלי ליה** — קורעו וחוצהו ולא יבדיל. **פלי** = *פרטי"ר בלעז. **לייף** = מחובר. תרגום "וְחַבַּרְתָּ" — ותלפף. **גומרתא** = גחלת. **וקלי ליה** — לעצם הגולגולת, לבדוק ליה לקרום. **המחתך בגידין** — אף על פי דקשין בעצמות. **מאליה** — המקריב שלמים או חטאת מכבש ואיל, קרב אליה עם האימורים. מן הכליות ולמטה לצד הזנב והזנב קרי ליה "אליה". **חוט השדרה** — שנפסק טרפה. ובולהו תנינהו ב"אלו טריפות" (חולין מב,א). **דמתתאי פסק ליה** — שמשפיל לחותכה סמוך לזנב, שאפילו נפסק החוט באותו אליה אין הבהמה נטרפה בו, כדאמרינן ב"אלו טריפות" (שם מה,ב): עד היכן חוט השדרה — עד בין הפרשות, דהיינו כנגד היריכים, שהחוט מתפצל שם לשלשה: האחד פורש לצד עצם ימין האליה שקורין *הנק"ש בלעז, והשני לשמאלו, והאמצעי הולך כדרכו עד סוף הזנב. ומבין הפרשות והלאה לא מתקרי חוט השדרה להטריף בו, שכבר הבהמה נסמך על ירכה ולא על חללה, ואין צריך לחוט. והא נמי מבין הפרשות ולמטה פסיק לה לאליה, ובודק כל החוט הנשאר מבין הפרשות ולמעלה עד המוח של ראש שהוא יוצא משם. **מקום שהכליות יועצות** — למעלה מן הפרשות הוא. בברכות (סא,א) אמרינן: לב מבין כליות יועצות. **היכא דלייף** — שמחובר מבחוץ לצד הגב, ואינו פותח לצד הגב, אלא לצד החלל מבקע את השדרה כולה לארכה. **שלמה תהוי** — אפילו לאחר עריפה, עולמית. אלמא, לא מצינו למיתבר גרמי ולמיבדק אי טרפה היא דניתי אחריתי. **מאי נפקא מינה** — אי טרפה היא? הא לאו קרבן הוא. ומ"הערופה" לא נפקא אלא שתהא לעולם בעין עריפה, שלא ינתחנה לאבריו, אבל טרפות מחיים לא שמעינן מינה! **האמר רבי ינאי** — בקדושין (נז,א) לענין לאסור בהנאה. **כפרה כתיב בה כקדשים** — "כפר לעמך ישראל", מה קדשים אסורין בהנאה — אף היא אסורה בהנאה, והכי נמי לענין טרפה מהתם תיפוק. **כשהיא שלמה** — שלא ינתחנה. **חטאת קרייה רחמנא** — (במדבר יט) "למי נדה חטאת היא".

ודילמא

דקיימי דרא דגברי — בלא זה היה יכול לומר: כגון שהיה אדם אחד עומד לשם בשעת הסגר וראה שלא חסר. אלא רוצה לפרש באותו ענין שאף הכהן עצמו היה יכול לידע. **מנא** הא מילתא דאמור רבנן זיל בתר רובא — ואם תאמר: כיון דאמרינן זיל בתר חזקה — כל שכן בתר רובא, דרובא וחזקה רובא עדיף! ויש לומר: דלרב אחא בר יעקב בעי, דלא קים ליה חזקה מקרא. ולמאי דמפרש רבינו חיים, דהא דרובא עדיף מחזקה — לא מסברא, אלא ילפינן מפרה אדומה, דאזלינן בתר רובא אף על גב דאיכא חזקה כנגד הרוב, דאוקי גברא שמזין עליו בחזקת טמא — אתי שפיר הכא. **אבל** היכא דלייף לית לן בה — מקשין: אמאי לא יליף מכל קרבנות דדחו שבת, ולא חיישינן שמא ימצא קרבן טרפה ונמצא שחלל שבת? ונראה לי דאין יכול להוכיח משם, דאיכא למימר דמספק נמי אמר רחמנא דלדחי שבת מצות קרבן, כמו שבפיקוח נפש אמרינן בסוף פרק קמא דכתובות (טו,ב) דלא הלכו בו אחר הרוב.

דמנה גומרתא כו' — ואפילו חל ערב פסח להיות בשבת, מלאכה שאי אפשר לעשות מערב שבת דוחה את השבת. **אתיא** מעגלה ערופה — תימה, דלא דחי גבי פרה ועגלה: כיון דלייף לית לן בה! ויש לומר: דמשמע דבשעת שריפה ולאחר עריפה תהיה שלימה כמו בשעת שחיטה ועריפה.

הערופה כשהיא שלמה — לקמן בפרקין (חולין כד,א) דרשינן נמי מ"הערופה" — זאת בעריפה ואין אחרת בעריפה. ובסוף פרק "כל הבשר" (חולין קיז,ב) גבי דבר שנעשה מצותו אמר: תרי מיעוטי כתיבי "ושמו" "הערופה"! ויש לומר: דמ"הערופה" משמע שפיר ההוא מיעוטא דזאת בעריפה, ומדסמך "העגלה" ל"הערופה" דרשינן העגלה שלמה. **אתיא** מפרה אדומה — ואם תאמר: כיון דפרה בת שתי שנים, אם כן דילמא היינו משום דאוקמיה אחזקה שאינה טרפה, למאן דאמר טרפה אינה חיה! ומיהו, כאן יש לומר דאיכא חזקה אחרת כנגדה, דהעמד טמא על חזקתו. אבל לקמן דיליף מעדים זוממים קשה! ויש לומר: דכל חזקה שלא נתבררה ולא נודעה אפילו שעה אחת — לא אזלינן בתרה. ויש ללמוד מתוך כך הלכה למעשה, דאם עשה גבינות מכמה בהמות, ואחר כך נשחטה האחת ונמצאת טרפה — שכולם אסורות. דאין לי להעמיד פרה אחזקתה ולומר: השתא הוא דנטרפה. מיהו, בטרפה מחמת שהריאה היא סרוכה, דאם היינו בקיאין לבדוק אפשר שהיה לה היתר — אין לאסור, דהוה ליה ספק ספקא: ספק אינה טרפה, ואם תמצא לומר טרפה — אימא דאחר כך נטרפה. **חטאת** קרייה רחמנא — תימה: דלא קאי האי טעמא בריש "אין מעמידין" (עבודה זרה כג,ב) דדייק התם גבי פלוגתא דרבי אליעזר ורבי יהושע: עד כאן לא פליגי אלא בחששא, אבל היכא דודאי רבעה — פסולה, שמע מינה דפרה קדשי מזבח היא. ומשני דשאני פרה, דקרייה רחמנא "חטאת". אלא מעתה תפסל ביוצא דופן! אלמה תניא הקדישה ליוצא דופן פסולה ורבי שמעון מכשיר? פירוש: ואי איתא להאי דרשה דחטאת, מסתמא אקרא לא הוה פליג רבי שמעון! ומסיק: אלא שאני פרה, הואיל ומום פוסל בה — דבר ערוה ועבודה זרה פוסלין בה. לכך פסולה ברביעה, וביוצא דופן כשרה. ורבנן דפסלי ביוצא דופן, משום דסברי דקדשי מזבח היא. ומיהו, על כרחיך אי אפשר לפרשה כן, דבכל דוכתא אמרינן: שאני פרה דקדשי בדק הבית היא, אם כן הוה אתי כרבי שמעון! ונראה לפרש דהכי פריך: אלא מעתה תפסל ביוצא דופן! ופריך לבולהו טעמי, בין נפרש דטעמא דרביעה משום דקדשי מזבח היא, בין נפרש משום דחטאת קרייה רחמנא. דמסתמא רבי שמעון לא פליג ארבותיו רבי אליעזר ורבי יהושע! ומשני: שאני פרה הואיל ומום פוסל בה. ולא גרסינן "אלא". ובספרים לא היה כתוב, אלא שבקונטרס הגיה וכתב: הכי גרסינן "אלא". וטעמא דחטאת קרייה רחמנא לעולם קאי לרבנן דפסלי ביוצא דופן. ואם תאמר: לרבי שמעון

דלית ליה דחטאת קרייה רחמנא, מנא ליה דטרפות פוסל בה? ויש לומר: דנפקא ליה מדכתיב "תמימה", כדדרשינן בפרק קמא דמסכת עבודה זרה (ו,א) דנח גופיה לאו טרפה הוה מדכתיב "תמים". ורבנן אצטריך "תמימה" לכדדרשינן בספרי "תמימה" — דאף שתי שערות שחורות פוסלות בה. ולרבי שמעון תרתי שמע מינה, מדכתיב "תמימה" בין "אדומה" ל"אשר אין בה מום". ועוד יש לומר:

דבפסול התלוי בגופה מודו כולי עלמא, כדתנן (פרה פ"ד מ"א): שחטה שלא לשמה פסולה, והיינו מ"חטאת היא". ובספרי נמי דרשינן "חטאת היא" דמועלין בה, וכמה דרשות. ואם תאמר: בכל דוכתין דמשני קדשי בדק הבית, אמאי לא חשיב ליה בקדשי מזבח משום ד"חטאת" קרייה רחמנא? ויש לומר: דבכל דוכתין מסלק לה בקושיא אחריתי. ובפרק "אלו קדשים" (תמורה כ,א) דקאמר דאין פרה עושה תמורה משום דקדשי בדק הבית היא, כיון דנפקותא ליתא בגוף הפרה לא שייך דרשה ד"חטאת" קרייה רחמנא. ובבכורות (כה,א) נמי דקאמר דאין בה איסור גיזה ועבודה לאחר שנפדית משום דקדשי בדק הבית היא ולא הויא בפסולי המוקדשים שנפדו — משום דלאחר פדיון, שאין תורת פרה עליה, לא קרייה רחמנא "חטאת". אי נמי, מה שנפדית היינו משום דלב בית דין מתנה עליה דאי לא הוצרכוה תהא לדמיה, כדאמרינן בפרק קמא דשבועות (יא,א). [שייך לעמוד א] **ושחט** ושרח — אף על פי שיש פסוק אחד בינתים, מכל מקום משמע: ושרף את הפרה כמו שהיתה בשעת שחיטה, מדלא כתיב "ושרף אותה". **כגון** שהיו אביו ואמו חבושים בבית האסורין — ועוד הוה מצי למידק: ודילמא משום דאזלינן בתר חזקה, דהעמד האם בחזקת צדקת. **ובי** תימא דבדקינן ליה — מקשינן: דנילף מרוצח גופיה דאזלינן בתר רובא, דדילמא הרוצח הוא טרפה, וטרפה שהרג את הנפש פטור! ושמא דאזלינן בתר רובא מדלא חיישינן להרוג את הטרפה לא נילף בעלמא. ועוד נראה לי, דטעמא דטרפה שהרג פטור, דהיינו משום דהוי עדות שאין אתה יכול להזימה, ואי קטלינן עדים כשהוזמו לא שפיר קטלינן. ואם כן אין להוכיח אלא במאי דקטלינן לעדים ולא חיישינן דלמא הך דאסהידו ביה טרפה הוה, כדקאמר בסמוך. וכן מצינו בשם רבינו מנחם הקדוש. אך קשה לי: מאי קאמר "ובי

דִּילְמָא חַד מִינַּיְיהוּ טְרֵיפָה הוּא! אֶלָּא לָאו מִשּׁוּם דְּאָמְרִינַן זִיל בָּתַר רוּבָּא. וְכִי תֵּימָא, מַאי נָפְקָא לָן מִינָּהּ - הָא אֵין גּוֹרְל קוֹבֵעַ לַעֲוָאזֵל אֶלָּא בְּדָבָר הָרָאוּי לַשֵּׁם. וְכִי תֵּימָא דְּבָדְקִינַן לֵיהּ - וְהָתְנַן: לֹא הָיָה מַגִּיעַ לְמַחֲצִית הָהָר עַד שֶׁנַּעֲשָׂה אֵבָרִים אֵבָרִים. רַב מָרִי אָמַר: אָתְיָא מִמַּכָּה אָבִיו וְאִמּוֹ, דְּאָמַר רַחֲמָנָא: קְטַלֵּיהּ; וְלֵיחוּשׁ דִּילְמָא לָאו אָבִיו הוּא! אֶלָּא לָאו מִשּׁוּם דְּאָמְרִינַן זִיל בָּתַר רוּבָּא, וְרוֹב בְּעִילוֹת אַחַר הַבַּעַל. - מִמַּאי? דִּילְמָא כְּגוֹן שֶׁחָיוּ אָבִיו וְאִמּוֹ חֲבוּשִׁים בְּבֵית הָאֲסוּרִין! - אֶפִילּוּ הָכִי, אֵין אַפּוֹטְרוֹפּוֹס לַעֲרָיוֹת. רַב כָּהֲנָא אָמַר: אָתְיָא מֵהוֹרֵג אֶת הַנֶּפֶשׁ, דְּאָמַר רַחֲמָנָא: קְטַלֵּיהּ; וְלֵיחוּשׁ דִּילְמָא טְרֵפָה הֲוָה! אֶלָּא לָאו מִשּׁוּם דְּאָמְרִינַן זִיל בָּתַר רוּבָּא. וְכִי תֵּימָא דְּבָדְקִינַן לֵיהּ - הָא קָא מִינַּוְולֵיהּ. וְכִי תֵּימָא, מִשּׁוּם אִיבּוּד נְשָׁמָה דְּהַאי נִינַּוְולֵיהּ - וְלֵיחוּשׁ שֶׁמָּא בִּמְקוֹם סַיִף נָקֵב הֲוָה. רָבִינָא אָמַר: אָתְיָא מֵעֵדִים זוֹמְמִין, דְּאָמַר רַחֲמָנָא: "וַעֲשִׂיתֶם לוֹ כַּאֲשֶׁר זָמַם" וגו'; וְלֵיחוּשׁ דִּילְמָא הָךְ דְּאַסְהִידוּ בֵּיהּ טְרֵפָה הֲוָה! אֶלָּא לָאו מִשּׁוּם דְּאָמְרִינַן זִיל בָּתַר רוּבָּא. וְכִי תֵּימָא דְּבָדְקִינַן לֵיהּ - וְהָתַנְיָא, בְּרַבִּי אוֹמֵר: לֹא הָרְגוּ - נֶהֱרְגִין, הָרְגוּ - אֵין נֶהֱרָגִין. רַב אַשִׁי אָמַר: אָתְיָא מִשְּׁחִיטָה עַצְמָהּ, דְּאָמַר רַחֲמָנָא: שְׁחוֹט וֶאֱכוֹל; וְלֵיחוּשׁ שֶׁמָּא בִּמְקוֹם נֶקֶב קָא שָׁחֵיט! אֶלָּא לָאו מִשּׁוּם דְּאָמְרִינַן זִיל בָּתַר רוּבָּא. אֲמַר רַב אַשִׁי: אֲמַרִיתָא לִשְׁמַעֲתָא קַמֵּיהּ דְּרַב כָּהֲנָא, וְאָמְרִי לָהּ רַב כָּהֲנָא קַמֵּיהּ דְּרַב שִׁימִי, וַאֲמַר לֵיהּ: וְדִלְמָא הֵיכָא דְּאָפְשָׁר אָפְשָׁר, הֵיכָא דְּלָא אָפְשָׁר לָא אָפְשָׁר! דְּאִי לָא תֵּימָא הָכִי, לְרַבִּי מֵאִיר דְּחָיֵישׁ לְמִיעוּטָא, הָכִי נַמִי דְּלָא אָכֵיל בִּישְׁרָא?! וְכִי תֵּימָא הָכִי נַמִי,

פסח

ודילמא חד מינייהו — האי דעזאזל טרפה הוא. דבשלמא הך דלשם בדיק ליה לאחר שחיטה, אלא חבירו משתלח לצוק ואין נשחט. **אין הגורל קובע לעזאזל אלא בראוי לשם** — שהרי בשעת הגורל אין ידוע איזה יעלה לשם, הילכך שמעינן ממילא דטרפה לא מייתינן. **בדקינן ליה** — לאחר דחייתו לצוק. **אברים אברים** — ותו לא מצי בדק ליה, דאין יכול לידע איזו שבירה מחיים. **קטליה** — הורגהו. **בבית האסורין** — שם עברתו אמו. ואין לחוש שמא בא עליה, אחר ששניהן לבדם היו עד הוכר העובר. **טרפה הוה** — ההרוג, ואין זה ראוי ליהרג, דגברא קטילא קטיל. **וכי תימא משום איבוד נשמה** — דהאי רוצח דלא לימות, משום דבעינן "ושפטו העדה... והצילו העדה" (במדבר לה). **נינוליה** — להאי נהרג, ואי לאו משתכח טרפה יהרג רוצח זה. **ואמאי** — ליחוש במקום סייף שהרגו בה נקב היה תחלה, וטרפה הוא, וגברא קטילא קטיל. **וכי תימא דבדקינן ליה** — כלומר, דכשנהרג על ידי עדותן ואחר כך הוזמו מישתעי קרא, ונבדקיה קודם שנהרגם. **והתניא רבי אומר** — לא ידעינן מנו, אלא אחד גדול בדורו היה, ועל שם כך נקרא "ברבי", כדאשכחן ב"כיצד מעברין" בעירובין (נג,א): אמר רבי אושעיא ברבי, ובפרק שני (חולין כח,א): רבי אלעזר הקפר ברבי. **הרגו** — קודם שהוזמו. **אין נהרגים** — דכתיב: "באשר זמם", ולא באשר עשה. **אתיא משחיטה עצמה** — דאיירי בה עד השתא. **דלמא במקום נקב קא שחיט** — נקובת הושט במשהו. אבל גרגרת ברובא, ואם חסרה בכאיסר — טרפה, ב"אלו טרפות" (חולין מה,א). **היכא דאפשר** — לעמוד על בירור בודקין, ולא סמכינן ארובא, וצריכין לבדוק בהמה מכל שמונה עשרה טרפות. אי נמי, כגון קטן וקטנה, דאפשר לנו להמתין עד שיגדלו ונדע שאינו סריס — נמתין, והנך כולהו משום דלא אפשר הוא. **לרבי מאיר** — דלא אזיל בתר רובא, הכי נמי דלא אכל בשרא משום דשמא במקום נקב קא שחיט.

פסח

תימא דבדקינן ליה"? הא מכל מקום הויא ליה התראת ספק אי לא אזלינן בתר רובא! ושמא קסבר דשמה התראה. **ליחוש** דלמא במקום סייף נקב הוה — אין להקשות: משכחת לה כגון שהטביעו בנהר, דאפשר בתר הכי למיבדקיה. דהא קרא בבלי עץ ובבלי ברזל ואבן כתיב. אבל קשה: דמשכחת לה כגון שהיה קרום של מוח מגולה וראו שהיה שלם, ובא זה ונקבו והרגו! ויש לומר: דדוחק הוא להעמיד הפסוק בכך. ואם תאמר: ובסוף פרק קמא דמכות (ז,א) דאמרי רבי טרפון ורבי עקיבא: אילו היינו בסנהדרין לא היה אדם נהרג, ומפרש דהוו בדקו להו ואמרי: ראיתם שטריפה הרג או שלם הרג, ואם תמצא לומר שלם הרג — שמא במקום סייף נקב הוה. והכא משמע דלא חיישינן, דאזלינן בתר רובא! ויש לומר: דרבי עקיבא לטעמיה דאמר דחיישינן למיעוטא בפרק "הלוקח בהמה" (בכורות כ,ב), דקסבר חלב אינו פוטר בבהמה בבכורה, אף על גב דרוב בהמות אינן חולבות אלא אם כן יולדות. ואף על גב דאפילו רבי מאיר דחייש למיעוטא מודה היכא דלא אפשר — רבי עקיבא חשיב ליה אפשר, דאיכא לאוקמי קרא שהיה קרום מוחו מגולה ונקבו כדפירשנו. ורבן שמעון בן גמליאל דפליג עלייהו ואמר: אף הם מרבים שופכי דמים בישראל, אפילו חייש למיעוטא, מכל מקום חשיב ליה לא אפשר, דדוחק הוא להעמיד הפסוק בכך. ועוד אומר רבינו תם: דאף על גב דאי לא שיילינן לעדים קטלינן ליה, דסמכינן ארובא היכא דלא אפשר, היכא דשיילינן להו ואמרי דלא ידעי — פטור. מידי דהוה אסייף ואירך, דאי לא שיילינן להו — חייב, ואי שיילינן להו ואמר אחד בסייף ואחד באירך — פטור. אף על גב דבסייף ואירך, כשאומרים אין אנו יודעין חייב עד דמכחשי אהדדי — היינו משום דסייף ואירך לא שייך כל כך בגוף העדות, דמה לי הרגו בסייף ומה לי באירך. אבל במקום סייף נקב הוה, דשייך לגוף העדות טפי, אי בדקינן להו ואמרו אין אנו יודעין — פטור. ואחד אומר כליו שחורים ואחד אומר כליו לבנים, דלא שייך לגוף העדות, אף על פי דמכחשי אהדדי — חייב. הקשה רבינו יצחק ברבי מרדכי: דהכא ילפינן מרוצח ועדים זוממים דאזלינן בתר רובא אף בדיני נפשות, וכן מוכח בריש פרק "בן סורר ומורה" (סנהדרין סט,א). ו"באלו הן הנשרפין" (שם עט,ב) אמרינן: נסקלין בנשרפין ידונו בסקילה הקלה, אף על גב דרוב נשרפים נינהו! ותירץ רבינו תם: דכיון דממה נפשך הוא נהרג, לענין באיזו מיתה הוא נהרג לא אזלינן בתר רובא. ועוד יש לומר: דהוי קבוע, ובמחצה על מחצה דמי. והא דפריך התם מעיקרא, כי הוה תני "הנשרפין בנסקלין": תיפוק ליה דרובא נסקלין נינהו — הכי פירושו: לכל הפחות לא גרע, משום דהוו רובא דנסקלין. **ודילמא** הך דאסהידו ביה טרפה הוה — ואם תאמר: דחובשים אותו שנים עשר חדש, ואם יחיה לאו טרפה הוא! ויש לומר: דשמא קסבר טרפה חיה. ועוד נראה לי, דאי אין הורגין העדים בשהוזמו אלא אחר שנים עשר חדש, דדילמא הך דאסהידו ביה טרפה — אם כן גם אותו שמעידין עליו אין להורגו עד לאחר שנים עשר חדש. וכיון דלא באו להורגו אלא אחר שנים עשר חדש, אם כן לא יהרגו הם אף לאחר שנים עשר חדש, דדילמא נעשה טרפה הך דאסהידו ביה בסוף שנים עשר חדשים, והרי לא באו אלא להרוג את הטריפה. **לרבי** מאיר דחייש למיעוטא הו' — מדקאמר "לרבי מאיר" ולא קאמר "היכי אבלינן", משמע דלא קיימא לן כרבי מאיר דחייש למיעוטא. וקשה: דבפרק "הלוקח בהמה" (בכורות כד,א) פסיק רבי יוחנן כרבן שמעון בן גמליאל דאמר: הלוקח בהמה מניקה מן הגוי דפטורה מן הבכורה כשבנה כרוך אחריה, משום דלא מרחמא ליה אלא אם כן ילדה. אבל מטעם חלב לא מיפטר, אף על גב דרוב בהמות אינן חולבות אלא אם כן יולדות. אלמא חיישינן למיעוטא אף על גב דליכא חזקה בהדי מיעוטא. דאי אמרינן אוקי בהמה בחזקת שלא ילדה — אדרבה, העמד וולד בחזקת שאינו קדוש בבכורה, שהיה חולין במעי אמו! ויש לומר: דרבי יוחנן לא פסיק כוותיה אלא בהא דלא מרחמא אלא אם כן ילדה,

פסח — דאמר רחמנא (שמות יב): "ואכלו את הבשר", ושלמים — דאמר רחמנא (שם כט): "ואכלו אותם אשר כופר בהם" מלמד שהכפרה תלויה אף באכילה, מאי איכא למימר? אלא ודאי אכיל, דסמיך ארובא היכא דלא אפשר, ואפילו הכי פליג בקטן וקטנה משום דאפשר. לדידן נמי, היכי ילפינן מיניה? אלא ודאי הלכה למשה מסיני הא דסמכינן ארובא אפילו היכא דאפשר. אי נמי, "אחרי רבים להטות" (שמות כג) משמע בין רובא דאיתיה קמן בין רובא דליתיה קמן, דמאי שנא האי מהאי? ואהא מלתא סמכינן ולא בדקינן כל שמונה עשרה טרפות. ונקובת הריאה — משום דשכיח בה ריעותא בדקינן, והיכא דאיתרמי דאיפרשה ריאה ולא בדק — מתאכלא, דסמכינן אהא ואדרב הונא דאמר (חולין ט,א): נשחטה בחזקת היתר עומדת, ואין מפרסמין הדבר.

אי דידע דגמיר — שמכיר בו שמלומד בהלכות שחיטה. **דידע דלא גמיר** — שמכיר בו שאין יודע הלכות שחיטה. **פשיטא** — דראה מותר, דהא לא שהה ולא דרס. ולא ראה אסור, שמא שהה או דרס. **דלא ידע אי גמיר אי לא גמיר** — ואשמועינן דלא סמכינן אסתמא עד שיהא מכיר בו שיודע. **מומחין הן** — שאם לא היה מומחה לא היה שוחט. **רוב מצויין אצל שחיטה** — כלומר, רוב השוחטין. **והלך** — בעל הבית. **ומצא תרום** — ולא ידע מי תרמו. חזקה שליח עושה **שליחותו** — כל השלוחין עושין שליחותן, ומחזקינן להו בכך מאחר שנתרצו בשלוחתם. **ואם אין עושה שליחותו אפילו בשחיטה נמי לא** — דשמא לא שלוחו שחט, אלא אחֵר שאינו בקי בהלכות שחיטה. **לכי תיכול עלה כורא דמלחא** — כשתמדוד לי כור של מלח בשכר שאומר לך. ובדיחותא בעלמא הוא. **אין חזקה כו'** — אלא ספק עושה ספק אינו עושה. **אי נמי שמע איניש וכו'** — אפילו שמע איש אחר. **תורם שלא מדעת אינה תרומה** — דשליחות דתרומה מ"גם אתם" אתרבי (גיטין כג,ב), "אתם" "גם אתם" — לרבות שלוחכם, ומינה: מה אתם לדעתכם — אף שלוחכם לדעתכם. דרך נבלות להשליך לאשפה. **מדקאמר רבי נראין דברי רבי יהודה באשפה** — מכלל דפליג רבי חנינא אפילו באשפה, ומדקאמר: דברי רבי חנינא בבית — מכלל דפליג רבי יהודה אפילו בבית. **דכולי עלמא לא פליגי דשרי** — דרוב מצויין אצל שחיטה מומחין הם. **דאסור** — דכיון דהשליכם שם ודאי נתנבלה בשחיטתה בשהייה או בדרסה. **אין אדם עשוי להטיל נבלתו באשפה שבבית** — משום דמסרח ואיכא ריח רע. **והא אמרת דכולי עלמא וכו'** — ומאי נראין דברי פלוני או דברי פלוני? והלא שניהם שוין בה! **אלא** — פשיטא "באשפה" דקתני היינו אשפה שבבית דפליגי בה, ואשמועינן דכרבי יהודה סבירא ליה. **הא אמרת לכולי עלמא שרי** — ומאי "נראין דברי רבי חנינא", דמשמע: אבל דברי רבי יהודה אין נראין? רבי יהודה נמי שרי בה! **אלא פשיטא** — מאי "בית" — באשפה שבבית, ובה פליגי, ואשמועינן רבי דכרבי חנינא סבירא ליה. **קשיא דרבי אדרבי** — דברישא נראו לו דברי רבי יהודה דאסר באשפה שבבית, ובסיפא נראו לו דברי רבי חנינא בנו של רבי יוסי הגלילי דמתיר באשפה שבבית, אם כן קשיא דרבי אדרבי.

הכי

פֶּסַח וְקָדָשִׁים מַאי אִיכָּא לְמֵימַר? אֶלָּא הֵיכָא דְּאֶפְשָׁר אֶפְשָׁר, הֵיכָא דְּלָא אֶפְשָׁר לָא אֶפְשָׁר; הָכָא נַמִּי - הֵיכָא דְּאֶפְשָׁר אֶפְשָׁר, הֵיכָא דְּלָא אֶפְשָׁר לָא אֶפְשָׁר. אָמַר רַב נַחְמָן אָמַר רַב: רָאָה אֶחָד שֶׁשָּׁחַט, אִם רָאָהוּ מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף - מוּתָּר לֶאֱכוֹל מִשְּׁחִיטָתוֹ, וְאִם לָאו - אָסוּר לֶאֱכוֹל מִשְּׁחִיטָתוֹ. הֵיכִי דָּמֵי? אִי דְּיָדַע דִּגְמִיר - לָמָּה לִי רָאָה? וְאִי דְּיָדַע דְּלָא גְּמִיר - פְּשִׁיטָא! וְאֶלָּא דְּלָא יָדַע אִי גְּמִיר אִי לָא גְּמִיר - לֵימָא: רוֹב מְצוּיִין אֵצֶל שְׁחִיטָה מוּמְחִין הֵן! שְׁמָצָא תַּרְנְגוֹלֶת שְׁחוּטָה בַּשּׁוּק, אוֹ שֶׁאָמַר לִשְׁלוּחוֹ "צֵא שְׁחוֹט", וְהָלַךְ וּמָצָא שָׁחוּט - חֶזְקָתוֹ שָׁחוּט; אַלְמָא אָמְרִינַן: רוֹב מְצוּיִין אֵצֶל שְׁחִיטָה מוּמְחִין הֵן, הָכָא נַמִּי לֵימָא: רוֹב מְצוּיִין אֵצֶל שְׁחִיטָה מוּמְחִין הֵן! - לְעוֹלָם דְּיָדַע דְּלָא גְּמִיר, וּכְגוֹן דְּשָׁחַט קַמָּן חַד סִימָן שַׁפִּיר, מַהוּ דְּתֵימָא: מִדְּהַאי שַׁפִּיר - הָךְ נַמִּי שַׁפִּיר, קָא מַשְׁמַע לָן: הַאי אִתְרַמּוּיֵי אִתְרְמֵי לֵיהּ, אִידָךְ - שֶׁמָּא שָׁהָה שֶׁמָּא דָּרַס. בְּעָא מִינֵּיהּ רַב דִּימִי בַּר יוֹסֵף מֵרַב נַחְמָן: הָאוֹמֵר לִשְׁלוּחוֹ "צֵא וּשְׁחוֹט", וְהָלַךְ וּמָצָא שָׁחוּט, מַהוּ? אָמַר לוֹ: חֶזְקָתוֹ שָׁחוּט. - הָאוֹמֵר לִשְׁלוּחוֹ "צֵא וּתְרוֹם", וְהָלַךְ וּמָצָא תָּרוּם, מַאי? אָמַר לֵיהּ: אֵין חֶזְקָתוֹ תָּרוּם. - מַה נַּפְשְׁךָ? אִי חֲזָקָה שָׁלִיחַ עוֹשֶׂה שְׁלִיחוּתוֹ - אֲפִילּוּ תְּרוּמָה נַמִּי, וְאִי אֵין חֲזָקָה שָׁלִיחַ עוֹשֶׂה שְׁלִיחוּתוֹ - אֲפִילּוּ שְׁחִיטָה נַמִּי לָא! אָמַר לֵיהּ: לְכִי תֵּיכּוֹל עֲלָהּ כּוֹרָא דְּמִלְחָא! לְעוֹלָם אֵין חֲזָקָה שָׁלִיחַ עוֹשֶׂה שְׁלִיחוּתוֹ; וּשְׁחִיטָה, אִי נַמִּי דִּילְמָא אֵינָשׁ אַחֲרִינָא שָׁמַע וַאֲזַל שָׁחַט - רוֹב מְצוּיִין אֵצֶל שְׁחִיטָה מוּמְחִין הֵן; תְּרוּמָה, דִּילְמָא אֵינָשׁ אַחֲרִינָא שָׁמַע וַאֲזַל תָּרַם - הָוֶה לֵיהּ תּוֹרֵם שֶׁלֹּא מִדַּעַת, וְהַתּוֹרֵם שֶׁלֹּא מִדַּעַת אֵין תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. לֵימָא, רוֹב מְצוּיִין אֵצֶל שְׁחִיטָה מוּמְחִין הֵן תַּנָּאֵי הִיא? דְּתַנְיָא: חֲרֵי שֶׁאָבְדוּ לוֹ גְּדָיָיו וְתַרְנְגוֹלָיו וְהָלַךְ וּמָצָאָן שְׁחוּטִים - רַבִּי יְהוּדָה אוֹסֵר, רַבִּי חֲנִינָא בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי מַתִּיר. אָמַר רַבִּי: נִרְאִין דְּבָרִים שֶׁל רַבִּי יְהוּדָה - שֶׁמְּצָאָן בָּאַשְׁפָּה, וְדִבְרֵי רַבִּי חֲנִינָא בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי - שֶׁמְּצָאָן בַּבָּיִת; מַאי לָאו בְּהָא קָמִיפַּלְגִי, דְּמָר סָבַר: אָמְרִינַן רוֹב מְצוּיִין אֵצֶל שְׁחִיטָה מוּמְחִין הֵן, וּמָר סָבַר: לָא אָמְרִינַן רוֹב מְצוּיִין אֵצֶל שְׁחִיטָה מוּמְחִין הֵן? אֲמַר רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק: לָא, דְּכוּלֵי עָלְמָא רוֹב מְצוּיִין אֵצֶל שְׁחִיטָה מוּמְחִין הֵן. וּבַבַּיִת - דְּכוּלֵי עָלְמָא לָא פְּלִיגִי דְּשָׁרֵי; בְּאַשְׁפָּה שֶׁבַּשּׁוּק - דְּכוּלֵי עָלְמָא לָא פְּלִיגִי דְּאָסוּר; כִּי פְּלִיגִי - בְּאַשְׁפָּה שֶׁבַּבַּיִת, מָר סָבַר: אָדָם עָשׂוּי לְהַטִּיל נִבְלָתוֹ בְּאַשְׁפָּה שֶׁבַּבַּיִת. אָמַר מָר, אָמַר רַבִּי: נִרְאִין דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה שֶׁמְּצָאָן בָּאַשְׁפָּה. מַאי אַשְׁפָּה? אִילֵימָא אַשְׁפָּה שֶׁבַּשּׁוּק - הָא אָמַרְתְּ: דְּכוּלֵי עָלְמָא לָא פְּלִיגִי דְּאָסוּר! אֶלָּא לָאו פְּשִׁיטָא בְּאַשְׁפָּה שֶׁבַּבַּיִת. אֵימָא סֵיפָא: וְדִבְרֵי רַבִּי חֲנִינָא בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי שֶׁמְּצָאָן בַּבַּיִת; מַאי בַּיִת? אִילֵימָא בַּיִת מַמָּשׁ - הָאָמַרְתְּ: דְּכוּלֵי עָלְמָא לָא פְּלִיגִי דְּשָׁרֵי! אֶלָּא פְּשִׁיטָא בְּאַשְׁפָּה שֶׁבַּבַּיִת, קַשְׁיָא דְּרַבִּי אַדְּרַבִּי!

הכי

ונפקא מינה להיכי שראינוה שהיה לה חלב קודם לידה, דההיא לא מפטרינן מטעם חלב. ואפשר דאף רבן שמעון בן גמליאל סבר דחלב פוטר. והשתא אתי שפיר דאשכחן רבן שמעון בן גמליאל דלא חייש למיעוטא בריש "כל הצלמים" (עבודה זרה מ,ב), דלא גזר שאר מקומות אטו אותו מקום כדגזר רבי מאיר התם. ורבי יוחנן נמי אכל לעיל (חולין ה,ב) משחיטת כותי ולא גזר בהו כדגזר רבי מאיר. וב"עשרה יוחסין" (קידושין פ,א) גבי שני דברים שאין בהן דעת לישאל ועשאן הכתוב כו' משמע נמי דרבי יוחנן כרבנן דרבי מאיר סבירא ליה. והא דאמר רבי יוחנן בסוף "אין מעמידין" (עבודה זרה לט,ב): למעוטי מורייס וגבינות בית אונייקי, וסתמא כרבי מאיר — התם הוי סתם ואחר כך מחלוקת בריש "כל הצלמים" (שם מ,ב). והא דאמר רבן שמעון בן גמליאל: כל ששהה שלשים יום באדם אינו נפל, הא לא שהה — ספק הוי אפילו נפל מן הגג או אבלו ארי, בפרק "רבי אליעזר דמילה" (שבת קלה,ב), וקיימא לן התם כוותיה אף על גב דרובן אינן נפלים. וכן תוך שמנה ימים בבהמה אסרינן התם, ולא אזלינן בתר רובא — התם משום דלא יבא להקל בערוה, והצריכוה חליצה במת תוך שלשים, ולא רצו לסמוך על הרוב ולהתירה לשוק בלא חליצה, שלא יאמרו העולם שפיהק ומת ויבא לידי לעז וקלקול. ולכך גם לענין אבילות פוטר, שלא יבא להקל בערוה. ועוד, דבלאו הכי יש להקל באבילות, דקיימא לן (מועד קטן [יח,א] כ,א) הלכה כדברי המיקל באבל. ואסרו כמו כן בבהמה, דגזרו בהמה אטו אדם, דאי לא הא — לא קיימא הא. אי נמי, אסור בבהמה אפילו בבריא, שלא יבא להתירה בחולה שיהא קרוב לפיהק ומת.

פסח וקדשים מאי איכא למימר — מבשר תאוה לא פריך, משום דנראה דמדאורייתא לא חייש רבי מאיר למיעוטא אלא מדרבנן, ולהכי פריך: הכי נמי שמחמיר שלא לאכול בשר כלל? ואפילו מחמיר בשאר בשר — פסח וקדשים אין יכול להחמיר! ומדקדק כי היכי דלרבי מאיר יש חילוק מדרבנן בין אפשר ללא אפשר — הוא הדין לרבנן. **או** שאמר לשלוחו כו' — מעיקרא תנא מצא תרנגולת שחוטה בשוק, דאיכא למימר בעליה שחטוה, והדר אמר דאפילו אמר לשלוחו ומצאו השליח שהיא שחוטה, דהשתא שלא ברשות נשחטה — אפילו הכי חזקתו שחוטה.

הכי גרסינן: לעולם אין חזקה שליח כו' — מפורש בפרק "בכל מערבין" (עירובין לב,ב). **הרי** שאבדו לו גדייו — הוא הדין נגנבו, דמשום דחשיד אגנבה לא חשיד אנבלה. ובתוספתא קתני בהדיא: נגנבה לו תרנגולת ומצאה כו'. **כי** פליגי באשפה שבבית — הוא הדין דפליגי בשוק בלא אשפה, כדמוכח ב"אלו מציאות" (בבא מציעא כד,ב) גבי רבי חנינא שמצא גדי שחוט בין טבריא לציפורי.

מאן

מאן תנא דלא בעינן כוונה לשחיטה — תימה: דמשמע הכא דחרש שוטה וקטן לאו בני כוונה נינהו, אפילו אחרים עומדים על גבן. ובסוף פרק שני דגיטין (כב,ב) תנן: הכל כשרים לכתוב את הגט, אפילו חרש שוטה וקטן. ופריך בגמרא: והלא לאו בני דעה נינהו! ומשני: שגדול עומד על גביו — אלמא בני כוונה נינהו שגדול עומד על גביו! ויש לומר: בגדול עומד על גבי היינו שמלמדין אותם ומזהירין אותם לעשות לשמה, אבל הכא — אחרים רואים אותם בעלמא קאמר. אף על גב דבריש פירקין (חולין ג,א) קרי לאחרים רואין אותו "גדול עומד על גביו". ואם תאמר: דבפרק "מצות חליצה" (יבמות קד,ב) אמר: החרש שנחלץ, והחרשת שחלצה, והחולצת מן הקטן — חליצתה פסולה. ומפרש התם: חרש וחרשת — משום דלאו בני קרייה נינהו, וקטן — משום ד"איש" כתיב בפרשה. והשתא, תיפוק ליה דבעינן כוונה, כדאמרינן התם (קו,א) דחליצה פסולה עד שיכוונו שניהם! ויש לומר: דחליצה בבית דין הוה כגדול עומד על גביו, שמזהירין אותו לעשות לשמה. ומיהו קשה, מדתניא בתוספתא דשוטה לאו בר חליצה הוא, ואי חשיבי בית דין כמו גדול עומד על גביו — אפילו שוטה נמי, כמו גבי גט! ויש לומר: דלגבי גט מהני, דבגט מוכחא מילתא טפי דעביד לשמה, כשמניחין לכתוב שמו ושמה ושם עירו ושם עירה, הלכך אפילו בשוטה מהני בשגדול עומד על גביו.

דמן חבריא — שם מקום, כדאמרינן בבראשית רבה (סוף פרשה יג): אבימי חבריא מבקר בישיא הוה. **זרק** סכין לנועצה בכותל — הא חשיב מתכוין לחתיכה, כדמוכח לקמן בפרק שני (לא,א) גבי נפלה סכין ושחטה. ונקט לרבותא דרבנן, דאף על גב דמתכוין לחתיכה — פסלי עד שיתכוין לחתיכת סימנין. אבל רבי נתן מכשיר אפילו לא מתכוין לחתיכה, כגון הפיל את הסכין ושחט, כדמוכח לקמן בפרק שני (שם).

קמן יש לו מחשבה או אין לו מחשבה — פירש בקונטרס: כגון בשחיטת קדשים, דילף בריש זבחים (ב,א) דבעיא לשמה. ושחט קטן עולה לשמה, מי הוי כוונה או לאו? ואם תאמר: הא התם משמע דסתמא נמי כשר, משום דזבחים סתמא לשמן קיימי, ואינו פוסל עד שיכוין שלא לשמן! ויש לומר: דסתמא דקטן גרע, דאין לו דעת להבין שהם קדשים, וסבר שהם חולין, והוה ליה מתעסק ופסול. כדאמרינן בזבחים בסוף פרק (ב, מו,ב) "בית שמאי אומרים"): לשם חולין — כשרה, משום חולין — פסולה. ואפילו אומר הקטן: יודע אני שהם קדשים ולשמן אני מתכוין, מבעיא לן אם כוונתו כוונה, ודילמא לא מהניא אם אין מעשיו מוכיחין.

ותיבעי ליה מעשה — כל הסוגיא פירש בקונטרס דמעשה עם הדבור חשיב מעשה, ומחשבה גרידא היינו דבור בלא מעשה, ומחשבתו ניכרת מתוך מעשיו היינו מעשה בלא דיבור. ואין לשון התלמוד משמע כדבריו, ד"יש להם מעשה" משמע מעשה גרידא אף על פי שלא אמרו כלום. דאם תימצי לומר שתלוי באמירה כמו במעשה, אם כן כי היכי דקתני: יש להם מעשה, דהיינו מעשה עם המחשבה, ואין להן מחשבה היינו מחשבה גרידא — הכי נמי הוה מצי למימר: יש להם מחשבה, דהיינו מחשבה עם המעשה, ואין להם מעשה עם הדבור! ועוד, דלמה ליה למינקט כי קא מיבעיא ליה מחשבתו ניכרת מתוך מעשיו, כגון דקיימא עולה כו'? הוה ליה למימר: כגון אלון ורמון שחקקום סתם ולא פירשו למוד בהם עפר ולבף מאזנים! ומיהו, לפי המסקנא דבעי מדאורייתא, ניחא הא דנקט דקיימא עולה כו'. ועוד, הא דקתני: העלום חרש שוטה וקטן אף על פי שנתכוונו לכך אינן ב"כי יותן", והלא יש מעשה ודבור! ובקונטרס דחק לפרש: אף על פי שנתכוונו לכך אחר העלאה. ואין משמע כן, אלא משמע: אפילו נתכוונו בשעת העלאה קאמר. ועוד, אפילו העלום סתם ולא פירשו מפני הכנימה — ליהוי ב"כי יותן" לרבי יוחנן דאמר מחשבה ניכרת מתוך מעשה מועלת, דהיינו מעשה בלא דבור! ומיהו, שמא אותו מעשה גרע יותר מדאי, דשמא מפני הכנימה העלום. ועוד קשה, מדקאמר: או דלמא מקום הוא דלא איתרמי ליה, משמע דאי לאו משום דאית לן למיתלי בהכי לא הוה קא מיבעיא לן, אף על פי שהוא מעשה בלא דיבור! ונראה לפרש: דאמירתו לא מועלת ולא מורדת, אלא מעשה גמור, כגון ההיא דאלון ורמון, דפשיטא דהם חוקקים לצורך בית קיבול. ולמוד עפר ולבף מאזנים דנקט — אורחא דמילתא נקט, והוא הדין לשום צורך אחר. וכיון דאין חוקקים אלא כדי לקבל — חשיב מעשה גמור אף על פי שלא פירש. ומעשה גרוע, כמו ההיא דהעלום חרש שוטה וקטן, אינו מועיל דבור, כדקתני: אף על פי שנתכוונו לכך אינם ב"כי יותן". אבל מחשבתו ניכרת מתוך מעשיו, היינו שמוכיח קצת, כגון עולה דקיימא בדרום ואתייה בצפון ושחטה — קמיבעיא ליה אי חשיב מעשה, שכן נראה יותר שלכך נתכוין, ומהני אף על פי שלא פירש. או דילמא לאו מעשה גמור הוא, שאני יכול לתלות משום דמקום הוא דלא איתרמי ליה, ואפילו פירש לא מהני, כי ההיא דהעלום. ופשיט מהדיא דקאמר רבי יוחנן: אם היפך בהן הרי הן ב"כי יותן", אף על פי שגם שם יש לתלות קצת מפני הכנימה כדי שיצא לצד השני, אלא שיותר ראוי לתלות מפני הטל, כיון דלאחר שירד הטל מצד אחד מהפך לצד אחר. אבל העלאת קטן סתם לא הוי ב"כי יותן", ואפילו העלאת גדול סתם שמא לא היתה מועלת. ואין לדקדק: מפני הכנימה אינן ב"כי יותן", הא סתמא הרי הוא ב"כי יותן". דאדרבה, דייק מסיפא דקתני: אם נתכוונו לכך הרי הם ב"כי יותן", הא סתמא אינן ב"כי יותן". ומיהו, אם בשעת הטל העלום התינוקות משמע בירושלמי שהן ב"כי יותן". דבריש מסכת תרומות מייתי דף משנה, ומפרש ואיזהו מעשה שלהן? אמר רב הונא: בתפוש בהן בטל. ושמא האי "תפוש בהן בטל" היינו "היפך בהן" דקאמר רבי יוחנן הכא אי נמי, כשהטל יורד מעלה אותן, ובשהטל פוסק מורידן. ובירושלמי גבי חמשה לא יתרומו, ואם תרמו אין תרומתם תרומה:

חרש

הכי קאמר — האי "נראין" דקאמר לא סברא דידיה הוא דאשמעינן, ולא "רואה אני" קאמר. אלא פלוגתייהו קא משמע לן במאי פליגי, והכי קאמר: נראין דברי רבי יהודה האוסר אפילו לרבי חנינא כשמצאן באשפה שבשוק, דמודי רבי חנינא דאסירי. ודברי רבי חנינא כו' — כלומר, שאף רבי חנינא המתיר אינו אלא כשמצאן באשפה שבבית, ובה חולקין, אבל באשפה שבשוק מודה רבי חנינא. וממילא שמעינן מדאוקי פלוגתייהו באשפה שבבית — מכלל שבבית שרו. **שמא** קלקלו **לא קתני** — ואף על גב דבדיעבד קמיירי, בדקתני: ושחיטתן כשרה חוץ מחרש שוטה וקטן. **אלא שמא** יקלקלו — דמשמע דמועדים הם לקלקל. **ואת אומרת אין מוסרין להם חולין** — כלומר, אפילו חולין לכתחלה, ואפילו אחרים עומדים על גבן. **מאן תנא דלא בעינן כוונה לשחיטה** — דהא חרש שוטה וקטן לחתיכה בעלמא מכוונין, ואין להם דעת להתכוין לשחיטה, וקתני: וכולן ששחטו וכו', דקאי נמי אחרש שוטה וקטן. והא דפרכינן בריש פירקין חולין (ב,ב): אי נימא אחרש שוטה וקטן — עלה קאי, "ואם שחטו" מבעי ליה! הכי פרכינן: אי נימא אחרש שוטה וקטן לחודיה קאי — עלה קאי, מיניה קא סליק, "ואם שחטו" מיבעי ליה! **דמן חבריא** — בני הישיבה. **כדרכה** — כהוגן. **הוא תני לה** — דאשכח מתניתא וגרסה. **והוא אמר לה הלכה כרבי נתן** — הוא אמר לה מדעתו שהלכה כרבי נתן. **והא בעינן מוליך ומביא** — כדתנן בפרק שני (חולין ל,ב). **שהלכה ובאה כדרכה** — שחתכה בהליכתו והכתה בכותל וחזר וחתכה. והוא הדין נמי דמצי לתרוצי בסכין שיש בו חוץ לצואר כמלא צואר, דסגי ליה בהליכתו לחודא כדלקמן (חולין ל,ב), אלא בכל דהו מהדר לאוקומי, אפילו באיזמל. **קמן יש לו מחשבה או אין לו מחשבה** — כגון בשחיטת קדשים דבעי כוונה, כדילפינן בשמעתא קמייתא דזבחים (ב,א), ושחט קטן עולה לשמה, מי הויא כוונה או לא? **אמר ליה רבי אמי** — לרבי חייא בר אבא: ותבעי ליה מעשה! אי לא שמיע לרבי יוחנן הך מתניתין דלקמן "האלון והרמון", דתנן בה דיש להן מעשה — תבעי ליה נמי אפילו אם יש מחשבה עם מעשה המוכיח עליה שֶׁבֵּן הוא! כגון דקיימא עולה בדרום, ואמר: הריני מביא לצפון לשחטה לעולה, שאינה כשרה בדרום, תבעי ליה נמי אי משוי להאי מעשה כוונה או לא! **מאי שנא מעשה** — דפשיטא ליה, משום דשמיע ליה הא דתנן ב"האלון והרמון" דיש להם מעשה. **מחשבה נמי לא תבעי ליה** — ותיפשוט לה מההיא משנה גופה דתנן בה: אין להם מחשבה! **האלון** — פרי הוא שקורין *גלאנ"ץ. **שחקקום** — נקבו נקב קטן בצדיהן והוציאו האוכל מתוך הנקב. **למוד בהם עפר** — כדרך שהתינוקות עושין לשחוק. **מטמאין** — מקבלין טומאה. **שיש להן מעשה** — כגון זה, שמעשיהן מוכיחין דלשם כלי נתכוונו, וגם הם אומרים כן, ויש כאן מעשה ומחשבה המורידים אותו לתורת כלי.

ואין

הָכִי קָאָמַר: נִרְאִין דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי חֲנִינָא בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי בְּאַשְׁפָּה שֶׁבַּשּׁוּק, שֶׁאַף רַבִּי חֲנִינָא בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי לֹא נֶחְלַק עָלָיו אֶלָּא בְּאַשְׁפָּה שֶׁבַּבַּיִת, אֲבָל בְּאַשְׁפָּה שֶׁבַּשּׁוּק מוֹדֵי לֵיהּ, וְנִרְאִין כּוּ'. "חוּץ מֵחֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן, שֶׁמָּא יְקַלְקְלוּ אֶת שְׁחִיטָתָן". "שֶׁמָּא קִלְקְלוּ" לָא קָתָנֵי, אֶלָּא "שֶׁמָּא יְקַלְקְלוּ"; אָמַר רָבָא: זֹאת אוֹמֶרֶת אֵין מוֹסְרִין לָהֶן חוּלִּין לְכַתְּחִלָּה. "וְכוּלָּן שֶׁשָּׁחֲטוּ וַאֲחֵרִים רוֹאִים אוֹתָם - שְׁחִיטָתָן כְּשֵׁרָה". מַאן תַּנָּא דְּלָא בָּעֵינַן כַּוָּונָה לִשְׁחִיטָה? אָמַר רָבָא: רַבִּי נָתָן הִיא, דְּתָנֵי אוֹשַׁעְיָא זְעִירָא דִּמְן חַבְרָיָא: זָרַק סַכִּין לְנוֹעֲצָהּ בַּכּוֹתֶל, וְהָלְכָה וְשָׁחֲטָה כְּדַרְכָּהּ - רַבִּי נָתָן מַכְשִׁיר, וַחֲכָמִים פּוֹסְלִין. הוּא תָּנֵי לָהּ, וְהוּא אָמַר לָהּ: הֲלָכָה כְּרַבִּי נָתָן. וְהָא בָּעֵינַן מוֹלִיךְ וּמֵבִיא! - שֶׁהָלְכָה וּבָאָה כְּדַרְכָּהּ. אָמַר רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא, בָּעֵי רַבִּי יוֹחָנָן: קָטָן יֵשׁ לוֹ מַחֲשָׁבָה אוֹ אֵין לוֹ מַחֲשָׁבָה? אָמַר לֵיהּ רַבִּי אַמִּי: וְתִיבָּעֵי לֵיהּ מַעֲשֶׂה! מַאי שְׁנָא מַעֲשֶׂה דִּילְמָא קָא מְבָעֲיָא לֵיהּ - דְּתָנַן: יֵשׁ לָהֶן מַעֲשֶׂה, מַחֲשָׁבָה נַמִּי לָא תִּיבָּעֵי לֵיהּ - דְּתָנַן: אֵין לָהֶן מַחֲשָׁבָה, דְּתָנַן: הָאָלוֹן וְהָרִמּוֹן וְהָאֲגוֹז שֶׁחָקָקוּם תִּינוֹקוֹת לָמוֹד בָּהֶן עָפָר, אוֹ שֶׁהִתְקִינוּם לְכַף מֹאזְנַיִם - טְמֵאִין, מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ לָהֶן מַעֲשֶׂה

ואין

ואין להן מחשבה — כגון מצא לקליפת אגוז כמו שהיה וחשיב עליה למוד, או אפילו מדד בה אלא שלא עשה בה מעשה לשם כלי. ואם בן דעת חשב עליהן טמאין במחשבה, דתנן (כלים פכ"ה מ"ט): כל הכלים יורדין לידי טומאתן במחשבה. **מחשבה גרידא לא קא מבעיא ליה** — דשמיע ליה הא. **מחשבתו ניכרת מתוך מעשיו** — לפי ראות עינינו, אבל אין אנו יודעין אם עשה מעשה זה לשם מחשבה זו. **ואתיוה לצפון** — ולא אמר: על שם כך אני מוליכה לשָׁם, לפי שאינה כשרה בדרום. **או דלמא מקום הוא דלא איתרמי ליה** — לא נראה בעיניו מקום הראשון. **מפני הכנימה** — *כרוצונ"ש שבפולים ועדשים, כמו "ותהי הכנם" (שמות ח). **אינן בכי יותן** — דלא ניחא ליה בהאי טל, ולא הוה הכשר להורידן לידי טומאתן אם יגע בהם שרץ לאחר זמן, דבעינן "בי יותן" דומיא ד"בי יתן", דניחא ליה. **ואם נתכוין לכך** — בין בשעת העלאה ובין לאחר מכאן, קודם שינגב הטל מעליהם. **הרי הן בכי יותן** — דהכי אמרינן בדוכתא אחריתי (בבא מציעא כב,א): עודהו הטל עליהן, ושמח — הרי הן בכי יותן, ואף על פי שלא נתכוין קודם לכן, אלא כשראה שמח. **העלום חרש שוטה וקטן** — מפני הכנימה. **אף על פי שנתכוין לכך** — לאחר שירד הטל עליהם. **אינן בכי יותן** — שאין מחשבתם מחשבה, והכשר במחשבה תלוי. והאי מעשה דעלייה לאו מעשה הוא, דמפני הכנימה העלום. **לא שנו** — דאפילו נתכוונו לא הויא כוונה. **אלא שלא היפך בהן** — לאחר שירד הטל עליהם מצד זה, כדי שיפול עליהם מצד אחר. **אבל היפך בהן** — דמעשיו מוכיחין, אף על פי שלא פירש מחשבתו, הואיל וניכר שדעתו לכך — הרי הן ב"בי יותן". דאי בשפירש מחשבתו בשעת מעשה — לא איצטריך רבי יוחנן לאשמועינן, דהא בהדיא תנן דיש להן מעשה. **הכי קא מיבעיא דאורייתא או דרבנן** — הא דאמרינן ושמעתי מרבותי דמחשבתו ניכרת מתוך מעשיו הויא מחשבה כאילו פירשה בשעת מעשה. **דאורייתא היא** — וסמכינן עלה לקולא, כגון בעיין דלעיל בהביא עולה מדרום לצפון ומכשרי. **או דרבנן** — היא, וחומרא בעלמא הוא דאמור רבנן ניהוי מעשה, וכי היפך בהן ניהוי הכשר, אבל מדאורייתא לא הוי מעשה. וגבי עולה דקולא הוא לא אמרו כן, שלא אמרו חכמים דבריהם להקל מדברי תורה, דנמצאו עוקרין, אלא להחמיר ולעשות סייג. **יש להן מעשה** — אם עשו מעשה מוכיח על מחשבתן ופירשו שעל דעת כן עושים, ובדפרשינן לעיל, שהביא עולה לצפון ופירש שמפני שדרום פסול לה הוא מביאה לצפון. **ותיבעי ליה מחשבה** — שחיטה גרידתא, ופירש לשם עולה. ושחיטה לאו מעשה מוכיח על המחשבה הוא, שכל השחיטות שוות. **הכי קא מיבעיא ליה** — הא דתנן (כלים פי"ז מט"ו) גבי חקיקת אלון ורמון: יש להם מעשה. **דאורייתא היא** — וסמכינן עלה גבי שחיטת עולה, ומכשרינן. **או דלמא דרבנן הוא** — וחומרא הוא דאחמור רבנן לשוויה כלי ליטמא, אבל גבי עולה דקולא הוא לא. **מדרבנן יש לו** — ולחומרא, גבי היפך בהם דהכשירן. **מדאורייתא אין לו** — וגבי בעיין קמייתא דעולה לא סמכינן עלה. **מנין למתעסק בקדשים שהוא פסול** — כלומר, מנין למתעסק שפסול בקדשים. כגון מתעסק בסכין להגביהו או לזורקו ושחט בקדשים, שלא נתכוין לשום שחיטה. אבל נתכוין לשום שחיטה בעלמא — כשר, אלא שלא עלה לבעלים לשם חובה. **זו בידינו היא** — מקרא זה הייתי יודע, ומכאן אנו למדים שמצוה להתכוין, ואני שאלתי לעכב, מנין שאם לא נתכוין יהא פסול? **לרצונכם תזכחוהו** — שנה עליו הכתוב לעכב. **משנה שחיטת נכרי** — אפילו כהלכתה ואחרים רואין אותו. **ומטמאה במשא** — בגמרא פריך פשיטא. **גמרא הא אמר** — לקמן ב"השוחט" (חולין לח,ב) דאפילו שחטה ישראל לצורך גוי — אסורה בהנאה, שסתם מחשבת גוי לעבודה זרה. **רבי אמי מתני הכי שחיטת נכרי נבלה הא דמין לעבודה זרה** — במין ישראל קא מיירי. והך דוקיא דמתניתין הכי דייק מינה, ולסיועי לתנא דברייתא. ורבי אמי לא פליג אדרבי חייא, דודאי מתניתין דלא כרבי אליעזר, אלא לא אצטריך ליה למידק, דממילא שמעינן לה, דמדקרי ליה נבלה — שמע מינה מותרת בהנאה. **תנינא להא דתנו רבנן** — ושמע מינה דהלכתא כברייתא, מדמסייע ליה דוקיא דמתניתין. **שחיטת מין** — דישראל, וכל שכן דגוי. והא מתניתין מיהא בישראל קיימא, מדקאמר: פירותיו טבלים ובניו ממזרים. בסדר זרעים שנינו: אומר היה רבי אליעזר, פת כותי כבשר חזיר במסכת שביעית (פרק שמיני משנה י). **ספריו** — תורה נביאים וכתובים שכתבן מין. **בספרי קוסמין** — נביאי הבעל דלשם עבודה זרה כתבו. והכי נמי אמרינן במסכת גיטין (מה,ב): ספר תורה שכתבו מין — ישרף.

וְאֵין לָהֶן מַחֲשָׁבָה! אֲמַר לֵיהּ: מַחֲשָׁבָה גְּרִידְתָּא לָא קָא מְבָעְיָא לֵיהּ; כִּי קָא מְבָעְיָא לֵיהּ - מַחֲשַׁבְתּוֹ נִיכֶּרֶת מִתּוֹךְ מַעֲשָׂיו, כְּגוֹן דַּהֲוָה קָיְימָא עוֹלָה בַּדָּרוֹם וְאַתְיוּהָ בַּצָּפוֹן וּשְׁחָטָהּ, מַאי? מִדַּאֲתְיָא בַּצָּפוֹן וְשָׁחַט - אִיכַּוֵּין לָהּ, אוֹ דִילְמָא מָקוֹם הוּא דְּלָא אִיתְרְמֵי לֵיהּ. - הָא נָמֵי אֲמַרָה רַבִּי יוֹחָנָן חֲדָא זִימְנָא! דְּתַנְיָא: הַמַּעֲלֶה פֵּירוֹתָיו לַגֵּג מִפְּנֵי הַכְּנִימָה וְיָרַד עֲלֵיהֶם טַל - אֵינָן בְּ"כִי יוֹתַן", וְאִם נִתְכַּוֵּין לְכָךְ - הֲרֵי הֵן בְּ"כִי יוֹתַן"; הֶעֱלוֹם חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן, אַף עַל פִּי שֶׁנִּתְכַּוְּונוּ לְכָךְ - אֵינָן בְּ"כִי יוֹתַן", מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ לָהֶן מַעֲשֶׂה וְאֵין לָהֶן מַחֲשָׁבָה; וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא שֶׁלֹּא הֵיפֵךְ בָּהֶן, אֲבָל הֵיפֵךְ בָּהֶן - הֲרֵי זֶה בְּ"כִי יוֹתַן"! - הָכִי קָא מְבָעְיָא לֵיהּ: דְּאוֹרַיְיתָא אוֹ דְּרַבָּנַן? וּפְשִׁיטָא לֵיהּ דְּאוֹרַיְיתָא הִיא, אֵין לָהֶן מַחֲשָׁבָה - וַאֲפִילּוּ מִדְּרַבָּנַן, מַחֲשַׁבְתּוֹ נִיכֶּרֶת מִתּוֹךְ מַעֲשָׂיו - מִדְּאוֹרַיְיתָא אֵין לוֹ, מִדְּרַבָּנַן יֵשׁ לוֹ. בְּעָא מִינֵּיהּ שְׁמוּאֵל מֵרַב הוּנָא: מְנַיִן לַמִּתְעַסֵּק בְּקָדָשִׁים שֶׁהוּא פָּסוּל? שֶׁנֶּאֱמַר: "וְשָׁחַט אֶת בֶּן הַבָּקָר" - שֶׁתְּהֵא שְׁחִיטָה לְשֵׁם בֶּן בָּקָר. אָמַר לוֹ: זוֹ בְּיָדֵינוּ הִיא, לְעַכֵּב מְנַיִן? - תַּלְמוּד לוֹמַר: "לִרְצוֹנְכֶם תִּזְבָּחֻהוּ", לְדַעְתְּכֶם זְבוּחוֹ. **משנה** שְׁחִיטַת נָכְרִי נְבֵלָה, וּמְטַמְּאָה בְּמַשָּׂא. **גמרא** נְבֵלָה - אִין, אִיסּוּר הֲנָאָה - לָא, מַאן תַּנָּא? אֲמַר רַבִּי חִיָּיא בְּרַבִּי אַבָּא אֲמַר רַבִּי יוֹחָנָן: דְּלָא כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, דְּאִי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר - הָאָמַר: סְתָם מַחֲשֶׁבֶת נָכְרִי לַעֲבוֹדָה זָרָה. רַבִּי אַמִּי אָמַר, הָכִי קָתָנֵי: שְׁחִיטַת נָכְרִי נְבֵלָה, הָא דִּמְיָן - לַעֲבוֹדָה זָרָה. תָּנִינָא לְהָא דְּתָנוּ רַבָּנָן: שְׁחִיטַת מִין - לַעֲבוֹדָה זָרָה, פִּיתּוֹ פַּת כּוּתִי, יֵינוֹ יֵין נֶסֶךְ, סִפְרֵיהֶן סִפְרֵי קוֹסְמִין, פֵּירוֹתָיו טְבֵלִין, וְיֵשׁ אוֹמְרִים: אַף בְּנֵיהֶן.

חרש שוטה וקטן כו', פריך: ויוכיח מעשה שלהן על מחשבתן, דתנינן תמן העלום חרש שוטה וקטן כו'! וקצת תימה: דבתחלת סוגיא דריש מקראי דאין תרומתן תרומה: "דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה" — פרט לגוי, "מאת כל איש" — פרט לקטן, "אשר ידבנו" — פרט לחרש שוטה (וקטן)! ושמא אסמכתא בעלמא היא ומתרץ שם: "ונחשב לכם תרומתכם" — את שכתוב בו מחשבה אין מעשה שלו מוכיח על מחשבתו, ושאין כתוב בו מחשבה — מעשה שלו מוכיח על מחשבתו. פירוש: כיון שעיקר תרומה במחשבה, וקטן אין לו מחשבה — לא מסתברא שיוכיח המעשה על מחשבתו. והדר פריך רבי יוסי קומי דשמואל: והרי גיטין שאין כתוב בו מחשבה, ואין מעשה שלו מוכיח על מחשבתו, דתנינא: הכל כשרין לכתוב את הגט ואפילו חרש שוטה וקטן, ואמר רב הונא: והוא שיש פקח עומד על גביו כו'! מתרץ: תמן זה כותב וזה מגרש, הכא הוא החרושב והוא התורם. ותימה לרבינו יצחק שבא לתרץ מגט אתרומה, ומזה לא הקשה, אלא הקשה מגט אההיא דקטן יש לו מעשה, ובלא ירושלמי יש לנו לדקדק בדברים הללו, דכיון דקטן יש לו מעשה להוכיח על מחשבתו — לענין גט נמי יועיל בלא גדול עומד על גביו! (ולתרומה נמי יועיל בגדול עומד על גביו!)

בעא מיניה שמואל מרב הונא — משמע שהיה שמואל קטן מרב הונא. וכן בריש גיטין (ה,א) ובפרק "יש בערכין" (ערכין טז,ב) הוו יתבי רב הונא וחייא בר רב קמי שמואל, משמע כתלמיד היושב לפני רבו. ובפרק קמא דגיטין (יא,ב): יתיב רב הונא קמי רבי ירמיה, ורבי ירמיה חבירו של רבי זירא הוה, כדמוכח בנדה (כג,א): בעא מיניה רבי ירמיה מרבי זירא כו' עד כאן הביאו רבי ירמיה לרבי זירא לידי גיחוך ולא גחך. ורבי זירא תלמידו של רב יהודה, דהוה משתמיט מיניה למיסק לארעא דישראל, ורב יהודה תלמידו של רב ושמואל, והיה קורא רבי ירמיה לרב הונא "דרדקי" (גיטין יא,ב)! ויש לומר: דתרי רב הונא הוו. ומיהו ההוא דערכין (טז,ב) על כרחך תלמידו של רב הוה, כדמוכח התם.

מנין למתעסק בקדשים שהוא פסול — פירש בקונטרס: מתעסק בסכין להגביהו ולזרוק אותו. וקשה: דבכהאי גוונא אפילו בחולין פסול לרבנן, אפילו מתכוין לחתיכה, כגון לנעצה בכותל. כדמוכח בפרק שני (חולין לא,א) עד שיתכוין לחתיכת סימנין! ונראה, דהאי מתעסק בקדשים היינו דמתכוין לחתיכת סימנים ולא לשם זביחה, דבחולין כשר ובקדשים פסול. ועוד יש מתעסק אחר, כגון של קדשים שסבור שהוא חולין ושחטו, דפסול מטעם מתעסק, כדאמרינן בזבחים בסוף פרק "בית שמאי" (מו,ב) דמשום חולין פסולה. ותרוייהו מ"ושחט את בן הבקר" נפקא. **פיתו** פת כותי — בפירקי דרבי אליעזר (פרק לח) יש דעזרא וזרובבל בן שאלתיאל ויהושע בן יהוצדק נידו אותן בשלש מאות כהנים ובשלש מאות תינוקות ובשלש מאות ספרי תורה, והיו תוקעין והלוים משוררים. ומסיימים בה: מכאן אמרו, כל האוכל פת כותי כאילו אוכל בשר חזיר.

גוים שבחוצה לארץ לאו עובדי עבודה זרה הם — הלכך בארץ ישראל נמי אין אדוקין כל כך שיהיו מעשיהם לשם עבודה זרה. **שחיטה** מין דישראל אסורה דגוי מיבעיא — ואם תאמר: ודילמא מין ישראל גרע, דהא עובד עבודה זרה הוי מין לכולי עלמא בפרק בתרא דהוריות (יא,א), וגוים אף על פי שרובם עובדי עבודה זרה לא אמרינן שחיטתן לעבודה זרה! ויש לומר: דמכל מקום מין גוי דאדוק בעבודה זרה יותר פשוט דשחיטתו לעבודה זרה ממין ישראל.

אבל מאומות העולם כלל כלל לא — ואם תאמר: אם כן לישתוק קרא מיניה, דמהיכא תיתי מקבלין? הא איצטריך "איש איש" לרבויינהו! ויש לומר: דמכל מקום שלקא דעתך דמצדיקי אומות העולם נקבל, להכי אתא קרא למעוטינהו לגמרי. ואם תאמר: והא כתיב (ויקרא כב) "ומעורך וכתות ונתוק וכרות" וגו', וכתיב (שם) "ומיד בן נכר לא תקריבו את אלה", הא תמימים תקריבו! ויש לומר: דלעולם תמימים נמי לא, ואתא קרא בבעלי מומין לעבור עליהם בלאו ועשה. **תקרובת** עבודה זרה ודלא כרבי יהודה בן בתירא — משמע הכא דרבנן לא מקשי תקרובת עבודה זרה למת. וכן משמע בפרק "אין מעמידין" (עבודה זרה לב,ב) גבי בשר הנבלס לעבודה זרה מותר והיוצא אסור, וקאמר בגמרא: והיוצא אסור — אי אפשר דליכא תקרובת? מני רבי יהודה בן בתירא היא. והקשה רבינו תם: דלעיל בההוא פירקא (שם כט,ב) גבי יין של גוים דאסור בהנאה, מפרש בגמרא דנפקא לן מדאיתקש לזבח וזבח למת, ולא קאמר: רבי יהודה בן בתירא היא, כדקאמר גבי בשר היוצא! ועוד הקשה רבינו תם, דלעיל בשמעתין דייק: נבלה אין, איסור הנאה לא, מתניתין דלא כרבי אליעזר, דאי רבי אליעזר — האמר סתם מחשבת נכרי לעבודה זרה. ומאי קושיא? לעולם מתניתין כרבי אליעזר, והא דלא אסור בהנאה — משום דלא אתיא כרבי יהודה בן בתירא! ומיהא יש לדחות ולפרש, דקאמר: מתניתין דלא כרבי אליעזר, למאי דמוקי מתניתין כרבי יהודה בן בתירא. ונראה לפרש, דלעניין איסור לא פליגי, דמקיש רחמנא למת לענין איסור הנאה, דהא כתיב אבילה בקרא (תהלים קו) "ויאכלו זבחי מתים". ובטומאה הוא דפליגי, דרבי יהודה בן בתירא מקיש לגמרי למת אפילו לענין טומאה. וכן משמע, דרבי יהודה בן בתירא לא נקט אלא טומאה. וגבי בשר היוצא, דמוקי לה כרבי יהודה בן בתירא — משום דקתני "מפני שהוא כזבחי מתים", דלא הוה צריך למתני, כיון דתנא אסור, אלא מיתור לשון משמע דמטמא באהל המת. ומידהו, אי לאו מיתורא, מלשון "זבחי מתים" אי אפשר לדקדק. מדדייק לקמן בפרק שני (מ,א) גבי השוחט לשם הרים שחיטתו פסולה: פסולה אין, זבחי מתים לא. ורמינהו: השוחט לשם הרים כו' הרי אלו זבחי מתים. ומאי קושיא? דלמא ההיא כרבי יהודה בן בתירא, ומתניתין כרבנן! אלא ודאי כיון דאסור בהנאה משום תקרובת שייך למיתני "זבחי מתים" אף על גב דלא מטמא באהל. ואף על גב דלרבנן ליכא טומאת אהל, טומאה בעלמא מיהו מדרבנן איכא, כדאמרינן בפרק "רבי ישמעאל" (עבודה זרה נב,ב): איסור דאורייתא לא בטלה, טומאה דרבנן בטלה. אבל לרבי יהודה הויא טומאת אהל דאורייתא. והא דתנן בפרק "כל הצלמים" (שם מה,ב): לא יעבור תחתיה, ואם עבר טמא, ומפרש בגמרא: משום דאי אפשר דליכא תקרובת, ומני רבי יהודה בן בתירא היא. וקתני סיפא: ואם היתה גדולת את הרבים טהור, אף על גב דטומאת אהל דאורייתא — התם ליכא תקרובת ודאי, אלא חששא בעלמא היא, והיכא דגדולת רבים לא גזרו רבנן. והא דאמר בפרק "העור והרוטב" (חולין קכט,א): הרי אמרו תקרובת עבודה זרה של אוכלים מטמא — טומאתה לאו דאורייתא, דאי סלקא דעתך דאורייתא מצינו לאוכלין שמטמאין טומאה חמורה, ומשני: כששימש מעשה עץ שימש — דיחוי בעלמא הוא. אי נמי, כרבי יהודה בן בתירא. ואם תאמר: דאמר בפסחים פרק "אלו דברים" (עג,א): השוחט בשבת בחוץ לעבודה זרה חייב שלש חטאות. ובעי: מאי תיקו? פירוש: דלא מצית אמרת תיקו להוציאו מידי נבלה, דהא אית ליה טומאה מכח תקרובת עבודה זרה. משמע דאיכא טומאה דאורייתא, דאי מדרבנן — אם כן תיקו להוציאו מידי טומאה דאורייתא, ואם אכל קודש או נכנס למקדש — פטור. ומשמע דאפילו לרבנן מיירי, מדלא קאמר "לרבי יהודה בן בתירא מה תיקו", כדאמר התם (לעיל) (שם עג,א): לדברי האומר מקלקל בחבורה פטור מה תיקו! ויש לומר: דהוי מצי לשנויי הכי, אלא אין רוצה לדקדק מכאן שיהא טומאת התקרובת לאו דאורייתא, לפי שהגמרא רוצה לדקדק ב"העור והרוטב" דטומאה לאו דאורייתא ודחי לה. ורבינו תם תירץ בענין אחר, וקשה לפירושו, ואין להאריך כאן. **בין** בראש הספינה — פירש בקונטרס: אף על גב דאמרינן לקמן (מא,א) דאין שוחטין לתוך ימים, אפילו הכי בראש הספינה שוחטין, דהכל יודעין דכיון דבספינה הוא על כרחך הוא שוחט לתוך הים שלא לטנף ספינתו. ואי אפשר לומר כן, דאפילו עומד בספינה אסור לשחוט לתוך הים, כדאמרינן לקמן בסוף פרק שני (שם עמוד ב): אלא מוציא ידו חוץ לספינה ושוחט, ודם שותת ויורד על דופני הספינה.

השוחט

בָּנָיו מַמְזֵרִין. וְתָנָא קָמָא? אִשְׁתּוֹ לָא מַפְקַר. אָמַר מָר: שְׁחִיטַת נָכְרִי נְבֵלָה. וְנִיחוּשׁ שְׁמָא מִין הוּא! אֲמַר רַב נַחְמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ: אֵין מִינִין בְּאוּמּוֹת. - וְהָא קָאָחֲזִינַן דְּאִיכָּא! - אֵימָא: אֵין רוֹב אוּמּוֹת מִינִין. סָבַר לָהּ כִּי הָא דְּאָמַר רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: גּוֹיִם שֶׁבְּחוּצָה לָאָרֶץ לָאו עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה הֵן, אֶלָּא מִנְהַג אֲבוֹתֵיהֶן בִּידֵיהֶן. אָמַר רַב יוֹסֵף בַּר מַנְיוּמִי אָמַר רַב נַחְמָן: אֵין מִינִין בָּאוּמּוֹת. מַאי? אִילֵימָא לִשְׁחִיטָה, הָשְׁתָּא שְׁחִיטַת מִין דְּיִשְׂרָאֵל אָמְרַתְּ אֲסֵירָא, דְּגוֹי מִבָּעְיָא? אֶלָּא לְמוֹרִידִין, הָשְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל מוֹרִידִין, דְּגוֹיִם מִבָּעְיָא? אֲמַר רַב עוּקְבָא בַּר חָמָא: לְקַבֵּל מֵהֶן קְרָבָּן, דְּתַנְיָא: "מִכֶּם" - וְלֹא כּוּלְּכֶם, לְהוֹצִיא אֶת הַמְשׁוּמָּד, מִכֶּם - בָּכֶם חִלַּקְתִּי וְלֹא בָּאוּמּוֹת. - מַאי? דִּלְמָא הָכִי קָאָמַר: מִיִּשְׂרָאֵל - מְצַדְּדֵי קַבֵּל, מֵרִשְׁעֵי לָא תְּקַבֵּל, אֲבָל בְּאוּמּוֹת הָעוֹלָם - כְּלָל כְּלָל לֹא! - לָא סָלְקָא דַּעְתָּךְ, דְּתַנְיָא: "אִישׁ" - מָה תַּלְמוּד לוֹמַר "אִישׁ אִישׁ"? לְרַבּוֹת הַגּוֹיִם, שֶׁנּוֹדְרִים נְדָרִים וְנְדָבוֹת כְּיִשְׂרָאֵל. "וּמִטַּמְּאָה בְּמַשָּׂא". פְּשִׁיטָא, כֵּיוָן דִּנְבֵלָה הִיא, מְטַמְּאָה בְּמַשָּׂא! אֲמַר רָבָא, הָכִי קָתָנֵי: זוֹ מְטַמְּאָה בְּמַשָּׂא, וְיֵשׁ לָךְ אַחֶרֶת שֶׁהִיא מְטַמְּאָה אֲפִילּוּ בְּאֹהֶל, וְאֵיזוֹ? זוֹ תִּקְרוֹבֶת עֲבוֹדָה זָרָה, וּכְרַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתֵירָא. אִיכָּא דְּאָמְרִי: אֲמַר רָבָא, הָכִי קָתָנֵי: זוֹ מְטַמְּאָה בְּמַשָּׂא, וְיֵשׁ לָךְ אַחֶרֶת שֶׁהִיא כָּזוֹ, שֶׁמְּטַמְּאָה בְּמַשָּׂא וְאֵינָהּ מְטַמְּאָה בְּאֹהֶל, וְאֵיזוֹ? זוֹ תִּקְרוֹבֶת עֲבוֹדָה זָרָה, וּדְלָא כְּרַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתֵירָא; דְּתַנְיָא, רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתֵירָא אוֹמֵר: מְנַיִן לְתִקְרוֹבֶת עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהִיא מְטַמְּאָה בְּאֹהֶל? שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיִּצָּמְדוּ לְבַעַל פְּעוֹר וַיֹּאכְלוּ זִבְחֵי מֵתִים", מַה מֵּת מְטַמֵּא בְּאֹהֶל - אַף תִּקְרוֹבֶת עֲבוֹדָה זָרָה מְטַמְּאָה בְּאֹהֶל. **משנה** הַשּׁוֹחֵט בַּלַּיְלָה, וְכֵן הַסּוֹמֵא שֶׁשָּׁחַט - שְׁחִיטָתוֹ כְּשֵׁרָה. **גמרא** "הַשּׁוֹחֵט" - דִּיעֲבַד אִין, לְכַתְּחִלָּה לָא. וּרְמִינְהִי: לְעוֹלָם שׁוֹחֲטִין, בֵּין בַּיּוֹם וּבֵין בַּלַּיְלָה, בֵּין בְּרֹאשׁ הַגַּג בֵּין בְּרֹאשׁ הַסְּפִינָה! אֲמַר רַב פַּפָּא: בְּשֶׁאֲבוּקָה בְּנֶגְדּוֹ. אֲמַר רַב אַשִׁי: דַּיְקָא נַמִי, דְּקָתָנֵי הָתָם דּוּמְיָא דְּיוֹם וְהָכָא דּוּמְיָא דְּסוּמָא, שְׁמַע מִינָּהּ.

משנה

בניו ממזרים — שאינו מקפיד על אשתו ומפקירה. **מין** — זה האדוק בעבודה זרה, כגון כומר. ומין ישראל חמור ממשומד לעבודה זרה, שהמין אדוק בה וכל מחשבותיו לה. **אין רוב אומות מינין** — הלכך הוו להו מינין מיעוטא, ולמיעוטא לא חיישינן. **אמר רב יוסף בר מניומי אין מינין באומות** — כלומר, אין תורת מין על מין גוי. **דגוי מבעיא** — כל שכן שאדוק, דסתם מחשבותיו לה, ואסורה בהנאה! **למורידין** — בבור, דאמרינן ב"אין מעמידין" (עבודה זרה כו,ב): המינים והמשומדים והמסורות מורידין אותן לבור ומאבדין אותן בידים כו'. אבל הגוים והרועים בהמה דקה אפילו ישראל — לא מעלין ולא מורידין. **לקבל מהן קרבן** — דמקבלין קרבן מכולן ומקריבין אותו למזבח. אבל במין ישראל לא, כדקתני סיפא דהך מתניתא: חוץ מן המשומד לנסך את היין, ואף על פי שאינו משומד לשאר מצות, והביא קרבן — אין מקבלין הימנו, כדתריצנא לעיל בפירקין (חולין ה,א). **בכם חלקתי** — להוציא את המשומד. **ולא באומות** — דאפילו המינין כשרין. ואף על גב דבהדיא תנא לה בהא מתניתא, ליכא למיפרך "תנינא", משום דלאו לכולי עלמא שמיע להו מתניתא. אבל במידי דתנא במתניתין, כי אמר לה אמורא פריך עליה: מאי קא משמע לן? תנינא! **איש איש** — מבית ישראל ומן הגר הגר בישראל אשר יקריב קרבנו וגו'. **מטמאה במשא** — כדכתיב (ויקרא יא): "והנושא את נבלתה", ואף על פי שלא נגע. **הכי קתני** — שחיטת סתם נכרי אין מטמא אלא במשא, אבל יש שחיטת נכרי שמטמאה אפילו באהל. **כרבי יהודה בן בתירא** — לקמן מפרש ואזיל. **איכא דאמרי וכו'** — הכי משמע מתניתין: אין טומאה בשחיטת נכרי אלא כשאר נבילות דמטמאין במשא, אבל אין אהל בשום שחיטת נכרי ואפילו שחט לעבודה זרה. לישנא אחרינא: הכי משמע, שחיטת נכרי נבלה וטומאתה כשאר נבילות. והא דקתני: ומטמאה במשא — אתקרובת עבודה זרה קאי, והכי קאמר: ועוד יש שחיטה אחרת שהיא כזו, כלומר, אינה חמורה מזו, שאינה מטמאה אלא במשא כזו. **לכתחלה לא** — ישחוט בלילה, שמא לא ישחוט רובא והוא לא ידע. **בין בראש הגג בין בראש הספינה** — ואף על גב דתנן ב"השוחט" (חולין מא,א): אין שוחטין לא לתוך ימים ולא לתוך נהרות — דלא לימרו לשר של ים הוא שוחט, ולא לתוך כלים — דלא לימרו הואיל ומקבל את הדם לזורקו לעבודה זרה הוא צריך, אפילו הכי בראש הגג שוחטין, ואין חוששין לשמא יאמרו לצבא השמים עלה לשחוט. או אם מקבל בכלי הכל יודעין שאי אפשר לו לטנף את הגג, ואין כאן חשד. ובספינה נמי, הכל יודעים דכיון דבספינה הוא על כרחו הוא שוחט לתוך הים, שאי אפשר לו לטנף את הספינה. **אמר רב פפא** — הא דקתני: שוחטין בלילה לכתחלה — בשאבוקה כנגדו, ומתניתין — בלא אבוקה. מתניתין תנא לילה וסומא בהדי הדדי.

משנה

משנה ביום הכפורים — מתחייב כרת. **גמרא** אפורה באכילה — משום שחיטת שבת. **ליומא** — ואפילו בא לאכול בשר חי. **ונסבין חבריא** — בני הישיבה עלה על דעתם לומר, דמתניתין דפירשה רב דאסורה באכילה ליומא — משום דקסבר מתניתין רבי יהודה היא. ודייק טעמא לקמן, מדקתני שבת דומיא דיום הכפורים — אלמא אסורה באכילה ליומא סבירא ליה לתנא דמתניתין. **הי רבי יהודה** — מאיזו משנת רבי יהודה שמע רב דאסורה באכילה ליומא? **את הדילועין** — התלושין. **ואת הנבלה** — אפילו מתה היום בשבת. **שאינה מן המוכן** — אתמול בשקדש היום לא היתה עומדת למאכל כלבים. **דלא איתכן** — דלא אזדמנה לכך. **הבא** — במתניתין, נמי אתמול לא היתה עומדת לכך, כדמפרש ואזיל לקמיה — דלגדל ולדות היתה עומדת, ואסורה משום מוקצה, ומוקצה אסורה מדרבנן. **נשחטה** — כשהיא שחוטה מבורר דלאכילה עומדת. **לא נשחטה** — כגון זו שלא שחטה אתמול, ומסתמא לא הניחה על מנת לשחטה בשבת, הלכך הוברר בשקדש היום דלגדל עומדת. **והא ליתּ ליה לרבי יהודה ברירה** — ואי בהמה בחייה לאו לאכילה לחודה קיימא, כי שחיט לה ביום טוב היכי מישתריא? דלמא מאתמול דעתיה לגדל הוה! **הלוקח יין מבין הכותים** — לאשמועינן דכותים חשודין על התרומה. ואינן בעמי הארץ שהלוקח מהן אין צריך להפריש תרומה גדולה, כדתנן (סוטה מח,א): לפי ששלח יוחנן כהן גדול בכל גבול ישראל וראה שאין מפרישין אלא תרומה גדולה בלבד, אלמא אתרומה לא חשידי. ואשמועינן הכא דכותים חשידי אתרומה, כדקתני: שני לוגין שאני עתיד להפריש כו', ומשנה זו קודם תקנה דגזרו על יינם נשנית. **אומר שני לוגין כו'** — אם אין לו כלים להפריש (כו'), או שהיתה חשיכה בליל שבת, שאין שהות להפריש. **הרי הן תרומה** — בתוכו למאה לוג. **ומיחל** — המעשר שני. הואיל ויכול לתקנו באמירה בעלמא ולומר: הרי הוא מחולל על מעות שיש לי בתוך הבית, לא התירו לו חכמים לשתותו ולסמוך על הברירה. אבל בתרומה ושאר מעשרות סמכינן אברירה, ולאחר השבת בשיפרישם אמרינן: הוברר הדבר שזו היא התרומה, וזה לא שתה אלא חולין. **אומרין** — אלמא לרבי יהודה ליתּ ליה ברירה, וחייש שמא תרומה שתה.

התם

משנה הַשּׁוֹחֵט בְּשַׁבָּת וּבְיוֹם הַכִּיפּוּרִים, אַף עַל פִּי שֶׁמִּתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ - שְׁחִיטָתוֹ כְּשֵׁרָה. **גמרא** אָמַר רַב הוּנָא, דָּרַשׁ חִיָּיא בַּר רַב מְשַׁמְיֵה דְּרַב: אֲסוּרָה בַּאֲכִילָה לְיוֹמָא, וְנָסְבִין חַבְרַיָּא לְמֵימַר רַבִּי יְהוּדָה הִיא. הֵי רַבִּי יְהוּדָה? אָמַר רַבִּי אַבָּא: רַבִּי יְהוּדָה דְּהָכָא הִיא. דִּתְנַן: מְחַתְּכִין אֶת הַדִּילּוּעִין לִפְנֵי הַבְּהֵמָה וְאֶת הַנְּבֵלָה לִפְנֵי הַכְּלָבִים, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם לֹא הָיְתָה נְבֵלָה מֵעֶרֶב שַׁבָּת - אֲסוּרָה, לְפִי שֶׁאֵינָהּ מִן הַמּוּכָן; אַלְמָא, כֵּיוָן דְּלָא אִיתְּכַן מֵאֶתְמוֹל - אֲסוּרָה, הָכָא נַמִּי כֵּיוָן דְּלָא אִיתְּכַן מֵאֶתְמוֹל - אֲסוּרָה. אֲמַר לֵיהּ אַבַּיֵי: מִי דָּמֵי? הָתָם מֵעִיקָּרָא מוּכָן לְאָדָם וְהָשְׁתָּא מוּכָן לִכְלָבִים, הָכָא מֵעִיקָּרָא מוּכָן לְאָדָם וְהָשְׁתָּא מוּכָן לְאָדָם! - מִי סָבְרַתְּ: בְּהֵמָה בְּחַיֶּיהָ לַאֲכִילָה עוֹמֶדֶת? בְּהֵמָה בְּחַיֶּיהָ לְגַדֵּל עוֹמֶדֶת! - אִי הָכִי, בְּהֵמָה לְרַבִּי יְהוּדָה בְּיוֹם טוֹב הֵיכִי שָׁחֲטִינַן? אֲמַר לוֹ: עוֹמֶדֶת לַאֲכִילָה וְעוֹמֶדֶת לְגַדֵּל; נִשְׁחֲטָה - הוּבְּרָה דְּלַאֲכִילָה עוֹמֶדֶת, לֹא נִשְׁחֲטָה - הוּבְּרָה דְּלְגַדֵּל עוֹמֶדֶת. - וְהָא לֵית לֵיהּ לְרַבִּי יְהוּדָה בְּרִירָה! - מְנָא לָךְ? אִי נֵימָא מִדְּתָנֵיָא: הַלּוֹקֵחַ יַיִן מִבֵּין הַכּוּתִים, אוֹמֵר: "שְׁנֵי לוּגִין שֶׁאֲנִי עָתִיד לְהַפְרִישׁ הֵרֵי הֵן תְּרוּמָה, עֲשָׂרָה - מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן, תִּשְׁעָה - מַעֲשֵׂר שֵׁנִי", וּמֵיחֵל וְשׁוֹתֶה מִיָּד, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹסְרִין;

התם

השוחט בשבת כו' — אפילו במזיד בעי לאוקומי. תימא: אי במזיד, היאך שחיטתו כשרה? והא משומד לחלל שבתות אסור לאכול משחיטתו, כדמוכח לעיל (ה,א)! ועוד, דבגמרא בעי לאוקומי במזיד ורבי מאיר, ורבי מאיר אית ליה בפרק "עד כמה" (בכורות ל,א) ובפרק "זה בורר" (סנהדרין כז,א) דמשומד לדבר אחד הוה משומד לכל התורה כולה! ויש לומר: דהתם בפרהסיא, והכא בצינעא. ומיהו, למאי דמוקי כרבי מאיר קשה. ועוד יש לומר: דמשום פעם אחת לא חשיב משומד. וכן משמע בפרק שני לקמן (חולין לט,א) דאמר: השוחט את הבהמה לזורק דמה לעבודה זרה, ריש לקיש אמר מותרת, ופירש בקונטרס: מותרת באכילה. והתם גברא בר קטלא הוא, כדאמרינן בפרק "ארבע מיתות" (סנהדרין סא,א) דמודה ריש לקיש דבר קטלא הוא, מידי דהוה אמשתחוה להר, דהר מותר ועובדו בסייף. ועוד אמרינן לקמן בסוף פרק שני (חולין מא,א): אפילו למאן דאמר אדם אוסר דבר שאינו שלו — הני מילי גוי, אבל ישראל לצעורי בעלמא קא מכוין. ופריך משנים אוחזין בסבין ושוחטין, אחד לשם אחד מכל אלו ואחד לשם דבר כשר — שחיטתו פסולה! ומשני: הכא במאי עסקינן — בישראל משומד. והשתא, כיון דמשומד הוא, בלא שום אחד מכל אלו תיפוק ליה דפסול! אבל אי בחדא זימנא לא איתסר שחיטתו, ניחא. **אמר** רב הונא דרש חייא בר רב משמיה כו' — תימה: דבכל דוכתי משמע דרב הונא היה גדול ממנו, בפרק "יש בערכין" (ערכין טז,ב) דהוה מצער ליה רב הונא לחייא בר רב, ובפרק "הלוקח בהמה" (בכורות כב,א) דאמר ליה חייא בר רב לרב הונא: רבי, פרש את דבריך. **ונסבין** חבריא למימר רבי יהודה היא — אבל לרבנן שרי באבילה אפילו בו ביום. ואם תאמר: והא אין יכול למולחה בשבת! ויש לומר: כגון שעבר ומלחה. אי נמי, בלא מליחה נמי שריא באומצא. אף על גב דאיכא לאו בדם הנבלע באברים, כדאמר בפרק "דם שחיטה" (כריתות כא,ב) — הני מילי היכא דפירש לחוץ, אבל כל זמן שלא פירש — מותר, כדמוכח בפרק "כל הבשר" (חולין קיא,א) שהיו אוכלין כבד עד שלא נפלט דמו, דחלטי ליה בחלא, ואיהו שרי וחלייה, דאי וחלייה אסור — איהו נמי אסור, דכי היכי דפליט הדר בלע. ואמר נמי התם: כבר שחתך עליה בשר אסור לאוכלה, אבל הבשר עצמו מותר. ובפרק "מפנין" (שבת קכח,א) גבי בשר תפל אסור לטלטלו, אמרינן דבר אוושא שרי משום דחזי לאומצא. ולקמן בשמעתין אמר: השוחט לחולה בשבת מותר לבריא באומצא. ומתוך כך נראה, דבשר לצלי לא בעי מליחה כלל, דדם האברים שלא פירש שרי, וכן אומר רבינו תם. ולא מבעיא כשנצלה הבשר יפה ונפלט כל הדם מן הבשר דשרי, אלא אפילו לא נצלה כל כך מותר. ואף על פי שנפלט מבפנים מצד זה לצד זה, אינו אסור עד שיפרוש לחוץ, כדאמרינן (כריתות כא) [חולין קיב,א] גבי כבר שחתך עליה בשר, דאפילו מאן דאסר הכבר — שרי הבשר אף על פי שלא יצא דמו עדיין. והא דאמרינן בפרק "כל הבשר" (חולין קיג,א) גבי רב ששת דמלח גרמא גרמא, תרי מאי טעמא לא? משום דפריש מהאי ובלע האי. חדא נמי פריש מהאי גיסא ובלע בהאי גיסא! התם פריש לגמרי לחוץ מהאי גיסא קאמר. והא דאמרינן בפרק קמא דביצה (יא,א): ושוין שמולחין עליו בשר לצלי — לא משום דליתסר בלא מליחה, אלא מנהג הוא למלוח בשר לצלי. וב"הקומץ רבה" (מנחות כא,א) דאמר: מולחו והופכו וחוזר ומולחו, גרסינן: "אמר רבה וכן לקדירה", ולא גרסינן "וכן לצלי".

מחתכין את הדילועין לפני הבהמה — אומר רבינו תם: דמיירי כשנתלש מן המחובר בשבת, דומיא דנבלה שנתנבלה בשבת. וצריך לומר לפירושו, דאייר בענין שאין לאסור הדילועין, לא משום שמא יעלה ויתלוש, ולא משום דלהוי כגרוגרות וצימוקין. דתרי טעמי איכא לאסור דבר הנלקט מן המחובר, דבריש ביצה (ג,א) אסרינן פירות הנושרין משום שמא יעלה ויתלוש, ובריש "אין צדין" (שם כד,ב) גבי גוי שהביא דורון לישראל, אם יש מאותו מין במחובר — אסור, ופירש בקונטרס דאפילו רבי שמעון מודה דהוי כגרוגרות וצימוקין, דמדלא לקטן מאתמול אקצינהו. וכן נראה, דבספק מוכן איירי כולה שמעתתא. ואיירי הכא בגון שיש לו בהמה, דהוי מוכן לבהמה אפילו במחובר. והא דאמרינן בפרק "כל כתבי" (שבת קכב,א) דלא יעמיד אדם בהמתו על גבי מוקצה, פירוש: עשבים שנתלשו בשבת — הא פירש בקונטרס התם: כגון שהיו עומדין בחיבורן במקום שלא היתה הבהמה יכולה לבא שם. אי נמי, הכא אייר ביושב ומצפה מתי יתלשו, ובהמה נמי אייר ביושב ומצפה שמא ישחטנה חרש שוטה וקטן ואחרים רואין אותם. וכן צריך לומר על כרחך, דהא בריש "המביא" בביצה (ל,ב) מוכח דכל היכא דאין יושב ומצפה אית ליה לרבי שמעון מוקצה. וליכא למיחש נמי שמא יתלוש אלא בפירות האילן שהם קלים להשיר, ועוד דאדם מתאוה להם ושוכח. וכן במשקה — שמא יסחוט שקל לסחוט, אבל בדבר דבעי מרא וחצינא — לא. וכן דגים שנצודו ביום טוב דאסירי — לא משום שמא יצוד, אלא משום מוקצה כגרוגרות. תדע, דהא גוי שמילא מים לבהמתו דסוף "כל כתבי" (שבת קכב,א), ועשה כבש לירד בו, לא אסרינן לישראל גזרה שמא יעשנו. ומה שמדמה לקמן שמא ישחוט לשמא יסחוט אפרש לקמן בעזרת השם. ועוד יש לפרש, דאיירי בנתלשו מערב שבת. וכי תימא: מאי למימרא? קא משמע לן דשרי למטרח באוכלא, או לשוייה אוכלא לרב הונא, כדאית ליה בפרק בתרא דשבת (קנה,א), ולרב יהודה כדאית ליה. והא דלא תנא ליה התם גבי פקיעי עמיר ואינך דלעיל — משום דמילי דחיתוך תני בהדי הדדי.

אם לא היתה נבלה מערב שבת — גרסינן. ולא גרסינן "מערב יום טוב", כדמוכח בריש מסכת ביצה (ב,א), דקאמר: גבי שבת סתם לן תנא כרבי שמעון, דתנן: מחתכין את הדילועין כו'. והא דקרי ליה מוכן לאדם — לא שהיה ראוי לשוחטה, אלא כלומר עומדת לאדם. ואם תאמר: בפרק קמא דביצה (ו,א) גבי אפרוח שנולד ביום טוב, רב אמר: אסור. וקאמר התם, אמרו לו: מה בין זה לעגל שנולד מן הטרפה? שתיק רב. ופריך: אמאי שתיק רב? לימא להו: הואיל ומוכן אגב אמו לכלבים! ומשני: השתא מוכן לאדם לא הוי מוכן לכלבים, דתנן: אם לא היתה נבלה כו', מוכן לכלבים הוי מוכן לאדם?! והשתא, אמאי לא מפרש טעמא משום דהוי מוקצה מחמת איסור? וכי תימא: בעוף וטלה שראוי ליתנו חי לפני נץ וארי, למה ליה לאוקמיה בבי האי גוונא? לוקמה דאין ראוי להאכילו חי, דהוי מוקצה מחמת איסור! ומפרש הרב רבינו יוסף: דממשנה יתירא דייק, דכיון דתנא אסור, למה ליה למתני תו לפי שאינו מן המוכן? אלא משמע דאי ליכא טעמא דמוקצה מחמת איסור, כגון בדבר שראוי להאכילו חי או ביום טוב, אסור מטעם שאינו מוכן ועומד למה שהיה עומד בתחלה. **בהמה** לרבי יהודה ביום טוב היכי שחטינן — משמע דקסבר אביי דסתמא לאכילה עומדת. וגבי תרנגולת אמר אביי בריש ביצה (ד,א) דעומדת לאכילה ועומדת לגדל ביצים. **מדתניא** הלוקח יין — לא גרסינן "דתנן", דבמשנה לא תני אלא מילתיה דרבי מאיר. וכולה ברירה מפורש בפרק "כל הגט" (גיטין דף כה,א) וב"מרובה" (בבא קמא) סט,ב) ובפרק "בכל מערבין" (עירובין לו,ב).

התם

הָתָם כדקתני טעמא וכו' — קשיא לי: דהכא אליבא דרב קיימינן, ורב לית ליה דטעמא משום בקיעת הנוד, בפרק "בכל מערבין" (עירובין לו,ב), דקאמר: ליתא למתניתין מקמי איו והלוקח יין, ואית ליה דטעמא דרבי יהודה משום דאין ברירה! ורבינו שמשון מקוצי הקשה: דהיכי מייתי הכא ההוא דאיו אחר שדוחה הדהלוקח? הא בפרק "בכל מערבין" (שם) משמע דאי לאו ההיא דהלוקח הוה אמינא דליתא לדאיו מקמי מתניתין. דפריך התם לרב: אדרבה, ליתא לדאיו מקמי מתניתין! ומשני: לא סלקא דעתך, דשמעינן ליה לרבי יהודה דלית ליה ברירה, דתניא: הלוקח יין כו'! ונראה לי דהכא דיחויא בעלמא הוא דקאמר: התם כדקתני טעמא, ועיקר סמיך אדאיו. דאין להוכיח מההיא דהלוקח דלית ליה ברירה כל כמה דלא מייתי לדאיו, דליתיה מקמי מתניתין דעירובין. להכי מייתי לדאיו, דהשתא ליתא מתניתין מקמי תרווייהו.

מודה רבי יהודה בסלי זתים ועבנים — תימה: בלאו הכי, אמאי לא מדמה למשקים דגזרינן שמא יסחוט, הכא נמי גבי בהמה לגזור שמא ישחוט! ועוד, אמאי נסבין חבריא למימר דרבי יהודה היא? כל שכן דאתיא כרבנן, דגזרי שמא יסחוט אפילו בשאר פירות! ועוד, דהיכי מדמה שמא יסחוט לשמא ישחוט? שקל הרבה לסחוט מלשחוט! ויש לומר: דודאי לא דמי. ולהכי לא מדמה לה למשקין, אבל מדמה שמא ישחוט דבהמה העומדת לשחיטה לשמא יסחוט דפירות העומדות לאכילה. אבל ברבנן לא אתיא, דלא אשכחן דגזרינן שמא יסחוט אלא בעומדים למשקין, והא דאסרי לכולהו — משום דגזרינן עומדין לאכילה אטו עומדין למשקין. אבל לרבי יהודה דשרי בשאר פירות העומדין לאכילה, ואסר בזיתים ועבנים ואף על גב דעומדים לאכילה משום דמימלך וסחיט, והוא הדין בבהמה דגזרינן.

אימר דשמעת ליה לרבי יהודה במוקצה מחמת מיאוס כו' — דיחויא בעלמא הוא, דמוקצה מחמת איסור יותר חמור ממוקצה מחמת מיאוס. דהא לקמן אמר: עד כאן לא שרי רבי מאיר אלא במבשל, אבל שוחט דאינו ראוי לכוס לא. ובהדיא שמעינן ליה לרבי מאיר בפרק "בירה" (שבת מד,א) דלית ליה מוקצה מחמת מיאוס, דקאמר: כל הנרות מטלטלין אפילו נר ישן, חוץ מנר שהדליקו בה באותה שבת. ומוקי מתניתין כרבי יהודה דמבשל, משום דלא מיתוקמא מתניתין משום מוקצה מחמת איסור, דמשמע ליה שבת דומיא דיום הכפורים אפילו היה לו חולה והבריא, כמו שאפרש בסמוך.

המבשל

מֶחֱמַת מִיאוּם, מוּקְצֶה מֵחֲמַת אִיסּוּר מִי שְׁמַעְתְּ לֵיהּ? - אִין, דְּתָנָן, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר:

הָתָם כִּדְקָתָנֵי טַעְמָא, אָמְרוּ לוֹ לְרַבִּי מֵאִיר: אִי אַתָּה מוֹדֶה שֶׁמָּא יִבָּקַע הַנּוֹד וְנִמְצָא שׁוֹתֶה טְבָלִים לְמַפְרֵעַ? אָמַר לָהֶן: לְכְשֶׁיִּבָּקַע! אֶלָּא מֵהָתָנֵי אִיו; דְּתָנֵי אִיו, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵין אָדָם מַתְנֶה עַל שְׁנֵי דְּבָרִים כְּאֶחָד, אֶלָּא אִם בָּא חָכָם לְמִזְרָח - עֵירוּבוֹ לְמִזְרָח, לְמַעֲרָב - עֵירוּבוֹ לְמַעֲרָב, וְאִילּוּ לְכָאן וְלָכָאן - לָא; וְהָוֵינַן בַּהּ: מַאי שְׁנָא לְכָאן וְלָכָאן דְּלָא? דְּאֵין בְּרֵירָה, מִזְרָח וּמַעֲרָב נַמִּי אֵין בְּרֵירָה! וַאֲמַר רַבִּי יוֹחָנָן: וּכְבָר בָּא חָכָם. אֶלָּא אָמַר רַב יוֹסֵף: רַבִּי יְהוּדָה דִּכְלִים הִיא, דְּתַנְיָן: כָּל הַכֵּלִים הַנִּיטָּלִין בְּשַׁבָּת - שַׁבְּרֵיהֶן נִיטָּלִין, וּבִלְבָד שֶׁיְּהוּ עוֹשִׂין מֵעַיִן מְלָאכָה, שִׁבְרֵי עֲרֵיבָה - לְכַסּוֹת בָּהֶן פִּי חָבִית, שִׁבְרֵי זְכוּכִית - לְכַסּוֹת בָּהֶן פִּי הַפַּךְ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: וּבִלְבָד שֶׁיְּהוּ עוֹשִׂין מֵעַיִן מְלַאכְתָּן, שִׁבְרֵי עֲרֵיבָה - לָצוּק לְתוֹכָן מִקְפָּה, שִׁבְרֵי זְכוּכִית - לָצוּק לְתוֹכָן שֶׁמֶן; מֵעַיִן מְלַאכְתָּן - אִין, מֵעַיִן מְלָאכָה אַחֶרֶת - לָא. אַלְמָא, כֵּיוָן דְּלָא אִיתְּכֵן מֵאָתְמוֹל לְהָךְ מְלָאכָה - אֲסִירִי; הָכָא נַמִּי, כֵּיוָן דְּלָא אִיתְּכֵן מֵאָתְמוֹל - אֲסוּרָה. אֲמַר לֵיהּ אַבַּיֵי: מִי דָּמֵי? הָתָם - מֵעִיקָּרָא כְּלִי וְהָשְׁתָּא שֶׁבֶר כְּלִי, וַהֲוָה לֵיהּ נוֹלָד וְאָסוּר. הָכָא - מֵעִיקָּרָא אוּכְלָא וּלְבַסּוֹף אוֹכֶל, אוּכְלָא דְּאִיפְּרַת הוּא, וְשָׁמְעִינַן לֵיהּ לְרַבִּי יְהוּדָה דְּאָמַר: אוּכְלָא דְּאִיפְּרַת שַׁפִּיר דָּמֵי. דְּתָנַן: אֵין סוֹחֲטִין אֶת הַפֵּירוֹת לְהוֹצִיא מֵהֶן מַשְׁקִין, וְאִם יָצְאוּ מֵעַצְמָן - אֲסוּרִין. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם לְאוֹכְלִין - הַיּוֹצֵא מֵהֶן מוּתָּר, וְאִם לְמַשְׁקִין - הַיּוֹצֵא מֵהֶן אָסוּר! - לָאו אוֹתָּמַר עֲלָהּ, אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: מוּדֶה הָיָה רַבִּי יְהוּדָה לַחֲכָמִים בְּסַלֵּי זֵיתִים וַעֲנָבִים? אַלְמָא כֵּיוָן דִּלְמָחֵיטָה קַיְימִי - יָהֵיב דַּעְתֵּיהּ; הָכָא נַמִּי, כֵּיוָן דִּלְשָׁחִיטָה קַיְימָא - יָהֵיב דַּעְתֵּיהּ! מִידֵּי הוּא טַעְמָא אֶלָּא לְרַב, הָאָמַר רַב: חָלוּק הָיָה רַבִּי יְהוּדָה אֲפִילּוּ בְּסַלֵּי זֵיתִים וַעֲנָבִים! אֶלָּא אָמַר רַב שֵׁשֶׁת בְּרֵיהּ דְּרַב אִידִי: רַבִּי יְהוּדָה דְּגֵרוֹת הִיא, דְּתַנְיָא: מְטַלְטְלִין נֵר חָדָשׁ אֲבָל לֹא יָשָׁן, דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. - אֵימַר דִּשְׁמַעְתָּ לֵיהּ לְרַבִּי יְהוּדָה - בְּמוּקְצֶה מֵחֲמַת אִיסּוּר:

כל

הָתָם — טעמא לאו משום דאין ברירה הוא, אלא דחיישׁ לשמא יבקע הנוד, והובררו שלא היה עתיד לבא לידי הפרשה, ושתה טבלים למפרע. **לכשיבקע** — נראה. כלומר, דלא חיישינן להכי. **איו** — שם חכם. **אין אדם מתנה** — בעירובין (לו,ב) אמרינן: מתנה אדם על עירובו, ומניח שני עירובין, אחד בסוף אלפים למזרח עירו ואחד בסוף אלפים למערב, ואומר: אם בא חכם למזרח, שהיה חכם עתיד לבא ממקום אחר ולשבות חוץ לתחום ולדרוש — עירובי של מזרח, יקנה לי שביתה למזרח, ואהיה בשבת במקום עירובי, ויש לי משם והלאה אלפים. ואם יגידו לי שבא חכם למערב — יקנה עירובי שבמערב. בא לכאן ולכאן, אם יבאו שני חכמים זה למזרח וזה למערב — לאיזה מהם שארצה אבחר הליכתי, ועל שם ברירה של מחר יקנה לי עירובי היום, דכל קניית עירוב בין השמשות היא. ותני איו, דפליג רבי יהודה אסיפא דקתני: בא לכאן ולכאן, וקאמר רבי יהודה: אין אדם מתנה על שני דברים שני חכמים. **אלא אם בא חכם כו'** — על חכם אחד שבא ואין ידוע לו לאיזו רוח יבא מתנה. **והוינן בה מאי שנא כו' דאין ברירה** — כשיבא למחר למזרח — שמא בין השמשות לא היתה דעתו לכך, וקנה לו עירובו של מערב, והרי הוא כמי ששבת במערב, וממקום אותה שביתה יש לו אלפים לכל רוח, ונמצאו האלפים האחרונות המזרחיות כלות לביתו, ואין לו מביתו ולמזרח אפילו פסיעה אחת. **מזרח ומערב נמי** — כשהתנה על חכם אחד ותלה תנאו בביאת חכם — נמי אין ברירה, דאם בא חכם למזרח לאחר שקדש היום — שמא כשקדש היום היה בדעתו למערב, וזה תלה בדעתו של חכם. והחכם יכול לילך בשבת ארבעת אלפים אמה, כדאמרינן בעירובין (מט,ב): אם ראה שחשכה והיה מכיר אילן או גדר שהוא בסוף אלפים אמה, אומר: שביתתי בעיקרו, ומהלך ממקום רגליו ועד עיקרו אלפים, ומעיקרו ולהלן אלפים. והכא נמי איכא למימר: חכם זה בשעת קניית עירוב לא בא למזרח עדיין, ודעתו היה למערב! **ואמר רבי יוחנן וכבר בא חכם** — מתניתין בהכי עסקינן, שכבר בא חכם קודם קנין העירוב, אבל זה לא ידע להיכן בא. ואין כאן צריך ברירה, שכך מתנה: לצד שהחכם בא יהא עירובי קונה. ואין הדבר תלוי, אלא גלויי מילתא — כשיגידו למחר שבמזרח בא, נמצא שקנה עירוב המזרחי. **שבריהן ניטלין** — אפילו נשתברו היום בשבת. **שיהו עושין בהן מעין מלאכה** — שתהא תורת כלי עליהם. **מעין מלאכה** — כלומר, אף על פי שאין ראויה למלאכה ממש, אלא לבסוי בעלמא. **מעין מלאכתן** — הראשונה. **מקפה** — תבשיל עב, דהיינו מעין עיסה. **הכא נמי** — כיון דלא איתכן מאתמול לאכילה. **הכא מעיקרא אוכלא** — דעל כרחך בהמה בחייה לאכילה עומדת, כדאוקמינן לעיל, דאי לגדל — בהמה לרבי יהודה היכי שחטינן ביום טוב? **דאיפרת** = נשבר ונפרש, וחבירו [בפרק "בהמה המקשה"] (חולין עג,ב): חבורי אוכלין כמאן דמפרתי דמו. **שפיר דמי** — דלאו נולד חשבינן ליה. סחיטה אב מלאכה היא. **אסורין** — וטעמא דמשקין שזבו אסורין, מפרשינן בשמעתא קמייתא דביצה (ג,א): גזירה שמא יסחוט. **אם לאוכלין היוצא מהם מותר** — אם היו עומדין לאכילה ולא לסחוט — היוצא מהם מותר. דכיון דלא ניחא ליה, ליכא למיגזר אי שרית להו בשתייה היום אתי לסחוט, דהא לאו להכי קיימי. **ואם למשקין** — הואיל ונתקיימה מחשבתו, אי שרית להו כשזבו איכא למיגזר בהו שמא יסחוט, דהא להכי קיימי. שמע מינה מיהא, דמשום נולד לא אסר להו רבי יהודה! **מודה רבי יהודה בסלי זיתים ועבנים** — שאפילו הצניען לאכילה, הואיל ורוב בני אדם סוחטין אותם — האי נמי ממליך עלייהו, ואי שרית למשקין שזבו מהן אתי למיסחט. **כיון דלהכי קיימי** — סתם ענבים. **יהיב דעתיה** — עלייהו למשקין, וכי הוו משקין הוה ליה נתקיימה מחשבתו, וגזרה שמא יסחוט. ופלוגתייהו בתותים ורימונים. **הכא נמי כיון דלשחיטה קיימא יהיב דעתיה** — דאי משחטה אכיל לה. וכיון דדעתיה בהכי גזרינן בה נמי, אי שרית ליה באכילה אתי לבתחלה למישחט. **מידי הוא טעמא אלא לרב** — האי שנויא אליבא דרב משנינן לה, דאיהו אמר: לרבי יהודה אסורה באכילה ליומא. **חלוק היה** — ומתיר, והכא נמי אמאי אסורה ליומא? **נר חדש** — שלא הדליקו בו מעולם. נר של חרס, וכשהוא חדש חזי למרמי ביה פירי. **אבל לא ישן** — דמוקצה הוא מחמת מיאוס, שהדעת קצה בו. ודך בהמה נמי, כשקדש היום היא מוקצה מחמת אבר מן החי, שלא נשחטה. **אימר דשמעת ליה כו'** — דמידי דמאיס מקצה אניש מדעתיה לגמרי.

כל הנרות של מתכת מטלטלים — דשל מתכות לא מאיסי אפילו ישנים, כגון של נחושת וכיוצא בהן. **הדולק בשבת** — שהיה נר דולק בו בין השמשות, דמוקצה מחמת איסור שאסור לכבות הנר — נאסר גם הוא לטלטל, וכיון שהוקצה לבין השמשות הוקצה לכל היום. **בידים** — שהדליקו בו הנר, אבל בהמה דממילא מידחיא אימר דהדר חזיא. **יאכל** — הוא עצמו, ובו ביום, ואין צריך להמתין עד הערב בכדי שיעשו. דהא דאמרינן בעלמא לערב בכדי שיעשו — לית ליה לרבי מאיר אלא היכא דעבד ישראל איסורא ובמזיד, דאיכא חיובא, דלא נמטייה הנאה מאיסורא, אבל בשוגג לא. **במזיד** — דאיכא איסורא. **לא יאכל** — בו ביום עד שתחשך ובכדי שיעשו. והוא הדין לאחרים נמי, דאסור למיכליה בו ביום, דטעמא משום דלא נמטייה הנאה מאיסורא הוא, וכי שהי לאורתא בכדי שיעשו לא מטי לו הנאה מיניה. ואיידי דתנא רישא בדידיה דאשמעינן רבותא להתירא — תנא נמי סיפא בדידיה. **רבי יהודה אומר בשוגג יאכל במוצאי שבת** — ולא בשבת, והוא הדין לאחריני. דאף על גב דבשוגג חיוב סקילה ליכא, עבירה מיהא איכא, ובעינן בכדי שיעשו דלא נימטיה הנאה מעבירה. ואיידי דבעי למתני סיפא לא יֹאכַל עולמית בדידיה, אבל לאחריני שרי, דאיהו דעבד איסורא קנסוהו רבנן אבל אחריני לא — תנא רישא נמי בדידיה. ומתניתין נמי דקתני אסורה באכילה ליומיה, לדידיה ולאחריני — בשוגג מתוקמא, ורבי יהודה היא. ולקמן פריך: והא מתחייב בנפשו קתני! והא ליכא למימר: רישא נמי דוקא איהו, אבל אחריני שרו בו ביום, ואיהו אסור משום דקנסו שוגג אטו מזיד, ומתניתין דאסר ליה ליומיה אפילו לאחריני לאו רבי יהודה היא. דאם כן, דקנסא דרישא אטו מזיד הוא, אמאי מישתרי הוא לאורתא? הא קתני גבי מזיד לא יֹאכַל עולמית! אלא טעמא משום דלא ליתהני מעבירה הוא, ולא שנא הוא ולא שנא אחריני. **רבי יוחנן הסנדלר אומר בשוגג יאכל למוצאי שבת** — בכדי שיעשו, כרבי יהודה דמשוי ליה עבירה אף בשוגג. ועדיפא מדרבי יהודה, דאילו רבי יהודה שרי ליה לאורתא אפילו לדידיה, דלא קניס שוגג אטו מזיד, ורבי יוחנן קניס שוגג אטו מזיד. הלכך, איהו דעבד איסורא — קנסו רבנן, אחריני דלא עבדי איסורא — לא קנסו, אלא בכדי שיעשו ימתינו, דלא ניתהני מעבירה. **במזיד לא יאכל עולמית כו'** — לאו משום קנסא הוא, דהא אחריני לא עבוד איסורא. אלא מקראי יליף לה רבי יוחנן בכתובות ב"אלו נערות" (לד,ב) ובבבא קמא בפרק "מרובה" (עא,ב): "ושמרתם את השבת כי קדש" וגו',

כָּל נֵרוֹת שֶׁל מַתֶּכֶת מְטַלְטְלִין, חוּץ מִן הַנֵּר שֶׁהִדְלִיקוּ בּוֹ בְּאוֹתָהּ שַׁבָּת. - וְדִלְמָא שָׁאנֵי הָתָם, דְּהָוָה דָּחֵי לֵיהּ בְּיָדַיִם! אֶלָּא אֲמַר רַב אַשִׁי: רַבִּי יְהוּדָה דְּמַכְשֵׁל הֵיא, דְּתָנַן: הַמְכַשֵּׁל בְּשַׁבָּת, בְּשׁוֹגֵג - יֹאכַל, בְּמֵזִיד - לֹא יֹאכַל, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר; רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בְּשׁוֹגֵג - יֹאכַל בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, בְּמֵזִיד - לֹא יֹאכַל עוֹלָמִית; רַבִּי יוֹחָנָן הַסַּנְדְּלָר אוֹמֵר: בְּשׁוֹגֵג - יֹאכַל לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת לָאֲחֵרִים וְלֹא לוֹ, בְּמֵזִיד - לֹא יֹאכַל עוֹלָמִית, לֹא לוֹ וְלֹא לָאֲחֵרִים. - וְנוֹקְמָהּ בְּמֵזִיד, וְרַבִּי מֵאִיר! - לָא סָלְקָא דַּעְתָּךְ, דְּקָתָנֵי דּוּמְיָא דְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, מָה יוֹם הַכִּפּוּרִים, לָא שְׁנָא בְּשׁוֹגֵג וְלָא שְׁנָא בְּמֵזִיד - לָא אָכֵיל, אַף הָכָא נַמִּי, לָא שְׁנָא בְּשׁוֹגֵג וְלָא שְׁנָא בְּמֵזִיד - לָא אָכֵיל. - וְמִי מָצֵית מוֹקְמַתְּ לָהּ בְּשׁוֹגֵג וְרַבִּי יְהוּדָה? וְהָא "אַף עַל פִּי שֶׁמִּתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ" קָתָנֵי! - הָכִי קָאָמַר: אַף עַל פִּי דִּבְמֵזִיד מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ הוּא, הָכָא דִּבְשׁוֹגֵג שְׁחִיטָתוֹ כְּשֵׁרָה. - וְנוֹקְמָהּ כְּרַבִּי יוֹחָנָן הַסַּנְדְּלָר דְּאָמַר: לָא שְׁנָא בְּשׁוֹגֵג וְלָא שְׁנָא בְּמֵזִיד לָא אָכֵיל! - רַבִּי יוֹחָנָן הַסַּנְדְּלָר קָמַפְלִיג בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת - לָאֲחֵרִים וְלֹא לוֹ, תַּנָּא דִּידַן "שְׁחִיטָתוֹ כְּשֵׁרָה" קָתָנֵי, לָא שְׁנָא לוֹ וְלָא שְׁנָא לָאֲחֵרִים. תָּנֵי תַּנָּא קַמֵּיהּ דְּרַב: הַמְכַשֵּׁל בְּשַׁבָּת, בְּשׁוֹגֵג - יֹאכַל, בְּמֵזִיד - לֹא יֹאכַל, וּמַשְׁתִּיק לֵיהּ רַב. מַאי טַעְמָא מַשְׁתִּיק לֵיהּ? אִילֵימָא מִשּׁוּם דְּסָבְרָא לֵיהּ כְּרַבִּי יְהוּדָה, וְתַנָּא תָּנֵי כְּרַבִּי מֵאִיר? מִשּׁוּם דְּסָבְרָא לֵיהּ כְּרַבִּי יְהוּדָה, מַאן דְּתָנֵי כְּרַבִּי מֵאִיר מַשְׁתִּיק לֵיהּ?! וְעוֹד, מִי סָבַר לָהּ כְּרַבִּי יְהוּדָה? וְהָאָמַר רַב חָנָן בַּר אַמִּי: כִּי מוֹרֵי לְהוּ רַב לְתַלְמִידֵיהּ - מוֹרֵי לְהוּ כְּרַבִּי מֵאִיר, וְכִי דָּרֵישׁ בְּפִירְקָא - דָּרֵישׁ כְּרַבִּי יְהוּדָה, מִשּׁוּם עַמֵּי הָאָרֶץ! וְכִי תֵּימָא: תַּנָּא בְּפִירְקֵיהּ תְּנָא קַמֵּיהּ, אַטּוּ כּוּלֵּי עָלְמָא לַתַּנָּא צָיְיתִי? לָאמוֹרָא צָיְיתִי! אֲמַר רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק: תַּנָּא, שׁוֹחֵט תְּנָא קַמֵּיהּ דְּרַב: הַשּׁוֹחֵט בְּשַׁבָּת, בְּשׁוֹגֵג - יֹאכַל, בְּמֵזִיד - לֹא יֹאכַל. אֲמַר לֵיהּ: מַאי טַעְמָא מַשְׁתִּיק כְּרַבִּי מֵאִיר? עַד כָּאן לָא קָשְׁרֵי רַבִּי מֵאִיר אֶלָּא בְּמִכַּשֵּׁל, דְּרָאוּי לָכוֹס, אֲבָל שׁוֹחֵט דְּאֵין רָאוּי לָכוֹס - לָא! - וְהָא מַתְנִיתִין, דְּשׁוֹחֵט הוּא, וְאָמַר רַב הוֹנָא, דְּרַשׁ חִיָּיא בַּר רַב מִשְׁמֵיהּ דְּרַב: אֲסוּרָה בַּאֲכִילָה לְיוֹמָא, וְנָסְבִין חַבְרָיָא לְמֵימַר רַבִּי יְהוּדָה הִיא; הָא רַבִּי מֵאִיר שָׁרֵי! - כִּי שָׁרֵי רַבִּי מֵאִיר, כגון

המכשל בשבת בשוגג יאכל — אפילו בו ביום, דרבי מאיר לא קניס כלל שוגג אטו מזיד, כדמוכח ב"הניזקין" (גיטין נג,ב). ובפרק "כירה" (שבת לח,א) נמי משמע דשרי בו ביום, גבי הא דבעי מרבי חייא בר אבא: שכח קדירה על גבי כירה כו'. במזיד לא יאכל — לא הוא ולא אחרים בו ביום, אבל במוצאי שבת שרי אפילו לדידיה, מדבעי לאוקמי מתניתין רבי מאיר ובמזיד, ומתניתין דומיא דיום הכפורים קתני, דאסור בו ביום בין לו בין לאחרים, ו"שחיטתו כשרה" קתני, לא שנא לו ולא שנא לאחרים, כדאמרינן בסמוך. ועוד, אי במזיד לא יאכל עולמית לרבי מאיר, אם כן היינו מזיד דרבי יהודה כמו שאפרש. וכן שוגג דרבי יהודה, דהא מוקי מתניתין בשוגג ורבי יהודה, ובמזיד לא יאכל עולמית הוא, אבל אחרים אוכלים למוצאי שבת, דאי לא יאכלו עולמית — אם כן היינו מזיד דרבי יוחנן הסנדלר. ועוד, דב"מרובה" (בבא קמא עא,א) מוקי דרבנן דפטרו בטבח בשבת מתשלומי ארבעה וחמשה כרבי יוחנן הסנדלר, ולא מוקי לה כרבי יהודה. ובעי נמי התם מאי טעמא דרבי יוחנן הסנדלר, ולא בעי מאי טעמא דרבי יהודה. כללא דמילתא: מזיד דרבי מאיר — שוגג דרבי יהודה, מזיד דרבי יהודה — שוגג דרבי יוחנן הסנדלר. **מורי** להו כרבי מאיר — משמע שכן הלכה. וכן דרש רבא בפרק "כירה" (שבת לח,א עיין שם) כרבי מאיר. וקשה מכאן לפירוש הקונטרס דבריש "אין צדין" (ביצה כד,ב) גבי גוי שהביא דורון לישראל, אם יש מאותו המין במחובר — אסורין, ולערב נמי אסורין בכדי שיעשו. ופירש הקונטרס דטעמא דאסורין בכדי שיעשו — כדי שלא יהנה ממלאכת יום טוב. והרי מבשל בשבת, דבשוגג יאכל אף על גב דנהנה ממלאכת שבת! ומיהו יש לומר: דאין נהנה כל כך, כיון דבלאו בישול ראוי לכוס. אבל קשה משוחט בשבת בשוגג, דיאכל לרבי מאיר היכא דהיה לו חולה מבעוד יום והבריא כדאמרינן בסמוך, משום דלא הוי מוקצה, ולא אסר מטעם שנהנה ממלאכת שבת! ויש לומר: דבמילתא דלא שכיח לא גזרו.

כי שרי רבי מאיר כגון שהיה לו חולה מבעוד יום — ואם תאמר: ונוקי מתניתין בשוגג ורבי מאיר, ולא היה לו חולה כלל! ויש לומר: דדומיא דיום הכפורים קתני, דאסור אף על גב דהיה לו חולה. ואם תאמר: והא על כרחיך לא הוה לגמרי דומיא דיום הכפורים, דבשבת אם לא הבריא מותר אפילו לרבי יהודה! ויש לומר: דבמקום ששייך חיוב קא מדמה שבת ליום הכפורים, כדתני "אף על פי שמתחייב בנפשו".

כגון

מה קדש אסור באכילה — אף מעשה שבת אסורים באכילה. יכול אפילו בשוגג? תלמוד לומר "מחללֶיהָ מות יומת" — במזיד אמרתי ולא בשוגג. **ונוקמה במזיד ורבי מאיר היא** — דאמר אסורה ליומא. **מה יום הכפורים כו'** — לא יאכל בו ביום, דהא יום עינוי הוא. ונוקמה כרבי יוחנן הסנדלר דאמר כו' — לא יֹאכַל בו ביום, לא הוא ולא אחרים. ואית דמפרשי דהאי במזיד לא יאכל דרבי מאיר, ובשוגג לא יאכל דרבי יהודה — לא יֹאכַל הוא, אבל לאחרים שרי, והאי "אסורה באכילה ליומיה" דקאמר רב נמי — לדידיה קאמר, אבל לאחריני שרי. ולאו מילתא, דהא דומיא דיום הכפורים קתני, דלא שנא לו ולא שנא לאחרים אסור. ועוד, "אסורה באכילה ליומא" לגמרי משמע. **כי מורי להו רב לתלמידיה** — במבשל בשבת הוראה ביחיד, מורי להו כרבי מאיר דמיקל. **בפירקא** — ביום השבת ברבים. **וכי תימא תנא בפירקיה תנא קמיה** — ברבים היה שונה משנה זו ביום הדרשה, וחייש רב לעמי הארץ שלא ישמעו קולו. **אטו** — בני הכנסת הבאים לשמוע מה שהיה רב דורש. **לתנא צייתי** — כלומר, הם מטין אוזן לשמוע מן התלמידים הישובים שם ושונין איש משנתו לעצמו? **לאמורא** — שהיה עומד בפני רב ומשמיע לרבים מה שראש הדרשה לוחש לו אליו, היו שומעין! **עד כאן לא קשרי רבי מאיר** — אלא במבשל בשוגג. דבין דאיסור שבת ליכא, דשוגג הוא — איסור מוקצה נמי ליכא, דמעיקרא הוי חזי לכוס חיה. **אבל שוחט בשוגג** — נהי דאיסור שבת ליכא, משום מוקצה מיהא אסורה, דבין השמשות לא הויא חזיא לכוס. כל אבילה שלא כדרכה קרי "בוסס", כמו (ברכות לז,א) "הכוסס את החיטין" "הכוסס את האורז", "כס פילפלי ביומא דכפורי" (שם לו,ב). **הא רבי מאיר שרי** — מדאיצטריך לאוקמה כרבי יהודה, מכלל דקסבר רב דרבי מאיר שרי!

כגון שהיה לו חולה והבריא — ואם תאמר: אם יש מוקצה לחצי שבת, אמאי שרי לרבי מאיר בשוחט לחולה והבריא? ורבי יהודה נמי, אמאי לא אסר משום מוקצה? דלא אסר אלא משום דקניס שוגג אטו מזיד, כדאמרינן ב"הניזקין" (גיטין נג,ב). דבעיא היא בשילהי אין צדין (ביצה כו,ב) אם יש מוקצה לחצי שבת אם לאו! ויש לומר: כיון שרגילות הוא שחוזר לחוליו — לא הוי מוקצה, כמו גמרו בידי אדם דשרי התם. אי נמי, רב גופיה מספקא ליה דשמא אין מוקצה לחצי שבת. ולהכי לא אוקמיה כרבי מאיר אלא כרבי יהודה, דאסר משום דקניס שוגג אטו מזיד.

כגון שקצץ לו דלעת — פירש בקונטרס: מדנקט "קצץ" משמע דאיירי מן המחובר. וקשה: דאם כן מאי איריא מבשל? אפילו כי לא נתבשל נמי אסור! ואומר רבינו תם: דבתלושה איירי, ושייך נמי בתלושה לשון קציצה, כמו "באן קיצץ בן עזאי תורמוסי תרומה" בפרק "במה מדליקין" (שבת לד,א). ובריש פרק אחד דיני ממונות" (סנהדרין לג,ב): "אדמוקדך יקוד קוץ קרך וצלי", דבתלושה איירי. והא דלא נקט לשון חתיכה, כדתנן (שבת קנו,ב): "מחתכין את הדילועין" — לפי שדרך לקוצצן בחתיכות גדולות כשבאין לבשל שייך בו לשון קציצה. ומבשל אסור — משום דדלעת לא חזיא לכוס, כדאמרינן במסכת תמיד (כז,ב): כל מידי לא תפלט קמי רבך בר מקרא חייא, דכפתילה של אבר דמיא. ואם תאמר: והא חזיא לבהמה, ומוכן לכלבים הוי מוכן לאדם, כדמסיק בפרק קמא דביצה (ו,ב) גבי אפרוח שנולדה ביום טוב! ויש לומר: כיון דדלעת עומדת לאדם ואינה ראויה לאדם — הוי מוקצה, אף על גב דחזיא לבהמה. **אלא** צור וקנה לכתחלה לא — ואם תאמר: ודלמא נקט לשון דיעבד משום מגל יד, כדאשכחן ברישׁ "כל הפסולין" (זבחים לב,א) דנקט "ששחט" משום טמא, אף על גב דזרים ונשים ועבדים שוחטין לכתחלה! ויש לומר: דדהתם ניחא ליה למינקט כל הפסולין בעבודה יחד, דשחיטה כשרה, אבל כאן — מה לו לשנות יחד כשרים לכתחלה עם כשרים בדיעבד? ואם תאמר: דבפרק "חבית" (שבת קמז,א) קתני: "הרוחץ" דיעבד, משום מי מערה, אף על גב דחמי טבריא אפילו לכתחלה! ויש לומר: דמשום הכי קתני חמי טבריא בהדי מי מערה — למידק נמי דמי מערה חמין דומיא דמי טבריא, כדאמר התם.

ורמינהי בכל שוחטין בין בצור — הוה מצי למימר: בשלמא קנה אקנה לא קשיא, הא בסימוניא דאגמא הא בשאר קנה, כמו שמחלק לקמן (טז,ב). אלא צור אצור קשיא.

להודיעך כחו דרבי — ולא חייש לאשמועינן כח דהיתירא דרבי חייא, דכבר אשמועינן בברייתא דבכל שוחטין בין בתלוש בין במחובר.

כאן במחובר מעיקרו — לעיל גבי רבי חייא לא הוה מצי לשנויי הכי. דכיון דמחובר מעיקרו כשר בדיעבד, למה יאסור לכתחלה? דאי משום שמא ידרוס, אם כן תלוש ולבסוף חיברו נמי! **או** שהיה קנה עומד מאליו — לאו למעוטי נטעו אדם קאתי, דההוא נמי חשיב מחובר מעיקרו. דאפילו למאן דאמר המשתחוה לבית אסרו — המשתחוה לאילן לא אסרו, אלא תוספת דוקא. ולא נקט הכא עולה מאליו אלא לגלות על צור היוצא מן הכותל, דאיירי בכותל מערה, דומיא דקנה העומד מאליו.

אבל שהיה לו חולה — מערב שבת. דכיון דשוגג הוא כדאוקמינן, וליכא איסור שבת — איסור מוקצה נמי ליכא, דעומדת לשחיטה היתה בין השמשות, ואפילו בשבת, משום דחולי דפיקוח נפש דוחה את השבת. **מאי טעמא דרבי יהודה** — הא אפילו במזיד איסור שבת ליכא, וכל שכן בשוגג! **והבריא** — היום בשבת. איסור מוקצה ליכא, דהא בין השמשות חולה היה, הלכך לרבי מאיר דלאו משוי שוגג דאיסור שבת — שרי, ולרבי יהודה אסור, דאיסור שבת דשוגג איכא, דהא הבריא. **וכי הא** — כלומר, הא דאוקימנא דמשום איסור מוקצה שתקיה רב לתנא, ואף על גב דבאיסור שבת שוגג הוה, היינו כי הא דאמר רב. **השוחט לחולה** — שנחלה ביום השבת. **אסור** — לאכול בריא מאותה בהמה בו ביום. דאף על גב דאיסור שבת ליכא, דפיקוח נפש דוחה את השבת, איסור מוקצה מיהא איכא, דבין השמשות מוקצה הואי, ולא היתה ראויה לישחט בשבת, דהא עדיין לא היה חולה. **המכשל** — בשר שהיתה שחוטה מאתמול, ובשלה היום לחולה שנחלה היום — מותר לבריא. **מאי טעמא האי** — בשר הוה חזי להאי בריא בין השמשות לכוס חי, הילכך אין כאן איסור מוקצה. ואיסור שבת נמי אין כאן, דהא לחולה בשלה. **והאי** — שוחט לא היה בין השמשות ראוי לכוס, ואיכא איסור מוקצה, אף על גב דאיסור שבת ליכא. **פעמים שהשוחט** — לחולה מותר לבריא לכוס, כגון שהיה לו חולה מבעוד יום, דאין כאן לא איסור מוקצה ולא איסור שבת. **והמכשל** — לחולה שנחלה היום, אסור לבריא. **כגון שקצץ דלעת** — מן המחובר ובשלה לו. דיש כאן איסור מוקצה, דמחוברת היתה בין השמשות. ואית דמפרשי בדלעת תלושה, ומוקצה דידה משום דקשה היא. ולא היא, חדא — דדלעת רכה היא יותר מן הבשר. ועוד, "קצץ" — מן המחובר משמע, דאי בתלושה לא שייך קציצה אלא חיתוך, כגון (שבת קנו,ב) "מחתכין את הדילועין לפני הבהמה". **הלכתא השוחט לחולה בשבת** — לחולה מבעוד יום. **באומצא** — לכוס. **אדעתא דחולה קא שחיט** — וליכא למגזר שמא ירבה בשחיטה בשביל בריא, דהא משום ההוא זית דחולה בעי למשחט כולה.

משנה **כמגל יד** — *רפש"א בלעז, ויש לה שתי פיות, האחת חלקה בסכין והאחת יש בה פגימות. **הכל שוחטין וכל שוחטין** — כולה מפרש בגמרא. **מגל קציר** — שקוצרין בה התבואה, **פלציל"א בלעז, שפגימותיה נוטות כולן לצד אחד בשיפוע. **מגירה** — סכין מלא פגימות, ואין משופעות כשל מגל קציר אלא מכוונות, שיש לפגימה מורשא מכאן ומכאן כסתם פגימות. אוגרת ומגירה בלעז סייג"א. **שינים** — התחובים בלחי של בהמה. **והצפורן** — מחוברת. **שהם חונקין** — שאין חותכין, אלא קורעין מחמת הפגימות. והאי חונקין — אשארא קאי ולאו אצפורן, דטעמא דצפורן מפרש בגמרא משום מחובר. גמרא דלמא אתי למעבד באידך גיסא — במקום הפגימות. ושמעינן מהא דסכין פגומה ויש בה כדי לשחוט מן הפגם ולהלן — אסור לשחוט בה לבתחלה, דהא הכא גזרינן משום אידך גיסא, וכל שכן הכא דבהדהיא גיסא גופה פגומה. **קרומית** = צלע של קנה. **רבי פוסל** — לקמן נפקא לן מ"ויקח את המאכלת". **ורבי חייא מכשיר** — ומתניתין דקתני שחיטתו כשרה לא מתוקמא כרבי אלא כרבי חייא, ולכתחלה מיהת לא שחטינן, ואשמועינן מתניתין דעד כאן כו'. **בין שהסכין למעלה** — כעין כל השחיטות. **ובין שהסכין למטה וצואר בהמה למעלה** — ולא חיישינן שמא יכבד הצואר על הסכין ויתיז בבת אחת קודם שיוליך ויביא. **לעולם רבי חייא ואפילו לכתחלה** — נמי מכשר. **קשיא דרבי אדרבי** — דהא קתני בברייתא רבי פוסל, דמשמע דיעבד. **מחובר מעיקרו** — פוסל ואפילו בדיעבד. **במובני** — גלגל שקורין *טו"ר, והשכיב בו הסכין חודו למעלה, וגלגל ושחט. **נעץ סכין בכותל** — והוליך והביא צואר בהמה עליה.

כְּגוֹן שֶׁהָיָה לוֹ חוֹלֶה מִבְּעוֹד יוֹם. - אִי הָכִי, מַאי טַעְמָא דְּרַבִּי יְהוּדָה דְּאָסַר? - כְּגוֹן שֶׁהָיָה לוֹ חוֹלֶה וְהִבְרִיא. וְכִי הָא דְּאָמַר רַב אַחָא בַּר אַדָּא אָמַר רַב, וְאָמְרִי לָהּ אָמַר רַבִּי יִצְחָק בַּר אַדָּא אָמַר רַב: הַשּׁוֹחֵט לְחוֹלֶה בְּשַׁבָּת - אָסוּר לִבְרִיא, הַמְכַשֵּׁל לְחוֹלֶה בְּשַׁבָּת - מוּתָּר לִבְרִיא; מַאי טַעְמָא? הַאי רָאוּי לָכוֹס, וְהַאי אֵינוֹ רָאוּי לָכוֹס. אָמַר רַב פָּפַּא: פְּעָמִים שֶׁהַשּׁוֹחֵט מוּתָּר - כְּגוֹן שֶׁהָיָה לוֹ חוֹלֶה מִבְּעוֹד יוֹם, מְכַשֵּׁל אָסוּר - כְּגוֹן שֶׁקָּצַץ לוֹ דְּלַעַת. אָמַר רַב דִּימִי מִנְּהַרְדְּעָא, הִלְכְתָא: הַשּׁוֹחֵט לְחוֹלֶה בְּשַׁבָּת - מוּתָּר לִבְרִיא בְּאוּמְצָא, מַאי טַעְמָא? כֵּיוָן דְּאִי אֶפְשָׁר לְכַוּוֹנִית בָּשָׂר בְּלֹא שְׁחִיטָה, כִּי קָא שָׁחֵיט - אַדַּעְתָּא דְּחוֹלֶה קָא שָׁחֵיט; הַמְכַשֵּׁל לְחוֹלֶה בְּשַׁבָּת - אָסוּר לִבְרִיא, גְּזֵרָה שֶׁמָּא יַרְבֶּה בִּשְׁבִילוֹ. **מִשְׁנָה** הַשּׁוֹחֵט בְּמַגַּל יָד, בְּצוֹר, וּבְקָנֶה - שְׁחִיטָתוֹ כְּשֵׁרָה. הַכֹּל שׁוֹחֲטִין, וּלְעוֹלָם שׁוֹחֲטִין, וּבַכֹּל שׁוֹחֲטִין, חוּץ מִמַּגַּל קָצִיר וְהַמַּגֵּירָה וְהַשִּׁנַּיִם וְהַצִּיפּוֹרֶן, מִפְּנֵי שֶׁהֵם חוֹנְקִין. **גְּמָרָא** "הַשּׁוֹחֵט" - דִּיעֲבַד אִין, לְכַתְּחִלָּה לָא. בִּשְׁלָמָא בְּמַגַּל יָד - דִּלְמָא אָתֵי לְמֶעֱבַד בְּאִידָּךְ גִּיסָּא, אֶלָּא צוֹר וְקָנֶה לְכַתְּחִלָּה לָא? וּרְמִינְהִי: בְּכֹל שׁוֹחֲטִין, בֵּין בְּצוֹר, בֵּין בְּזָכוּכִית, בֵּין בְּקָרוּמִית שֶׁל קָנֶה! - לָא קַשְׁיָא: כָּאן בְּתָלוּשׁ, כָּאן בְּמְחוּבָּר. דְּאָמַר רַב בְּהָנָא: הַשּׁוֹחֵט בְּמְחוּבָּר לַקַּרְקַע - רַבִּי פּוֹסֵל וְרַבִּי חִיָּיא מַכְשִׁיר; עַד כָּאן לָא קָא מַכְשִׁיר רַבִּי חִיָּיא אֶלָּא בְּדִיעֲבַד, אֲבָל לְכַתְּחִלָּה לָא. - בְּמַאי אוֹקֵימְתָּא? בְּרַבִּי חִיָּיא וְדִיעֲבַד. אֶלָּא הָא דְּתַנְיָא, בְּכֹל שׁוֹחֲטִין: בֵּין בְּתָלוּשׁ, בֵּין בְּמְחוּבָּר, בֵּין שֶׁהַסַּכִּין לְמַעְלָה וְצַוָּאר בְּהֵמָה לְמַטָּה, בֵּין שֶׁהַסַּכִּין לְמַטָּה וְצַוָּאר בְּהֵמָה לְמַעְלָה, מַנִּי? לָא רַבִּי וְלָא רַבִּי חִיָּיא; אִי רַבִּי חִיָּיא - דִּיעֲבַד אִין, לְכַתְּחִלָּה לָא, אִי רַבִּי - דִּיעֲבַד נַמִּי לָא! - לְעוֹלָם רַבִּי חִיָּיא, וַאֲפִילּוּ לְכַתְּחִלָּה, וְהַאי דְּקָמִיפַּלְגִי בְּדִיעֲבַד - לְהוֹדִיעֲךָ כֹּחוֹ דְּרַבִּי. - וְאֶלָּא מַתְנִיתִין דְּקָתָנֵי "הַשּׁוֹחֵט" - דִּיעֲבַד אִין, לְכַתְּחִלָּה לָא, מַנִּי? לָא רַבִּי וְלָא רַבִּי חִיָּיא; אִי רַבִּי חִיָּיא - אֲפִילּוּ לְכַתְּחִלָּה, אִי רַבִּי - דִּיעֲבַד נַמִּי לָא! - לְעוֹלָם רַבִּי חִיָּיא, וַאֲפִילּוּ לְכַתְּחִלָּה, וּמַתְנִיתִין דְּקָתָנֵי "הַשּׁוֹחֵט" - רַבִּי הִיא. - קַשְׁיָא דְּרַבִּי אַדְּרַבִּי! - לָא קַשְׁיָא: כָּאן בְּמְחוּבָּר מֵעִיקָּרוֹ, כָּאן בְּתָלוּשׁ וּלְבַסּוֹף חִיבְּרוֹ. וּמְנָא תֵּימְרָא דְּשַׁנֵּי לָן בֵּין מְחוּבָּר מֵעִיקָּרוֹ לְתָלוּשׁ וּלְבַסּוֹף חִיבְּרוֹ? דְּתַנְיָא: הַשּׁוֹחֵט בְּמוּכְנֵי - שְׁחִיטָתוֹ כְּשֵׁרָה, בְּמְחוּבָּר לַקַּרְקַע - שְׁחִיטָתוֹ כְּשֵׁרָה; נָעַץ סַכִּין בַּכּוֹתֶל וְשָׁחַט בָּהּ - שְׁחִיטָתוֹ כְּשֵׁרָה, הָיָה צוֹר יוֹצֵא מִן הַכּוֹתֶל אוֹ קָנֶה עוֹלֶה מֵאֵלָיו וְשָׁחַט בּוֹ - שְׁחִיטָתוֹ פְּסוּלָה;

קשיין אהדדי — דקתני רישא: במחובר לקרקע שחיטתו כשרה, אלמא בדיעבד שפיר דמי. והדר תני: "היה צור יוצא" כו'. **אלא לאו שמע מינה כו'** — והא מתניתין רבי היא, דאי רבי חייא — אפילו לכתחלה מכשיר. **צור יוצא מן הכותל** — היינו מחובר מעיקרו, דמוקמינן ליה לקמן בבותל מערה, שלא נבנה הכותל על ידי אדם, אלא חוקק בקרקע והכותל עומד מאליו. ורישא בתלוש ולבסוף חברו. והאי דהדר תנא: נעץ סכין בכותל, איצטריך לאשמועינן דאף על גב דלא מבטל ליה, אפילו הכי לכתחלה לא ישחוט. קנה עומד מאליו — שלא נטעו אדם שם, אלא מעצמו עלה. **בסרנא דפחרא** — גלגל של יוצרים של חרס, ויש להם מוכני שמגלגלין בו בשחוקקין את הכלי. **פחרא** = חרס, וחבירו בדניאל (ב) בחלומו של נבוכדנצר "חסף די פחר". **סרנא דפחרא** — שחיטתו כשרה, שאדם מגלגלו. **דמיא** — שחיטתו פסולה, שהמים מגלגלין אותו ואין שחיטה זו מכח אדם, ותנן לקמן (חולין לא,א): נפלה ושחטה — שחיטתו פסולה, דכתיב "וזבחת ואכלת" — מה שאתה זובח אתה אוכל כו'. **בכח ראשון** — מיד כשנטל הדף המעכב את המים והתחיל לגלגל, ובתחלת גלגולו שחט מכח אדם שנטל הדף. **בכח שני** — לאחר שגלגלו המים את הגלגל פעם ראשונה ושניה. **דכפתיה** — קשרו. **דאשקיל עליה בידקא דמיא** — שהפנה המים לעבור עליו וניערוהו. **חייב** — דהרגו ממש באותן המים, והן הן כלי זיינו, ולא הוי גרמא. **בכח ראשון** — שקשרו סמוך לשפת המים, וכיון שנקב נקב בשפת המים מיד באו המים לפיו. **אבל בכח שני** — שקשרו ברחוק והמים הלכו שם, אף על פי שהוא נָקֵב הנקב והפכו לשם — פטור, דגרמא בעלמא הוא. **מאי קאמר** — היכי יליף טעמא מהכא? **אמר ליה וי"ו דכתיב אאופתא קאמר** — כלומר, טעם שאינו נכון קאמר, כמו שכותב וי"ו על הבקעת, וכולה מנותחת לפרקים מפני שיני הבקעת שהן עשויין חריצין חריצין ואינה חלקה. לשון אחר: אותן חריצין קרי וי"ו. רבי חייא לטעמיה, דמכשיר לעיל שחיטה במחובר. וקפריך גמרא: **והא קרא קאמר. קרא זריזותיה דאברהם קא משמע לן** — שחט ונזהר שמא לא ימצא צור אפילו מחובר, והביא עמו מאבלת. לשון אחר: רב לא שמע דבריו של רבי, אלא מקרא שמע יוצא מפיו ולא ידע על מה, ואמר ליה רב לרבי חייא: מאי קאמר רבי? אמר ליה: טעם הביא לשחיטה שנפסלה במחובר ומן המקרא, אבל אינו עיקר. אמר ליה: והא קרא קאמר כו'. **לענין עבודה זרה** — דקיימא לן (עבודה זרה מה,ב) שעובד את ההרים אינן נאסרים ההרים בבך, דכתיב "את אלהיהם על ההרים" — ולא ההרים אלהיהם — הני מילי הר דמחובר מעיקרו. אבל תלוש ולבסוף חברו, ומשחברו עבדו — נאסר משום "לא ידבק בידך". **המשתחוה לבית שלו** — אבל של חברו אינו יכול לאסור. **לענין הכשר זרעים תנאי היא** — אי הוי מחובר אי הוה תלוש. דאי אחשבינהו לגשמים בירידתן ליצורך שום דבר ואחר כן נפלו פירות לתוכה, אף על פי שלא ידע כשהוכשרו אותן פירות, ולא ניחא ליה בהוהו הכשר — הוו מוכשרין, דתנן בתחלת מסכת מכשירין (משנה א): כל משקה שתחלתו לרצון, אף על פי שאין סופו לרצון — מכשיר. והני מילי כי אחשבינהו בירידתן ליצורך דבר תלוש, אבל אי אחשבינהו ליצורך מחובר לא מכשרי. דהכי תניא בתורת כהנים: "אשר יבא עליו מים" — אין לי אלא מים וכו', יכול אפילו הן בבורות שיחין ומערות יהו מכשירין? תלמוד לומר "כלי". אין לי אלא שמלאן בכלי לשתות, מנין לגבל בהן את הטיט ולכבס בהן את הכלים? תלמוד לומר "בכל טמא". אי בכל יטמא יכול אפילו בבורות שיחין ומערות? תלמוד לומר "כלי", מה כלי מיוחד שהוא תלוש מן הקרקע — אף כל כו'. יכול אפילו חישב עליהם שירדו בבורות ושיחין ומערות יהו מכשירין? תלמוד לומר "אשר ישתה". אין לי אלא שמלאן לשתיה, מנין שאם חישב עליהן להדיח עצים ואבנים? תלמוד לומר "מים" כו'. אלמא, אחשבינהו ליצורך תלוש — מכשירין, ליצורך מחובר — לא מכשירין, אלא אם כן ניחא ליה בנפילת הפירות לתוכן, דהיינו הדר אחשבינהו לתלוש. והא דאמרינן בפסחים (טז,א) מחוברין מכשירין — היינו דניחא ליה שיפלו פירות לתוכן, או להושיט ידיו להדיחן כשיוציא הפירות מן המים. **כשביל שתודה** — הקערה — הרי הן בכי יותן, אם נפלו אחר כך על הפירות אפילו לאחר זמן — הוכשרו, דאחשבינהו להנך משקין להדחת קערה, וניחא ליה בהך נפילה. אפילו לא אחשבינהו ליצורך הנך פירות — "כי יותן" קרינא ביה, דניחא ליה בהך נפילה. **כשביל שלא ילקה הכותל** — ונפלו על הקערה וממנו לפירות — לא הוכשרו, דלא ניחא ליה בהנך גשמים ובנפילתן. **הא כשביל שיודה הכותל** — כגון שהיו נופלין סמוך לכותל, ונתן שם קערה שתביאם לכותל. **אינו ככי יותן** — ואף על גב דאחשבינהו ליצורך הכותל, חשיבות דמחובר לאו חשיבות הוא עד דליחשבינהו ליצורך דבר תלוש, כדאמרן. **תברא** — קשיא הך רישא לסיפא, ותרי תנאי נינהו, מר חשיב ליה תלוש להאי כותל ומר חשיב ליה מחובר. מר חשיב ליה תלוש, הואיל ולאו מחובר מעיקרו הוא, שכבר היו אבניו תלושות וחברם בבנין, ומר חשיב ליה מחובר. והיינו תנאי דאמר לעיל. **חד תנא הוא** — ודכולי עלמא תלוש ולבסוף חברו הוי תלוש. **בכותל מערה** — שהוא עשוי מאליו, שחוקק הקרקע והכותל עומד מאליו ומחובר מעיקרו הוא. אבל בכותל בנין שהוא תלוש; בשביל שלא ילקה הכותל, דלא ניחא ליה בהו — אינו ככי יותן, אבל בשביל שיודה, דאחשבינהו לצורך כותל — מכשירי זרעים לטומאה.

לענין

קַשְׁיָין אַהֲדָדֵי! אֶלָּא לָאו שְׁמַע מִינָּהּ: שָׁאנֵי בֵּין מְחוּבָּר מֵעִיקָּרוֹ לְתָלוּשׁ וּלְבַסּוֹף חִבְּרוֹ, שְׁמַע מִינָּהּ. אָמַר מָר: הַשּׁוֹחֵט בְּמוּכְנֵי - שְׁחִיטָתוֹ כְּשֵׁרָה. וְהָתַנְיָא: שְׁחִיטָתוֹ פְּסוּלָה! - לָא קַשְׁיָא: הָא בְּסַרְנָא דְּפַחְרָא, הָא בְּסַרְנָא דְּמַיָּא, וְלָא קַשְׁיָא: דְּמַיָּא, וְאִיבָּעֵית אֵימָא: הָא וְהָא בְּסַרְנָא דְּמַיָּא, וְלָא קַשְׁיָא: הָא בִּכֹּחַ רִאשׁוֹן, הָא בִּכֹּחַ שֵׁנִי. וְכִי הָא דְּאָמַר רַב פַּפָּא: הָאי מַאן דְּכַפְתֵּיהּ לְחַבְרֵיהּ וְאַשְׁקֵיל עֲלֵיהּ בִּידְקָא דְּמַיָּא וּמִית - חַיָּיב, מַאי טַעְמָא? גִּירֵי דִּידֵיהּ הוּא דְּאַהֲנֵי בֵּיהּ; וְהָנֵי מִילֵּי בְּכֹחַ רִאשׁוֹן, אֲבָל בְּכֹחַ שֵׁנִי - גְּרָמָא בְּעָלְמָא הוּא. יָתֵיב רַב אֲחוֹרֵיהּ דְּרַבִּי חִיָּיא, וְרַבִּי חִיָּיא קַמֵּיהּ דְּרַבִּי, וְיָתֵיב רַבִּי וְקָאָמַר: מְנַיִן לְשְׁחִיטָה שֶׁהִוא בְּתָלוּשׁ? שֶׁנֶּאֱמַר: "וְזָבַח אֶת הַמַּאֲכֶלֶת לְשׁחֹט". אֲמַר לֵיהּ רַב לְרַבִּי חִיָּיא: מַאי קָאָמַר? אֲמַר לֵיהּ: וי"ו דִּכְתִיב אַאוּפְתָּא קָאָמַר. - וְהָא קָרָא קָאָמַר! - קְרָא זְרִיזוּתֵיהּ דְּאַבְרָהָם קָא מַשְׁמַע לָן. אֲמַר רָבָא: פִּשְׁטָא לִי, תָּלוּשׁ וּלְבַסּוֹף חִבְּרוֹ, לְעָנְיַן עֲבוֹדָה זָרָה - הָוֵי תָּלוּשׁ, דְּאָמַר מָר: הַמִּשְׁתַּחֲוֶה לְבֵית שֶׁלּוֹ - אֲמָרוֹ; וְאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ הָוֵי מְחוּבָּר - "אֱלֹהֵיהֶם עַל הֶהָרִים" וְלֹא הֶהָרִים אֱלֹהֵיהֶם. לְעָנְיַן הֶכְשֵׁר זְרָעִים - תַּנָּאֵי הִיא, דְּתָנָן: הַכּוֹפֶה קְעָרָה עַל הַכּוֹתֶל בְּשָׁבִיל שֶׁתּוּדַּח - הֲרֵי זֶה בְּ"כִי יוֹתַן", בְּשָׁבִיל שֶׁלֹּא יִלָּקֶה הַכּוֹתֶל - אֵינוֹ בְּ"כִי יוֹתַן". הָא גּוּפָא קַשְׁיָא, אָמְרַתְּ: בְּשָׁבִיל שֶׁתּוּדַּח - הֲרֵי זֶה בְּ"כִי יוֹתַן", הָא בְּשָׁבִיל שֶׁיּוּדַּח הַכּוֹתֶל - אֵין זֶה בְּ"כִי יוֹתַן"; וַהֲדַר תָּנֵי: בְּשָׁבִיל שֶׁלֹּא יִלָּקֶה הַכּוֹתֶל - אֵינוֹ בְּ"כִי יוֹתַן", הָא בְּשָׁבִיל שֶׁיּוּדַּח הַכּוֹתֶל - הֲרֵי זֶה בְּ"כִי יוֹתַן"! אֲמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: תַּבְרָא, מִי שֶׁשָּׁנָה זוֹ לֹא שָׁנָה זוֹ. רַב פַּפָּא אֲמַר: כּוּלָּהּ חַד תַּנָּא הוּא, הָא - בְּכוֹתֶל מְעָרָה, הָא - בְּכוֹתֶל בִּנְיָן, וְהָכִי קָאָמַר: הַכּוֹפֶה קְעָרָה עַל הַכּוֹתֶל בְּשָׁבִיל שֶׁתּוּדַּח - הֲרֵי זֶה בְּ"כִי יוֹתַן", הָא בְּשָׁבִיל שֶׁיּוּדַּח הַכּוֹתֶל - אֵין זֶה בְּ"כִי יוֹתַן"; בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים - בְּכוֹתֶל מְעָרָה, אֲבָל בְּכוֹתֶל בִּנְיָן, בְּשָׁבִיל שֶׁלֹּא יִלָּקֶה הַכּוֹתֶל - הוּא דְּאֵינוֹ בְּ"כִי יוֹתַן", הָא בְּשָׁבִיל שֶׁיּוּדַּח הַכּוֹתֶל - הֲרֵי זֶה בְּ"כִי יוֹתַן". בָּעֵי רָבָא:

תלוש

אבל בכח שני גרמא בעלמא הוא — ואכפיתה לא מיחייב. דלא מיבעיא היה עומד שם וכפתו במקומו דפטור, אפילו היה סוף מים לבא עליו. דלא רביה רחמנא מצמצם אלא במקום שהתחיל ההיזק כבר, כגון כבש עליו לתוך האש או לתוך המים, כדתנן ב"הנשרפין" (סנהדרין עז,א), אבל סוף חום לבא וסוף מים לבא — פטור, אפילו כפתו במקום אחר והביאו שם פטור. אף על גב דאם היה סוף מים לבא עליו היה חייב למאן דאמר אשו משום חציו, דמאי שנא מאשו ברוח מצויה? דאין חילוק בין מקרב האש אצל הדבר למקרב הדבר אצל האש, דהא כופף קומתו של חבירו לפני הדליקה שיכולה לבא ברוח מצויה חייב, כדאמר בריש "הכונס" (בבא קמא נו,א), מכל מקום הכא פטור, שבשעה שהביאו שם לא היה סוף מים לבא אי לאו דאשקיל אחר כך, ואמה דאשקיל לא מיחייב בכח שני. ודומה לזרק חץ ותריס בידו וקדם בעצמו וסילק את התריס, דפטור.

מנין לשחיטה שהיא בתלוש שנאמר ויקח את המאכלת — ואם תאמר: והא האי קרא בקדשים כתיב, דבפרק "התודה" (מנחות פב,ב) ובסוף פרק "דם חטאת" (זבחים צו,ב) נפקא לן מהכא דקדשים טעונין כלי! ואומר רבינו תם: דלענין תלוש גמרינן נמי אחולין, מדכתיב "לשחוט את בנו", ולא כתיב "לשחוט את העולה". אבל כלי לא שייך למילף בחולין אלא בקדשים, כשאר עבודות דבעו כלי שרת. ומדכתיב "ויקח" ולא כתיב "ויכין" דרשינן תלוש בחולין, ומדכתיב "מאבלת" ולא כתיב "המחתך" דרשינן כלי בקדשים. ואף על גב דהכא דחי רבי חייא דזריזותיה דאברהם קא משמע לן, התם לא שייך למימר הכי. **לענין** עבודה זרה הוי תלוש דאמר רב המשתחוה לבית כו' — לא בעי לאתויי הבא פלוגתא דרבי יוסי ורבנן דפליגי במשתחוה לאילן בפרק "כל הצלמים" (עבודה זרה מה,א). דאפילו רבנן דשרו התם — היינו דוקא אילן שנשרש ויוצא מן הקרקע וחשיב כמחובר מעיקרו, ולא דמי לבית. ומתניתין ד"כל הצלמים" (שם מז,א) דמי שהיה כותלו סמוך לעבודה זרה ונפל כו' אבניו ועציו ועפרו מטמאין כשרץ, לא מצי נמי לאתויי, דהתם כשבנאו מתחלה לשם עבודה זרה או השתחוה מקודם לכל אבן ואבן. **אמר** רבי אלעזר תברא כו' — לא שייך לשנויי הכא: הא בשביל שיודה הכותל — נעשה כמי שלא ילקה הכותל. כיון דאין לו לתלות זה בזה, דאין הטעמים שוין, דהא דלא הוי בכי יותן בשביל שיודה — היינו משום דחשיב כמחובר, ובשביל שלא ילקה הוי משום דלא ניחא ליה. ולא דמי לנתן הוא ואמרה היא דבפרק קמא דקדושין (ה,ב), דמשני התם: נעשה כמי שנתנה היא, ואמרה היא, דחד טעמא הוא, משום דכתיב (דברים כד) "כי יקח איש אשה" — ולא שתקח את עצמה. ואם תאמר: דהכא משמע דפליגי תנאי בתלוש ולבסוף חברו לענין הכשר זרעים, ולרב פפא הוי לכולי עלמא כתלוש, ואם כן מאי קא מבעיא ליה לרב יוסף בפרק "המוכר את הבית" (בבא בתרא סו,ב): מי גשמים שחשב עליהם להדיחה את האיצטרובל מהו להכשיר בהן את הזרעים? ויש לומר: דלרבי אלעזר דאמר תברא, למאן דאמר מחובר הוי מבעיא ליה, דשמא איצטרובל לא הוי מחובר כמו בית.

תלוש

כהנים: "אשר יבא עליו מים" — אין לי אלא מים וכו', יכול אפילו הן בבורות שיחין ומערות יהו מכשירין? תלמוד לומר "כלי". אין לי אלא שמלאן בכלי לשתות, מנין לגבל בהן את הטיט ולכבס בהן את הכלים? תלמוד לומר "בכל טמא". אי בכל יטמא יכול אפילו בבורות שיחין ומערות? תלמוד לומר "כלי", מה כלי מיוחד שהוא תלוש מן הקרקע — אף כל כו'. יכול אפילו חישב עליהם שירדו בבורות ושיחין ומערות יהו מכשירין? תלמוד לומר "אשר ישתה". אין לי אלא שמלאן לשתיה, מנין שאם חישב עליהן להדיח עצים ואבנים? תלמוד לומר "מים" כו'. אלמא, אחשבינהו ליצורך תלוש — מכשירין, ליצורך מחובר — לא מכשירין, אלא אם כן ניחא ליה בנפילת הפירות לתוכן, דהיינו הדר אחשבינהו לתלוש. והא דאמרינן בפסחים (טז,א) מחוברין מכשירין — היינו דניחא ליה שיפלו פירות לתוכן, או להושיט ידיו להדיחן כשיוציא הפירות מן המים. **כשביל שתודה** — הקערה — הרי הן בכי יותן, אם נפלו אחר כך על הפירות אפילו לאחר זמן — הוכשרו, דאחשבינהו להנך משקין להדחת קערה, וניחא ליה בהך נפילה. אפילו לא אחשבינהו ליצורך הנך פירות — "כי יותן" קרינא ביה, דניחא ליה בהך נפילה. **כשביל שלא ילקה הכותל** — ונפלו על הקערה וממנו לפירות — לא הוכשרו, דלא ניחא ליה בהנך גשמים ובנפילתן. **הא כשביל שיודה הכותל** — כגון שהיו נופלין סמוך לכותל, ונתן שם קערה שתביאם לכותל. **אינו ככי יותן** — ואף על גב דאחשבינהו ליצורך הכותל, חשיבות דמחובר לאו חשיבות הוא עד דליחשבינהו ליצורך דבר תלוש, כדאמרן. **תברא** — קשיא הך רישא לסיפא, ותרי תנאי נינהו, מר חשיב ליה תלוש להאי כותל ומר חשיב ליה מחובר. מר חשיב ליה תלוש, הואיל ולאו מחובר מעיקרו הוא, שכבר היו אבניו תלושות וחברם בבנין, ומר חשיב ליה מחובר. והיינו תנאי דאמר לעיל. **חד תנא הוא** — ודכולי עלמא תלוש ולבסוף חברו הוי תלוש. **בכותל מערה** — שהוא עשוי מאליו, שחוקק הקרקע והכותל עומד מאליו ומחובר מעיקרו הוא. אבל בכותל בנין שהוא תלוש; בשביל שלא ילקה הכותל, דלא ניחא ליה בהו — אינו ככי יותן, אבל בשביל שיודה, דאחשבינהו לצורך כותל — מכשירי זרעים לטומאה.

לענין

תלוש ולבסוף חברו לענין שחיטה מאי — תימה: מאי קמיבעיא ליה? הא אסיקנא לעיל (טו,ב) דלרבי דייעבד בשר, ולרבי חייא כשר נמי לכתחלה! ואי לא ידע הנהו ברייתות, מכל מקום על כרחך יש להוכיח ממתניתין דתלוש ולבסוף חברו בדייעבד כשר ולא לכתחלה. דאפילו מוקי מתניתין במחובר מעיקרו, ואסור לכתחלה שמא ידרוס — הכי נמי תלוש ולבסוף חברו יאסר לכתחלה מהאי טעמא! ויש לומר: דאליבא דרבי מבעיא ליה, דדלמא הוי כתלוש וכשרה כדאמרינן לעיל, או שמא לרבי אין חילוק בין תלוש ולבסוף חברו למחובר מעיקרו, ופסולה. ומתניתין דמכשיר דייעבד — כרבי חייא, ולכתחלה לא, שמא ידרוס. ובריייתא דמכשר לכתחלה — בעופא דקליל כדמשני לקמן, אף על גב דקתני בה בהמה. אי נמי, כרב זביד דאמר לצדדין קתני, ובצואר בהמה למטה שרי לכתחלה אפילו במחובר מעיקרו, ובשצואר בהמה למעלה אסור לכתחלה שמא ידרוס, ובכל מחובר איירי. וקא בעי למיפשט מברייתא דהיה צור יוצא מן הכותל דשחיטתה פסולה, על כרחך רבי היא. אבל קשה: דהיכי מצי לאוקומי מתניתין כרבי חייא? הא פסול צפורן במחוברת במתניתין אפילו דייעבד! ואמאי דהוה בעי לאוקומי לעיל מתניתין כרבי חייא לא קשיא, דלא קיימא מסקנא הכי. **אמר** שמואל לא שנו אלא שהסכין למעלה כו' — משמע דאפילו בבי האי גוונא לא מכשר אלא בדיעבד. דאברייתא דנעץ סכין קאי, ולא אההיא דבכל שוחטין בין בתלוש בין במחובר, ואם כן בצואר בהמה למעלה וסכין למטה קא פסול אפילו בדיעבד. וקשה, דאם כן הוה ליה למימר: חיישינן שמא דרס, כיון דאתא לפסול דייעבד! ויש לומר: דאפילו אמר ברי לי שלא דרסתי — פסולה, שמא ידרוס פעם אחרת. וכהאי גוונא אמרינן גבי השוחט במגל קציר דרך הליכתה, בית הלל מכשירין, ואמר רבי יוחנן: אף בית הלל לא הכשירו אלא לטהרה מידי נבלה, אבל באבילה אסורה, אף על גב דלא שחט אלא דרך הליכתה, דגזרינן זימנא אחריתי שמא יולין ויביא.

שבתחלה נאסר להם בשר תאוה — פירש בקונטרס: מדכתיב (ויקרא יז) "אשר ישחט מחוץ למחנה ואל פתח אהל מועד לא הביאו" וקשה: דהתהוא קרא לא איירי אלא בקדשים ובשחוטי חוץ! ולקמן נמי דקאמר: אלא לרבי ישמעאל דאמר בשר תאוה איתסר להו, צבי ואיל גופייהו מי הוי שרי? הא פשיטא, דהתהוא קרא לא איירי אלא בקרבן בהמה! ונראה לפרש: מדאיצטריך קרא להתיר להם בשר תאוה דייק — מכלל דמעיקרא אסור. ומהאי טעמא דייק נמי רבי עקיבא שבתחלה הותר להם בשר נחירה, מדאיצטריך קרא לאסור.

וכל "לְעוֹלָם שׁוֹחֲטִין", "לְעוֹלָם שׁוֹחֲטִין וְאוֹכְלִין" מִבָּעֵי לֵיהּ! וְעוֹד, מֵעִיקָּרָא מַאי טַעְמָא אִיתְּסַר - דְּהָווּ מְרַחֲקִי מִמִּשְׁכָּנָן, מִשּׁוּם דְּהָווּ מְקָרְבִי לַמִּשְׁכָּן, וּלְבַסּוֹף מַאי טַעְמָא אִישְׁתְּרוּ - דְּהָווּ מְרַחֲקִי מִמִּשְׁכָּנָן, וכל

תָּלוּשׁ וּלְבַסּוֹף חִבְּרוֹ לְעִנְיַן שְׁחִיטָה מַאי? תָּא שְׁמַע: הָיָה צוֹר יוֹצֵא מִן הַכּוֹתֶל, אוֹ שֶׁהָיָה קָנֶה עוֹלֶה מֵאֵלָיו וְשָׁחַט בּוֹ - שְׁחִיטָתוֹ פְּסוּלָה. - הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן - בְּכוֹתֶל מְעָרָה. דַּיְקָא נַמִּי, דְּקָתָנֵי דּוּמְיָא דְּקָנֶה עוֹלֶה מֵאֵלָיו, שְׁמַע מִינָּהּ: תָּא שְׁמַע: נָעַץ סַכִּין בַּפּוֹתֶל וְשָׁחַט בָּהּ - שְׁחִיטָתוֹ כְּשֵׁרָה. - שָׁאנֵי סַכִּין, דִּלְמָא מְבַטֵּל לֵיהּ. תָּא שְׁמַע: בְּמִחוּבָּר לַקַּרְקַע - שְׁחִיטָתוֹ כְּשֵׁרָה. - דִּלְמָא פְּרוּשֵׁי קָא מְפָרֵשׁ לָהּ: מַאי מְחוּבָּר לַקַּרְקַע - סַכִּין, דִּלְמָא מְבַטֵּל לֵיהּ. אָמַר מָר: נָעַץ סַכִּין בַּפּוֹתֶל וְשָׁחַט בָּהּ - שְׁחִיטָתוֹ כְּשֵׁרָה. אָמַר רַב עָנָן אָמַר שְׁמוּאֵל: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא שֶׁהַסַּכִּין לְמַעְלָה וְצַוָּאר בְּהֵמָה לְמַטָּה, אֲבָל סַכִּין לְמַטָּה וְצַוָּאר בְּהֵמָה לְמַעְלָה - חַיְישִׁינַן שֶׁמָּא יִדְרוֹס. - וְהָא קָתָנֵי: בֵּין שֶׁהַסַּכִּין לְמַטָּה וְצַוָּאר בְּהֵמָה לְמַעְלָה, בֵּין שֶׁהַסַּכִּין לְמַעְלָה וְצַוָּאר בְּהֵמָה לְמַטָּה! אֲמַר רַב זְבִיד, לְצַדְדִין קָתָנֵי: סַכִּין לְמַטָּה וְצַוָּאר בְּהֵמָה לְמַעְלָה - בְּתָלוּשׁ, סַכִּין לְמַעְלָה וְצַוָּאר בְּהֵמָה לְמַטָּה - בִּמְחוּבָּר. רַב פָּפָּא אָמַר: בְּעוֹפָא דְּקָלִיל. אָמַר רַב חִסְדָּא אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְאָמְרִי לָהּ בְּמַתְנִיתָא תָּנָא, חֲמִשָּׁה דְּבָרִים נֶאֱמְרוּ בִּקְרוּמִית שֶׁל קָנֶה: אֵין שׁוֹחֲטִין בָּהּ, וְאֵין מָלִין בָּהּ, וְאֵין מְחַתְּכִין בָּהּ בָּשָׂר, וְאֵין מְחַצְּצִין בָּהּ שִׁנַּיִם, וְאֵין מְקַנְּחִים בָּהּ. אֵין שׁוֹחֲטִין בָּהּ. וְהָתַנְיָא, בַּכֹּל שׁוֹחֲטִין: בֵּין בִּצּוֹר, בֵּין בִּזְכוּכִית, בֵּין בִּקְרוּמִית שֶׁל קָנֶה! אֲמַר רַב פַּפָּא: בְּסִימוֹנָא דְּאַגְמָא. "וְאֵין מְחַתְּכִין בָּהּ בָּשָׂר". רַב פַּפָּא מְחַתֵּךְ בָּהּ קִרְבֵי דָּגִים דְּזִיגֵי, רַבָּה בַּר רַב הוּנָא מְחַתֵּךְ בָּהּ עוֹפָא דְּרַכִּיךְ. "וְאֵין מְקַנְּחִין בָּהּ". תִּיפּוֹק לֵיהּ מִשּׁוּם דְּאָמַר מָר: הַמְקַנֵּחַ בְּדָבָר שֶׁהָאוּר שׁוֹלֶטֶת בּוֹ - שִׁינָּיו נוֹשְׁרוֹת! אֲמַר רַב פַּפָּא: קִינּוּחַ פִּי מַכָּה קָאָמְרִינַן. "הַכֹּל שׁוֹחֲטִין, וְלָעוֹלָם שׁוֹחֲטִין". הַכֹּל שׁוֹחֲטִין - הַכֹּל בִּשְׁחִיטָה, וַאֲפִילּוּ עוֹף. לְעוֹלָם שׁוֹחֲטִין - מַאן תַּנָּא? אָמַר רַבָּה: רַבִּי יִשְׁמָעֵאל הִיא, דְּתַנְיָא: "כִּי יַרְחִיב ה' אֱלֹהֶיךָ אֶת גְּבוּלְךָ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָךְ וְאָמַרְתָּ אׇכְלָה בָּשָׂר" וגו' - רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר: לֹא בָּא הַכָּתוּב אֶלָּא לְהַתִּיר לָהֶם בְּשַׂר תַּאֲוָה, שֶׁבַּתְּחִלָּה נֶאֱסַר לָהֶם בְּשַׂר תַּאֲוָה, מִשֶּׁנִּכְנְסוּ לָאָרֶץ הוּתַּר לָהֶם בְּשַׂר תַּאֲוָה; וְעַכְשָׁיו שֶׁגָּלוּ יָכוֹל יַחְזְרוּ לְאִיסּוּרָן הָרִאשׁוֹן? לְכָךְ שָׁנִינוּ: לְעוֹלָם שׁוֹחֲטִין. מַתְקִיף לָהּ רַב יוֹסֵף: הַאי מִשּׁוּם דְּהָווּ מְקָרְבִי לַמִּשְׁכָּן, וּלְבַסּוֹף מַאי טַעְמָא אִישְׁתְּרוּ - דְּהָווּ מְרַחֲקִי מִמִּשְׁכָּנָן, וכל

לענין **שחיטה מאי** — ומההוא דלעיל לא משמע ליה לרבא, כדמפרש ואזיל. **תא שמע במחובר לקרקע כו'** — ואוקימנא לעיל בתלוש ולבסוף חברו. **דלמא פרושי קא מפרש לה** — בסיפא: מאי מחובר לקרקע דאמינא לך כשרה — כגון נעץ סכין בבותל, דלאו חבור הוא, דודאי לא מבטל ליה התם. דהא גבי הדדי קתני להו לעיל, ונעץ סכין בבותל סיפא דההוא דמחובר לקרקע הוא, ואיכא למימר דפירושא דרישא הוא. **לא שנו** — דנעץ סכין בבותל כשרה. **אלא שהסכין למעלה** — פיו כלפי קרקע. **וצואר בהמה למטה** — ומוליך ומביא צואר בהמה. **חיישינן שמא ידרוס** — מתוך שהצואר מכביד על הסכין. **והא קתני** — לעיל (חולין טו,ב) גבי מחובר: בין שהסכין למעלה כו'. **לצדדין קתני** — דהא רישא דברייתא תנא תלוש ומחובר, כדקתני: בכל שוחטין בין בתלוש בין במחובר, וכי הדר וסיים סיפא: בין שהסכין למעלה כו' — לאו תרווייהו אתלוש ותרווייהו אמחובר קיימי, אלא חדא אתלוש וחדא אמחובר. **סכין למטה וצואר בהמה למעלה אתלוש** — דאדם אוחז בסכין למטה ושוחט, והבהמה תלויה באויר, וזה מוליך ומביא הסכין. והא דקתני סכין למעלה וצואר בהמה למטה — אמחובר, כלומר, אף אמחובר. **רב פפא אמר** — לא תוקמא בשינויא דחיקא. אלא תרווייהו אתלוש ואמחובר קיימי, ואפילו הכי לא תקשי לרב ענן, דהא דקתני סכין למטה וצואר למעלה במחובר — בעופא דקליל, ובהמה דקתני לאו דוקא. **חמשה דברים כו'** — כולהו משום שכשדוחקין אותם קיסמין ניתזין ומפרשים הימנה. ואיכא סכנתא במילה — שלא תנקוב הגיד ומשוי ליה כרות שפכה, וגבי שחיטה — דלמא מנקבא להו לסימנין, וכן לגבי קינוח — דלמא מנקבא לכרכשיה. בסימונא דאגמא — עשב הגדל באגמי מים וקרי *לישק"א, ובשהוא יבש חדוד וחותך ואין קיסמין נבדלים הימנו. **דזיגי** — צלולים, ואם יכנס בהם קיסם נראה. **זיג** — **קלי"ר בלעז, כעין מראה שקורין ***מירדוי"ר. **דרכיך** — ואין צריך לדוחקו בחתיכותו, ואין קסמין נבדלין. **שיניו נושרות** — שיני הפרק, ושיני הכרכשא שהיא מחוברת בהן לעצמותיהן, כעין תלתולי בשר. **הכל בשחיטה** — והכי משמע: את הכל צריך לשחוט, ואפילו עוף, ואף על גב דלא כתיב ביה שחיטה בהדיא. **לעולם שוחטין** — לעולם מותר לשחוט ולאכול. **מאן תנא** — דמתניתין, דאיצטריך ליה למימר דישראל מותרין לשחוט ולאכול? דהא תנא ליה רישא "הכל שוחטין" [ב,א] לאתויי כל הנך דאצטריכו לאתויי שראוין לשחוט, כגון כותי ומשומד וטמא בחולין. **להתיר להם בשר תאוה** — כשיבואו לארץ יוכלו לאכול בשר לתאותן בלא שום הקרבה. **שמתחלה** — כשהיו במדבר משהוקם המשכן. **נאסר להם בשר תאוה** — שאין יכולין לאכול אלא בשר שלמים, ואם היו שוחטין בלא קרבן היו ענושים כרת, כדכתיב (ויקרא יז): "ואל פתח אהל מועד לא הביאו" וגו'. **נכנסו לארץ** — נתרחקו מן המזבח. **הותר להם** — מן המקרא הזה שיזבחו בשר לתאותן ויאכלו. **ועכשיו שגלו כו'** — לאו רבי ישמעאל קאמר ליה, אלא רבה קאמר ליה לאוקמי דמתניתין דרבי ישמעאל היא. כלומר, ולהכי תנא "לעולם שוחטין", דלא תימא עכשיו שגלו יחזרו לאיסורן כמו שהיו קודם שנכנסו לארץ, לכך שנינו כו'. **לעולם שוחטין ואוכלין מבעי ליה** — כיון דלאו להלכות שחיטה אתי לאורויי, אלא להתיר אבילת בשר חוצה לארץ, ליתני: לעולם שוחטין ואוכלין, והיכי שבק לעיקר מילתא ונקט שוחטה לחודה? ומדשבק לאכילה — שמע מינה לא איצטריך לאורויי לן אלא מידי דשחיטה. ועוד, למה ליה לאשמועינן הא? וכי מהיכן תיסק אדעתין למימר יחזרו לאיסורן הראשון! **מעיקרא** — במדבר. **מאי טעמא איתסר משום דהוי מיקרבי למשכן** — והיו יכולין להקריב קרבנות מכל בשר תאותן, ויקריבו הדם והחלב לבדו ואוכלין הבשר. ולבסוף — כשנכנסו לארץ, והיתה ארצם רחבה והרחוקים לא היו יכולים לבא בירושלים בכל יום.

[ח.]

וּמַה פְּשִׁיטָא לוֹן? בְּנֶזֶק שָׁלֵם. וּמַה צְרִיכָה לוֹן? בַּחֲצִי נֶזֶק.

דָּרְסָה עַל הַכְּלִי וּשְׁבָרַתּוּ. רַבִּי יִרְמְיָה בָּעֵי: דָּרְסָה עַל נוֹד מָלֵא שֶׁמֶן, עַל הַנּוֹד מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם, וְעַל הַשֶּׁמֶן מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק. הָיְתָה טַבְלָה מְנַחַת וּזְכוּכִית עָלֶיהָ, דָּרְסָה עַל גַּבֵּי הַטַּבְלָה וְנִשְׁתַּבְּרוּ הַזְּכוּכִית - עַל הַטַּבְלָה מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם, וְעַל הַזְּכוּכִית מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק. הָיוּ שְׁתֵּי טַבְלָיוֹת זוֹ עַל גַּבֵּי זוֹ, דָּרְסָה עַל הָעֶלְיוֹנָה וְנִשְׁתַּבְּרָה הַשְּׁנִיָּה - עַל הָעֶלְיוֹנָה מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם, וְעַל הַתַּחְתּוֹנָה חֲצִי נֶזֶק. הָיְתָה טַבְלָה מְנַחַת בְּרְשׁוּת הָרַבִּים, דָּרְסָה עָלֶיהָ וְהִתִּיזָה, וְהָלְכָה וְנִשְׁתַּבְּרָה בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד. אַחַר מִי אַתְּ מְהַלֵּךְ? אַחַר דְּרִיסָתָהּ אוֹ אַחַר שְׁבִירָתָהּ? אִין תֵּימַר אַדְּרִיסָתָהּ - פָּטוּר, אַשְׁבִּירָתָהּ - חַיָּב.

הֲלָכָה ב: מַתְנִיתִין: הַתַּרְנְגוֹלִין מוּעָדִין לְהַלֵּךְ כְּדַרְכָּן וּלְשַׁבֵּר. הָיָה דְּלִיל קָשׁוּר בְּרַגְלוֹ, אוֹ שֶׁהָיָה מְהַדֵּס, וְשִׁבֵּר אֶת הַכֵּלִים - מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק.

גְּמָרָא: רַב הוּנָא אָמַר: בְּשֶׁנִּקְשַׁר מֵאֵלָיו,

[ח:]

אֲבָל אִם קְשָׁרוֹ הוּא - מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם.

תָּנֵי: תַּרְנְגוֹלִין שֶׁהִדְּסוּ אֶת הָעִסָּה וְאֶת הַפֵּרוֹת[ג], אוֹ שֶׁנִּקְרוּ - מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. הִדְּסוּ עָפָר עַל גַּבֵּי עִסָּה אוֹ עַל גַּבֵּי פֵּרוֹת - מְשַׁלְּמִין חֲצִי נֶזֶק. הָיוּ מְחַטְּטִין בְּחֶבֶל הַדְּלִי, וְנִפְסַק הַדְּלִי אוֹ שֶׁנִּשְׁבַּר - מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. נָפַל עַל חֲבֵרוֹ, עַל הָעֶלְיוֹן מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם, וְאֵינוֹ כְּעוֹשֶׂה בּוֹר בְּמָקוֹם אֶחָד וּמַזִּיק בְּמָקוֹם אַחֵר? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי בוּן: מִכֵּיוָן שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ לִפּוֹל אֶלָּא בְּאוֹתוֹ הַבּוֹר, כְּמִי שֶׁהוּא בּוֹרוֹ.

תָּנֵי: תַּרְנְגוֹלִין שֶׁנָּפְלוּ לְגִנָּה, וְשָׁבְרוּ הַחֵילְפִין וְקִרְטְמוּ אֶת הַיָּרָק - מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. סוּמְכוֹס אוֹמֵר: עַל הַקִּרְטוּם מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם, וְעַל הַשִּׁבּוּר מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק. תַּרְנְגוֹל הַפּוֹרֵחַ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם וְהִזִּיק בְּגוּפוֹ - מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. בְּרוּחַ שֶׁבֵּין כְּנָפָיו - מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק. סוּמְכוֹס אוֹמֵר: נֶזֶק שָׁלֵם.

[ט.]

נָפַח בְּכֵלִים וּשְׁבָרָן - מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם.

הֲלָכָה ג: מַתְנִיתִין: כֵּיצַד הַשֵּׁן מוּעֶדֶת? לוֹכַל אֶת הָרָאוּי לָהּ. הַבְּהֵמָה מוּעֶדֶת לוֹכַל פֵּירוֹת אוֹ יְרָקוֹת. אָכְלָה כְּסוּת אוֹ כֵּלִים - מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּרְשׁוּת הַנִּזָּק, אֲבָל בִּרְשׁוּת הָרַבִּים - פָּטוּר. וְאִם נֶהֱנֵית - מְשַׁלֵּם מַה שֶּׁנֶּהֱנֵית.

גְּמָרָא: רֵישׁ לָקִישׁ אָמַר: כְּלָה הוּשְׁבָּה. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: הָרִאשׁוֹנָה הוּשְׁבָּה. מְחַלְפָה שִׁיטָתֵיהּ דְּרֵישׁ לָקִישׁ! תַּמָּן אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ בְּשֵׁם רַבִּי הוֹשַׁעְיָה: עָמְדָה וְאָכְלָה מִפֵּרוֹת הַצְּבוּרִין חַיֶּבֶת, וְכָא הוּא אָמַר אָכֵן! אָמְרִי: תַּמָּן בְּשֵׁם רַבִּי הוֹשַׁעְיָה, בְּרַם הָכָא בְּשֵׁם גַּרְמֵיהּ.

מִלְּתֵיהּ דְּרֵישׁ לָקִישׁ אָמַר, בָּעֲטָה מְהַלֶּכֶת בִּרְבוּצָה - פָּטוּר. מִלְּתֵיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, בָּעֲטָה מְהַלֶּכֶת בִּרְבוּצָה - חַיָּב. לֹא סוֹף

[ג] שֶׁרָקְדוּ עַל הָעִסָּה וְעַל הַפֵּרוֹת וְטִנְּפוּ אוֹתָם

דְּבָר בָּעֲטָה מְהַלֶּכֶת בִּרְבוּצָה, אוֹ רְבוּצָה בִּמְהַלֶּכֶת, בָּעֲטָה מְהַלֶּכֶת בִּמְהַלֶּכֶת. אָמַר רַבִּי אַמִּי: לֹא אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ אֶלָּא ׳בָּעֲטָה מְהַלֶּכֶת בִּרְבוּצָה - פְּטוּרָה׳, אֲבָל רְבוּצָה בִּמְהַלֶּכֶת, אוֹ מְהַלֶּכֶת בִּמְהַלֶּכֶת - חַיֶּבֶת. תָּנֵי רַבִּי הוֹשַׁעְיָה: כֻּלָּהּ פְּטוּר. טַעְמָא דְּרַבִּי הוֹשַׁעְיָה, אֵין זֶה קֶרֶן בִּרְשׁוּת הָרַבִּים. רַב אָמַר: עָמְדָה וַאֲכָלָהּ מִפֵּרוֹת הַצְּבוּרִין - פְּטוּר.

[ט:]

מַה הֵקֵלוּ בְּשֵׁן? שֶׁאָכְלָה מְהַלֶּכֶת בֵּין הָעוֹמֶדֶת. חִמֵּר בְּקֶרֶן, שֶׁבָּעֲטָה מְהַלֶּכֶת אֶת הַמְהַלֶּכֶת. אִילְפַּיי אָמַר: עָמְדָה וְאָכְלָה מִפֵּרוֹת הַצְּבוּרִין - חַיֶּבֶת. מַה הֵקֵלוּ בְּשֵׁן? שֶׁאָכְלָה מְהַלֶּכֶת בֵּין הָעוֹמֶדֶת. חִמֵּר בְּקֶרֶן, שֶׁבָּעֲטָה מְהַלֶּכֶת אֶת הָעוֹמֶדֶת.

הֲלָכָה ד: מַתְנִיתִין: כֵּיצַד מְשַׁלֵּם מַה שֶּׁנֶּהֱנֵית? אָכְלָה מִתּוֹךְ הָרְחָבָה, מְשַׁלֵּם מַה שֶּׁנֶּהֱנֵית. מִצִּדֵּי הָרְחָבָה, מְשַׁלֵּם מַה שֶּׁהִזִּיקָה. מִפֶּתַח הַחֲנוּת, מְשַׁלֵּם מַה שֶּׁנֶּהֱנֵית. מִתּוֹךְ הַחֲנוּת, מְשַׁלֵּם מַה שֶּׁהִזִּיקָה.

גְּמָרָא: רַב אָמַר: עָקְמָה צַוָּארָהּ וְאָכְלָה, מְשַׁלֵּם מַה שֶּׁהִזִּיקָה. וְהָא תְּנִינַן: מִפֶּתַח הַחֲנוּת - מְשַׁלֵּם מַה שֶּׁנֶּהֱנֵית, מִתּוֹךְ הַחֲנוּת - מְשַׁלֵּם מַה שֶּׁהִזִּיקָה! מַאי כְּדוֹן? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי בוּן: תִּפְתֵּר בְּשֶׁהָיָה חֲמוֹר טָעוּן גְּדָיִים, וּבִשְׁעַת עֲבָרָתָן פָּשְׁטוּ צַוָּארֵיהֶן וְאָכְלוּ.

מִפֶּתַח הַחֲנוּת, מְשַׁלֵּם מַה שֶּׁנֶּהֱנֵית. מִתּוֹךְ הַחֲנוּת, מְשַׁלֵּם מַה שֶּׁהִזִּיקָה. רַב אָמַר: אָכְלָה שְׁעוֹרִים, מְשַׁלֵּם תֶּבֶן. וְהָתְנֵי רַבִּי חִיָּה וּפְלִיגְ: לְפִיכָךְ אִם אָכְלָה חִטִּין שֶׁהֵן רָעוֹת לָהּ - הֲרֵי זוֹ פְּטוּרָה.

[י.]

שִׁינְּתָ וְאָכְלָה - מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. מַהוּ ׳שִׁינְּתָ וְאָכְלָה, מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם׳? הָיְתָה קַפְּתּוֹ מְפֻשֶּׁלֶת לַאֲחוֹרָיו בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, וּפְשָׁטָהּ פָּרָה אֶת פִּיהָ וְאָכְלָה מִמֶּנָּה - מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. סוּג[1] שֶׁנָּתוּן בְּפֶתַח הַחֲנוּת, חֶצְיוֹ מִבִּפְנִים וְחֶצְיוֹ מִבַּחוּץ, וּפְשָׁטָהּ פָּרָה אֶת פִּיהָ וְאָכְלָה מִמֶּנָּה - מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם.

הֲלָכָה ה: מַתְנִיתִין: הַכֶּלֶב וְהַגְּדִי שֶׁקָּפְצוּ מֵרֹאשׁ הַגַּג, וְשִׁבְּרוּ אֶת הַכֵּלִים - מְשַׁלְּמִין נֶזֶק שָׁלֵם, מִפְּנֵי שֶׁהֵן מוּעָדִין. כֶּלֶב שֶׁנָּטַל אֶת הַחֲרָרָה וְהָלַךְ לוֹ לְגָדִישׁ, אָכַל אֶת הַחֲרָרָה וְהִדְלִיק אֶת הַגָּדִישׁ - עַל הַחֲרָרָה מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם, וְעַל הַגָּדִישׁ מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק.

גְּמָרָא: אִית תַּנַּיי תָּנֵי: ׳שֶׁקָּפְצוּ׳. אִית תַּנַּיי תָּנֵי: ׳שֶׁנָּפְלוּ׳. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: כְּנִי מַתְנִיתָא: ׳שֶׁקָּפְצוּ׳, נָפְלוּ - לָא בְדָא.

כֶּלֶב שֶׁנָּטַל אֶת הַחֲרָרָה - רֵישׁ לָקִישׁ אָמַר: בְּמַצִּית אֶת הָאוּר עַל כָּל שִׁבֹּלֶת וְשִׁבֹּלֶת; רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר:

[י:]

נַעֲשָׂה כְּזוֹרֵק אֶת הַחֵץ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם. אָמַר רַבִּי יִצְחָק בַּר טַבְלַי: מַתְנִיתָא מְסַיְּעָא לְרַבִּי יוֹחָנָן: הָיָה גְּדִי כָּפוּת לוֹ וְעֵבֶד סָמוּךְ לוֹ וְנִשְׂרַף עִמּוֹ - חַיָּב. עֵבֶד כָּפוּת לוֹ וּגְדִי סָמוּךְ לוֹ - פָּטוּר. אִם אוֹמֵר אַתְּ שֶׁאֵין

---

[1] קַפָּה גְּדוֹלָה מְלֵאָה תְּבוּאָה ׳

כְּזוֹרֵק אֶת הַחֵץ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, עַל שִׁבֹּלֶת הָרִאשׁוֹנָה נִתְחַיֵּב מִיתָה, מִכָּן וְהֵילָךְ תַּשְׁלוּמִין. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: וְאַתְּ שְׁמַע מִנַּהּ: שׁוֹרוֹ שֶׁהִדְלִיק אֶת הַגָּדִישׁ בְּשַׁבָּת - חַיָּב, וְהוּא שֶׁהִדְלִיק אֶת הַגָּדִישׁ בְּשַׁבָּת - פָּטוּר. אִם אוֹמֵר אַתְּ שֶׁאֵינוֹ כְּזוֹרֵק אֶת הַחֵץ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, וְיֵעָשֶׂה כְּמִי שֶׁחָלוּ עָלָיו תַּשְׁלוּמִין, מִכָּן וְהֵילָךְ יְהֵא חַיָּב בְּתַשְׁלוּמִין.

חַד בַּר נָשׁ

[יא.]

אַפִּיק פַּלְטֵירָה בְּפוּרָה, עָבַר חֲמָרָא וְתַבְרֵיהּ. אֲתָא עוּבְדָא קֳמֵי רַבִּי יִצְחָק בַּר טַבְלַי, אֲמַר לֵיהּ: לָא חַיָּב לָךְ כְּלוּם, וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁאִם נִזּוֹק - חַיָּב בְּנִזְקוֹ.

הֲלָכָה ו: מַתְנִיתִין: אֵי זֶהוּ תָּם וְאֵי זֶה מוּעָד? מוּעָד - שֶׁהֵעִידוּ בּוֹ שְׁלשָׁה יָמִים, וְתָם - שֶׁיַּחֲזֹר בּוֹ שְׁלשָׁה יָמִים, דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: מוּעָד - שֶׁהֵעִידוּ בּוֹ שְׁלשָׁה פְּעָמִים, וְתָם - שֶׁהַתִּינוֹקוֹת מְמַשְׁמְשִׁין בּוֹ.

גְּמָרָא: מַה טַּעֲמָא דְּרַבִּי יוּדָן? "מִתְּמוֹל שִׁלְשׁוֹם" (שְׁמוֹת כא, לו). מַה מְקַיֵּם רַבִּי מֵאִיר "מִתְּמוֹל שִׁלְשׁוֹם"? פְּתַר לַהּ בְּהֶפְלֵג נְגִיחוֹת, שֶׁאִם יָצָא בְּיוֹם רִאשׁוֹן וְנָגַח, בְּשֵׁנִי וְלֹא נָגַח, בְּשְׁלִישִׁי נָגַח - אֵין נַעֲשֶׂה שׁוֹר מוּעָד, עַד שֶׁיִּגַּח שְׁלשָׁה יָמִים זֶה אַחַר זֶה.

יָצָא בְּיוֹם רִאשׁוֹן וְנָגַח שְׁוָרִין, בְּשֵׁנִי וְנָגַח כְּלָבִים, בְּשְׁלִישִׁי וְנָגַח חֲזִירִין. עַל־יְדֵי שְׁלשָׁה מִינִין לִשְׁלשָׁה יָמִים, מַהוּ שֶׁיֵּעָשֶׂה שׁוֹר מוּעָד?

יָצָא בְּיוֹם הָרִאשׁוֹן וְנָגַח, בְּשֵׁנִי לֹא יָצָא, בְּשְׁלִישִׁי יָצָא וְנָגַח? יֵיבָא כְּתִפְלוּגְתָּהּ דְּרַב אַדָּא בַּר אַחָוָה וּדְרַב הוּנָא, דְּאִתְפַּלְגוּן: נִדָּה שֶׁבָּדְקָה עַצְמָהּ בְּיוֹם רִאשׁוֹן וּמָצְתָה טָמֵא, בַּשֵּׁנִי לֹא בָדְקָה, בַּשְּׁלִישִׁי בָּדְקָה וּמָצְתָה טְמֵא. רַב אַדָּא בַּר אַחָוָה בְּשֵׁם רַב: נִדָּה וַדַּאי. רַב הוּנָא בְּשֵׁם רַב אָמַר: נִדָּה סָפֵק. אָמַר רַב הוּנָא: תַּמָּן הָווֹינָא בִּרְאשָׁה וְתַמָּן הָווֹינָא בְּסֵיפָה וְתַמָּן הָווֹינָא בְּאֶמְצָעִיתָהּ. אִישְׁתְּאָלַת לְרַב, וְאָמַר סָפֵק. אִישְׁתְּאָלַת לְרַב וּמַר וַדַּאי. וַחֲזַר וּמַר סָפֵק. רַב אַדָּא בַּר אַחָוָה לָא הֲוָה תַּמָּן, אֶלָּא כַּד מַר וַדַּאי.

רַב יִרְמְיָה בְּשֵׁם רַב: הֲלָכָה כְּרַבִּי מֵאִיר בְּתַמָּה, וּכְרַבִּי יוּדָה בְּהַעֲדָאָה. דְּתָנֵי: שׁוֹר שֶׁנָּגַח שְׁלשָׁה פְּעָמִים בְּיוֹם אֶחָד אֵינוֹ מוּעָד, וּמַה תַּלְמוּד לוֹמַר "מִתְּמוֹל שִׁלְשׁוֹם"? אֶלָּא שֶׁאִם חָזַר בּוֹ שְׁלשָׁה יָמִים זֶה אַחַר זֶה, אֵינוֹ נִדּוֹן אֶלָּא כְּתָם. הֲוֵינַן סָבְרִין מֵימַר הֲלָכָה כְּרַב הוּנָא,

[יא:]

דּוּ אָמַר מֵעַתָּה שְׁנֵיהֶן. אֲתָא רַב יִרְמְיָה בְּשֵׁם רַב: הֲלָכָה כְּרַבִּי מֵאִיר בְּתַמָּה, וּכְרַבִּי יוּדָה בְּהוֹעָדָה.

הֲלָכָה ז: מַתְנִיתִין: שׁוֹר הַמַּזִּיק בִּרְשׁוּת הַנִּזָּק, כֵּיצַד? נָגַח, נָגַף, נָשַׁךְ, רָבַץ, בָּעַט; בִּרְשׁוּת הָרַבִּים - מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק. בִּרְשׁוּת הַנִּזָּק - רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר: נֶזֶק שָׁלֵם. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: חֲצִי נֶזֶק. אָמַר לָהֶן רַבִּי טַרְפוֹן: מָה אִם בְּמָקוֹם שֶׁהֵקֵל עַל הַשֵּׁן וְעַל הָרֶגֶל בִּרְשׁוּת הָרַבִּים שֶׁהוּא פָּטוּר, הֶחְמִיר עֲלֵיהֶן בִּרְשׁוּת הַנִּזָּק לְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם; מָקוֹם שֶׁהֶחְמִיר עַל הַקֶּרֶן בִּרְשׁוּת

הָרַבִּים לְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק, אֵינוֹ דִּין שֶׁנַּחְמִיר עֲלֵיהֶן בִּרְשׁוּת הַנִּזָּק לְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם? אָמְרוּ לוֹ: דַּיּוֹ לַבָּא מִן הַדִּין לִהְיוֹת כַּנִּדּוֹן: מַה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים חֲצִי נֶזֶק, אַף בִּרְשׁוּת הַנִּזָּק חֲצִי נֶזֶק. אָמַר לָהֶן: אֲנִי לֹא אָדִין קֶרֶן מִקֶּרֶן, אֲנִי אָדִין קֶרֶן מֵרֶגֶל: וּמָה אִם בְּמָקוֹם שֶׁהֶקֵל עַל הַשֵּׁן וְעַל הָרֶגֶל בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, הֶחְמִיר בְּקֶרֶן, מָקוֹם שֶׁהֶחְמִיר עֲלֵיהֶן בִּרְשׁוּת הַנִּזָּק, אֵינוֹ דִּין שֶׁנַּחְמִיר בְּקֶרֶן?! אָמְרוּ לוֹ: דַּיּוֹ לַבָּא מִן הַדִּין לִהְיוֹת כַּנִּדּוֹן: מַה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים חֲצִי נֶזֶק, אַף בִּרְשׁוּת הַנִּזָּק חֲצִי נֶזֶק.

גְּמָרָא: אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: דְּרַבִּי טַרְפוֹן הוּא: ׳בִּרְשׁוּת הַנִּזָּק, רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר: נֶזֶק שָׁלֵם, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: חֲצִי נֶזֶק׳.

הֲלָכָה ח: מַתְנִיתִין: אָדָם מוּעָד לְעוֹלָם, בֵּין שׁוֹגֵג בֵּין מֵזִיד, בֵּין עֵר בֵּין יָשֵׁן. סְמָא אֶת עֵין חֲבֵרוֹ וְשִׁבֵּר אֶת הַכֵּלִים, מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם.

גְּמָרָא: אָמַר רַבִּי יִצְחָק: מַתְנִיתָא בְּשֶׁהָיוּ שְׁנֵיהֶן יְשֵׁנִין, אֲבָל אִם הָיָה אֶחָד מֵהֶן יָשֵׁן, וּבָא חֲבֵרוֹ לִישֹׁן אֶצְלוֹ, זֶה שֶׁבָּא לִישֹׁן אֶצְלוֹ, הוּא הַמּוּעָד.

הַדְּרָן עֲלָךְ כֵּיצַד הָרֶגֶל מוּעֶדֶת

פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

הֲלָכָה א: **מַתְנִיתִין:** הַמֵּנִיחַ אֶת הַכַּד בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, וּבָא אַחֵר וְנִתְקַל בָּהּ וּשְׁבָרָהּ – פָּטוּר. וְאִם הֶזֵּק בָּהּ – בַּעַל הֶחָבִית חַיָּב בְּנִזְקֵיו.

גְּמָרָא: וְאֵין דֶּרֶךְ אָדָם לְהַנִּיחָן בִּרְשׁוּת הָרַבִּים? ! רַב אָמַר: בְּמִמַּלָּא אֶת כָּל רְשׁוּת הָרַבִּים. אֲבָל אִם אֵינָהּ מְמַלָּא אֶת כָּל רְשׁוּת הָרַבִּים, דֶּרֶךְ אָדָם לְהִיוֹת מְנִיחָם בִּרְשׁוּת הָרַבִּים. שְׁמוּאֵל אָמַר:

[יב.]

אוֹ בְּמִמַּלָּא אֶת כָּל רְשׁוּת הָרַבִּים, אוֹ עַד שֶׁתְּהֵא נְתוּנָה עַל קֶרֶן זָוִית. אָמַר רַבִּי לְעָזָר: וַאֲפִלּוּ אֵינָהּ מְמַלָּא כָּל רְשׁוּת הָרַבִּים, וַאֲפִלּוּ אֵינָהּ נְתוּנָה עַל קֶרֶן זָוִית, אֵין דֶּרֶךְ אָדָם לְהִיוֹת מַנִּיחָן בִּרְשׁוּת הָרַבִּים.

הָיְתָה מְמַלָּא כָּל רְשׁוּת הָרַבִּים, אִם יִטְלֶינָּה מִכָּאן וְיִתְּנֶינָּה כָּאן, נַעֲשָׂה 'בּוֹר'. אֶלָּא: יִטֹּל הַמַּקֵּל וְיִשְׁבְּרֶנָּה, אוֹ יַעֲבֹר עָלֶיהָ וְאִם נִשְׁבְּרָה – נִשְׁבְּרָה? נִשְׁמְעִנַּהּ מִן הָדָא: שׁוֹר שֶׁעָלָה עַל חֲבֵרוֹ, וּבָא בַּעַל הַשּׁוֹר לִשְׁמֹט אֶת שֶׁלּוֹ, אוֹ הוּא שֶׁשִּׁימֵּט אֶת עַצְמוֹ, וְנָפַל וּמֵת – פָּטוּר. אִם דְּחָיָיוֹ וְנָפַל וּמֵת – חַיָּב.

וְלָא יָכִיל מֵימַר לֵהּ 'אִלּוּ שְׁבַקְתֵּהּ, הֲוִינָא יָהִיב לָךְ נִזְקָךְ'? עוֹד הוּא דּוּ יָכִיל מֵימַר לֵהּ 'אִלּוּ שְׁבַקְתֵּהּ, הֲוַיְתָה יָהֵב לִי חֲצִי נֶזֶק'. הַגַּע עַצְמָךְ שֶׁהָיָה מוּעָד! 'לֹא כֹל מִמְּךָ שֶׁאֵהֵא מְחַזֵּר עִמָּךְ עַל בָּתֵּי דִינִים'.

הֵנִיחַ חָבִית בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, וּבָא אַחֵר וְהִנִּיחַ אַחֶרֶת סְמוּכָה לָהּ, וּבָא הָרִאשׁוֹן לִטֹּל שֶׁלּוֹ. אִם יִטְלֶינָּה מִכָּן וְיִתְּנֶינָּה כָּאן, נַעֲשָׂה 'בּוֹר'. אֶלָּא: יִטֹּל אֶת הַמַּקֵּל וְיִשְׁבְּרֶנָּה, אוֹ יַעֲבֹר עָלֶיהָ וְאִם נִשְׁבְּרָה – נִשְׁבְּרָה? נִשְׁמְעִנַּהּ מִן הָדָא: שׁוֹר שֶׁעָלָה בַּחֲבֵרוֹ, וּבָא בַּעַל הַשּׁוֹר וּשְׁמָטוֹ מִתַּחְתָּיו,

[יב:]

אִם עַד שֶׁלֹּא עָלָה שְׁמָטוֹ, וְנָפַל וּמֵת – פָּטוּר. וְאִם דָּחֲהוּ וְנָפַל וּמֵת – חַיָּב.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי וְתִשְׁמַע מִנַּהּ: רָאָה אַמַּת הַמַּיִם שׁוֹטֶפֶת וּבָאָה לְתוֹךְ שָׂדֵהוּ, עַד שֶׁלֹּא נִכְנְסוּ הַמַּיִם לְתוֹךְ שָׂדֵהוּ – רַשַּׁאי לְפַנּוֹתָן לְמָקוֹם אַחֵר. מִשֶּׁנִּכְנְסוּ – אֵין רַשַּׁאי לְפַנּוֹתָן לְמָקוֹם אַחֵר. אֲהָן כְּרִיסוֹ אַרְגִּירָא[ה], עַד דְּלָא יֵיתֵי אֲהָן כְּרִיסוֹ אַרְגִּירָא, שְׁרֵי מֵימַר 'פְּלָן עָבִיד עֲבִידְתִּי, פְּלָן עָבִיד עֲבִידְתִּי'. מִן דְּיֵיתֵי אֲהָן כְּרִיסוֹ אַרְגִּירָא – אָסוּר. הָדֵן אַכְסַנַּיי פַּרְכָּא[ו], עַד דְּלָא יֵיתוֹן רוֹמָאֵי, שְׁרֵי מְשַׁחֲדִינֵיהּ, מִן דְּיֵיתוֹן רוֹמָאֵי – אָסִיר.

הִנִּיחַ אַבְנוֹ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, וּבָא אַחֵר וְהִנִּיחַ אַחֶרֶת סְמוּכָה לָהּ, וּבָא אַחֵר וְנִתְקַל בָּזוֹ וְנֶחְבַּט בָּזוֹ, מִי חַיָּב בְּנִזְקוֹ? הָרִאשׁוֹן אוֹ הַשֵּׁנִי? נִשְׁמְעִנַּהּ מִן הָדָא: שׁוֹר שֶׁדָּחַף לַחֲבֵרוֹ וְנָפַל לַבּוֹר, בַּעַל הַשּׁוֹר חַיָּב וּבַעַל הַבּוֹר פָּטוּר. רַבִּי נָתָן אוֹמֵר: בְּמוּעָד, זֶה נוֹתֵן מֶחֱצָה וְזֶה נוֹתֵן מֶחֱצָה; וּבְתָם, בַּעַל הַבּוֹר נוֹתֵן שְׁנֵי חֲלָקִים, וּבַעַל הַשּׁוֹר רְבִיעַ. אָמַר רַבִּי חֲנִינָא: כְּנֵי מַתְנִיתָא: בַּעַל הַבּוֹר

חוֹבַה שֶׁהַמֶּלֶךְ מַטִּיל עַל אֻמְנֵי הָעִיר לְהָכִין לוֹ גְּבִיעַ כֶּסֶף ה
חוֹבַת סִפּוּק אַכְסַנְיָא לְחַיָּלֵי הַמֶּלֶךְ ו

נוֹתֵן שְׁלֹשָׁה חֲלָקִים וּבַעַל הַשּׁוֹר נוֹתֵן רְבִיעַ.

הֵנִיחַ אַבְנוֹ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, וּבָאת הָרוּחַ וְהִפְרִיחַתָּהּ לִרְשׁוּת הַיָּחִיד, וּבָא אַחֵר וְנִתְקַל בָּהּ, מַהוּ שֶׁיְּהֵא חַיָּב בְּנִזְקוֹ? הֵנִיחַ אַבְנוֹ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, וּבָא אַחֵר וְנִתְקַל בָּהּ,

[יג.]

וְהִתִּיזָהּ לִרְשׁוּת הַיָּחִיד, וּבָא אַחֵר וְנִתְקַל בָּהּ, מַהוּ שֶׁיְּהֵא חַיָּב בְּנִזְקוֹ?

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הֵנִיחַ אַבְנוֹ וּמַשָּׁאוֹ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, וּבָא אַחֵר וְנִתְקַל בָּהֶן וּצְלוֹחִיתוֹ בְּיָדוֹ, בֵּין שֶׁנִּתְקַל בָּאֶבֶן וְנֶחְבַּט בַּקַּרְקַע, בֵּין שֶׁנֶּחְבַּט בָּאֶבֶן וְנִתְקַל בַּקַּרְקַע - חַיָּב עַל נִזְקֵי אָדָם, וּפָטוּר עַל נִזְקֵי צְלוֹחִיתוֹ. מִלְּתֵיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן אָמְרָה: ׳בּוֹר שֶׁל נְזָקִין׳ פָּטוּר עַל הַכֵּלִים.

וְאִם בְּדֶרֶךְ הַטָּחָה הֵטִיחַ, אֲפִלּוּ עַל נִזְקֵי צְלוֹחִית חַיָּב.

הֲלָכָה ב: מַתְנִיתִין: נִשְׁבְּרָה כַּדּוֹ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְהוּחְלַק אֶחָד בַּמַּיִם אוֹ שֶׁלָּקָה בַּחָרֶסֶיהָ, חַיָּב. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בְּמִתְכַּוֵּן - חַיָּב, בְּשֶׁאֵינוֹ מִתְכַּוֵּן - פָּטוּר.

גְּמָרָא: רַבִּי לְעָזָר אָמַר: בְּשָׁעַת נְפִילָה נֶחְלְקוּ, אֲבָל לְאַחַר נְפִילָה, כָּל עַמָּא מוֹדֵיי שֶׁחַיָּב. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: בֵּין בְּשָׁעַת נְפִילָה בֵּין לְאַחַר נְפִילָה הִיא הַמַּחֲלֹקֶת. מָתִיב רַבִּי יוֹחָנָן לְרַבִּי לְעָזָר: אִם בְּשָׁעַת נְפִילָה פָּטוּר, אֵינוֹ קַל וָחֹמֶר לְאַחַר נְפִילָה? וְלָמָּה פָּטוּר בְּשָׁעַת נְפִילָה? שֶׁכֵּן אָדָם מַבְקִיר נִזְקָיו בִּרְשׁוּת הָרַבִּים.

אִית מַתְנִיתָא מְסַיְּעָא לְדֵין, וְאִית מַתְנִיתָא מְסַיְּעָא לְדֵין, דְּתָנֵי: מוֹדֶה רַבִּי יְהוּדָה לַחֲכָמִים בְּמַנִּיחַ אַבְנוֹ וּמַשָּׁאוֹ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, וּבָא אַחֵר וְנִתְקַל בָּהֶן, שֶׁהוּא חַיָּב, מִפְּנֵי שֶׁשְּׁמִירָתוֹ עָלָיו. וּמוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי יְהוּדָה בְּמַנִּיחַ קַנְקַנִּים בְּרֹאשׁ הַגַּג לְנַגְּבָן, וְנָפְלוּ וְנִשְׁבְּרוּ, וּבָא אַחֵר וְהֶזֵּק בָּהֶן, שֶׁהוּא פָּטוּר, מִפְּנֵי שֶׁאֵין שְׁמִירָתָן עָלָיו.

שֶׁעַל מְנַת כֵּן הִנְחִיל יְהוֹשֻׁעַ לְיִשְׂרָאֵל אֶת הָאָרֶץ. הָא אִם לֹא הִנְחִיל יְהוֹשֻׁעַ לְיִשְׂרָאֵל אֶת הָאָרֶץ עַל מְנַת כֵּן - חַיָּב.

[יג:]

עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן ׳בְּמִתְכַּוֵּן לַחֲרָסִין׳, עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי לְעָזָר ׳בְּמִתְכַּוֵּן לְהַזִּיק׳.

רַבִּי זֵירָא וְרַבִּי לָא תְּרֵיהוֹן אָמְרִין: מוֹדֶה רַבִּי יוּדָה לַחֲכָמִים בְּמַבְקִיר שׁוֹר נוֹגְחָן בִּרְשׁוּת הָרַבִּים שֶׁחַיָּב, לֹא דוֹמֶה נֶזֶק עוֹמֵד לְנֶזֶק מְהַלֵּךְ.

הֲלָכָה ג: מַתְנִיתִין: הַשּׁוֹפֵךְ מַיִם בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְהֶזֵּק בָּהֶן אַחֵר, חַיָּב בְּנִזְקוֹ. הַמַּצְנִיעַ אֶת הַקּוֹץ וְאֶת הַזְּכוּכִית, וְהַגּוֹדֵר גְּדֵרוֹ בְּקוֹצִים, וְגָדֵר שֶׁנָּפַל לִרְשׁוּת הָרַבִּים, וְהֶזֵּק בָּהֶן אַחֵר - חַיָּב בְּנִזְקוֹ.

גְּמָרָא: רַב הוּנָא אָמַר: בְּשֶׁנֶּחְבַּט בְּקַרְקָעוֹ, אֲבָל אִם נִתְלַכְלְכוּ כֵּלָיו - חַיָּב. רַב אָמַר: אֲפִלּוּ נִתְלַכְלְכוּ כֵּלָיו פָּטוּר. מִלְּתֵיהּ דְּרַב אָמְרָה ׳בּוֹר שֶׁל נְזָקִין׳ פָּטוּר עַל הַכֵּלִים.

הַמַּצְנִיעַ אֶת הַקּוֹץ וְאֶת הַזְּכוּכִית לְתוֹךְ כְּתָלוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ, וּבָא בַּעַל הַכֹּתֶל וּסְתָרוֹ, וְהֶזֵּק בָּהֶן אַחֵר - חַיָּב. חֲסִידִים הָרִאשׁוֹנִים הָיוּ מַצְנִיעִין אוֹתָן לְתוֹךְ שְׂדֵה עַצְמָן,

וּמַעֲמִיקִין לָהֶן שְׁלֹשָׁה טְפָחִים, כְּדֵי שֶׁלֹּא תַּעֲלֵם הַמַּחֲרֵשָׁה.

וְהַגּוֹדֵר גְּדֵרוֹ בְּקוֹצִים. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: תִּפְתֵּר דִּבְרֵי הַכֹּל, בְּמִפְרִיחַ. רַבִּי בּוּן בַּר חִיָּה בְּעָא קֳמֵי רַבִּי זְעֵירָא: וּלְמָה לֵינַן פָּתְרִין לָהּ כְּרַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יוּדָה, דַּאֲמַר

[יד.]

שְׁלֹשָׁה שֶׁהֵן סְמוּכִין לִרְשׁוּת כִּרְשׁוּת? אֲמַר לֵהּ: וּמַה בִּישׁ לָךְ דְּאָתָא רַבִּי יוֹחָנָן מֵימַר לָךְ ׳תִּפְתֵּר דִּבְרֵי הַכֹּל, בְּמַפְרִיחַ׳?!

וְגָדֵר שֶׁנָּפַל לִרְשׁוּת הָרַבִּים. רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רֵישׁ לָקִישׁ אָמַר: דְּרַבִּי מֵאִיר הִיא, דְּרַבִּי מֵאִיר אָמַר: כָּל הַמַּזִּיק שֶׁלֹּא עַל־יְדֵי מַעֲשֶׂה – חַיָּב. וְהַיְדָּא אָמְרָה דָּא? נָתְנוּ לוֹ זְמַן לָקֹץ אֶת הָאִילָן וְלִסְתֹּר אֶת הַכֹּתֶל, וְנָפְלוּ, לְתוֹךְ הַזְּמַן – פָּטוּר, לְאַחַר הַזְּמַן – חַיָּב. וְכַמָּה הוּא הַזְּמַן? תָּנֵי רַבִּי הוֹשַׁעְיָה: שְׁלֹשִׁים יוֹם.

הֲלָכָה ד: מַתְנִיתִין: הַמּוֹצִיא אֶת תִּבְנוֹ וְאֶת גִּפְתּוֹ לִרְשׁוּת הָרַבִּים לִזְבָלִים, וְהֶזֵּק בָּהֶן אַחֵר – חַיָּב בִּנְזָקוֹ; וְכָל הַקּוֹדֵם בָּהֶן – זָכָה. הַהוֹפֵךְ אֶת הַגָּלָל בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, וְהֶזֵּק בָּהֶן אַחֵר – חַיָּב בִּנְזָקוֹ.

גְּמָרָא: בַּמֶּה דְבָרִים? דְּבֵית רַבִּי יַנַּאי אָמְרֵי: בְּשִׁבְחָן. שְׁמוּאֵל אָמַר: בְּגוּפָן. חִזְקִיָּה אָמַר: וְהוּא שֶׁהַפְכָה עַל פָּנֶיהָ לִזְכוֹת בָּהּ. מִלְּתֵיהּ דְּחִזְקִיָּה אָמְרָה הַמְּטַלְטְלִין נִקְנִין בַּהֲפִיכָה. אֶלָּא הַמְּטַלְטְלִין, מַהוּ שֶׁיִּקָּנוּ בִּגְרִירָה? אָמַר רַבִּי בּוּן בַּר חִיָּה: נִרְאִין דְּבָרִים בְּעַמּוּדִין וּבְעוֹרוֹת קָשִׁין, אֲבָל בְּעוֹרוֹת רַכִּין לֹא קָנָה עַד שֶׁיַּגְבִּיהַּ. אָמַר רַבִּי אַחָא: לַיְדָא פְּשִׁטָה עַל שִׁיטַּתְהוֹן דְּרַבָּנָן?

[יד:]

בֶּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה, מַהוּ שֶׁיְּהֵא חַיָּב בְּתַשְׁלוּמֵי כֶּפֶל בַּגְּנֵבָה הָרִאשׁוֹנָה? אוֹ מֵאַחַר שֶׁהוּא בְּהַתְרַאי מִיתָה, יְהֵא פָּטוּר? נִשְׁמְעִנַּהּ מִן הָדָא: הַגּוֹנֵב כִּיס חֲבֵרוֹ, וְהוֹצִיאוֹ בְּשַׁבָּת – חַיָּב, שֶׁכְּבָר נִתְחַיֵּב בִּגְנֵבַת כִּיס עַד שֶׁלֹּא קָדְשָׁה עָלָיו הַשַּׁבָּת. וְלֹא בְּהַתְרַאי מִיתָה הוּא? וְתֵימַר חַיָּב! וְכָא: אַף־עַל־פִּי שֶׁהוּא בְּהַתְרַאי מִיתָה, יְהֵא חַיָּב. אָמַר רַבִּי יַנַּאי בַּר יִשְׁמָעֵאל: רַבִּי הוֹשַׁעְיָה תְּנִיתַהּ כְּדַעְתֵּיהּ, דְּתָנֵי: הַמּוֹצִיא, אַף־עַל־פִּי שֶׁלֹּא הֵנִיחַ, חַיָּב. וְדִכְוָתַהּ: הַמּוֹצִיא, אַף־עַל־פִּי שֶׁלֹּא נָטַל לְהוֹצִיא – חַיָּב, שֶׁאֵין הַתְרָיָתוֹ אֶלָּא בִּשְׁעַת הוֹצָאָתוֹ.

תָּנֵי: אִם הָיָה גּוֹרֵר בּוֹ וְיוֹצֵא – פָּטוּר, שֶׁחָלוּ עָלָיו מִיתָה וְתַשְׁלוּמִין כְּאַחַת. הָא אִם לֹא חָלוּ עָלָיו שְׁנֵיהֶן כְּאַחַת – חַיָּב בְּתַשְׁלוּמִין! אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי בּוּן: תִּפְתֵּר כְּגוֹן דַּהֲווֹן אִלֵּין כִּיסַיָּא רַבְרְבִין, שֶׁדַּרְכָּן לִקָּנוֹת בִּגְרִירָה, וְלֵית שָׁמַע מִן הָדָא כְּלוּם.

מְתִיבִין הָא מַתְנִיתָא. זִמְנִין דְּמוֹתְבִין לַהּ וּמְסַיְּעִין לְרַבִּי יוֹחָנָן, זִמְנִין דְּמוֹתְבִין לַהּ וּמְסַיְּעִין לְרֵישׁ לָקִישׁ.

תּוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת תַּעֲנִית פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

א. בִּשְׁלֹשָׁה פְּרָקִים בַּשָּׁנָה כֹּהֲנִים נוֹשְׂאִין כַּפֵּיהֶן, אַרְבַּע פְּעָמִים בַּיּוֹם: בַּשַּׁחֲרִית, בַּחֲצוֹת, בַּמִּנְחָה, בַּנְּעִילָה; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: בַּמִּנְחָה וּבַנְּעִילָה לֹא הָיָה שָׁם נְשִׂיאַת כַּפַּיִם, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים יח, ח): "לַעֲמֹד לְשָׁרֵת בְּשֵׁם ה' הוּא וּבָנָיו", מַקִּישׁ בָּנָיו לו', מַה הוּא – מְעֻמָּד וּנְשִׂיאוּת כַּפַּיִם בַּבֹּקֶר, אַף בָּנָיו – מְעֻמָּד וּנְשִׂיאוּת כַּפַּיִם בַּבֹּקֶר.

ב. שְׁמוֹנָה מִשְׁמָרוֹת תִּקֵּן מֹשֶׁה לַכְּהֻנָּה, וּשְׁמוֹנָה לַלְוִיִּם, מִשֶּׁעָמַד דָּוִד וּשְׁמוּאֵל הָרוֹאֶה – עֲשָׂאוּם עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע מִשְׁמָרוֹת כְּהוּנָּה, וְעֶשְׂרִים וְאַרְבַּע מִשְׁמָרוֹת לַלְוִיִּם, שֶׁנֶּאֱמַר (דִּבְרֵי הַיָּמִים–א ט, כב): "הֵמָּה יִסַּד דָּוִיד וּשְׁמוּאֵל הָרוֹאֶה בֶּאֱמוּנָתָם" – אֵלּוּ מִשְׁמָרוֹת כְּהוּנָּה וּלְוִיָּה, עָמְדוּ נְבִיאִים שֶׁבִּירוּשָׁלַיִם וְקָבְעוּ שָׁם עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה מַעֲמָדוֹת, כְּנֶגֶד עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע מִשְׁמָרוֹת כְּהוּנָּה וּלְוִיָּה, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּמִדְבַּר כח, ב): "צַו אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי", אִי אֶפְשָׁר לוֹמַר 'כָּל יִשְׂרָאֵל', אֶלָּא מְלַמֵּד שֶׁשִּׁלּוּחוֹ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ.

ג. הִגִּיעַ זְמַן הַמִּשְׁמָר, כֹּהֲנִים וּלְוִיִּם עוֹלִים לִירוּשָׁלַיִם, וְיִשְׂרָאֵל שֶׁבְּאוֹתוֹ מִשְׁמָר, שֶׁאֵין יְכוֹלִים לַעֲלוֹת לִירוּשָׁלַיִם, מִתְכַּנְּסִים לְעָרֵיהֶן, וְקוֹרִין בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, וּבְטֵלִים מִן הַמְּלָאכָה כָּל אוֹתָהּ שַׁבָּת. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: כֹּהֲנִים וּלְוִיִּם, וּכְלֵי הַשִּׁיר – מְעַכְּבִין אֶת הַקָּרְבָּן. בְּאֶחָד בְּנִיסָן אֵין בּוֹ מִנְחָה וּנְעִילָה, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ קָרְבַּן מוּסָף וְקָרְבַּן עֵצִים.

ד. פָּרָשָׁה גְּדוֹלָה קוֹרִין אוֹתָהּ בְּשִׁנַּיִם, וּקְטַנָּה בְּיָחִיד, בְּשַׁחֲרִית וּבְמוּסָף; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: כָּל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מוּסָף – קוֹרִין בּוֹ מוּסָף. וְכָל שֶׁאֵין בּוֹ מוּסָף – אֵין קוֹרִין בּוֹ מוּסָף. בְּשַׁחֲרִית וּבְמוּסָף נִכְנָסִין לְבֵית הַכְּנֶסֶת, וְקוֹרִין בְּדֶרֶךְ שֶׁקּוֹרִין כָּל הַשָּׁנָה, וּבְמִנְחָה – יָחִיד קוֹרֵא אוֹתָהּ עַל פֶּה. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: וְכִי יָחִיד יָכוֹל לִקְרוֹת דִּבְרֵי תוֹרָה עַל פֶּה בְּצִבּוּר? אֶלָּא כֻּלָּן נִכְנָסִין וְקוֹרִין אוֹתָהּ עַל פֶּה בְּקוֹרִין אֶת שְׁמַע.

ה. מַה רָאוּ זְמַן עֲצֵי כֹּהֲנִים וְהָעָם לְמָנוֹת? אָמְרוּ: כְּשֶׁעָלוּ בְּנֵי הַגּוֹלָה, לֹא מָצְאוּ עֵצִים בַּלִּשְׁכָּה, עָמְדוּ אֵלּוּ וְהִתְנַדְּבוּ עֵצִים מִשֶּׁל עַצְמָן וּמָסְרוּ לַצִּבּוּר, וְכֵן הִתְנוּ עַמָּהֶן הַנִּבְיאִים, שֶׁאַפִלּוּ לִשְׁכָּה מְלֵאָה עֵצִים, וַאֲפִלּוּ עֵצִים מִשֶּׁל צִבּוּר, וְעָמְדוּ אֵלּוּ וְהִתְנַדְּבוּ עֵצִים מִשֶּׁל עַצְמָן – לֹא יְהֵא קָרְבָּן מִתְקָרֵב אֶלָּא מִשֶּׁלָּהֶם תְּחִלָּה! שֶׁנֶּאֱמַר (נְחֶמְיָה י, לח): "וְהַגּוֹרָלוֹת הִפַּלְנוּ עַל קָרְבַּן עֵצִים הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וְהָעָם, לְהָבִיא לְבֵית אֱלֹהֵינוּ לְבֵית אֲבוֹתֵינוּ לְעִתִּים מְזֻמָּנִים שָׁנָה בְּשָׁנָה, לִבְעֵר עַל מִזְבַּח ה' אֱלֹהֵינוּ כַּכָּתוּב בַּתּוֹרָה", וְאוֹמֵר (עֶזְרָא ז, י): "כִּי עֶזְרָא הֵכִין לְבָבוֹ" וְגוֹ'.

ו. אוֹתָן יָמִים אֲסוּרִים בְּהֶסְפֵּד וְתַעֲנִית, בֵּין עַד שֶׁלֹּא חָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בֵּין מִשֶּׁחָרַב הַבַּיִת. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: מִשֶּׁחָרַב הַבַּיִת – מֻתָּרִין, מִפְּנֵי שֶׁאֵבֶל הוּא לָהֶם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בַּר צָדוֹק: אֲנִי הָיִיתִי מִבְּנֵי בָנָיו שֶׁל סַנְאָב בֶּן בִּנְיָמִין, וְחָל תִּשְׁעָה בְּאָב לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת, וְדָחִינוּהוּ לְאַחַר הַשַּׁבָּת, וְהָיִינוּ מִתְעַנִּין וְלֹא מַשְׁלִימִים, מִפְּנֵי שֶׁיּוֹם–טוֹב שֶׁלָּנוּ הוּא.

ז. מַה הָיָה בְּנֵי גּוֹנְבֵי עֲלִי וּבְנֵי קוֹצְעֵי קְצִיעוֹת? אָמְרוּ: פַּעַם אַחַת גָּזְרוּ גְּזֵרָה עַל יִשְׂרָאֵל, שֶׁלֹּא יָבִיאוּ עֵצִים לַמַּעֲרָכָה, וְשֶׁלֹּא יָבִיאוּ בִּכּוּרִים לִירוּשָׁלַיִם, וְהוֹשִׁיבוּ פְּרוּזְדָאוֹת עַל הַדְּרָכִים, כְּדֶרֶךְ שֶׁהוֹשִׁיב יָרָבְעָם בֶּן נְבָט – שֶׁלֹּא יַעֲלוּ יִשְׂרָאֵל לָרֶגֶל. מַה עָשׂוּ יִרְאֵי

הַשָּׁלֵם

עַל פֶּה בְּצִבּוּר? אֶלָּא כֻּלָּן נִכְנָסִין וְקוֹרִין אוֹתָהּ עַל פֶּה בְּקוֹרִין אֶת שְׁמַע.

ח. מַה רָאוּ זְמַן עֲצֵי כֹּהֲנִים וְהָעָם לְמָנוֹת? אָמְרוּ: כְּשֶׁעָלוּ בְּנֵי הַגּוֹלָה, לֹא מָצְאוּ עֵצִים בַּלִּשְׁכָּה, עָמְדוּ אֵלּוּ וְהִתְנַדְּבוּ עֵצִים מִשֶּׁל עַצְמָן וּמָסְרוּ לַצִּבּוּר, וְכֵן הִתְנוּ עַמָּהֶן הַנִּבְיאִים, שֶׁאַפִלּוּ לִשְׁכָּה מְלֵאָה עֵצִים, וַאֲפִלּוּ עֵצִים מִשֶּׁל צִבּוּר, וְעָמְדוּ אֵלּוּ וְהִתְנַדְּבוּ עֵצִים מִשֶּׁל עַצְמָן – לֹא יְהֵא קָרְבָּן מִתְקָרֵב אֶלָּא מִשֶּׁלָּהֶם תְּחִלָּה! שֶׁנֶּאֱמַר (נְחֶמְיָה י, לח): "וְהַגּוֹרָלוֹת הִפַּלְנוּ עַל קָרְבַּן עֵצִים הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וְהָעָם, לְהָבִיא לְבֵית אֱלֹהֵינוּ לְבֵית אֲבוֹתֵינוּ לְעִתִּים מְזֻמָּנִים שָׁנָה בְּשָׁנָה, לִבְעֵר עַל מִזְבַּח ה' אֱלֹהֵינוּ כַּכָּתוּב בַּתּוֹרָה", וְאוֹמֵר (עֶזְרָא ז, י): "כִּי עֶזְרָא הֵכִין לְבָבוֹ" וְגוֹ'.

ו. אוֹתָן יָמִים אֲסוּרִים בְּהֶסְפֵּד וְתַעֲנִית, בֵּין עַד שֶׁלֹּא חָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בֵּין מִשֶּׁחָרַב הַבַּיִת. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: מִשֶּׁחָרַב הַבַּיִת – מֻתָּרִין, מִפְּנֵי שֶׁאֵבֶל הוּא לָהֶם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בַּר צָדוֹק: אֲנִי הָיִיתִי מִבְּנֵי בָנָיו שֶׁל סַנְאָב בֶּן בִּנְיָמִין, וְחָל תִּשְׁעָה בְּאָב לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת, וְדָחִינוּהוּ לְאַחַר הַשַּׁבָּת, וְהָיִינוּ מִתְעַנִּין וְלֹא מַשְׁלִימִים, מִפְּנֵי שֶׁיּוֹם–טוֹב שֶׁלָּנוּ הוּא.

ז. מַה הָיָה בְּנֵי גּוֹנְבֵי עֲלִי וּבְנֵי קוֹצְעֵי קְצִיעוֹת? אָמְרוּ: פַּעַם אַחַת גָּזְרוּ גְּזֵרָה עַל יִשְׂרָאֵל, שֶׁלֹּא יָבִיאוּ עֵצִים לַמַּעֲרָכָה, וְשֶׁלֹּא יָבִיאוּ בִּכּוּרִים לִירוּשָׁלַיִם, וְהוֹשִׁיבוּ פְּרוּזְדָאוֹת עַל הַדְּרָכִים, כְּדֶרֶךְ שֶׁהוֹשִׁיב יָרָבְעָם בֶּן נְבָט – שֶׁלֹּא יַעֲלוּ יִשְׂרָאֵל לָרֶגֶל. מַה עָשׂוּ יִרְאֵי

תּוֹסֶפְתָּא

חֲטָא שֶׁבְּאוֹתוֹ הַדּוֹר? הֲבִיאוּ גְּזֵרֵיהֶן וְעָשׂוּ סוּלָּמוֹת וְהִנִּיחוּ עַל כְּתֵפֵיהֶן וְהָלְכוּ לָהֶן. כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעוּ אֶצְלָן, אָמְרוּ לָהֶן: לְהֵיכָן אַתֶּם הוֹלְכִין? אָמְרוּ לָהֶן: לְהָבִיא גּוּזְלוֹת מִשּׁוֹבָךְ שֶׁלְּפָנֵינוּ וּבְסֻלָּמוֹת שֶׁעַל כְּתֵפֵינוּ, כֵּיוָן שֶׁעָבְרוּ מֵהֶם – פָּרְקוּן וְהֵבִיאוּם וְהֶעֱלוּם לִירוּשָׁלַיִם. וּלְפִי שֶׁמָּסְרוּ עַצְמָן עַל הַתּוֹרָה וְעַל הַמִּצְוֹת, לְפִיכָךְ נִמְצָא לָהֶם שֵׁם טוֹב וְזֵכֶר טוֹב בָּעוֹלָם, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (מִשְׁלֵי י, ז): ״זֵכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה״, וְעַל יָרְבָעָם בֶּן נְבָט וַחֲבֵרָיו נֶאֱמַר (שָׁם): ״וְשֵׁם רְשָׁעִים יִרְקָב״.

ט. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: מְגַלְגְּלִין זְכוּת לְיוֹם זַבַּאי, וְחוֹבָה לְיוֹם חַיָּב. אָמְרוּ: כְּשֶׁחָרַב הַבַּיִת בָּרִאשׁוֹנָה, אוֹתוֹ הַיּוֹם עֶרֶב תִּשְׁעָה בְּאָב הָיָה, וּמוֹצָאֵי שַׁבָּת הָיָה, וּמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית הָיָה, וּמִשְׁמַרְתּוֹ שֶׁל יְהוֹיָרִיב הָיְתָה. הָיוּ אוֹמְרִים שִׁירָה וְעוֹמְדִים עַל דּוּכָנָם. וּמַה שִּׁירָה הָיוּ אוֹמְרִים? (תְּהִלִּים צד, כג): ״וַיָּשֶׁב עֲלֵיהֶם אֶת אוֹנָם וּבְרָעָתָם יַצְמִיתֵם״, וְלֹא הִסְפִּיקוּ לוֹמַר: ״יַצְמִיתֵם ה׳ אֱלֹקֵינוּ״, עַד שֶׁבָּאוּ עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּכְבָשׁוּם, לְמָחָר כְּשֶׁיִּבָּנֶה הַבַּיִת, מַה הוּא אוֹמֵר? (תְּהִלִּים קו, מח): ״בָּרוּךְ ה׳ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם״, ״וּבָרוּךְ ה׳ אֱלֹקִים אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל עֹשֵׂה נִפְלָאוֹת לְבַדּוֹ וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ״ וְגוֹ׳ (תְּהִלִּים עב, יח–יט).

י. בְּתִשְׁעָה בְּאָב חָרַב הַבַּיִת בָּרִאשׁוֹנָה, דִּכְתִיב (מְלָכִים–ב כה, ח): ״וּבַחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי בְּשִׁבְעָה לַחֹדֶשׁ הִיא שְׁנַת תְּשַׁע עֶשְׂרֵה לַמֶּלֶךְ נְבוּכַדְנֶצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל בָּא נְבוּזַרְאֲדָן רַב טַבָּחִים עֹמֵד לִפְנֵי מֶלֶךְ בָּבֶל בִּירוּשָׁלָיִם וְגוֹ׳. אִי אֶפְשָׁר לוֹמַר ׳בְּשִׁבְעָה׳, שֶׁהֲרֵי כְּבָר נֶאֱמַר ׳בֶּעָשׂוֹר׳, וְאִי אֶפְשָׁר לוֹמַר ׳בֶּעָשׂוֹר׳ שֶׁהֲרֵי כְּבָר נֶאֱמַר ׳בְּשִׁבְעָה׳. הָא כֵּיצַד? בְּשִׁבְעָה נִכְנְסוּ עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים לַהֵיכָל, וְנָטְלוּ אֶת הָעַמּוּדִים וְאֶת הַיָּם וְאֶת הַמְּכוֹנוֹת, וְאָכְלוּ, וְקִלְקְלוּ בּוֹ: שְׁבִיעִי, שְׁמִינִי, וּתְשִׁיעִי סָמוּךְ לַחֲשֵׁכָה. וְכֵן הוּא אוֹמֵר (יִרְמְיָה ו, ד): ״אוֹי לָנוּ כִּי פָנָה הַיּוֹם כִּי יִנָּטוּ צִלְלֵי עֶרֶב״; לְעִתּוֹתֵי עֶרֶב הִצִּיתוּ בּוֹ אֶת הָאוּר, וְנִשְׂרַף עִם שְׁקִיעַת הַחַמָּה בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ.

הַשָּׁלֵם

יא. כָּל שֶׁהוּא מִשּׁוּם תִּשְׁעָה בְּאָב – אָסוּר לֶאֱכֹל בָּשָׂר וְלִשְׁתּוֹת יַיִן, וְאָסוּר לֶאֱכֹל שְׁנֵי תַּבְשִׁילִים, וְאָסוּר לִרְחֹץ. כָּל שֶׁאֵינוֹ מִשּׁוּם תִּשְׁעָה בְּאָב – מֻתָּר לִשְׁתּוֹת יַיִן וְלֶאֱכֹל בָּשָׂר, וְאָסוּר לִרְחֹץ וְלָסוּךְ. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּרַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר מִשֵּׁם אָבִיו: כָּל שָׁעָה שֶׁמֻּתָּר לֶאֱכֹל בָּשָׂר – מֻתָּר לִרְחֹץ פָּנָיו יָדָיו וְרַגְלָיו, וְאֵין שְׁאֵלַת שָׁלוֹם לַחֲבֵרִים בִּתְשָׁעָה בְּאָב. וְלַהֲדִיוֹט – בְּשָׁפָה רָפָה. מְתַקְּנִין בִּתְשָׁעָה בְּאָב לְמוֹצָאֵי תִּשְׁעָה בְּאָב. עָבַר תִּשְׁעָה בְּאָב – מֻתָּר בְּכֻלָּם.

יב. תִּשְׁעָה בְּאָב שֶׁחָל לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת, וְכֵן עֶרֶב תִּשְׁעָה בְּאָב שֶׁחָל לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת – אוֹכֵל אָדָם כָּל צָרְכּוֹ וְשׁוֹתֶה כָּל צָרְכּוֹ, וּמַעֲלֶה עַל שֻׁלְחָנוֹ כִּסְעֻדַּת שְׁלֹמֹה בִּשְׁעָתוֹ, וְאֵין מוֹנֵעַ מֵעַצְמוֹ כְּלוּם. וְאָסוּר לְסַפֵּר וּלְכַבֵּם מֵרֹאשׁ הַחֹדֶשׁ וְעַד הַתַּעֲנִית; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כָּל הַחֹדֶשׁ כֻּלּוֹ אָסוּר. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֵינוֹ אָסוּר אֶלָּא אוֹתוֹ שַׁבָּת בִּלְבַד.

יג. אוֹתָן יָמִים עֲתִידִין לִהְיוֹת יָמִים טוֹבִים לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר (זְכַרְיָה ח, יט): ״כֹּה אָמַר ה׳ צְבָאוֹת צוֹם הָרְבִיעִי״ וְגוֹ׳. וְכָל הַמִּתְאַבְּלִים עָלֶיהָ בָּעוֹלָם הַזֶּה – שְׂמֵחִים הֵם עִמָּהּ לָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁנֶּאֱמַר (יְשַׁעְיָה סו, י): ״שִׂמְחוּ אֶת יְרוּשָׁלַיִם וְגִילוּ בָהּ כָּל אֹהֲבֶיהָ״ וְגוֹ׳.

מַסֶּכֶת מְגִלָּה פֶּרֶק רִאשׁוֹן

א. כְּרַכִּין הַמֻּקָּפִין מִימוֹת יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן – קוֹרִין בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קָרְחָה אוֹמֵר: כְּרַכִּין הַמֻּקָּפִין חוֹמָה מִימוֹת אַחַשְׁוֵרוֹשׁ – קוֹרִין בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה: הֵיכָן מָצִינוּ לְשׁוּשָׁן הַבִּירָה שֶׁהִיא מֻקֶּפֶת חוֹמָה מִימוֹת יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן? אֶלָּא (אֶסְתֵּר ט, כח): ״מְשֻׁפָּחָה וּמְשֻׁפָּחָה מְדִינָה וּמְדִינָה עִיר וָעִיר״; הַמְּסוּכִּין לַכְּרַךְ וְהַנִּרְאִין עִמּוֹ – נִדּוֹן כְּכָרַךְ.

ב. הַיּוֹצְאִין בַּשַּׁיָּרוֹת, וּמְפָרְשִׁין בַּסְּפִינָה – קוֹרִין בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר. חָל לִהְיוֹת בְּעֶרֶב שַׁבָּת – מֻקָּפִין מַקְדִּימִין לְיוֹם הַכְּנִיסָה. וְעֲיָרוֹת גְּדוֹלוֹת קוֹרִין בּוֹ בַּיּוֹם. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אֵין מֻקָּפִין קוֹדְמִין לָעֲיָרוֹת, אֶלָּא אֵלּוּ

תּוֹסֶפְתָּא

וְאֵלּוּ קוֹרְאִין בּוֹ בַּיּוֹם. חָל לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת – בְּפָרִים מַקְדִּימִין לְיוֹם הַכִּפּוּרִים וַעֲיָרוֹת גְּדוֹלוֹת קוֹרִין בְּעֶרֶב שַׁבָּת, וּמַקָּפוֹת חוֹמָה לְמָחָר. רַבִּי אוֹמֵר: אוֹמֵר אֲנִי, הוֹאִיל וְנִדְחוּ עֲיָרוֹת גְּדוֹלוֹת מִמְּקוֹמָן – יִדָּחוּ לְיוֹם הַכִּפּוּרִים.

ג. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: אֵימָתַי? בִּזְמַן שֶׁהַשָּׁנִים בִּתְקוּפָן וְיִשְׂרָאֵל שְׁרוּיִין עַל אַדְמָתָן. אֲבָל בַּזְּמַן הַזֶּה, הוֹאִיל וּמְסֻתַּכְּלִין בָּהּ – אֵין קוֹרִין אוֹתָהּ אֶלָּא בִּזְמַנָּהּ.

ד. מִקְרָא מְגִלָּה, וּתְרוּמַת שְׁקָלִים – מַקְדִּימִין וְלֹא מְאַחֲרִין. סְעֻדַּת פּוּרִים וְרֹאשׁ חֹדֶשׁ, סָפֵק מִילָּה וּזְמַן עֲצֵי כֹּהֲנִים, תִּשְׁעָה בְּאָב חֲגִיגָה וְהַקְהֵל – מְאַחֲרִין וְלֹא מַקְדִּימִין. אַף עַל פִּי שֶׁאָמְרוּ מַקְדִּימִין, גּוֹבִין בּוֹ בַּיּוֹם, וְגוֹבִין וּמְחַלְּקִין בּוֹ בַּיּוֹם, שֶׁאֵין עֵינֵיהֶם שֶׁל עֲנִיִּים נְשׂוּאוֹת אֶלָּא לְיוֹם מִקְרָא מְגִלָּה, שֶׁנֶּאֱמַר (אֶסְתֵּר ט, כח): "וְהַיָּמִים הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים וְנַעֲשִׂים"; אֲבָל לְקַיֵּם אֶת הַשִּׂמְחָה בְּזְמַנָּהּ.

ה. מִגְבַּת פּוּרִים – לְפוּרִים, וּמִגְבַּת הָעִיר – לְאוֹתָהּ הָעִיר. אֵין מְדַקְדְּקִין בְּמִגְבַּת פּוּרִים, אֲבָל לוֹקְחִים אֶת הָעֲגָלִים וְשׁוֹחֲטִין וְאוֹכְלִין אוֹתָן. וְהַמּוֹתָר – אַל יִפֹּל לְכִים שֶׁל צְדָקָה. רַבִּי אֶלִיעֶזֶר אוֹמֵר: מִגְבַּת פּוּרִים – לְפוּרִים, וְאֵין הָעָנִי רַשַּׁאי לִקַּח מֵהֶן רְצוּעָה לְסַנְדָּלוֹ, אֶלָּא אִם כֵּן הִתְנָה בְּמַעֲמַד אַנְשֵׁי הָעִיר; דִּבְרֵי רַבִּי יַעֲקֹב שֶׁאָמַר מִשּׁוּם רַבִּי מֵאִיר, וְרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל מְקִל.

ו. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: הַנּוֹתֵן דִּינָר לָעָנִי לִקַּח בָּהֶן פֵּרוֹת – אַל יִקַּח בָּהֶן כֵּלִים. כֵּלִים – אַל יִקַּח בָּהֶן פֵּרוֹת, שֶׁמַּעֲבִיר עַל דַּעְתּוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי מֵאִיר: הַנּוֹתֵן דִּינָר לָעָנִי לִקַּח בָּהֶן חָלוּק – אַל יִקַּח בָּהֶן טַלִּית. טַלִּית – אַל יִקַּח בָּהֶן חָלוּק, מִפְּנֵי שֶׁמַּעֲבִיר עַל דַּעְתּוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת.

ז. קָרְאוּ אֶת הַמְּגִלָּה בַּאֲדָר הָרִאשׁוֹן, וְנִתְעַבְּרָה הַשָּׁנָה, קוֹרִין אוֹתָהּ בַּאֲדָר הַשֵּׁנִי, שֶׁכָּל מִצְוֹת שֶׁנּוֹהֲגוֹת בַּשֵּׁנִי – נוֹהֲגוֹת בָּרִאשׁוֹן, חוּץ מִמִּקְרָא מְגִלָּה. רַבִּי אֶלִיעֶזֶר בֶּן רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי זְכַרְיָה בֶּן

הַשָּׁלֵם

הַקָּצָב: אֵין קוֹרִין אוֹתָהּ בַּאֲדָר הַשֵּׁנִי, שֶׁכָּל מִצְוֹת שֶׁנּוֹהֲגוֹת בַּשֵּׁנִי – נוֹהֲגוֹת בָּרִאשׁוֹן. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי יוֹסֵי: אַף קוֹרִין אוֹתָהּ בַּאֲדָר הַשֵּׁנִי, שֶׁכָּל מִצְוֹת שֶׁנּוֹהֲגוֹת בַּשֵּׁנִי – אֵין נוֹהֲגוֹת בָּרִאשׁוֹן. וְשָׁוִין בְּהֶסְפֵּד וְתַעֲנִית שֶׁאֲסוּרִים בָּזֶה וּבָזֶה.

א,ח אֵין בֵּין יוֹם–טוֹב לַשַּׁבָּת אֶלָּא אֹכֶל נֶפֶשׁ בִּלְבַד. רַבִּי יְהוּדָה מַתִּיר אַף מַכְשִׁירֵי אֹכֶל נֶפֶשׁ. רַבִּי נְחוּנְיָא בֶּן הַקָּנָה הָיָה עוֹשֶׂה שַׁבָּת בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים לְתַשְׁלוּמִין; מַה שַּׁבָּת מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ – פָּטוּר מִן הַתַּשְׁלוּמִין, אַף יוֹם הַכִּפּוּרִים מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ, וּפָטוּר מִן הַתַּשְׁלוּמִין. אֵין בֵּין שְׁלֹשָׁה תַּעֲנִיּוֹת שְׁנִיּוֹת לְשֶׁבַע אֲחֵרוֹנוֹת, אֶלָּא תְּרוּעָה וּנְעִילַת חֲנֻיּוֹת בִּלְבַד. אֵין בֵּין מוּדָּר הֲנָאָה מֵחֲבֵרוֹ סְתָם לְמוּדָּר הֵימֶנּוּ מַאֲכָל, אֶלָּא דְּרִיסַת הָרֶגֶל וְכֵלִים שֶׁאֵין עוֹשִׂין בָּהֶן אֹכֶל נֶפֶשׁ.

ט. אֵין בֵּין נָזִיר סְתָם לְנָזִיר שְׁלֹשִׁים יוֹם, שֶׁהַנָּזִיר סְתָם מְגַלֵּחַ לְיוֹם אֶחָד וּשְׁלֹשִׁים, וְאִם גִּלַּח בְּיוֹם שְׁלֹשִׁים – לֹא יָצָא. נָזִיר שְׁלֹשִׁים – מְגַלֵּחַ לְיוֹם שְׁלֹשִׁים וְאֶחָד. וְאִם גִּלַּח בְּיוֹם שְׁלֹשִׁים – לֹא יָצָא. וְזֶה וְזֶה מִצְטָעֲרִין לְגַלֵּחַ בְּיוֹם שְׁלֹשִׁים וְאֶחָד. אֵין בֵּין דַּם הַמֵּת לְדַם תְּפִיסָה, אֶלָּא שֶׁדַּם הַמֵּת נָזִיר מְגַלֵּחַ עָלָיו, וְחַיָּבִין עַל טֻמְאַת מִקְדָּשׁ וְקָדָשָׁיו. דַּם תְּפִיסָה – אֵין נָזִיר מְגַלֵּחַ עָלָיו, וְאֵין חַיָּבִין עַל טֻמְאַת מִקְדָּשׁ וְקָדָשָׁיו.

י. אֵין בֵּין כַּזַּיִת מִן הַמֵּת לַמֵּת, אֶלָּא שֶׁכַּזַּיִת מִן הַמֵּת פִּתְחוֹ בְּטֶפַח. וְהַמֵּת פִּתְחוֹ בְּאַרְבָּעָה טְפָחִים. אֵין בֵּין כַּזַּיִת מִן הַמֵּת לְעֶצֶם כִּשְׁעוֹרָה אֶלָּא טֻמְאַת אֹהֶל בִּלְבַד. אֵין בֵּין אֵבֶר מִן הַמֵּת לְאֵבֶר מִן הַחַי, אֶלָּא שֶׁאֵבֶר מִן הַמֵּת – בָּשָׂר הַפּוֹרֵשׁ מִמֶּנּוּ טָמֵא. וְאֵבֶר מִן הַחַי – בָּשָׂר הַפּוֹרֵשׁ מִמֶּנּוּ טָהוֹר.

יא. אֵין בֵּין זָב הָרוֹאֶה שְׁתֵּי רְאִיּוֹת לְרוֹאֶה שָׁלֹשׁ אֶלָּא קָרְבָּן. אֵין בֵּין זָב לְזָבָה, אֶלָּא שֶׁהַזָּב טָעוּן בִּיאַת מַיִם חַיִּים, זָבָה אֵין טְעוּנָה בִּיאַת מַיִם חַיִּים. אֵין בֵּין זָבָה לִנְדָּה אֶלָּא קָרְבָּן. אֵין בֵּין קָרְבָּן זָבָה לְיוֹלֶדֶת אֶלָּא

תּוֹסֶפְתָּא

חֲבָאַת קָרְבָּן. אֵין בֵּין נִדָּה לְשׁוֹמֶרֶת יוֹם כְּנֶגֶד יוֹם, אֶלָּא סְפִירַת שִׁבְעָה בִּלְבַד.

יב. אֵין בֵּין בֵּית מִסְגָּר לְבֵית הַמַּחְלָט, אֶלָּא שֶׁהַבַּיִת הַמִּסְגָּר מְטַמֵּא מִתּוֹכוֹ, וְהַמַּחְלָט מִתּוֹכוֹ וּמֵאֲחוֹרָיו, זֶה וָזֶה מְטַמֵּא בְּבִיאָה. אֲבָנִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן נֶגַע – מְטַמְּאוֹת מֵאֲחוֹרֵיהֶן. אֵין בֵּין נְדָרִים לִנְדָבוֹת אֶלָּא שֶׁהַמַּקְדִּישׁ נְדָרִים לְבֶדֶק הַבַּיִת וְאָבְדוּ – חַיָּב בְּאַחֲרָיוּתָן. וְזֶה וָזֶה מְטַמְּאִין בְּבִיאָה. נְדָבוֹת – אֵין מְשַׁלֵּם אֶלָּא טוֹבַת הֲנָאָתוֹ בִּלְבַד.

יג. אֵין בֵּין בָּמוֹת יָחִיד לְבָמוֹת צִבּוּר, אֶלָּא כָּל שֶׁנִּדַּב וְנִדַּב קָרַב בְּבָמוֹת יָחִיד, וְכָל שֶׁאֵין נִדַּר וְנִדַּב קָרַב בְּבָמַת צִבּוּר. אֵין בֵּין שִׁילֹה לִירוּשָׁלַיִם, אֶלָּא שֶׁבְּשִׁילֹה בִּנְיָן אֲבָנִים מִלְמַטָּה וִירִיעוֹת מִלְמַעְלָה.

יד. אֵין בֵּין כֹּהֵן הַמָּשׁוּחַ הַמְשַׁמֵּשׁ לַכֹּהֵן מָשׁוּחַ שֶׁעָבַר, אֶלָּא פַּר יוֹם הַכִּפּוּרִים וַעֲשִׂירִית הָאֵיפָה. אֵין בֵּין מֻרְבֶּה בִּבְגָדִים מְשַׁמֵּשׁ לְמֻרְבֶּה בִּבְגָדִים שֶׁעָבַר, אֶלָּא פַּר הַבָּא עַל כָּל הַמִּצְוֹת. אֵין בֵּין כֹּהֵן מָשׁוּחַ שֶׁעָבַר לְמֻרְבֶּה בִּבְגָדִים שֶׁעָבַר, אֶלָּא פַּר הַבָּא עַל כָּל הַמִּצְוֹת. אֵין בֵּין כֹּהֵן מֻרְבֶּה בִּבְגָדִים מְשַׁמֵּשׁ לְכֹהֵן מָשׁוּחַ שֶׁעָבַר, אֶלָּא פַּר יוֹם הַכִּפּוּרִים וַעֲשִׂירִית הָאֵיפָה. אֵין בֵּין כֹּהֵן מָשׁוּחַ מְשַׁמֵּשׁ לְכֹהֵן מֻרְבֶּה בִּבְגָדִים שֶׁעָבַר, אֶלָּא פַּר יוֹם הַכִּפּוּרִים וַעֲשִׂירִית הָאֵיפָה, וּפַר הַבָּא עַל כָּל הַמִּצְוֹת.

מַסֶּכֶת מְגִלָּה פֶּרֶק שֵׁנִי

א. הַקּוֹרֵא אֶת הַמְּגִלָּה לְמַפְרֵעַ – לֹא יָצָא. וְכֵן בְּהַלֵּל, וְכֵן בִּקְרִיאַת שְׁמַע וּבִתְפִלָּה. הַקּוֹרֵא אֶת הַמְּגִלָּה, וְטָעָה, וְהִשְׁמִיט בָּהּ פָּסוּק אֶחָד – לֹא יַחֲזוֹר וְיִקְרָא אוֹתוֹ הַפָּסוּק בִּפְנֵי עַצְמוֹ, אֶלָּא מַתְחִיל מֵאוֹתוֹ הַפָּסוּק, וְגוֹמֵר עַד סוֹף. וְכֵן בְּהַלֵּל, וְכֵן בִּקְרִיאַת שְׁמַע וּבִתְפִלָּה. נִכְנַס לְבֵית הַכְּנֶסֶת וּמְצָאָן שֶׁקָּרְאוּ חֶצְיָהּ, וְגָמַר עִמָּהֶן – לֹא יַחֲזוֹר וְיִקְרָא מֵרֹאשָׁהּ וְעַד אוֹתוֹ מָקוֹם, אֶלָּא מַתְחִיל מֵרֹאשָׁהּ וְגוֹמֵר עַד סוֹף. וְכֵן בְּהַלֵּל וְכֵן בִּקְרִיאַת שְׁמַע וּבִתְפִלָּה.

ב. קָרָאהּ בַּלַּיְלָה – לֹא יָצָא יְדֵי חוֹבָתוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: מַעֲשֶׂה בֶּן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי שֶׁקָּרָאהּ בְּצִפּוֹרִי בַּלַּיְלָה. אָמַר לוֹ: אֵין שָׁעַת הַמַּפָּנָה רְאָיָה. קָרָאהּ עַל פֶּה – לֹא יָצָא יְדֵי חוֹבָתוֹ. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: מַעֲשֶׂה בֶּן רַבִּי מֵאִיר שֶׁהָלַךְ לְאַסְיָא לְעַבֵּר אֶת הַשָּׁנָה בְּעַסְיָא, וְלֹא הָיָה שָׁם מְגִלָּה כְּתוּבָה עִבְרִית, וּכְתָבָהּ מִלִּבּוֹ, וְקָרָא מִתּוֹכָהּ. קָרָאהּ – בֵּין עוֹמֵד בֵּין יוֹשֵׁב בֵּין מֻטֶּה, בֵּין שֶׁהֶעֱמִיד לָהּ מְתֻרְגְּמָן וּכְתָבָהּ מִלִּבּוֹ, בֵּין שֶׁבֵּרַךְ לְפָנֶיהָ וְלֹא לְאַחֲרֶיהָ, לְאַחֲרֶיהָ וְלֹא בֵּרַךְ לְפָנֶיהָ, לֹא בֵּרַךְ לְפָנֶיהָ וְלֹא לְאַחֲרֶיהָ – יָצָא. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי מֵאִיר שֶׁקָּרָאהּ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת בְּטִבְעִין מְיֻשָּׁב, וְהָיוּ בְּנֵי הַכְּנֶסֶת יוֹשְׁבִין, בְּיָוֹן שֶׁגִּמְרָהּ מִקְצָתָהּ – נְתָנָהּ לְאַחֵר וּבֵרַךְ עָלֶיהָ.

ג. קָרָאהּ בְּלַעַז – הַלָּעוּזוֹת יוֹצְאִין יְדֵי חוֹבָתָן. קָרָאהּ אַשּׁוּרִית – שׁוֹמְעִין וְשֶׁאֵין שׁוֹמְעִין יוֹצְאִין יְדֵי חוֹבָתָן. לְעוֹלָם אֵין יוֹצְאִין יְדֵי חוֹבָתָן, עַד שֶׁתְּהֵא כְתוּבָה אַשּׁוּרִית, בִּלְשׁוֹן עִבְרִי עַל הַסֵּפֶר, וּבִדְיוֹ.

ד. הַכֹּל חַיָּבִין בִּקְרִיאַת הַמְּגִלָּה, כֹּהֲנִים לְוִיִּם וְיִשְׂרְאֵלִים, עֲבָדִים מְשֻׁחְרָרִין, חֲלָלִים, נְתִינִין, מַמְזֵרִים, סָרִיס אָדָם וּסְרִיס חַמָּה, פְּצוּעַ דַּכָּא וּכְרוּת שָׁפְכָה – כֻּלָּן חַיָּבִין. וּמוֹצִיאִין אֶת הָרַבִּים יְדֵי חוֹבָתָן. אֲנַדְרוֹגִינוֹס – מוֹצִיא אֶת מִינוֹ וְלֹא אֶת שֶׁאֵינוֹ מִינוֹ. טוּמְטוּם – אֵינוֹ מוֹצִיא לֹא אֶת מִינוֹ וְלֹא אֶת שֶׁאֵינוֹ מִינוֹ. מִי שֶׁחֶצְיוֹ עֶבֶד וְחֶצְיוֹ בֶּן חוֹרִין – אֵין מוֹצִיא, לֹא אֶת מִינוֹ וְלֹא אֶת שֶׁאֵינוֹ מִינוֹ. נָשִׁים וַעֲבָדִים וּקְטַנִּים – פְּטוּרִין, וְאֵין מוֹצִיאִין אֶת הָרַבִּים יְדֵי חוֹבָתָן. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: קָטָן הָיִיתִי, וּקְרִיתִיהָ לְמַעְלָה מֵרַבִּי טַרְפוֹן וּזְקֵנִים בְּלוֹד, וְקִלְּסָנִי. אָמַר לוֹ: אֵין מְבִיאִין רְאָיָה מִן הַקָּטָן. אָמַר רַבִּי: קָטָן הָיִיתִי, וּקְרִיתִיהָ לְמַעְלָה מֵרַבִּי יְהוּדָה בְּאוּשָׁא, וְהָיוּ שָׁם זְקֵנִים וְלֹא אָמַר אֶחָד מֵהֶן דָּבָר. אָמְרוּ לוֹ: אֵין מְבִיאִין רְאָיָה מִן הַמַּתִּיר, מִכָּאן וָאֵילָךְ הִנְהִיגוּ, שֶׁיִּהוּ קְטַנִּים קוֹרִין אוֹתָהּ לָרַבִּים.

ה. מְצוֹת מְגִלָּה – מִתְּחִלָּתָהּ וְעַד סוֹפָהּ; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מֵ"אִישׁ יְהוּדִי". רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: מֵ"אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה". רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי אוֹמֵר:

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

מ"בַּלַּיְלָה הַהוּא", אֲבָל הַכֹּל מוֹדִים מִצָּוָתָהּ שֶׁתְּהֵא כְתוּבָה בַּלָּהּ.

ו. כָּל יוֹם הָנֵף אָסוּר בֶּחָדָשׁ, כָּל יוֹם הַשְּׁבִיעִי חַיָּב בְּסֻכָּה, וְכָל יוֹם הַשְּׁבִיעִי כָּשֵׁר לַלּוּלָב, כָּל יוֹם הַשְּׁמִינִי כָּשֵׁר לַמְּילָה, וְכָל הַלַּיְלָה כָּשֵׁר לִקְצִירַת הָעֹמֶר, וּלְהַקְטִיר חֲלָבִים וְאֵיבָרִים. זֶה הַכְּלָל: דָּבָר שֶׁמִּצְוָתוֹ בַּיּוֹם – כָּשֵׁר כָּל הַיּוֹם. וְדָבָר שֶׁמִּצְוָתוֹ בַּלַּיְלָה – כָּשֵׁר כָּל הַלַּיְלָה, וְאֵין חַיָּבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם נוֹתָר, וְאֵין מַחֲשָׁבָה פּוֹסֶלֶת בָּהֶן מִשּׁוּם פִּגּוּל, עַד שֶׁיַּעֲלֶה עַמּוּד הַשַּׁחַר.

ז. רַבִּי מְנַחֵם בֶּן רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: בְּנֵי הָעִיר שֶׁמָּכְרוּ רְחוֹבָהּ שֶׁל עִיר – לוֹקְחִין בְּדָמָיו בֵּית הַכְּנֶסֶת. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: הָרְחוֹב, אֵין בּוֹ מִשּׁוּם קְדֻשָּׁה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁלֹּא הִתְנוּ עִמָּהֶן פַּרְנְסֵי אוֹתָהּ הָעִיר, אֲבָל אִם הִתְנוּ עִמָּהֶן פַּרְנְסֵי אוֹתָהּ הָעִיר – רַשָּׁאִין לְשַׁנּוֹתָהּ לְכָל דָּבָר שֶׁיִּרְצוּ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: בֵּית הַכְּנֶסֶת שֶׁל טַרְסִיִּים שֶׁהָיָה בִּירוּשָׁלַיִם, שֶׁמָּכְרוּהָ לְרַבִּי אֶלְיֹעֶזֶר, וְעָשָׂה בָּהּ כָּל צָרְכָּיו.

ח. הָעוֹשֶׂה תֵּבָה וּמִטְפָּחוֹת לַסֵּפֶר, עַד שֶׁלֹּא נִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן גָּבוֹהַּ – רַשַּׁאי לְשַׁתְּמֵשׁ בָּהֶן חֻדְיוֹט, וּמִשֶּׁנִּשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן גָּבוֹהַּ – אֵין רַשַּׁאי לְשַׁתְּמֵשׁ בָּהֶן חֻדְיוֹט. וְכֵלִים שֶׁנִּשְׁתַּמֵּשׁ גָּבוֹהַּ – אַל יְשַׁתְּמֵשׁ בָּהֶן חֻדְיוֹט. אֲבָל מַשְׁאִיל אָדָם מִטְפַּחְתּוֹ לַסֵּפֶר, וְחוֹזֵר וְלוֹקְחָהּ מִמֶּנּוּ. מִטְפַּחַת סְפָרִים – מְשַׁנִּין אוֹתָם מִסְּפָרִים לִסְפָרִים, אֲבָל לֹא לִדְבָרִים אֲחֵרִים.

ט. הָעוֹשֶׂה מְנוֹרָה וְנֵר לְבֵית הַכְּנֶסֶת, עַד שֶׁלֹּא נִשְׁתַּקַּע שֶׁם הַבַּעֲלִים מֵהֶן – רַשַּׁאי לְשַׁנּוֹתָן לְדָבָר אַחֵר. מִשֶּׁנִּשְׁתַּקַּע שֶׁם הַבַּעֲלִים מֵהֶן – אֵין רַשַּׁאי לְשַׁנּוֹתָן לְדָבָר אַחֵר. בְּנֵי הָעִיר שֶׁהָלְכוּ לְעִיר אַחֶרֶת, וּפָסְקוּ עֲלֵיהֶן צְדָקָה – נוֹתְנִין לַעֲנִיֵּי אוֹתָהּ הָעִיר. וּכְשֶׁהֵן בָּאִין – מְבִיאִין אוֹתָהּ עִמָּהֶן. וְיָחִיד שֶׁפָּסַק צְדָקָה בְּעִיר אַחֶרֶת – תִּנָּתֵן לַעֲנִיֵּי אוֹתָהּ הָעִיר. הַפּוֹסֵק צְדָקָה – עַד שֶׁלֹּא זָכוּ בָּהּ הַפַּרְנְסִין – רַשַּׁאי לְשַׁנּוֹתָהּ לְדָבָר אַחֵר. מִשֶּׁזָּכוּ בָּהּ הַפַּרְנְסִין – אֵין רַשַּׁאי לְשַׁנּוֹתָהּ לְדָבָר אַחֵר אֶלָּא מִדַּעְתָּן.

הַשָּׁלֵם

י. נָבְרוּ שֶׁהִקְדִּישׁ קוֹרָה לְבֵית הַכְּנֶסֶת וְכָתוּב עָלֶיהָ "לַשֵּׁם" – בּוֹדְקִין אוֹתוֹ. אִם אָמַר "לְשֵׁם הֶקְדֵּשׁ נָדַרְתִּי" – גּוֹנְזִין אוֹתוֹ. וְאִם אָמַר: "לְשֵׁם בֵּית הַכְּנֶסֶת נָדַרְתִּי" – גּוֹרְדִין מִקּוֹם הַשֵּׁם, וְגוֹנְזִין אוֹתוֹ וּמְשַׁתְּמְשִׁים בַּמּוֹתָר. כְּלִי גָּבוֹהַּ – עַד שֶׁלֹּא נִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן גָּבוֹהַּ – רַשַּׁאי לְשַׁתְּמֵשׁ בָּהֶן חֻדְיוֹט. מִשֶּׁנִּשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן גָּבוֹהַּ – אֵין רַשַּׁאי לְשַׁתְּמֵשׁ בָּהֶן חֻדְיוֹט. וְכֵלִים שֶׁנַּעֲשׂוּ מִתְּחִלָּתָן לַחֻדְיוֹט – אֵין עוֹשִׂין אוֹתָן לַגָּבוֹהַּ. אֲבָנִים וְקוֹרוֹת שֶׁחָצָבָן מִתְּחִלָּה לַחֻדְיוֹט – אֵין בּוֹנִין אוֹתָן בְּהַר הַבַּיִת. אַבְנֵי הֵיכָל וַעֲזָרוֹת שֶׁנִּפְגְּמוּ – אֵין לָהֶם פִּדְיוֹן, וּטְעוּנִין גְּנִיזָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי צָדוֹק שֶׁלָּקַח בֵּית הַכְּנֶסֶת שֶׁל אַלֶּכְסַנְדְּרִיָּא שֶׁהָיְתָה בִּירוּשָׁלַיִם, וְהָיָה עוֹשֶׂה בָּהּ כָּל חֶפְצוֹ, לֹא אָסְרוּ אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁם הָרִאשׁוֹן קָרוּי עָלָיו.

יא. בָּתֵּי כְנֵסִיּוֹת – אֵין נוֹהֲגִין בָּהֶן קַלּוּת רֹאשׁ, לֹא יִכָּנֵס לָהֶן: לֹא בַּחַמָּה מִפְּנֵי הַחַמָּה, וּבְצִינָה מִפְּנֵי הַצִּנָּה, וּבְגִשָּׁמִים מִפְּנֵי הַגְּשָׁמִים, וְאֵין אוֹכְלִין בָּהֶן, וְאֵין שׁוֹתִין בָּהֶן, וְאֵין יְשֵׁנִין בָּהֶן, וְאֵין מְטַיְּלִין בָּהֶן, וְאֵין נֵאוֹתִין בָּהֶן, אֲבָל קוֹרִין וְשׁוֹנִין וְדוֹרְשִׁין בָּהֶן. בְּהֶסְפֵּד שֶׁל רַבִּים – מַסְפִּיד בָּהֶן. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּישׁוּבָן, אֲבָל בְּחָרְבָּנָן – מַנִּיחִין אוֹתָן, וּמְגַדְּלִין בָּהֶן עֲשָׂבִים מִפְּנֵי עֲגְמַת נֶפֶשׁ.

מַסֶּכֶת מְגִלָּה פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

ג,א רֹאשׁ חֹדֶשׁ אָדָר שֶׁחָל לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת קוֹרִין פָּרָשַׁת שְׁקָלִים, וּמַפְטִירִין (מְלָכִים–ב יב) פָּרָשַׁת שְׁקָלִים שֶׁבִּיהוֹיָדָע הַכֹּהֵן. אֵיזוֹ הִיא שַׁבָּת רִאשׁוֹנָה? כָּל שֶׁרֹאשׁ חֹדֶשׁ אָדָר חָל לִהְיוֹת בְּתוֹכָהּ, אֲפִלּוּ בְּעֶרֶב שַׁבָּת. בַּשְּׁנִיָּה "זָכוֹר". וּמַפְטִירִין (שְׁמוּאֵל–א טו): "כֹּה אָמַר ה' צְבָאוֹת פָּקַדְתִּי אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה עֲמָלֵק לְיִשְׂרָאֵל". אֵיזוֹ הִיא שַׁבָּת שְׁנִיָּה? כָּל שֶׁחָל פּוּרִים לִהְיוֹת בְּתוֹכָהּ, וַאֲפִלּוּ בְּעֶרֶב שַׁבָּת. בַּשְּׁלִישִׁית – פָּרָה אֲדֻמָּה, וּמַפְטִירִין (יְחֶזְקֵאל לו): "וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם". אֵיזוֹ הִיא שַׁבָּת שְׁלִישִׁית? כָּל שֶׁפְּסוּקָהּ לְפוּרִים מֵאַחֲרָיו. רְבִיעִית – "הַחֹדֶשׁ הַזֶּה

תּוֹסֶפְתָּא

לָכֶם רֹאשׁ חֳדָשִׁים״, וּמַפְטִירִין (יְחֶזְקֵאל מה): ״כֹּה אָמַר ה׳ בָּרִאשׁוֹן בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ״, אֵיזוֹ הִיא שַׁבָּת רְבִיעִית? כָּל שֶׁחָל רֹאשׁ חֹדֶשׁ נִיסָן חָל לִהְיוֹת בְּתוֹכָהּ, וַאֲפִלּוּ בְּעֶרֶב שַׁבָּת.

ב. הָיְתָה פָּרָשַׁת שְׁקָלִים סְמוּכָה לַאֲדָר הָרִאשׁוֹן, בֵּין מִלְּפָנֶיהָ בֵּין מִלְּאַחֲרֶיהָ – קוֹרִין אוֹתָהּ וְחוֹזְרִין וְכוֹפְלִין אוֹתָהּ. וְכֵן בְּשִׁנְיָה, וְכֵן בַּשְּׁלִישִׁית, וְכֵן בָּרְבִיעִית, וְכֵן בְּפוּרִים, שׁוֹאֲלִים הִלְכוֹת פֶּסַח בְּפֶסַח, וַהֲלָכוֹת עֲצֶרֶת בַּעֲצֶרֶת. הִלְכוֹת חַג בָּחָג. בְּבֵית הַוַּעַד שׁוֹאֲלִים בְּהִלְכוֹת הַפֶּסַח קוֹדֶם לְפֶסַח שְׁלֹשִׁים יוֹם. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת.

ג. יוֹם–טוֹב רִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח, קוֹרִין בְּפָרָשַׁת הַמּוֹעֲדוֹת, וּמַפְטִירִין בְּפֶסַח גִּלְגַּל. וּשְׁאָר כָּל יְמוֹת הַפֶּסַח – מְלַקֵּט וְקוֹרֵא מֵעִנְיָנוֹ שֶׁל פֶּסַח, יוֹם–טוֹב אַחֲרוֹן שֶׁל פֶּסַח – קוֹרִין ״וַיְהִי בִּשְׁלַח״, וּמַפְטִירִין ״וַיְדַבֵּר דָּוִד״. בַּעֲצֶרֶת קוֹרִין (דְּבָרִים טז): ״שָׁבֻעָה שָׁבוּעוֹת״, וּמַפְטִירִין בַּחֲבַקּוּק. אֲחֵרִים אוֹמְרִים: ״בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי״. בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה (וַיִּקְרָא כג): ״דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ״ וְגוֹ׳. וְיֵשׁ אוֹמְרִים (בְּרֵאשִׁית כא): ״וַה׳ פָּקַד אֶת שָׂרָה״. בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים קוֹרִין ״אַחֲרֵי מוֹת״, וּמַפְטִירִין (בְּמִדְבַּר כט): ״בָּעָשׂוֹר״, שֶׁבְּחֻמָּשׁ הַפְּקוּדִים, יוֹם–טוֹב הָרִאשׁוֹן שֶׁל חַג קוֹרִין בְּפָרָשַׁת מוֹעֲדוֹת שֶׁבְּתוֹרַת כֹּהֲנִים. וּשְׁאָר כָּל יְמוֹת הֶחָג בְּקָרְבָּנוֹת הֶחָג, בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה חַג הַסֻּכּוֹת וְגוֹ׳, בַּשֵּׁנִי (בְּמִדְבַּר כט): ״בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי בַּשְּׁלִישִׁי בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי״ וְכוּ׳, יוֹם–טוֹב הָאַחֲרוֹן שֶׁל חַג, קוֹרִין כָּל הַבְּכוֹר מִצּוֹת וְחֻקִּים וּבְכוֹר.

ד. בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ שֶׁל חֲנֻכָּה קוֹרִין (בְּמִדְבַּר כח): ״וּבְרֹאשֵׁי חָדְשֵׁיכֶם״, מָקוֹם שֶׁמַּפְסִיקִין בְּשַׁבָּת שַׁחֲרִית – שָׁם קוֹרִין בַּמִּנְחָה, בַּמִּנְחָה – שָׁם קוֹרִין בְּשֵׁנִי. בְּשֵׁנִי – שָׁם קוֹרִין בַּחֲמִישִׁי. בַּחֲמִישִׁי – שָׁם קוֹרִין לְשַׁבָּת הַבָּאָה; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מָקוֹם שֶׁמַּפְסִיקִין בְּשַׁבָּת שַׁחֲרִית – שָׁם קוֹרִין בְּמִנְחָה. וּבַשֵּׁנִי וּבַחֲמִישִׁי וְלַשַּׁבָּת הַבָּאָה.

הַשָּׁלֵם

ג,ה בְּיוֹם–טוֹב – חֲמִשָּׁה, בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים – שִׁשָּׁה, בְּשַׁבָּת – שִׁבְעָה; אֵין פּוֹחֲתִין מֵהֶן וְאֵין מוֹסִיפִין עֲלֵיהֶן; דִּבְרֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: בְּיוֹם–טוֹב – חֲמִשָּׁה. בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים – שִׁבְעָה. וּבַשַּׁבָּת – שִׁשָּׁה. אֵין פּוֹחֲתִין מֵהֶן אֲבָל מוֹסִיפִין עֲלֵיהֶן. הַכֹּל עוֹלִין לְמִנְיָן שִׁבְעָה, אֲפִלּוּ קָטָן, וַאֲפִילוּ אִשָּׁה. אֲבָל אָמְרוּ חֲכָמִים: אִשָּׁה לֹא תִקְרָא בַּתּוֹרָה מִפְּנֵי כְּבוֹד הַצִּבּוּר.

ו. בֵּית הַכְּנֶסֶת שֶׁאֵין לָהֶם מִי שֶׁיִּקְרָא, אֶלָּא אֶחָד עוֹמֵד וְקוֹרֵא וְיוֹשֵׁב, אֲפִלּוּ שִׁבְעָה פְּעָמִים. בֵּית הַכְּנֶסֶת שֶׁל לָעוּזוֹת, אִם יֵשׁ לָהֶם מִי שֶׁיִּקְרָא עִבְרִית – פּוֹתְחִין עִבְרִית, וְחוֹתְמִין. אִם יֵשׁ לָהֶם אַחֵר – מִי שֶׁיִּקְרָא הוּא קוֹרֵא.

ז. אֵין עוֹשִׂין מַעֲמָד וּמוֹשָׁב פָּחוֹת מִשִּׁבְעָה פְּעָמִים, וְאֵין אוֹמְרִים בִּרְכַּת אֲבֵלִים פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה. וְאֵין מַעֲמָד פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה, וְאֵין אֲבֵלִים מִן הַמִּנְיָן. אֵין אוֹמְרִים בִּרְכַּת חֲתָנִים פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה, וַחֲתָנִים מִן הַמִּנְיָן. אוֹמְרִים בִּרְכַּת חֲתָנִים, בֵּין בִּסְעוּדַת אֵרוּסִין, בֵּין בִּסְעוּדַת נִשּׂוּאִין, בֵּין בַּחוֹל בֵּין בַּשַּׁבָּת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם בָּאוּ פָּנִים חֲדָשׁוֹת – אוֹמְרִים בִּרְכַּת חֲתָנִים. וְאִם לָאו – אֵין אוֹמְרִים בִּרְכַּת חֲתָנִים.

ח. אֵימָתַי מְסַיְּעִין עַל הַחֹדֶשׁ? – לְאוֹר עִבּוּרוֹ. כֵּיצַד? חָל לִהְיוֹת עֶרֶב שַׁבָּת וְשַׁבָּת – מְסַיְּעִין עָלָיו לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי צָדוֹק: כָּךְ הָיוּ חֲבוּרוֹת שֶׁבִּירוּשָׁלַיִם נוֹהֲגִין, אֲלוּ לְבֵית הַמִּשְׁתֶּה וְאֵלּוּ לְבֵית הָאֵבֶל, אֲלוּ לִסְעוּדַת אֵרוּסִין וְאֵלּוּ לִסְעוּדַת נִשּׂוּאִין, אֲלוּ לְשָׁבוּעַ הַבֵּן וְאֵלּוּ לְלִקּוּט עֲצָמוֹת. שָׁבוּעַ הַבֵּן וְלִקּוּט עֲצָמוֹת – שָׁבוּעַ הַבֵּן קוֹדֵם לְלִקּוּט עֲצָמוֹת. בֵּית הַמִּשְׁתֶּה וּבֵית הָאֵבֶל – בֵּית הַמִּשְׁתֶּה קוֹדֵם לְבֵית הָאֵבֶל. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל הָיָה מַקְדִּים בֵּית הָאֵבֶל לְבֵלָם, שֶׁנֶּאֱמַר (קֹהֶלֶת ז, ב): ״טוֹב לָלֶכֶת אֶל בֵּית אֵבֶל מִלֶּכֶת אֶל בֵּית הַמִּשְׁתֶּה״. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי עֲקִיבָה: מַה תַּלְמוּד לוֹמַר (שָׁם): ״וְהַחַי יִתֵּן אֶל לִבּוֹ״? – עֲבֵד

תּוֹסֶפְתָּא

דְּיַעֲבְדוּן לָךְ, לַוְיֵה דִּילַוּוּן לָךְ, סְפַד דְּיִסְפְּדוּנָךְ קִבֹּר דְּיִקְבְּרוּנָךְ[1].

ט. אֵין קוֹרִין בַּתּוֹרָה פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה פְּסוּקִין בְּכָרָךְ אֶחָד, אִם הָיְתָה פָּרָשָׁה שֶׁל אַרְבַּע וְשֶׁל חֲמִשָּׁה – הֲרֵי זֶה קוֹרֵא אֶת כֻּלָּהּ. הָיְתָה פָּרָשָׁה שֶׁל חֲמִשָּׁה וְקָרָא שְׁלֹשָׁה, וְחִנִּיחַ אֶת הַשְּׁנַיִם, הָעוֹמֵד אַחֲרָיו לִקְרֹא – קוֹרֵא אוֹתָן. שְׁנַיִם וְעוֹד שְׁלֹשָׁה בְּפָרָשָׁה אַחֶרֶת, אִם הָיְתָה פָּרָשָׁה שֶׁל אַרְבָּעָה וְשֶׁל חֲמִשָּׁה – הֲרֵי זֶה קוֹרֵא אֶת כֻּלָּהּ. אֵין מַפְטִירִין בַּנָּבִיא פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה פְּסוּקִים בְּכָרָךְ אֶחָד. אִם הָיְתָה פָּרָשָׁה שֶׁל אַרְבָּעָה וְשֶׁל חֲמִשָּׁה פְּסוּקִין – הֲרֵי זֶה קוֹרֵא אֶת כֻּלָּהּ. הַמְקַצֵּר – הֲרֵי זֶה מְשֻׁבָּח. וְאִם הָיוּ שְׁלֹשְׁתָּן שָׁלֹשׁ פָּרָשִׁיוֹת, כְּגוֹן (יְשַׁעְיָה נב, ג–ה): "כִּי כֹה אָמַר ה' חִנָּם נִמְכַּרְתֶּם ... כִּי כֹה אָמַר אֲדֹנָי אֱלֹהִים מִצְרַיִם יָרַד עַמִּי בָרִאשֹׁנָה ... וְעַתָּה מַה לִּי פֹה נְאֻם ה'" – קוֹרֵא אֶחָד אֶחָד.

י. אֵין מְשַׁיְּרִין בְּסוֹף הַסֵּפֶר, אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיִּקְרְאוּ שִׁבְעָה, שֶׁיֵּר כְּדֵי שֶׁיִּקְרְאוּ שִׁשָּׁה – קוֹרֵא אוֹתָן שִׁשָּׁה, וְעוֹד שִׁבְעָה בְּחֲמִשׁ אַחֵר. אֵין מְשַׁיְּרִין בְּסוֹף הַתּוֹרָה, אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיִּקְרְאוּ שִׁבְעָה. שֶׁיֵּר כְּדֵי שֶׁיִּקְרְאוּ שִׁשָּׁה וְקָרְאוּ אוֹתָן שִׁשָּׁה – חוֹזֵר הָעַנְיָן הָרִאשׁוֹן וְקוֹרֵא אוֹתָן שִׁבְעָה.

יא. מְדַלְּגִין בַּנָּבִיא וְאֵין מְדַלְּגִין בַּתּוֹרָה. אֵין מְדַלְּגִין מִנָּבִיא לְנָבִיא, וּבְנָבִיא שֶׁל שְׁנֵים עָשָׂר – מְדַלֵּג, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְדַלֵּג מִפּוֹף הַסֵּפֶר לִתְחִלָּתוֹ.

יב. גּוֹלְלִין סֵפֶר תּוֹרָה בְּמִטְפָּחוֹת חֲמִשִּׁין, וְחֲמִשִּׁין בְּמִטְפָּחוֹת נְבִיאִים וּכְתוּבִים. אֲבָל לֹא נְבִיאִים וּכְתוּבִים בְּמִטְפָּחוֹת חֲמִשִּׁין, וְלֹא חֲמִשִּׁין בְּמִטְפָּחוֹת סֵפֶר תּוֹרָה. מַנִּיחִין תּוֹרָה עַל גַּבֵּי תּוֹרָה, וְתוֹרָה עַל גַּבֵּי חֲמִשִּׁין. תּוֹרָה וְחֲמִשִּׁין עַל גַּבֵּי נְבִיאִים וּכְתוּבִים אֲבָל לֹא נְבִיאִים וּכְתוּבִים עַל גַּבֵּי חֲמִשִּׁין, וְלֹא חֲמִשִּׁין עַל גַּבֵּי תּוֹרָה.

הַשָּׁלֵם

יג. אֶחָד קוֹרֵא בַּתּוֹרָה וְאֶחָד מְתַרְגֵּם, לֹא יְהֵא אֶחָד קוֹרֵא וּשְׁנַיִם מְתַרְגְּמִין, וְלֹא שְׁנַיִם קוֹרִין וְאֶחָד מְתַרְגֵּם, וְלֹא שְׁנַיִם קוֹרִין וּשְׁנַיִם מְתַרְגְּמִין. אֶחָד קוֹרֵא בַּנָּבִיא וְאֶחָד מְתַרְגֵּם. אֶחָד קוֹרֵא וּשְׁנַיִם מְתַרְגְּמִין, אֲבָל לֹא שְׁנַיִם קוֹרִין וְאֶחָד מְתַרְגֵּם, וְלֹא שְׁנַיִם קוֹרִין וּשְׁנַיִם מְתַרְגְּמִין. אֶחָד קוֹרֵא מְגִלָּה וְאֶחָד מְתַרְגֵּם. אֶחָד קוֹרֵא וּשְׁנַיִם מְתַרְגְּמִין. שְׁנַיִם קוֹרִין וְאֶחָד מְתַרְגֵּם. שְׁנַיִם קוֹרִין וּשְׁנַיִם מְתַרְגְּמִין. קָטָן מְתַרְגֵּם עַל יְדֵי גָּדוֹל, אֲבָל אֵין כָּבוֹד שֶׁיְּתַרְגֵּם גָּדוֹל עַל יְדֵי קָטָן, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת ז, א): "וְאַהֲרֹן אָחִיךָ יִהְיֶה נְבִיאֶךָ", חַזַּן הַכְּנֶסֶת לֹא יִקְרָא עַד שֶׁיֹּאמְרוּ לוֹ אֲחֵרִים. וְכֵן רֹאשׁ בֵּית הַכְּנֶסֶת – לֹא יִקְרָא עַד שֶׁיֹּאמְרוּ לוֹ אֲחֵרִים, שֶׁאֵין אָדָם מְבַזְבֵּז לְעַצְמוֹ, חַזַּן הַכְּנֶסֶת הָעוֹמֵד לִקְרוֹת – אֶחָד עוֹמֵד וּמְחַזֵּן לוֹ עַד שָׁעָה שֶׁיִּקְרָא.

יד. כֵּיצַד הָיוּ זְקֵנִים יוֹשְׁבִין? פְּנֵיהֶם כְּלַפֵּי הָעָם וַאֲחוֹרֵיהֶן כְּלַפֵּי קֹדֶשׁ, כְּשֶׁמַּנִּיחִין אֶת הַתֵּבָה – פְּנֵיהֶם כְּלַפֵּי הָעָם, וַאֲחוֹרֵיהֶם כְּלַפֵּי קֹדֶשׁ, כְּשֶׁהַכֹּהֲנִים נוֹשְׂאִים כַּפֵּיהֶם – פְּנֵיהֶם כְּלַפֵּי הָעָם וַאֲחוֹרֵיהֶן כְּלַפֵּי קֹדֶשׁ, חַזַּן הַכְּנֶסֶת פָּנָיו כְּלַפֵּי קֹדֶשׁ, וְכָל הָעָם פְּנֵיהֶם כְּלַפֵּי קֹדֶשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא ח, ד): "וַתִּקָּהֵל הָעֵדָה אֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד". אֵין פּוֹתְחִין פִּתְחֵי בָתֵּי כְנֵסִיּוֹת אֶלָּא לַמִּזְרָח, שֶׁכֵּן מָצִינוּ בַּהֵיכָל שֶׁהָיָה פָּתוּחַ לַמִּזְרָח, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּמִדְבַּר ג, לח): "וְהַחֹנִים לִפְנֵי הַמִּשְׁכָּן קֵדְמָה לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד מִזְרָחָה"; אֵין בּוֹנִין אוֹתוֹ אֶלָּא בִּגְבוֹהָה שֶׁל עִיר, שֶׁנֶּאֱמַר (מִשְׁלֵי א, כא): "בְּרֹאשׁ הֲמוֹיוֹת תִּקְרָא".

טו. אֵיזוֹ הִיא קִימָה שֶׁאָמְרָה תּוֹרָה (וַיִּקְרָא יט, לב): "מִפְּנֵי שֵׂיבָה תָּקוּם"? עוֹמֵד מִפָּנָיו בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁלּוֹ. אֵיזֶה הוּא הָדוּר שֶׁאָמְרָה תּוֹרָה (שָׁם): "וְהָדַרְתָּ פְּנֵי זָקֵן"? לֹא עוֹמֵד בִּמְקוֹמוֹ, וְלֹא מְדַבֵּר בִּמְקוֹמוֹ, וְלֹא סוֹתֵר אֶת דְּבָרָיו, נוֹהֵג בּוֹ מוֹרָא וְיִרְאָה בְּמַשָּׂא וּמַתָּן, וּבְכִנּוּסָה וּבִיצִיאָה, וְהֵן קוֹדְמִין לְכָל אָדָם, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים א, טו): "וָאֶתֵּן אוֹתָם רָאשִׁים עֲלֵיכֶם". הַיּוֹצֵא לְמִלְחֶמֶת הָרְשׁוּת – חוֹפֵר

---

[1] עֲשֵׂה שֶׁיַּעֲשׂוּ לְךָ, לַוֵּה שֶׁיִּלַּוּוּ אוֹתְךָ, סְפוֹד שֶׁיִּסְפְּדוּ אוֹתְךָ.

תּוֹסֶפְתָּא

הַשָּׁלֵם

וְיוֹשֵׁב חוֹפֵר וּמְכַסֶּה, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים כג, יד): "וְחָפַרְתָּה בָּהּ וְשַׁבְתָּ" וְגוֹ'. הַמְסִיחַ אֶת רַגְלָיו – פָּנָיו כְּלַפֵּי הָעָם. הַמַּטִּיל אֶת הַמַּיִם – אֲחוֹרָיו כְּלַפֵּי קֹדֶשׁ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? מִן הַצּוֹפִין וְלִפְנִים, אֲבָל מִן הַצּוֹפִין וְלַחוּץ אֵין צָרִיךְ.

טז. הַפּוֹרֵם עַל שְׁמַע, וְהַמְבָרֵךְ עַל הַמִּצְוֹת, וְעַל הַפֵּרוֹת – הֲרֵי זֶה לֹא יַעֲנֶה אַחַר עַצְמוֹ 'אָמֵן'. אִם עָנָה – הֲרֵי זֶה דֶּרֶךְ בּוּרוֹת, אֵין עוֹנִין אָמֵן, לֹא יְתוֹמָה וְלֹא קְטוּפָה. בֶּן עַזַּאי אוֹמֵר: הָעוֹנֶה אָמֵן יְתוֹמָה – יִהְיוּ בָנָיו יְתוֹמִים. קְטוּפָה – יִתְקַטְּפוּ יָמָיו. אֲרֻכָּה – יַאֲרִיךְ יָמִים וְשָׁנִים.

יז. פּוֹחֵחַ, פּוֹרֵם עַל שְׁמַע וּמְתַרְגֵּם. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: יְהֵא זָהִיר בְּעַצְמוֹ שֶׁלֹּא יִתְגַּלֶּה. סוּמָא, פּוֹרֵם עַל שְׁמַע וּמְתַרְגֵּם. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כָּל שֶׁלֹּא רָאָה מְאוֹרוֹת מִיָּמָיו – לֹא יִפְרֹם עַל שְׁמַע. אָמְרוּ לוֹ: הַרְבֵּה דָּרְשׁוּ בַּמֶּרְכָּבָה וְלֹא רָאוּ אוֹתָהּ מֵעוֹלָם. כֹּהֵן שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מוּם בְּפָנָיו בְּיָדָיו וּבְרַגְלָיו – הֲרֵי זֶה לֹא יִשָּׂא אֶת כַּפָּיו, מִפְּנֵי שֶׁהָעָם מִסְתַּכְּלִין בּוֹ. וְאִם הָיָה חֶבֶר עִיר – הֲרֵי זֶה מֻתָּר. הֲרֵי שֶׁהָיָה מְעַטֵּף בְּמַעֲפֹּרֶת וּבַלַּפִּידִים, אֵין כָּבוֹד שֶׁיִּקְרָא וְיִתְרְגֵּם וְיַעֲבֹר לִפְנֵי הַתֵּבָה וְיִשָּׂא אֶת כַּפָּיו.

יח. הַתּוֹלֶה מְזוּזָתוֹ בְּתוֹךְ פִּתְחוֹ – סַכָּנָה וְאֵין בָּהּ מִצְוָה, נְתָנָהּ בַּמַּקֵּל וּתְלָאָהּ אַחַר הַדֶּלֶת – סַכָּנָה וְאֵין בָּהּ מִצְוָה. שֶׁל בֵּית מוֹנְבַז הַמֶּלֶךְ הָיוּ עוֹשִׂין בֵּן בְּפוּנְדָּקָאוֹת.

יט. יֵשׁ נִקְרָאִין וּמְתַרְגְּמִין, נִקְרָאִין וְלֹא מְתַרְגְּמִין, לֹא נִקְרָאִין וְלֹא מְתַרְגְּמִין. מַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית – נִקְרָא וּמְתַרְגֵּם, מַעֲשֶׂה לוֹט וּשְׁתֵּי בְנוֹתָיו – נִקְרָא וּמְתַרְגֵּם. מַעֲשֶׂה יְהוּדָה וְתָמָר – נִקְרָא וּמְתַרְגֵּם, מַעֲשֶׂה עֶגֶל רִאשׁוֹן – נִקְרָא וּמְתַרְגֵּם. הַקְּלָלוֹת שֶׁבְּתוֹרָה – נִקְרָאִין וּמְתַרְגְּמִין, לֹא יְהֵא אֶחָד מַתְחִיל וְאֶחָד גּוֹמֵר, אֶלָּא הַמַּתְחִיל – הוּא גּוֹמֵר אֶת כֻּלָּן. אַזְהָרוֹת וְעוֹנְשִׁין שֶׁבַּתּוֹרָה – נִקְרָאִין וּמְתַרְגְּמִין. מַעֲשֶׂה אַמְנוֹן וְתָמָר – נִקְרָא וּמְתַרְגֵּם. מַעֲשֶׂה אַבְשָׁלוֹם בְּפִלַגְשֵׁי אָבִיו – נִקְרָא וּמְתַרְגֵּם. מַעֲשֶׂה פִּלֶגֶשׁ בַּגִּבְעָה, נִקְרָא וּמְתַרְגֵּם (יְחֶזְקֵאל טז, ב): "הוֹדַע אֶת יְרוּשָׁלַיִם" – נִקְרָא וּמְתַרְגֵּם. וּמַעֲשֶׂה בְּאֶחָד שֶׁהָיָה קוֹרֵא לִפְנֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר "הוֹדַע אֶת יְרוּשָׁלַיִם", וּמְתַרְגֵּם. אָמַר לוֹ: 'צֵא וְהוֹדִיעַ תּוֹעֲבוֹתֶיהָ שֶׁל אִמְּךָ'! וְהַמֻּרְכָּבָה – קוֹרִין אוֹתָהּ לָרַבִּים. מַעֲשֶׂה רְאוּבֵן נִקְרָא וְלֹא מְתַרְגֵּם, וּמַעֲשֶׂה בְּרַבִּי חֲנִינָא בֶּן גַּמְלִיאֵל שֶׁהָיָה בְּכָבוּל, וְהָיָה קוֹרֵא הַחַזָּן (בְּרֵאשִׁית לה, כב): "וַיֵּלֶךְ רְאוּבֵן וַיִּשְׁכַּב אֶת בִּלְהָה" וְגוֹ' וַיִּהְיוּ בְּנֵי יַעֲקֹב שְׁנֵים עָשָׂר" וְאָמַר לַמְתַרְגֵּם: 'אַל תְּתַרְגֵּם אֶלָּא אֲחָרוֹן'! וְשִׁבְּחוּהוּ חֲכָמִים. מַעֲשֶׂה עֶגֶל הַשֵּׁנִי נִקְרָא וְלֹא מְתַרְגֵּם, אֵלּוּ הֵן מַעֲשֶׂה עֶגֶל הַשֵּׁנִי: מִן "וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אַהֲרֹן מַה עָשָׂה לְךָ הָעָם הַזֶּה" (שְׁמוֹת לב, כא) עַד "וַיַּרְא מֹשֶׁה אֶת הָעָם כִּי פָרוּעַ הוּא" וְגוֹ' (שָׁם שָׁם, כה). וְעוֹד בָּתוּב אַחֵר (שָׁם שָׁם, לח): "וַיִּגֹּף ה' אֶת הָעָם" וְגוֹ'; מִכָּאן אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר: אֵין אָדָם רַשַּׁאי לְהָשִׁיב עַל הַקַּלְקָלָה, שֶׁמּוּתְּשׁוּבָה שֶׁהֵשִׁיב אַהֲרֹן לְמֹשֶׁה פָּקְרוּ הָאֶפִּיקוֹרְסִים. בִּרְכַּת כֹּהֲנִים – נִקְרָאִין וְלֹא מְתַרְגְּמִין. מַעֲשֶׂה דָּוִד וְאַמְנוֹן – נִקְרָא וְלֹא מְתַרְגֵּם, וְהַסּוֹפֵר מְלַמֵּד כְּדַרְכּוֹ.

כ. כָּל הַמִּקְרָאוֹת הַכְּתוּבוֹת לִגְנַאי – קוֹרִין אוֹתָן לְשֶׁבַח, כְּגוֹן (דְּבָרִים כח, ל): "אִשָּׁה תְאָרֵשׂ וְאִישׁ אַחֵר יִשְׁגָּלֶנָּה"; כָּל מָקוֹם שֶׁכָּתוּב 'יִשְׁגָּלֶנָּה' קוֹרִין אוֹתוֹ 'יִשְׁכָּבֶנָּה', כְּגוֹן (דְּבָרִים כח, כז): "בִּשְׁחִין מִצְרַיִם וּבַעְפָלִים" כָּל מָקוֹם שֶׁכָּתוּב 'בַּעְפָלִים' קוֹרִין אוֹתוֹ 'בַּטְּחֹרִים', וּכְגוֹן (מְלָכִים–ב ו, כה): "וְרֹבַע הַקַּב דְּיוֹנִים בַּחֲמִשָּׁה כָסֶף"; (יְשַׁעְיָה לו, יב): "לֶאֱכֹל אֶת צוֹאָתָם וְלִשְׁתּוֹת אֶת מֵימֵי רַגְלֵיהֶם"; (מְלָכִים–ב י, כז): "וַיְשִׂמֵהוּ לְמֹחָרָאוֹת – לְמוֹצָאוֹת". רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קָרְחָה אוֹמֵר: "וַיְשִׂמֵהוּ לְמֹחָרָאוֹת" קוֹרִין אוֹתוֹ כִּכְתָבוֹ, מִפְּנֵי שֶׁהוּא גְּנַאי.

כא. כְּתָב הַנִּכְתָּב לְיָחִיד – אֵין מְכַנִּין אוֹתָהּ לָרַבִּים, לָרַבִּים – אֵין מְכַנִּין אוֹתָהּ לְיָחִיד. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הַמְתַרְגֵּם פָּסוּק כְּצוּרָתוֹ – הֲרֵי זֶה בַּדַּאי, וְהַמּוֹסִיף – הֲרֵי זֶה מְגַדֵּף. תַּרְגְּמָן הָעוֹמֵד לִפְנֵי חָכָם – אֵינוֹ רַשַּׁאי לֹא לִפְחוֹת וְלֹא לְהוֹסִיף וְלֹא לְשַׁנּוֹת, אֶלָּא אִם כֵּן יִהְיֶה אָבִיו אוֹ רַבּוֹ.

תּוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת מוֹעֵד קָטָן פֶּרֶק רִאשׁוֹן

א. מַעְיָן הַיּוֹצֵא בַּתְּחִלָּה, מַשְׁקִין מִמֶּנּוּ אֲפִלּוּ שְׁדֵה בֵּית הַבַּעַל; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵין מַשְׁקִין מִמֶּנּוּ אֶלָּא שְׁדֵה בֵּית הַשִּׁלְחִין שֶׁחָרְבָה. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמֵר: לֹא כָךְ וְלֹא כָךְ, יֶתֶר עַל כֵּן אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: לֹא יִפָּנֶה אָדָם אַמַּת הַמַּיִם, וְיַשְׁקֶה לְגִנָּתוֹ וּלְחַרְבָתוֹ בְּחוֹלוֹ שֶׁל מוֹעֵד. אֵין מְמַלְּאִין וּמַשְׁקִין בַּקִּילוֹן, וַאֲפִלּוּ מִן הַבְּרֵכָה שֶׁנִּתְמַלְּאת בַּקִּילוֹן, אֲבָל בְּרֵכָה שֶׁנּוֹטֶפֶת מִשְּׁדֵה בֵּית הַשִּׁלְחִין זוֹ – מֻתָּר לְהַשְׁקוֹת מִמֶּנָּה שְׂדֵה בֵּית הַשִּׁלְחִין אֲחֶרֶת. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן מְנַסְיָא אוֹמֵר: שְׁתֵּי עֲרוּגוֹת זוֹ לְמַעְלָה מִזּוֹ – לֹא יִדְלֶה מִן הַתַּחְתּוֹנָה וְיַשְׁקֶה לָעֶלְיוֹנָה, אֲבָל מַשְׁקֶה הוּא מִן הָעֶלְיוֹנָה לַתַּחְתּוֹנָה, יֶתֶר עַל כֵּן אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן: אֲפִלּוּ עֲרוּגָה אַחַת, חֶצְיָהּ נָמוּךְ וְחֶצְיָהּ גָּבוֹהַּ – לֹא יִדְלֶה מִמָּקוֹם נָמוּךְ שֶׁבָּהּ וּמַשְׁקֶה, לְמָקוֹם גָּבוֹהַּ שֶׁבָּהּ. אֲבָל מְזַלֵּף הוּא מִן הַגָּבוֹהַּ שֶׁבָּהּ עַל הַנָּמוּךְ שֶׁבָּהּ וּמַשְׁקֶה, מַרְבִּיצִין שְׂדֵה בֵּית הַשִּׁלְחִין בַּמּוֹעֵד.

ב. אֵלּוּ הֵן עֲנִיּוֹת: בְּדִידִין[2] שֶׁבְּעִקְּרֵי הַזֵּיתִים, וְשֶׁבְּעִקְּרֵי אִילָנוֹת – מֻתָּרִין. וּמְמַשְׁמְשִׁין בַּקָּנִים. דָּבָר הָאָבֵד עוֹשִׂין אוֹתוֹ בַּמּוֹעֵד, דָּבָר שֶׁאֵינוֹ אָבֵד – אֵין עוֹשִׂין אוֹתוֹ בַּמּוֹעֵד, מוֹכֵר אָדָם עֲגָתוֹ שֶׁל מַיִם לַנָּכְרִי, וּמַחְלִיף עִמּוֹ מִשַּׁבָּת לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ.

ג. אֵין חוֹפְרִין בּוֹרוֹת שִׁיחִין וּמְעָרוֹת בַּמּוֹעֵד, אֲבָל מְחַפִּין וּמְתַקְּנִין אוֹתָן. אָמַר רַבִּי: נִרְאִין דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה בַּמּוֹעֵד, וְדִבְרֵי חֲכָמִים בַּשְּׁבִיעִית. כֵּיצַד כְּדַרְכּוֹ? חוֹפֵר בִּגּוּמָא וְתוֹלֶה בָּהּ מְצוּדָה. כֵּיצַד שֶׁלֹּא כְּדַרְכּוֹ? תּוֹחֵב בְּשַׁפּוּד וּמַכֶּה בְּקַרְדֹּם וּמְרַדֵּד אֲדָמָה תַּחְתָּיו. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: בְּשֶׁאָמְרוּ מִשְּׁדֵה לָבָן שֶׁלֹּא כְּדַרְכּוֹ, לֹא אָמְרוּ אֶלָּא בְּשְׂדֵה לָבָן הַסְּמוּכָה לָעִיר, אֲבָל בִּשְׂדֵה לָבָן הַסְּמוּכָה לְשְׂדֵה אִילָן, אֲפִלּוּ כְּדַרְכּוֹ – שֶׁמָּא יֵצְאוּ מִשְּׂדֵה לָבָן, וְיַחְרִיבוּ אֶת הָאִילָנוֹת. צָדִין אֶת הָאִישׁוֹת, וְאֶת הָעַכְבָּרִים מִשְּׂדֵה לָבָן, וּמִשְּׂדֵה הָאִילָן כְּדַרְכּוֹ, וּמַחֲרִיבִין חוֹרֵי הַנְּמָלִים. כֵּיצַד מַחֲרִיבִין? רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי אוֹמֵר: מֵבִיא עָפָר מֵחוֹרוֹ שֶׁל זֶה וְנוֹתֵן לְחוֹרוֹ שֶׁל זֶה, וְהֵן חוֹנְקִין זֶה אֶת זֶה. מַרְבִּיצִין מַיִם עַל גַּבֵּי פִּשְׁתָּן מִפְּנֵי עַקְרָב. וּנְחִיל שֶׁל דְּבוֹרִים שֶׁבָּרַח – מַחֲזִירִין אוֹתָן לִמְקוֹמוֹ.

ד. מִי שֶׁהָיָה כָּתְלוֹ גוֹחֶה לִרְשׁוּת הָרַבִּים – סוֹתְרוֹ וּבוֹנֶה אוֹתוֹ, מִפְּנֵי סַכָּנַת נְפָשׁוֹת. חוֹמַת הָעִיר שֶׁנִּפְרְצָה – גּוֹדְרִין אוֹתָהּ. גְּדָרוּהָ וְנִפְרְצָה – אֵין גּוֹדְרִין אוֹתָהּ. אִם הָיְתָה סְמוּכָה לַפֶּרֶץ – סוֹתְרָהּ וּבוֹנֶה כְּדַרְכּוֹ.

ה. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: רוֹאִין אֶת הַנִּגָּעִים לְהָקֵל וְלֹא לְהַחְמִיר; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: לֹא לְהָקֵל וְלֹא לְהַחְמִיר, שֶׁאִם אַתָּה אוֹמֵר נְזַקֵּק לוֹ לְהָקֵל – נְזַקֵּק לוֹ אַף לְהַחְמִיר. אָמַר רַבִּי: נִרְאִין דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר בַּמַּסְגֵּר, וְדִבְרֵי רַבִּי יוֹסֵי בַּמַּחְלָט. אֵיזֶה הוּא חִנּוּךְ הַקְּבָרוֹת? מַאֲרִיךְ בָּהּ וּמַרְחִיב בָּהּ. אֵיזוֹ הִיא נְבֵרָכַת? זוֹ הִיא בָּקִיעַ, מוֹדָה רַבִּי יְהוּדָה: בְּסִיד שֶׁיָּכוֹל לְגוֹמְרָהּ, שֶׁמַּדִּין אוֹתָהּ בַּמּוֹעֵד.

ו. אֵין מְקַדְּשִׁין נָשִׁים בַּמּוֹעֵד. רַבִּי יְהוּדָה מַתִּיר, שֶׁמָּא יְקַדְּמֶנּוּ אַחֵר בְּרַחֲמִים. מְמָאֲנִין, וּמְגָרְשִׁין, וְחוֹלְצִין, וּמְיַבְּמִין בַּמּוֹעֵד.

ז. מְלַקֵּט אָדָם עֵצִים וַעֲשָׂבִים, בֵּין מִתּוֹךְ שֶׁלּוֹ בֵּין מִתּוֹךְ שֶׁל חֲבֵרוֹ, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה אוּמָן. וְטוֹחֲנִין בַּמּוֹעֵד לְצֹרֶךְ הַמּוֹעֵד. דָּבָר הָאָבֵד – עוֹשִׂין אוֹתוֹ בַּמּוֹעֵד. דָּבָר שֶׁאֵין אָבֵד – אֵין עוֹשִׂין אוֹתָהּ בַּמּוֹעֵד. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּתָלוּשׁ, אֲבָל בִּמְחֻבָּר – אַף דָּבָר הָאָבֵד – אֵין עוֹשִׂין אוֹתוֹ בַּמּוֹעֵד. אִם אֵין לוֹ מַה יֹּאכַל – קוֹצֵר וּמְעַמֵּר, וְזוֹרֶה וּבוֹרֵר, וְטוֹחֵן, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יָדוּשׁ בַּפֵּרוֹת.

[2] גּוּמּוֹת עֲגוּלוֹת סְבִיב הָאִילָן וּמַיִם בְּתוֹכָן.

הַשָּׁלֵם

[3] בְּרֵכָה גְּדוֹלָה עֲשׂוּיָה בֶּחָצֵר שֶׁיִּכָּנְסוּ הַמַּיִם לְתוֹכוֹ.

תּוֹסֶפְתָּא

ח. לוֹקְחִים מִן הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים שָׂדוֹת בָּתִּים וּכְרָמִים, בְּהֵמָה וַעֲבָדִים וּשְׁפָחוֹת, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמַצִּיל מִיָּדָם, וְכוֹתֵב וּמַעֲלֶה בָּעַרְכָּאִין בַּשַּׁבָּת, וְאִם הָיָה כֹּהֵן – מְטַמֵּא לָהֶם וְיוֹצֵא לָדוּן עֲלֵיהֶם בְּחוּצָה לָאָרֶץ, וּכְשֶׁם שֶׁמְּטַמֵּא בְּחוּצָה לָאָרֶץ – כָּךְ מְטַמֵּא בְּבֵית הַקְּבָרוֹת, וּמְטַמֵּא לִלְמֹד תּוֹרָה וְלִשָּׂא אִשָּׁה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם יֵשׁ שָׁם מִמִּי לִלְמֹד – הֲרֵי זֶה לֹא יִטַּמֵּא. וְאִם לָאו – הֲרֵי זֶה מְטַמֵּא. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אִם יֵשׁ שָׁם מִמִּי לִלְמֹד – הֲרֵי זֶה מְטַמֵּא, שֶׁאֵין מִכָּל אָדָם זוֹכֶה לִלְמֹד אֶלָּא מִמִּי שֶׁזּוֹכֶה לוֹ.

מַסֶּכֶת מוֹעֵד קָטָן פֶּרֶק שֵׁנִי

א. כָּל אֵלּוּ שֶׁאָמְרוּ: 'מְגַלְּחִין בַּמּוֹעֵד' – מֻתָּר לְסַפֵּר בַּמּוֹעֵד. בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים יוֹם שֶׁל אֵבֶל, אַף עַל פִּי שֶׁהִתִּירוּ לוֹ לְסַפֵּר – לֹא הִתִּירוּ לְסַפֵּר בְּרֹאשׁוּת הָרַבִּים, אֲבָל מְסַפֵּר הוּא בְּצִנְעָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ.

ב. כָּל אֵלּוּ שֶׁאָמְרוּ 'מְכַבְּסִין בַּמּוֹעֵד' – מֻתָּר לְכַבֵּס. בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים יוֹם שֶׁל אֵבֶל, אַף עַל פִּי שֶׁהִתִּירוּ לוֹ לְכַבֵּס – לֹא יוֹלִיךְ כֵּלָיו לַכּוֹבֵס, אֲבָל מְכַבֵּס הוּא בְּצִנְעָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, כְּשֵׁם שֶׁאָסוּר לְסַפֵּר וּלְכַבֵּס – כָּךְ אָסוּר לְטַוֹּל צִפָּרְנַיִם; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וְרַבִּי יוֹסֵי מַתִּיר. וְכֵן הָיָה רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הַבָּאִין מֵחוּץ הַיָּם וּמְמְדִינַת הַיָּם – אֲסוּרִין לְסַפֵּר וּלְכַבֵּס. וַחֲכָמִים מַתִּירִין. אָמַר רַבִּי: נִרְאִין דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה, בִּזְמַן שֶׁלֹּא נָטַל רְשׁוּת, וְדִבְרֵי חֲכָמִים, בִּזְמַן שֶׁנָּטַל רְשׁוּת.

ג. אֵין כּוֹתְבִין שְׁטָרֵי אֲרִיסוּת וְקַבָּלָנוּת בַּמּוֹעֵד. רַבִּי יְהוּדָה מַתִּיר, שֶׁמָּא יְקַדְּמֶנּוּ אַחֵר. כּוֹתֵב אָדָם חֻשְׁבּוֹנוֹתָיו בַּמּוֹעֵד, וּמְחַשֵּׁב אָדָם יְצִיאוֹתָיו בַּמּוֹעֵד, וּמְקַבְּלִין קִבּוּלֶת בַּמּוֹעֵד לְמוֹצָאֵי מוֹעֵד, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִשְׁקֹל וְשֶׁלֹּא יִמְנֶה, וְשֶׁלֹּא יִמְדֹּד בְּדֶרֶךְ שֶׁעוֹשֶׂה בְּחוֹל.

ד. הַקּוֹבֵר אֶת מֵתוֹ שְׁנֵי יָמִים קֹדֶם הָרֶגֶל – מוֹנֶה חֲמִשָּׁה יָמִים אַחַר הָרֶגֶל. וְרַבִּים מִתְעַסְּקִין בּוֹ, וּמְלַאכְתּוֹ נַעֲשֵׂית עַל יְדֵי אֲחֵרִים. וַעֲבָדָיו וּשְׁפָחוֹתָיו עוֹשִׂין בְּצִנְעָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, וְאֵין רַבִּים מִתְעַסְּקִין עִמּוֹ, שֶׁכְּבָר נִתְעַסְּקוּ בּוֹ בָּרֶגֶל. כְּלָלוֹ שֶׁל דָּבָר: כָּל שֶׁהוּא מִשּׁוּם אֵבֶל – רֶגֶל מַפְסִיקוֹ, וְכָל שֶׁהוּא מִשּׁוּם עִסְקֵי רַבִּים – אֵין רֶגֶל מַפְסִיקוֹ. קְבָרוֹ שְׁלֹשָׁה יָמִים בְּסוֹף הָרֶגֶל – מוֹנֶה שִׁבְעָה אַחַר הָרֶגֶל. אַרְבָּעָה יָמִים הָרִאשׁוֹנִים – רַבִּים מִתְעַסְּקִין בּוֹ. שְׁלֹשָׁה יָמִים הָאַחֲרוֹנִים – אֵין רַבִּים מִתְעַסְּקִין בּוֹ, שֶׁכְּבָר נִתְעַסְּקוּ בּוֹ בָּרֶגֶל, וְרֶגֶל עוֹלֶה לוֹ.

ה. שִׁבְעָה יָמִים קֹדֶם הָרֶגֶל מְסַפֵּר בְּעֶרֶב הָרֶגֶל. אִם לֹא סִפֵּר בְּעֶרֶב הָרֶגֶל – אָסוּר לְסַפֵּר עַד שֶׁיַּעַבְרוּ עָלָיו שְׁלֹשִׁים יוֹם, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין הָרֶגֶל עוֹלֶה לִסְפִירַת שִׁבְעָה – עוֹלֶה לִסְפִירַת שְׁלֹשִׁים יוֹם. סִיַּם כְּפִיַּת הַמִּטָּה שְׁלֹשָׁה יָמִים קֹדֶם הָרֶגֶל – אֵין צָרִיךְ לְכְפוֹתָהּ אַחַר הָרֶגֶל; דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֲפִלּוּ יוֹם אֶחָד, וַאֲפִלּוּ שָׁעָה אַחַת. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן: הֵן הֵן דִּבְרֵי בֵּית שַׁמַּאי, הֵן הֵן דִּבְרֵי בֵּית הִלֵּל, שֶׁבֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים שְׁלֹשָׁה יָמִים. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: יוֹם אֶחָד בְּעֶרֶב שַׁבָּת זוֹקֵף אֶת מִטָּתוֹ. וּבְמוֹצָאֵי שַׁבָּת כּוֹפֶה, אֲפִלּוּ לֹא נִשְׁתַּיֵּר לוֹ אֶלָּא יוֹם אֶחָד בִּלְבַד. אֵין אָבֵל רַשַּׁאי לְהִתְאַבֵּל בְּתוֹךְ הַמּוֹעֵד, אֲבָל נוֹהֵג בְּצִנְעָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ.

ו. שׁוֹתִין מֵי זְבָלִים, וּמֵי דְקָלִים, וְכוֹם עֲקָרִין בַּמּוֹעֵד, שֶׁבְּרַאשׁוֹנָה הָיוּ אוֹמְרִים: אֵין שׁוֹתִין מֵי זְבָלִין, וּמֵי דְקָלִין, וְכוֹם שֶׁל עֲקָרִין בַּמּוֹעֵד, עַד שֶׁבָּא רַבִּי עֲקִיבָא וְלִמֵּד, שֶׁשּׁוֹתִין מֵי זְבָלִין וּמֵי דְקָלִין וְכוֹם עֲקָרִין בַּמּוֹעֵד. מַקִּיזִין דָּם לַבְּהֵמָה, לַחַיָּה, וְלָעוֹפוֹת, וְאֵין מוֹנְעִין רְפוּאָה מִן הַבְּהֵמָה בַּמּוֹעֵד. בְּהֵמָה שֶׁתִּבְעָהּ זָכָר – אֵין מַרְבִּיעִין אוֹתָהּ, אֲבָל מוֹרִידִין אוֹתָהּ לְבַקָּרוֹת[4]. חֲמוֹרָה שֶׁתִּבְעָהּ – מַרְבִּיעִין אוֹתָהּ בְּשִׁבִּיל שֶׁלֹּא תִּצְטַנֵּן. וּשְׁאָר כָּל הַבְּהֵמוֹת – מוֹרִידִין אוֹתָן לְבַקָּרוֹת. בְּכוֹר וּפְסוּלֵי הַמֻּקְדָּשִׁין – אֵין מַרְבִּיעִין אוֹתוֹ, לֹא בַּמּוֹעֵד וְלֹא בַּחוֹל.

ז. דָּנִין דִּינֵי מָמוֹנוֹת, וְדִינֵי נְפָשׁוֹת, וְדִינֵי קְנָסוֹת. וְשׁוֹרְפִין אֶת הַפָּרָה, וְעוֹרְפִין אֶת

[4] מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ בְּהֵמָה וְהִיא נִרְבַּעַת מֵעַצְמָהּ.

תּוֹסֶפְתָּא

הַשָּׁלֵם

הָעֶגְלָה, וְרוֹצְעִין עֶבֶד עִבְרִי, וּפוֹדִין אֶת הָעֲרָכִין, וְאֶת הַחֲרָמִים, וְאֶת הַהֶקְדֵּשׁוֹת, וְאֶת מַעֲשֵׂר שֵׁנִי, וּמְפָרְקִין מִנְעָל מִן הָאֱמוּם[5], וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יַחְזִיר. מַכְבִּישׁ שֶׁל כּוֹבְשִׁים שֶׁהִתִּירוּ קֹדֶם לַמּוֹעֵד – אֵין מַחֲזִירִים לוֹ, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר שֶׁאֵין נוֹטֵל הֵימֶנּוּ, וְשֶׁל בַּעַל הַבַּיִת – נוֹטֵל הֵימֶנּוּ, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר שֶׁמַּחֲזִירוֹ. חֲנֻיּוֹת פְּתוּחוֹת לִסְטָיו – פּוֹתֵחַ וְנוֹעֵל כְּדַרְכּוֹ. לִרְשׁוּת הָרַבִּים – פּוֹתֵחַ אַחַת וְנוֹעֵל אַחַת.

ח. עֶרֶב יוֹם–טוֹב הָאַחֲרוֹן שֶׁל חַג – יוֹצֵא וּמְעַטֵּר אֶת הַשּׁוּק בְּשִׁבְיל יוֹם–טוֹב הָאַחֲרוֹן שֶׁל חַג. יוֹשְׁבִין עַל סַפְסָל שֶׁל כּוּתִים בַּשַּׁבָּת, וּבְעַכּוֹ. וּמַעֲשֶׂה בְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל, שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב עַל סַפְסָל שֶׁל כּוּתִים בַּשַּׁבָּת בְּעַכּוֹ. אָמְרוּ לוֹ: מִיָּמֵינוּ לֹא הָיִינוּ נוֹהֲגִין כָּךְ! וְלֹא רָצָה לוֹמַר לָהֶם: "מֻתָּרִין אַתֶּם", אֶלָּא עָמַד וְהָלַךְ לוֹ. רוֹחֲצִין שְׁנֵי אַחִים כְּאֶחָד, וְאֵין רוֹחֲצִין שְׁנֵי אַחִים בְּכָבוּל[6]. מַעֲשֶׂה בִּיהוּדָה וְהִלֵּל בָּנָיו שֶׁל רַבָּן גַּמְלִיאֵל, שֶׁנִּכְנְסוּ לְרַחֵץ בְּכָבוּל, אָמְרוּ לָהֶם: לֹא הָיִינוּ נוֹהֲגִין לִהְיוֹת רוֹחֲצִין שְׁנֵי אַחִין כְּאֶחָד בְּכָבוּל! וְלֹא רָצוּ לוֹמַר לָהֶם: "מֻתָּרִין אַתֶּם", אֶלָּא נִכְנְסוּ וְרָחֲצוּ זֶה אַחַר זֶה. יוֹצְאִין בְּקוֹרְדָּקִיסִין[7] בְּשַׁבָּת, וְאֵין יוֹצְאִין בְּקוֹרְדָּקִיסִין בְּשַׁבָּת בְּבֵירִי[8]. וּמַעֲשֶׂה בִּיהוּדָה וְהִלֵּל, בָּנָיו שֶׁל רַבָּן גַּמְלִיאֵל, שֶׁהָיוּ יוֹצְאִין בְּקוֹרְדָּקִיסִין בְּשַׁבָּת, וְלֹא שֶׁל זָהָב בַּשַּׁבָּת בְּבֵירִי, אָמְרוּ לָהֶם: לֹא הָיוּ נוֹהֲגִין בֵּן לִהְיוֹת יוֹצְאִין בְּקוֹרְדָּקִיסִין שֶׁל זָהָב בַּשַּׁבָּת! לֹא רָצוּ לוֹמַר לָהֶם: 'מֻתָּרִין אַתֶּם'! אֶלָּא שָׁלְחוּם בְּיַד עַבְדֵיהֶם.

ט. חָכָם שֶׁמֵּת – הַכֹּל קְרוֹבָיו, הַכֹּל קוֹרְעִין, הַכֹּל חוֹלְצִין, וְהַכֹּל סוֹפְדִין עָלָיו, וְהַכֹּל מַבְרִין עָלָיו – אֲפִלּוּ בִּרְחוֹבָהּ שֶׁל עִיר. אֵין מוֹלִיכִין חֲלִילִין לְבֵית הָאֵבֶל, וְלֹא לְבֵית הַמִּשְׁתֶּה, וּלְבֵית הַשְּׁמָחָה, אֶלָּא בְּמָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ. אֵיזֶהוּ הֶסְפֵּד? זֶה שֶׁעַל הַלֵּב, שֶׁנֶּאֱמַר (יְשַׁעְיָה לב, יב): "עַל שָׁדַיִם סֹפְדִים"; טִפּוּחַ – בְּיָדַיִם. קִילּוּם – זֶה פְּשׁוּט זְרוֹעוֹת.

מַסֶּכֶת חֲגִיגָה פֶּרֶק רִאשׁוֹן

א. הַטָּמֵא, פָּטוּר מִן הָרְאִיָּה שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים יב, ה–ו): "וּבָאתֶ שָׁמָּה וַהֲבֵאתֶם שָׁמָּה" – בְּרָאוּי לְכָנֵס לָעֲזָרָה, יָצָא טָמֵא שֶׁאֵין רָאוּי לְכָנֵס לָעֲזָרָה.

ב. יוֹחָנָן בֶּן דַּהֲבַאי אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי יְהוּדָה: אַף הַפּוּמְא אַחַת מֵעֵינָיו – פָּטוּר בִּרְאִיָּה, שֶׁנֶּאֱמַר: "יֵרָאֶה". הֵשִׁיב רַבִּי תַּחַת בֵּית הִלֵּל, לְדִבְרֵי בֵּית שַׁמַּאי (שְׁמוּאֵל–א א, כב): "וְחַנָּה לֹא עָלְתָה כִּי אָמְרָה לְאִישָׁהּ עַד יִגָּמֵל הַנַּעַר" וְגוֹ'.

ג. קָטָן שֶׁאֵין צָרִיךְ לְאִמּוֹ – חַיָּב בַּפֶּגֶם. קָטָן שֶׁצָּרִיךְ לְאִמּוֹ – יוֹצֵא בְּעֵרוּב אִמּוֹ, וְשֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ לְאִמּוֹ – מְעָרְבִין עָלָיו מְזוֹן שְׁתֵּי סְעוּדוֹת בְּעֵרוּבֵי תְּחוּמִין. קָטָן הַיּוֹדֵעַ לְנַעְנֵעַ – חַיָּב בַּלּוּלָב. יוֹדֵעַ לְהִתְעַטֵּף – חַיָּב בַּצִּיצִית. יוֹדֵעַ לְדַבֵּר – אָבִיו מְלַמְּדוֹ שְׁמַע, וְתוֹרָה וְלָשׁוֹן קֹדֶשׁ, וְאִם לָאוּ – רָאוּי לוֹ שֶׁלֹּא בָּא לָעוֹלָם. יוֹדֵעַ לִשְׁמוֹר תְּפִלָּיו – אָבִיו לוֹקֵחַ לוֹ תְּפִלִּין. כֵּיצַד בּוֹדְקִין אוֹתוֹ? מַטְבִּילִין אוֹתוֹ וְנוֹתְנִין לוֹ חֵלִין לְשֵׁם תְּרוּמָה. יוֹדֵעַ לִשְׁמֹר גּוּפוֹ – אוֹכְלִין עַל גּוּפוֹ טָהֳרוֹת. יוֹדֵעַ לִפְרֹשׂ כַּפָּיו – חוֹלְקִין לוֹ עַל הַגֹּרֶן. כֵּיצַד בּוֹדְקִין אוֹתוֹ? מַטְבִּילִין אוֹתוֹ וְנוֹתְנִין לוֹ חֵלִין לְשֵׁם תְּרוּמָה. יֵשׁ בּוֹ דַּעַת לִשְׁאֹל, סְפֵקוֹ בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד – טָמֵא. בִּרְשׁוּת הָרַבִּים – טָהוֹר. יוֹדֵעַ לִשְׁחֹט – שְׁחִיטָתוֹ כְּשֵׁרָה. יָכוֹל לֶאֱכֹל כַּזַּיִת דָּגָן – פּוֹרְשִׁין מִצּוֹאָתוֹ וּמִמֵּימֵי רַגְלָיו אַרְבַּע אַמּוֹת. כַּזַּיִת צָלִי – שׁוֹחֲטִין עָלָיו אֶת הַפֶּסַח, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת יב, ד): "אִישׁ לְפִי אָכְלוֹ". רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לְעוֹלָם אֵין שׁוֹחֲטִין עָלָיו הַפֶּסַח, עַד שֶׁיֵּדַע הֶפְרֵשׁ אֲכִילָה. אָמַר לוֹ: אֵיזוֹ הֶפְרֵשׁ אֲכִילָה? כָּל שֶׁנּוֹתְנִין לוֹ בֵּיצָה – וְנוֹטְלָהּ, אֱגוֹז – וְזוֹרְקָהּ.

---

[5] עֵץ עָשׂוּי כְּמִדַּת הַמְּנָעָל לְבֵית מוֹשָׁבוֹ, וּבִשְׁעַת גְּמַר מְלָאכָה מוֹשִׁיבִין אוֹתוֹ עָלָיו.

[6] שָׁם מָקוֹם.

[7] מִינֵי מְנָעָל רְחָבִים.

[8] שָׁם מָקוֹם.

תּוֹסֶפְתָּא

ד. תִּינוֹקֶת שֶׁהֵבִיאָה שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת – חַיֶּבֶת בְּכָל מִצְוֹת הָאֲמוּרוֹת בַּתּוֹרָה, אוֹ חוֹלָצֶת אוֹ מִתְיַבֶּמֶת. וְכֵן תִּינוֹק שֶׁהֵבִיא שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת – חַיָּב בְּכָל הַמִּצְוֹת הָאֲמוּרוֹת בַּתּוֹרָה, רָאוּי לִהְיוֹת בֶּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה. נִתְמַלֵּא זְקָנוֹ – רָאוּי לַעֲשׂוֹת שְׁלִיחַ צִבּוּר לַעֲבֹר לִפְנֵי הַתֵּבָה, וְלִשָּׂא אֶת כַּפָּיו, אֲבָל אֵין חוֹלֵק בְּקִדֻּשִׁי מִקְדָּשׁ עַד שֶׁיָּבִיא שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת. רַבִּי אוֹמֵר: אוֹמֵר אֲנִי, עַד שֶׁיְּהֵא בֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה, שֶׁנֶּאֱמַר (עֶזְרָא ג, ח): "וַיַּעֲמִידוּ אֶת הַלְוִיִּם מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה לְנַצֵּחַ עַל מְלֶאכֶת בֵּית ה'".

ה. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: מְרֻבָּה מִדַּת רְאִיָּה מִמִּדַּת חֲגִיגָה, רְאִיָּה – כֻּלָּהּ לַגָּבוֹהַּ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בַּחֲגִיגָה. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: מְרֻבָּה מִדַּת חֲגִיגָה מִמִּדַּת רְאִיָּה, חֲגִיגָה נוֹהֶגֶת לִפְנֵי הַדִּבּוּר וּלְאַחַר הַדִּבּוּר, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בָּרְאִיָּה. שָׁלֹשׁ מִצְוֹת נוֹהֲגוֹת בָּרֶגֶל, אֵלּוּ הֵן: רְאִיָּה, חֲגִיגָה וְשִׂמְחָה, יֵשׁ בָּרְאִיָּה מַה שֶּׁאֵין בְּשִׂתֵּיהֶן, יֵשׁ בַּחֲגִיגָה מַה שֶּׁאֵין בִּשְׂתֵּיהֶן, וּבְשִׂמְחָה מַה שֶּׁאֵין בִּשְׂתֵּיהֶן. רְאִיָּה – כֻּלָּהּ לַגָּבוֹהַּ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּשְׂתֵּיהֶן. חֲגִיגָה – נוֹהֶגֶת לִפְנֵי הַדִּבּוּר וּלְאַחַר הַדִּבּוּר, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּשְׂתֵּיהֶן. שִׂמְחָה נוֹהֶגֶת בַּאֲנָשִׁים וְנָשִׁים, וְנוֹהֶגֶת כָּל שִׁבְעָה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּשְׂתֵּיהֶן.

ו. אֵיזוֹ הִיא רְאִיָּה? אֵלּוּ עוֹלוֹת הַבָּאוֹת לִרְאִיָּה. אֵיזוֹ הִיא חֲגִיגָה? אֵלּוּ שְׁלָמִים הַבָּאִין לַחֲגִיגָה. אִם יֵשׁ לוֹ לְהָבִיא מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ – יָבִיא. וְאִם לָאו – מְשִׁתַּתֵּף הוּא עִם אֲחֵרִים, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִפְחוֹת מִכַּשְּׁעוּר, זֶה וָזֶה קְרוּיִין חֲגִיגָה.

ז. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר: לֹא נֶחְלְקוּ בֵּית שַׁמַּאי וּבֵית הִלֵּל עַל עוֹלָה וּשְׁלָמִים שֶׁל יוֹם–טוֹב, שֶׁלֹּא יָבִיא אֶלָּא מִן הַחֻלִּין, וְעַל שְׁלָמִים הַבָּאִין בְּשָׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה, שֶׁאִם רוֹצֶה לְסָמְכָה מִן הַמַּעֲשֵׂר – סוֹמְכָהּ, עַל מַה נֶּחְלְקוּ? עַל עוֹלַת שֶׁל יוֹם–טוֹב עַצְמוֹ, שֶׁבֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: יָבִיא הַכֹּל מִן הַחֻלִּין, וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: יָבִיא חוֹבָתוֹ מִן הַחֻלִּין, וְאִם רָצָה לְסָמְכָהּ מִן הַמַּעֲשֵׂר – סוֹמְכָהּ, וּשְׁאָר כָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה יָבִיא חוֹבָתוֹ מִן הַחֻלִּין.

הַשָּׁלֵם

ח. יִשְׂרָאֵל יוֹצְאִין יְדֵי חוֹבָתָן בִּנְדָרִים וּנְדָבוֹת, וּבְמַעֲשֵׂר בְּהֵמָה. כֹּהֲנִים בַּחַטָּאת, וְאָשָׁם בַּבְּכוֹר בָּחֻזֶּה וּבַשּׁוֹק. אֲבָל לֹא בָּעוֹפוֹת וְלֹא בַּמְּנָחוֹת. נָזִיר יוֹצֵא בָּאֵלּוּ, בֵּין בְּשֶׁלּוֹ בֵּין בְּשֶׁל אֲחֵרִים, וּבִלְבַד שֶׁיֹּאכַל מִן הַזֶּבַח. כָּל שִׁבְעָה נָזִיר יוֹצֵא בְּאֵלּוּ, בֵּין בְּשֶׁלּוֹ בֵּין בְּשֶׁל אֲחֵרִים.

ט. אֵין מְבִיאִים תּוֹדָה בְּחַג הַמַּצּוֹת מִפְּנֵי הֶחָמֵץ שֶׁבָּהּ, וְלֹא בַּעֲצֶרֶת מִפְּנֵי שֶׁהוּא יוֹם–טוֹב, אֲבָל מֵבִיא תּוֹדָתוֹ בְּחַג הַסֻּכּוֹת, וְיוֹצֵא בָּהּ יְדֵי חוֹבָתוֹ. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֵין מְבִיאִין תּוֹדָה בְּחַג הַסֻּכּוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים טז, טז): "בְּחַג הַמַּצּוֹת וּבְחַג הַשָּׁבוּעוֹת וּבְחַג הַסֻּכּוֹת", כָּל שֶׁבָּא בְּחַג הַמַּצּוֹת – בָּא בְּחַג הַשָּׁבוּעוֹת, וּבְחַג הַסֻּכּוֹת, תּוֹדָה שֶׁאֵינָהּ בָּאָה בְּחַג הַמַּצּוֹת – אֵינָהּ בָּאָה, לֹא בְּחַג הַשָּׁבוּעוֹת וְלֹא בְּחַג הַסֻּכּוֹת. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: מֵבִיא אָדָם תּוֹדָתוֹ בְּחַג הַסֻּכּוֹת וְיוֹצֵא בָּהּ יְדֵי חוֹבָתוֹ מִשּׁוּם שִׂמְחָה, וְאֵין יוֹצֵא בָּהּ יְדֵי חוֹבָה מִשּׁוּם חֲגִיגָה.

י. עָבַר הָרֶגֶל וְלֹא חָג – אֵינוֹ חַיָּב בְּאַחֲרָיוּתוֹ, עַל זֶה נֶאֱמַר (קֹהֶלֶת א, טו): "מְעֻוָּת לֹא יוּכַל לִתְקֹן וְחֶסְרוֹן לֹא יוּכַל לְהִמָּנוֹת". רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן מְנַסְיָא אוֹמֵר: אֵיזוֹ הִיא "מְעֻוָּת לֹא יוּכַל לִתְקֹן"? זֶה הַבָּא עַל הָעֶרְוָה וְהוֹלִיד מִמֶּנָּה מַמְזֵר. גָּנַב אָדָם – יָכוֹל שֶׁיַּחְזִיר גְּנֵבוֹ. גָּזַל – יָכוֹל שֶׁיַּחְזִיר גְּזֵלוֹ. בָּא עַל אֵשֶׁת אִישׁ – פְּסָלָהּ מִידֵי בַּעְלָהּ, נִטְרַד מִן הָעוֹלָם וְהוֹלֵךְ, וְעַל זֶה נֶאֱמַר: "מְעֻוָּת לֹא יוּכַל לִתְקֹן". רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: עָלָיו הוּא אוֹמֵר (מִשְׁלֵי כז, ח): "כְּצִפּוֹר נוֹדֶדֶת מִן קִנָּהּ" וְגוֹ', וְאוֹמֵר (יִרְמְיָה ב, ח): "מַה מָּצְאוּ אֲבוֹתֵיכֶם בִּי עָוֶל כִּי רָחֲקוּ מֵעָלַי" וְגוֹ'.

יא. הֻתַּר נְדָרִים פּוֹרְחִין בָּאֲוִיר, וְאֵין לָהֶם עַל מַה שֶּׁיִּסָּמְכוּ, אֲבָל חָכָם מַתִּיר לְפִי חָכְמָתוֹ, הִלְכוֹת שַׁבָּת חֲגִיגוֹת וּמְעִילוֹת כַּהֲרָרִין הַתְּלוּיִין בְּשַׂעֲרָה, מִקְרָא מוּעָט

תּוֹסֶפְתָּא

הַשָּׁלֵם

וַהֲלָכוֹת מְרֻבּוֹת, אֵין לָהֶם עַל מַה שֶּׁיִּסְמְכוּ, מִכָּאן הָיָה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: צְבָתָא בִּצְבָתָא מִתְעַבְדָא, צְבָתָא קַדְמָיְתָא בְּמַאי אִתְעַבְדַת, הָא לָאו בְּרִיָּה הַוַת. הַדִּינִין הָעֲבוֹדוֹת, הַטָּהֳרוֹת וְהַטֻּמְאוֹת וְהָעֲרָיוֹת, מוּסָף עֲלֵיהֶן הָעֲרָכִין וְהַחֲרָמִים וְהַהֶקְדֵּישׁוֹת, מִקְרָא מְרֻבֶּה, מִדְרָשׁ וַהֲלָכוֹת מְרֻבּוֹת – יֵשׁ לָהֶן עַל מַה שֶּׁיִּסְמְכוּ, אַבָּא יוֹסֵי בֶּן חָנָן אוֹמֵר: אֵלּוּ שְׁמוֹנָה מִקְצָעֵי תוֹרָה, גּוּפֵי הִלְכוֹת הֵן.

דברי הימים א פרק כו

א לְמַחְלְקוֹת לִשְׁעָרִים לַקָּרְחִים מְשֶׁלֶמְיָהוּ בֶן־
קֹרֵא מִן־בְּנֵי אָסָף: **ב** וּלְמְשֶׁלֶמְיָהוּ בָּנִים זְכַרְיָהוּ
הַבְּכוֹר יְדִיעֲאֵל הַשֵּׁנִי זְבַדְיָהוּ הַשְּׁלִישִׁי יַתְנִיאֵל
הָרְבִיעִי: **ג** עֵילָם הַחֲמִישִׁי יְהוֹחָנָן הַשִּׁשִּׁי
אֶלְיְהוֹעֵינַי הַשְּׁבִיעִי: **ד** וּלְעֹבֵד אֱדֹם בָּנִים שְׁמַעְיָה
הַבְּכוֹר יְהוֹזָבָד הַשֵּׁנִי יוֹאָח הַשְּׁלִשִׁי וְשָׂכָר הָרְבִיעִי
וּנְתַנְאֵל הַחֲמִישִׁי: **ה** עַמִּיאֵל הַשִּׁשִּׁי יִשָּׂשכָר
הַשְּׁבִיעִי פְּעֻלְּתָי הַשְּׁמִינִי כִּי בֵרְכוֹ אֱלֹהִים:
{ס} **ו** וְלִשְׁמַעְיָה בְנוֹ נוֹלַד בָּנִים הַמּמְשָׁלִים לְבֵית
אֲבִיהֶם כִּי־גִבּוֹרֵי חַיִל הֵמָּה: **ז** בְּנֵי שְׁמַעְיָה עָתְנִי
וּרְפָאֵל וְעוֹבֵד אֶלְזָבָד אֶחָיו בְּנֵי־חַיִל אֱלִיהוּ
וּסְמַכְיָהוּ: **ח** כָּל־אֵלֶּה מִבְּנֵי | עֹבֵד אֱדֹם הֵמָּה
וּבְנֵיהֶם וַאֲחֵיהֶם אִישׁ־חַיִל בַּכֹּחַ לַעֲבֹדָה שִׁשִּׁים
וּשְׁנַיִם לְעֹבֵד אֱדֹם: **ט** וּלְמְשֶׁלֶמְיָהוּ בָּנִים וַאֲחִים
בְּנֵי־חַיִל שְׁמוֹנָה עָשָׂר: {ס} **י** וּלְחֹסָה מִן־בְּנֵי־
מְרָרִי בָּנִים שִׁמְרִי הָרֹאשׁ כִּי לֹא־הָיָה בְכוֹר
וַיְשִׂימֵהוּ אָבִיהוּ לְרֹאשׁ: **יא** חִלְקִיָּהוּ הַשֵּׁנִי
טְבַלְיָהוּ הַשְּׁלִשִׁי זְכַרְיָהוּ הָרְבִעִי כָּל־בָּנִים וַאֲחִים
לְחֹסָה שְׁלֹשָׁה עָשָׂר: **יב** לְאֵלֶּה מַחְלְקוֹת
הַשֹּׁעֲרִים לְרָאשֵׁי הַגְּבָרִים מִשְׁמָרוֹת לְעֻמַּת
אֲחֵיהֶם לְשָׁרֵת בְּבֵית יְהוָה: **יג** וַיַּפִּילוּ גּוֹרָלוֹת
כַּקָּטֹן כַּגָּדוֹל לְבֵית אֲבוֹתָם לְשַׁעַר וָשָׁעַר: {פ}
יד וַיִּפֹּל הַגּוֹרָל מִזְרָחָה לְשֶׁלֶמְיָהוּ וּזְכַרְיָהוּ בְנוֹ
יוֹעֵץ | בְּשֵׂכֶל הִפִּילוּ גּוֹרָלוֹת וַיֵּצֵא גּוֹרָלוֹ
צָפוֹנָה: **טו** לְעֹבֵד אֱדֹם נֶגְבָּה וּלְבָנָיו בֵּית
הָאֲסֻפִּים: **טז** לְשֻׁפִּים וּלְחֹסָה לַמַּעֲרָב עִם שַׁעַר
שַׁלֶּכֶת בְּמִסְלָּה הָעוֹלָה מִשְׁמֶר לְעֻמַּת מִשְׁמָר:
{ס} **יז** לַמִּזְרָחָה הַלְוִיִּם שִׁשָּׁה לַצָּפוֹנָה לַיּוֹם
אַרְבָּעָה לַנֶּגְבָּה לַיּוֹם אַרְבָּעָה {ס} וְלָאֲסֻפִּים
שְׁנַיִם שְׁנַיִם: **יח** לַפַּרְבָּר לַמַּעֲרָב אַרְבָּעָה לַמִּסְלָּה
שְׁנַיִם לַפַּרְבָּר: **יט** אֵלֶּה מַחְלְקוֹת הַשֹּׁעֲרִים לִבְנֵי
הַקָּרְחִי וְלִבְנֵי מְרָרִי: **כ** וַהֲלוִיִּם אֲחִיָּה עַל־אֹוצְרוֹת
בֵּית הָאֱלֹהִים וְלֹאֹצְרוֹת הַקֳּדָשִׁים: {ס} **כא** בְּנֵי
לַעְדָּן בְּנֵי הַגֵּרְשֻׁנִּי לְלַעְדָּן רָאשֵׁי הָאָבוֹת לְלַעְדָּן
הַגֵּרְשֻׁנִּי יְחִיאֵלִי: {ס} **כב** בְּנֵי יְחִיאֵלִי זֵתָם וְיוֹאֵל
אָחִיו עַל־אֹצְרוֹת בֵּית יְהוָה: {ס} **כג** לָעַמְרָמִי
לַיִּצְהָרִי לַחֶבְרוֹנִי לָעֻזִּיאֵלִי: **כד** וּשְׁבוּאֵל בֶּן־
גֵּרְשׁוֹם בֶּן־מֹשֶׁה נָגִיד עַל־הָאֹצָרוֹת:
{ס} **כה** וְאֶחָיו לֶאֱלִיעֶזֶר רְחַבְיָהוּ בְנוֹ וִישַׁעְיָהוּ בְנוֹ
וְיוֹרָם בְּנוֹ וְזִכְרִי בְנוֹ
ושלמות ושְׁלֹמִית בְּנוֹ: **כו** הוּא שְׁלֹמוֹת וְאֶחָיו עַל
כָּל־אֹצְרוֹת הַקֳּדָשִׁים אֲשֶׁר הִקְדִּישׁ דָּוִיד הַמֶּלֶךְ
וְרָאשֵׁי הָאָבוֹת לְשָׂרֵי־הָאֲלָפִים וְהַמֵּאוֹת וְשָׂרֵי
הַצָּבָא: **כז** מִן־הַמִּלְחָמוֹת וּמִן־הַשָּׁלָל הִקְדִּישׁוּ
לְחַזֵּק לְבֵית יְהוָה: **כח** וְכֹל הַהִקְדִּישׁ שְׁמוּאֵל
הָרֹאֶה וְשָׁאוּל בֶּן־קִישׁ וְאַבְנֵר בֶּן־נֵר וְיוֹאָב בֶּן־
צְרוּיָה כָּל הַמַּקְדִּישׁ עַל יַד־שְׁלֹמִית וְאֶחָיו: {פ}
כט לַיִּצְהָרִי כְּנַנְיָהוּ וּבָנָיו לַמְּלָאכָה הַחִיצוֹנָה עַל־
יִשְׂרָאֵל לְשֹׁטְרִים וּלְשֹׁפְטִים: **ל** לַחֶבְרוֹנִי חֲשַׁבְיָהוּ
וְאֶחָיו בְּנֵי־חַיִל אֶלֶף וּשְׁבַע־מֵאוֹת עַל פְּקֻדַּת
יִשְׂרָאֵל מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן מַעֲרָבָה לְכֹל מְלֶאכֶת יְהוָה
וְלַעֲבֹדַת הַמֶּלֶךְ: **לא** לַחֶבְרוֹנִי יְרִיָּה הָרֹאשׁ
לַחֶבְרוֹנִי לְתֹלְדֹתָיו לְאָבוֹת בִּשְׁנַת הָאַרְבָּעִים
לְמַלְכוּת דָּוִיד נִדְרָשׁוּ וַיִּמָּצֵא בָהֶם גִּבּוֹרֵי חַיִל
בְּיַעְזֵיר גִּלְעָד: **לב** וְאֶחָיו בְּנֵי־חַיִל אַלְפַּיִם וּשְׁבַע
מֵאוֹת רָאשֵׁי הָאָבוֹת וַיַּפְקִידֵם דָּוִיד הַמֶּלֶךְ עַל־

הָרְאוּבֵנִי וְהַגָּדִי וְחֲצִי שֵׁבֶט הַמְנַשִּׁי לְכָל־דְּבַר הָאֱלֹהִים וּדְבַר הַמֶּלֶךְ: {פ}

דברי הימים א פרק כז

א וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל | לְמִסְפָּרָם רָאשֵׁי הָאָבוֹת וְשָׂרֵי הָאֲלָפִים | וְהַמֵּאוֹת וְשֹׁטְרֵיהֶם הַמְשָׁרְתִים אֶת־הַמֶּלֶךְ לְכָל | דְּבַר הַמַּחְלְקוֹת הַבָּאָה וְהַיֹּצֵאת חֹדֶשׁ בְּחֹדֶשׁ לְכָל חָדְשֵׁי הַשָּׁנָה הַמַּחְלֶקֶת הָאַחַת עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף: {פ}
ב עַל הַמַּחְלֶקֶת הָרִאשׁוֹנָה לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן יָשָׁבְעָם בֶּן־זַבְדִּיאֵל וְעַל מַחְלֻקְתּוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף: {ס} **ג** מִן־בְּנֵי־פֶרֶץ הָרֹאשׁ לְכָל־שָׂרֵי הַצְּבָאוֹת לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן: {ס} **ד** וְעַל מַחְלֶקֶת | הַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי דּוֹדַי הָאֲחוֹחִי וּמַחְלֻקְתּוֹ וּמִקְלוֹת הַנָּגִיד וְעַל מַחְלֻקְתּוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף: {ס} **ה** שַׂר הַצָּבָא הַשְּׁלִישִׁי לַחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי בְּנָיָהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן רֹאשׁ וְעַל מַחְלֻקְתּוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף: **ו** הוּא בְנָיָהוּ גִּבּוֹר הַשְּׁלֹשִׁים וְעַל־הַשְּׁלֹשִׁים וּמַחְלֻקְתּוֹ עַמִּיזָבָד בְּנוֹ: {ס} **ז** הָרְבִיעִי לַחֹדֶשׁ הָרְבִיעִי עֲשָׂהאֵל אֲחִי יוֹאָב וּזְבַדְיָה בְנוֹ אַחֲרָיו וְעַל מַחְלֻקְתּוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף: {ס} **ח** הַחֲמִישִׁי לַחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי הַשַּׁר שַׁמְהוּת הַיִּזְרָח וְעַל מַחְלֻקְתּוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף: {ס} **ט** הַשִּׁשִּׁי לַחֹדֶשׁ הַשִּׁשִּׁי עִירָא בֶן־עִקֵּשׁ הַתְּקוֹעִי וְעַל מַחְלֻקְתּוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף: {ס} **י** הַשְּׁבִיעִי לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי חֶלֶץ הַפְּלוֹנִי מִן־בְּנֵי אֶפְרָיִם וְעַל מַחְלֻקְתּוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף: {ס} **יא** הַשְּׁמִינִי לַחֹדֶשׁ הַשְּׁמִינִי סִבְּכַי הַחֻשָׁתִי לַזַּרְחִי וְעַל מַחְלֻקְתּוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף: {ס} **יב** הַתְּשִׁיעִי לַחֹדֶשׁ הַתְּשִׁיעִי אֲבִיעֶזֶר הָעַנְּתוֹתִי לבנימיני לַבֶּן | יְמִינִי וְעַל מַחְלֻקְתּוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף: {ס} **יג** הָעֲשִׂירִי לַחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי מַהְרַי הַנְּטוֹפָתִי לַזַּרְחִי וְעַל מַחְלֻקְתּוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף: {ס} **יד** עַשְׁתֵּי־עָשָׂר לְעַשְׁתֵּי עָשָׂר הַחֹדֶשׁ בְּנָיָה הַפִּרְעָתוֹנִי מִן־בְּנֵי אֶפְרָיִם וְעַל מַחְלֻקְתּוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף: {ס} **טו** הַשְּׁנֵים עָשָׂר לִשְׁנֵים עָשָׂר הַחֹדֶשׁ חֶלְדַּי הַנְּטוֹפָתִי לְעָתְנִיאֵל וְעַל מַחְלֻקְתּוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף: {פ}
טז וְעַל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל לָרְאוּבֵנִי נָגִיד אֱלִיעֶזֶר בֶּן־זִכְרִי {ס} לַשִּׁמְעוֹנִי שְׁפַטְיָהוּ בֶּן־מַעֲכָה: {ס} **יז** לְלֵוִי חֲשַׁבְיָה בֶן־קְמוּאֵל לְאַהֲרֹן צָדוֹק: {ס} **יח** לִיהוּדָה אֱלִיהוּ מֵאַחֵי דָּוִיד {ס} לְיִשָּׂשכָר עָמְרִי בֶּן־מִיכָאֵל: {ס} **יט** לִזְבוּלֻן יִשְׁמַעְיָהוּ בֶּן־עֹבַדְיָהוּ {ס} לְנַפְתָּלִי יְרִימוֹת בֶּן־עַזְרִיאֵל: {ס} **כ** לִבְנֵי אֶפְרַיִם הוֹשֵׁעַ בֶּן־עַזַזְיָהוּ לַחֲצִי שֵׁבֶט מְנַשֶּׁה יוֹאֵל בֶּן־פְּדָיָהוּ: {ס} **כא** לַחֲצִי הַמְנַשֶּׁה גִּלְעָדָה יִדּוֹ בֶּן־זְכַרְיָהוּ {ס} לְבִנְיָמִן יַעֲשִׂיאֵל בֶּן־אַבְנֵר: {ס} **כב** לְדָן עֲזַרְאֵל בֶּן־יְרֹחָם אֵלֶּה שָׂרֵי שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל: **כג** וְלֹא־נָשָׂא דָּוִיד מִסְפָּרָם לְמִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּלְמָטָּה כִּי אָמַר יְהוָה לְהַרְבּוֹת אֶת־יִשְׂרָאֵל כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמָיִם: **כד** יוֹאָב בֶּן־צְרוּיָה הֵחֵל לִמְנוֹת וְלֹא כִלָּה וַיְהִי בָזֹאת קֶצֶף עַל־יִשְׂרָאֵל וְלֹא עָלָה הַמִּסְפָּר בְּמִסְפַּר דִּבְרֵי־הַיָּמִים לַמֶּלֶךְ דָּוִיד: {ס} **כה** וְעַל אֹצְרוֹת הַמֶּלֶךְ עַזְמָוֶת בֶּן־עֲדִיאֵל {ס} וְעַל הָאֹצָרוֹת בַּשָּׂדֶה בֶּעָרִים וּבַכְּפָרִים וּבַמִּגְדָּלוֹת יְהוֹנָתָן בֶּן־עֻזִּיָּהוּ: {ס} **כו** וְעַל עֹשֵׂי מְלֶאכֶת הַשָּׂדֶה לַעֲבֹדַת הָאֲדָמָה עֶזְרִי בֶּן־כְּלוּב: {ס} **כז** וְעַל־הַכְּרָמִים שִׁמְעִי הָרָמָתִי {ס} וְעַל

שְׁבַבְּרִמִּים לְאֹצְרוֹת הַיַּיִן זַבְדִּי הַשִּׁפְמִי:
{ס} **כח** וְעַל־הַזֵּיתִים וְהַשִּׁקְמִים אֲשֶׁר בַּשְּׁפֵלָה
בַּעַל חָנָן הַגְּדֵרִי {ס} וְעַל־אֹצְרוֹת הַשֶּׁמֶן יוֹאָשׁ:
{ס} **כט** וְעַל־הַבָּקָר הָרֹעִים בַּשָּׁרוֹן
שִׁטְרַי שָׁרְטַי הַשָּׁרוֹנִי {ס} וְעַל־הַבָּקָר בָּעֲמָקִים
שָׁפָט בֶּן־עַדְלָי: {ס} **ל** וְעַל־הַגְּמַלִּים אוֹבִיל
הַיִּשְׁמְעֵלִי {ס} וְעַל־הָאֲתֹנוֹת יֶחְדְּיָהוּ הַמֵּרֹנֹתִי:
{ס} **לא** וְעַל־הַצֹּאן יָזִיז הַהַגְרִי כָּל־אֵלֶּה שָׂרֵי
הָרְכוּשׁ אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ דָּוִיד: {ס} **לב** וִיהוֹנָתָן דּוֹד־
דָּוִיד יוֹעֵץ אִישׁ־מֵבִין וְסוֹפֵר הוּא וִיחִיאֵל בֶּן־
חַכְמוֹנִי עִם־בְּנֵי הַמֶּלֶךְ: {ס} **לג** וַאֲחִיתֹפֶל יוֹעֵץ
לַמֶּלֶךְ וְחוּשַׁי הָאַרְכִּי רֵעַ הַמֶּלֶךְ: {ס} **לד** וְאַחֲרֵי
אֲחִיתֹפֶל יְהוֹיָדָע בֶּן־בְּנָיָהוּ וְאֶבְיָתָר וְשַׂר־צָבָא
לַמֶּלֶךְ יוֹאָב: {פ}

דברי הימים א פרק כח

א וַיַּקְהֵל דָּוִיד אֶת־כָּל־שָׂרֵי יִשְׂרָאֵל שָׂרֵי
הַשְּׁבָטִים וְשָׂרֵי הַמַּחְלְקוֹת הַמְשָׁרְתִים אֶת־הַמֶּלֶךְ
וְשָׂרֵי הָאֲלָפִים וְשָׂרֵי הַמֵּאוֹת וְשָׂרֵי כָּל־רְכוּשׁ־
וּמִקְנֵהּ | לַמֶּלֶךְ וּלְבָנָיו עִם־הַסָּרִיסִים וְהַגִּבּוֹרִים
וְלִכָל־גִּבּוֹר חָיִל אֶל־יְרוּשָׁלָם: **ב** וַיָּקָם דָּוִיד הַמֶּלֶךְ
עַל־רַגְלָיו וַיֹּאמֶר שִׁמְעוּנִי אַחַי וְעַמִּי אֲנִי עִם־לְבָבִי
לִבְנוֹת בֵּית מְנוּחָה לַאֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה וְלַהֲדֹם
רַגְלֵי אֱלֹהֵינוּ וַהֲכִינוֹתִי לִבְנוֹת: **ג** וְהָאֱלֹהִים אָמַר
לִי לֹא־תִבְנֶה בַיִת לִשְׁמִי כִּי אִישׁ מִלְחָמוֹת אַתָּה
וְדָמִים שָׁפָכְתָּ: **ד** וַיִּבְחַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בִּי
מִכֹּל בֵּית־אָבִי לִהְיוֹת לְמֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל לְעוֹלָם
כִּי בִיהוּדָה בָּחַר לְנָגִיד וּבְבֵית יְהוּדָה בֵּית אָבִי
וּבִבְנֵי אָבִי בִּי רָצָה לְהַמְלִיךְ עַל־כָּל־
יִשְׂרָאֵל: **ה** וּמִכָּל־בָּנַי כִּי רַבִּים בָּנִים נָתַן לִי יְהוָה
וַיִּבְחַר בִּשְׁלֹמֹה בְנִי לָשֶׁבֶת עַל־כִּסֵּא מַלְכוּת יְהוָה
עַל־יִשְׂרָאֵל: **ו** וַיֹּאמֶר לִי שְׁלֹמֹה בִנְךָ הוּא־יִבְנֶה
בֵיתִי וַחֲצֵרוֹתָי כִּי־בָחַרְתִּי בוֹ לִי לְבֵן וַאֲנִי אֶהְיֶה־
לּוֹ לְאָב: **ז** וַהֲכִינוֹתִי אֶת־מַלְכוּתוֹ עַד־לְעוֹלָם אִם־
יֶחֱזַק לַעֲשׂוֹת מִצְוֹתַי וּמִשְׁפָּטַי כַּיּוֹם הַזֶּה: **ח** וְעַתָּה
לְעֵינֵי כָל־יִשְׂרָאֵל קְהַל־יְהוָה וּבְאָזְנֵי אֱלֹהֵינוּ
שִׁמְרוּ וְדִרְשׁוּ כָּל־מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם לְמַעַן
תִּירְשׁוּ אֶת־הָאָרֶץ הַטּוֹבָה וְהִנְחַלְתֶּם לִבְנֵיכֶם
אַחֲרֵיכֶם עַד־עוֹלָם: **ט** וְאַתָּה שְׁלֹמֹה־בְנִי דַּע אֶת־
אֱלֹהֵי אָבִיךָ וְעָבְדֵהוּ בְּלֵב שָׁלֵם וּבְנֶפֶשׁ חֲפֵצָה כִּי
כָל־לְבָבוֹת דּוֹרֵשׁ יְהוָה וְכָל־יֵצֶר מַחֲשָׁבוֹת מֵבִין
אִם־תִּדְרְשֶׁנּוּ יִמָּצֵא לָךְ וְאִם־תַּעַזְבֶנּוּ יַזְנִיחֲךָ
לָעַד: **י** רְאֵה | עַתָּה כִּי־יְהוָה בָּחַר בְּךָ לִבְנוֹת־
בַּיִת לַמִּקְדָּשׁ חֲזַק וַעֲשֵׂה: {פ}
יא וַיִּתֵּן דָּוִיד לִשְׁלֹמֹה בְנוֹ אֶת־תַּבְנִית הָאוּלָם
וְאֶת־בָּתָּיו וְגַנְזַכָּיו וַעֲלִיֹּתָיו וַחֲדָרָיו הַפְּנִימִים וּבֵית
הַכַּפֹּרֶת: **יב** וְתַבְנִית כֹּל אֲשֶׁר הָיָה בָרוּחַ עִמּוֹ
לְחַצְרוֹת בֵּית־יְהוָה וּלְכָל־הַלְּשָׁכוֹת סָבִיב
לְאֹצְרוֹת בֵּית הָאֱלֹהִים וּלְאֹצְרוֹת
הַקֳּדָשִׁים: **יג** וּלְמַחְלְקוֹת הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וּלְכָל־
מְלֶאכֶת עֲבוֹדַת בֵּית־יְהוָה וּלְכָל־כְּלֵי עֲבוֹדַת
בֵּית־יְהוָה: **יד** לַזָּהָב בַּמִּשְׁקָל לַזָּהָב לְכָל־כְּלֵי
עֲבוֹדָה וַעֲבוֹדָה לְכֹל כְּלֵי הַכֶּסֶף בְּמִשְׁקָל לְכָל־
כְּלֵי עֲבוֹדָה וַעֲבוֹדָה: **טו** וּמִשְׁקָל לִמְנֹרוֹת הַזָּהָב
וְנֵרֹתֵיהֶם זָהָב בְּמִשְׁקַל־מְנוֹרָה וּמְנוֹרָה וְנֵרֹתֶיהָ
וְלִמְנֹרוֹת הַכֶּסֶף בְּמִשְׁקָל לִמְנוֹרָה וְנֵרֹתֶיהָ
בַּעֲבוֹדַת מְנוֹרָה וּמְנוֹרָה: **טז** וְאֶת־הַזָּהָב מִשְׁקָל
לְשֻׁלְחַנוֹת הַמַּעֲרֶכֶת לְשֻׁלְחָן וְשֻׁלְחָן וְכֶסֶף
לְשֻׁלְחַנוֹת הַכָּסֶף: **יז** וְהַמִּזְלָגוֹת וְהַמִּזְרָקוֹת

וְהַקְּשׂוֹת זָהָב טָהוֹר וְלִכְפוֹרֵי הַזָּהָב בְּמִשְׁקָל לִכְפֹר וּכְפוֹר וְלִכְפוֹרֵי הַכֶּסֶף בְּמִשְׁקָל לִכְפוֹר וּכְפוֹר: **יח** וּלְמִזְבַּח הַקְּטֹרֶת זָהָב מְזֻקָּק בַּמִּשְׁקָל וּלְתַבְנִית הַמֶּרְכָּבָה הַכְּרוּבִים זָהָב לְפֹרְשִׂים וְסֹכְכִים עַל־אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה: **יט** הַכֹּל בִּכְתָב מִיַּד יְהוָה עָלַי הִשְׂכִּיל כֹּל מַלְאֲכוֹת הַתַּבְנִית: {פ}

כ וַיֹּאמֶר דָּוִיד לִשְׁלֹמֹה בְנוֹ חֲזַק וֶאֱמַץ וַעֲשֵׂה אַל־תִּירָא וְאַל־תֵּחָת כִּי יְהוָה אֱלֹהִים אֱלֹהַי עִמָּךְ לֹא יַרְפְּךָ וְלֹא יַעַזְבֶךָּ עַד־לְכָלּוֹת כָּל־מְלֶאכֶת עֲבוֹדַת בֵּית־יְהוָה: **כא** וְהִנֵּה מַחְלְקוֹת הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם לְכָל־עֲבוֹדַת בֵּית הָאֱלֹהִים וְעִמְּךָ בְכָל־מְלָאכָה לְכָל־נָדִיב בַּחָכְמָה לְכָל־עֲבוֹדָה וְהַשָּׂרִים וְכָל־הָעָם לְכָל־דְּבָרֶיךָ: {ס}

דברי הימים א פרק כט

א וַיֹּאמֶר דָּוִיד הַמֶּלֶךְ לְכָל־הַקָּהָל שְׁלֹמֹה בְנִי אֶחָד בָּחַר־בּוֹ אֱלֹהִים נַעַר וָרָךְ וְהַמְּלָאכָה גְּדוֹלָה כִּי לֹא לְאָדָם הַבִּירָה כִּי לַיהוָה אֱלֹהִים: **ב** וּבְכָל־כֹּחִי הֲכִינוֹתִי לְבֵית־אֱלֹהַי הַזָּהָב | לַזָּהָב וְהַכֶּסֶף לַכֶּסֶף וְהַנְּחֹשֶׁת לַנְּחֹשֶׁת הַבַּרְזֶל לַבַּרְזֶל וְהָעֵצִים לָעֵצִים אַבְנֵי־שֹׁהַם וּמִלּוּאִים אַבְנֵי־פוּךְ וְרִקְמָה וְכֹל אֶבֶן יְקָרָה וְאַבְנֵי־שַׁיִשׁ לָרֹב: **ג** וְעוֹד בִּרְצוֹתִי בְּבֵית אֱלֹהַי יֶשׁ־לִי סְגֻלָּה זָהָב וָכֶסֶף נָתַתִּי לְבֵית־אֱלֹהַי לְמַעְלָה מִכֹּל־הֲכִינוֹתִי לְבֵית הַקֹּדֶשׁ: **ד** שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים כִּכְּרֵי זָהָב מִזְהַב אוֹפִיר וְשִׁבְעַת אֲלָפִים כִּכַּר־כֶּסֶף מְזֻקָּק לָטְוֹחַ קִירוֹת הַבָּתִּים: **ה** לַזָּהָב לַזָּהָב וְלַכֶּסֶף לַכֶּסֶף וּלְכָל־מְלָאכָה בְּיַד חָרָשִׁים וּמִי מִתְנַדֵּב לְמַלֹּאות יָדוֹ הַיּוֹם לַיהוָה: **ו** וַיִּתְנַדְּבוּ שָׂרֵי הָאָבוֹת וְשָׂרֵי | שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל וְשָׂרֵי הָאֲלָפִים וְהַמֵּאוֹת וּלְשָׂרֵי מְלֶאכֶת הַמֶּלֶךְ: **ז** וַיִּתְּנוּ לַעֲבוֹדַת בֵּית־הָאֱלֹהִים זָהָב כִּכָּרִים חֲמֵשֶׁת־אֲלָפִים וַאֲדַרְכֹנִים רִבּוֹ וְכֶסֶף כִּכָּרִים עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים וּנְחֹשֶׁת רִבּוֹ וּשְׁמוֹנַת אֲלָפִים כִּכָּרִים וּבַרְזֶל מֵאָה־אֶלֶף כִּכָּרִים: **ח** וְהַנִּמְצָא אִתּוֹ אֲבָנִים נָתְנוּ לְאוֹצַר בֵּית־יְהוָה עַל יַד־יְחִיאֵל הַגֵּרְשֻׁנִּי: **ט** וַיִּשְׂמְחוּ הָעָם עַל־הִתְנַדְּבָם כִּי בְּלֵב שָׁלֵם הִתְנַדְּבוּ לַיהוָה וְגַם דָּוִיד הַמֶּלֶךְ שָׂמַח שִׂמְחָה גְדוֹלָה: {פ}

י וַיְבָרֶךְ דָּוִיד אֶת־יְהוָה לְעֵינֵי כָּל־הַקָּהָל וַיֹּאמֶר דָּוִיד בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אָבִינוּ מֵעוֹלָם וְעַד־עוֹלָם: **יא** לְךָ יְהוָה הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי־כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ לְךָ יְהוָה הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל | לְרֹאשׁ: **יב** וְהָעֹשֶׁר וְהַכָּבוֹד מִלְּפָנֶיךָ וְאַתָּה מוֹשֵׁל בַּכֹּל וּבְיָדְךָ כֹּחַ וּגְבוּרָה וּבְיָדְךָ לְגַדֵּל וּלְחַזֵּק לַכֹּל: **יג** וְעַתָּה אֱלֹהֵינוּ מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ וּמְהַלְלִים לְשֵׁם תִּפְאַרְתֶּךָ: **יד** וְכִי מִי אֲנִי וּמִי עַמִּי כִּי־נַעְצֹר כֹּחַ לְהִתְנַדֵּב כָּזֹאת כִּי־מִמְּךָ הַכֹּל וּמִיָּדְךָ נָתַנּוּ לָךְ: **טו** כִּי־גֵרִים אֲנַחְנוּ לְפָנֶיךָ וְתוֹשָׁבִים כְּכָל־אֲבֹתֵינוּ כַּצֵּל | יָמֵינוּ עַל־הָאָרֶץ וְאֵין מִקְוֶה: **טז** יְהוָה אֱלֹהֵינוּ כֹּל הֶהָמוֹן הַזֶּה אֲשֶׁר הֲכִינֹנוּ לִבְנוֹת־לְךָ בַיִת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ מִיָּדְךָ הִיא הוּא וּלְךָ הַכֹּל: **יז** וְיָדַעְתִּי אֱלֹהַי כִּי אַתָּה בֹּחֵן לֵבָב וּמֵישָׁרִים תִּרְצֶה אֲנִי בְּיֹשֶׁר לְבָבִי הִתְנַדַּבְתִּי כָל־אֵלֶּה וְעַתָּה עַמְּךָ הַנִּמְצְאוּ־פֹה רָאִיתִי בְשִׂמְחָה לְהִתְנַדֵּב־לָךְ: **יח** יְהוָה אֱלֹהֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל אֲבֹתֵינוּ שָׁמְרָה־זֹּאת לְעוֹלָם לְיֵצֶר מַחְשְׁבוֹת לְבַב עַמֶּךָ וְהָכֵן לְבָבָם אֵלֶיךָ: **יט** וּלְשְׁלֹמֹה בְנִי תֵּן לֵבָב שָׁלֵם לִשְׁמוֹר

מִצְוֹתֶיךָ עֵדְוֹתֶיךָ וְחֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת הַכֹּל וְלִבְנוֹת הַבִּירָה אֲשֶׁר־הֲכִינוֹתִי: {פ}
כ וַיֹּאמֶר דָּוִיד לְכָל־הַקָּהָל בָּרְכוּ נָא אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וַיְבָרְכוּ כָל־הַקָּהָל לַיהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיהֶם וַיִּקְּדוּ וַיִּשְׁתַּחֲווּ לַיהוָה וְלַמֶּלֶךְ: **כא** וַיִּזְבְּחוּ לַיהוָה | זְבָחִים וַיַּעֲלוּ עֹלוֹת לַיהוָה לְמָחֳרַת הַיּוֹם הַהוּא פָּרִים אֶלֶף אֵלִים אֶלֶף כְּבָשִׂים אֶלֶף וְנִסְכֵּיהֶם וּזְבָחִים לָרֹב לְכָל־יִשְׂרָאֵל: **כב** וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ לִפְנֵי יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא בְּשִׂמְחָה גְדוֹלָה וַיַּמְלִיכוּ שֵׁנִית לִשְׁלֹמֹה בֶּן־דָּוִיד וַיִּמְשְׁחוּ לַיהוָה לְנָגִיד וּלְצָדוֹק לְכֹהֵן: **כג** וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל־כִּסֵּא יְהוָה | לְמֶלֶךְ תַּחַת־דָּוִיד אָבִיו וַיִּצְלַח וַיִּשְׁמְעוּ אֵלָיו כָּל־יִשְׂרָאֵל: **כד** וְכָל־הַשָּׂרִים וְהַגִּבֹּרִים וְגַם כָּל־בְּנֵי הַמֶּלֶךְ דָּוִיד נָתְנוּ יָד תַּחַת שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ: **כה** וַיְגַדֵּל יְהוָה אֶת־שְׁלֹמֹה לְמַעְלָה לְעֵינֵי כָּל־יִשְׂרָאֵל וַיִּתֵּן עָלָיו הוֹד מַלְכוּת אֲשֶׁר לֹא־הָיָה עַל־כָּל־מֶלֶךְ לְפָנָיו עַל־יִשְׂרָאֵל: {פ}
כו וְדָוִיד בֶּן־יִשַׁי מָלַךְ עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל: **כז** וְהַיָּמִים אֲשֶׁר מָלַךְ עַל־יִשְׂרָאֵל אַרְבָּעִים שָׁנָה בְּחֶבְרוֹן מָלַךְ שֶׁבַע שָׁנִים וּבִירוּשָׁלַם מָלַךְ שְׁלֹשִׁים וְשָׁלוֹשׁ: **כח** וַיָּמָת בְּשֵׂיבָה טוֹבָה שָׂבַע יָמִים עֹשֶׁר וְכָבוֹד וַיִּמְלֹךְ שְׁלֹמֹה בְנוֹ תַּחְתָּיו: **כט** וּדְבְרֵי דָוִיד הַמֶּלֶךְ הָרִאשֹׁנִים וְהָאַחֲרֹנִים הִנָּם כְּתוּבִים עַל־דִּבְרֵי שְׁמוּאֵל הָרֹאֶה וְעַל־דִּבְרֵי נָתָן הַנָּבִיא וְעַל־דִּבְרֵי גָּד הַחֹזֶה: **ל** עִם כָּל־מַלְכוּתוֹ וּגְבוּרָתוֹ וְהָעִתִּים אֲשֶׁר עָבְרוּ עָלָיו וְעַל־יִשְׂרָאֵל וְעַל כָּל־מַמְלְכוֹת הָאֲרָצוֹת: {פ}

דברי הימים ב פרק א

א וַיִּתְחַזֵּק שְׁלֹמֹה בֶּן־דָּוִיד עַל־מַלְכוּתוֹ וַיהוָה אֱלֹהָיו עִמּוֹ וַיְגַדְּלֵהוּ לְמָעְלָה: **ב** וַיֹּאמֶר שְׁלֹמֹה לְכָל־יִשְׂרָאֵל לְשָׂרֵי הָאֲלָפִים וְהַמֵּאוֹת וְלַשֹּׁפְטִים וּלְכֹל נָשִׂיא לְכָל־יִשְׂרָאֵל רָאשֵׁי הָאָבוֹת: **ג** וַיֵּלְכוּ שְׁלֹמֹה וְכָל־הַקָּהָל עִמּוֹ לַבָּמָה אֲשֶׁר בְּגִבְעוֹן כִּי־שָׁם הָיָה אֹהֶל מוֹעֵד הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר עָשָׂה מֹשֶׁה עֶבֶד־יְהוָה בַּמִּדְבָּר: **ד** אֲבָל אֲרוֹן הָאֱלֹהִים הֶעֱלָה דָוִיד מִקִּרְיַת יְעָרִים בַּהֵכִין לוֹ דָּוִיד כִּי נָטָה־לוֹ אֹהֶל בִּירוּשָׁלִָם: **ה** וּמִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר עָשָׂה בְצַלְאֵל בֶּן־אוּרִי בֶן־חוּר שָׂם לִפְנֵי מִשְׁכַּן יְהוָה וַיִּדְרְשֵׁהוּ שְׁלֹמֹה וְהַקָּהָל: **ו** וַיַּעַל שְׁלֹמֹה שָׁם עַל־מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר לְאֹהֶל מוֹעֵד וַיַּעַל עָלָיו עֹלוֹת אָלֶף: **ז** בַּלַּיְלָה הַהוּא נִרְאָה אֱלֹהִים לִשְׁלֹמֹה וַיֹּאמֶר לוֹ שְׁאַל מָה אֶתֶּן־לָךְ: **ח** וַיֹּאמֶר שְׁלֹמֹה לֵאלֹהִים אַתָּה עָשִׂיתָ עִם־דָּוִיד אָבִי חֶסֶד גָּדוֹל וְהִמְלַכְתַּנִי תַּחְתָּיו: **ט** עַתָּה יְהוָה אֱלֹהִים יֵאָמֵן דְּבָרְךָ עִם דָּוִיד אָבִי כִּי אַתָּה הִמְלַכְתַּנִי עַל־עַם רַב כַּעֲפַר הָאָרֶץ: **י** עַתָּה חָכְמָה וּמַדָּע תֶּן־לִי וְאֵצְאָה לִפְנֵי הָעָם־הַזֶּה וְאָבוֹאָה כִּי־מִי יִשְׁפֹּט אֶת־עַמְּךָ הַזֶּה הַגָּדוֹל: {ס} **יא** וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים | לִשְׁלֹמֹה יַעַן אֲשֶׁר הָיְתָה זֹאת עִם־לְבָבֶךָ וְלֹא־שָׁאַלְתָּ עֹשֶׁר נְכָסִים וְכָבוֹד וְאֵת נֶפֶשׁ שֹׂנְאֶיךָ וְגַם־יָמִים רַבִּים לֹא שָׁאָלְתָּ וַתִּשְׁאַל־לְךָ חָכְמָה וּמַדָּע אֲשֶׁר תִּשְׁפּוֹט אֶת־עַמִּי אֲשֶׁר הִמְלַכְתִּיךָ עָלָיו: **יב** הַחָכְמָה וְהַמַּדָּע נָתוּן לָךְ וְעֹשֶׁר וּנְכָסִים וְכָבוֹד אֶתֵּן־לָךְ אֲשֶׁר | לֹא־הָיָה כֵן לַמְּלָכִים אֲשֶׁר לְפָנֶיךָ וְאַחֲרֶיךָ לֹא יִהְיֶה־כֵּן: **יג** וַיָּבֹא שְׁלֹמֹה לַבָּמָה אֲשֶׁר־בְּגִבְעוֹן יְרוּשָׁלַם מִלִּפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּמְלֹךְ עַל־יִשְׂרָאֵל: {פ}

יד וַיֶּאֱסֹף שְׁלֹמֹה רֶכֶב וּפָרָשִׁים וַיִּהְיוּ־לוֹ אֶלֶף
וְאַרְבַּע־מֵאוֹת רֶכֶב וּשְׁנֵים־עָשָׂר אֶלֶף פָּרָשִׁים
וַיַּנִּיחֵם בְּעָרֵי הָרֶכֶב וְעִם־הַמֶּלֶךְ
בִּירוּשָׁלִָם: **טו** וַיִּתֵּן הַמֶּלֶךְ אֶת־הַכֶּסֶף וְאֶת־הַזָּהָב
בִּירוּשָׁלִַם כָּאֲבָנִים וְאֶת הָאֲרָזִים נָתַן כַּשִּׁקְמִים
אֲשֶׁר־בַּשְּׁפֵלָה לָרֹב: **טז** וּמוֹצָא הַסּוּסִים אֲשֶׁר
לִשְׁלֹמֹה מִמִּצְרָיִם וּמִקְוֵה סֹחֲרֵי הַמֶּלֶךְ מִקְוֵא
יִקְחוּ בְּמְחִיר: **יז** וַיַּעֲלוּ וַיוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם מֶרְכָּבָה
בְּשֵׁשׁ מֵאוֹת כֶּסֶף וְסוּס בַּחֲמִשִּׁים וּמֵאָה וְכֵן לְכָל־
מַלְכֵי הַחִתִּים וּמַלְכֵי אֲרָם בְּיָדָם
יוֹצִיאוּ: **יח** וַיֹּאמֶר שְׁלֹמֹה לִבְנוֹת בַּיִת לְשֵׁם יְהוָה
וּבַיִת לְמַלְכוּתוֹ:

דברי הימים ב פרק ב

א וַיִּסְפֹּר שְׁלֹמֹה שִׁבְעִים אֶלֶף אִישׁ סַבָּל וּשְׁמוֹנִים
אֶלֶף אִישׁ חֹצֵב בָּהָר וּמְנַצְּחִים עֲלֵיהֶם שְׁלֹשֶׁת
אֲלָפִים וְשֵׁשׁ מֵאוֹת: {פ}
ב וַיִּשְׁלַח שְׁלֹמֹה אֶל־חוּרָם מֶלֶךְ־צֹר לֵאמֹר
כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתָ עִם־דָּוִיד אָבִי וַתִּשְׁלַח־לוֹ אֲרָזִים
לִבְנוֹת־לוֹ בַּיִת לָשֶׁבֶת בּוֹ: **ג** הִנֵּה אֲנִי בֹנֶה־בַּיִת
לְשֵׁם | יְהוָה אֱלֹהָי לְהַקְדִּישׁ לוֹ לְהַקְטִיר לְפָנָיו
קְטֹרֶת־סַמִּים וּמַעֲרֶכֶת תָּמִיד וְעֹלוֹת לַבֹּקֶר
וְלָעֶרֶב לַשַּׁבָּתוֹת וְלֶחֳדָשִׁים וְלִמוֹעֲדֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
לְעוֹלָם זֹאת עַל־יִשְׂרָאֵל: **ד** וְהַבַּיִת אֲשֶׁר־אֲנִי
בוֹנֶה גָּדוֹל כִּי־גָדוֹל אֱלֹהֵינוּ מִכָּל־הָאֱלֹהִים: **ה** וּמִי
יַעְצָר־כֹּחַ לִבְנוֹת־לוֹ בַּיִת כִּי הַשָּׁמַיִם וּשְׁמֵי
הַשָּׁמַיִם לֹא יְכַלְכְּלֻהוּ וּמִי אֲנִי אֲשֶׁר אֶבְנֶה־לוֹ בַּיִת
כִּי אִם־לְהַקְטִיר לְפָנָיו: **ו** וְעַתָּה שְׁלַח־לִי אִישׁ־
חָכָם לַעֲשׂוֹת בַּזָּהָב וּבַכֶּסֶף וּבַנְּחֹשֶׁת וּבַבַּרְזֶל
וּבָאַרְגָּוָן וְכַרְמִיל וּתְכֵלֶת וְיֹדֵעַ לְפַתֵּחַ פִּתּוּחִים
עִם־הַחֲכָמִים אֲשֶׁר עִמִּי בִּיהוּדָה וּבִירוּשָׁלִַם אֲשֶׁר
הֵכִין דָּוִיד אָבִי: **ז** וְשִׁלְחִ־לִי עֲצֵי אֲרָזִים בְּרוֹשִׁים
וְאַלְגּוּמִּים מֵהַלְּבָנוֹן כִּי אֲנִי יָדַעְתִּי אֲשֶׁר עֲבָדֶיךָ
יוֹדְעִים לִכְרֹת עֲצֵי לְבָנוֹן וְהִנֵּה עֲבָדַי עִם־
עֲבָדֶיךָ: **ח** וּלְהָכִין לִי עֵצִים לָרֹב כִּי הַבַּיִת אֲשֶׁר־
אֲנִי בוֹנֶה גָּדוֹל וְהַפְלֵא: **ט** וְהִנֵּה לַחֹטְבִים לִכְרֹתֵי
הָעֵצִים נָתַתִּי חִטִּים | מַכּוֹת לַעֲבָדֶיךָ כֹּרִים
עֶשְׂרִים אֶלֶף וּשְׂעֹרִים כֹּרִים עֶשְׂרִים אֶלֶף וְיַיִן
בַּתִּים עֶשְׂרִים אֶלֶף וְשֶׁמֶן בַּתִּים עֶשְׂרִים אָלֶף:
{ס} **י** וַיֹּאמֶר חוּרָם מֶלֶךְ־צֹר בִּכְתָב וַיִּשְׁלַח אֶל־
שְׁלֹמֹה בְּאַהֲבַת יְהוָה אֶת־עַמּוֹ נְתָנְךָ עֲלֵיהֶם
מֶלֶךְ: **יא** וַיֹּאמֶר חוּרָם בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר עָשָׂה אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַן
לְדָוִיד הַמֶּלֶךְ בֵּן חָכָם יוֹדֵעַ שֵׂכֶל וּבִינָה אֲשֶׁר
יִבְנֶה־בַּיִת לַיהוָה וּבַיִת לְמַלְכוּתוֹ: **יב** וְעַתָּה
שָׁלַחְתִּי אִישׁ־חָכָם יוֹדֵעַ בִּינָה לְחוּרָם אָבִי: **יג** בֶּן־
אִשָּׁה מִן־בְּנוֹת דָּן וְאָבִיו אִישׁ־צֹרִי יוֹדֵעַ לַעֲשׂוֹת
בַּזָּהָב וּבַכֶּסֶף בַּנְּחֹשֶׁת בַּבַּרְזֶל בָּאֲבָנִים וּבָעֵצִים
בָּאַרְגָּמָן בַּתְּכֵלֶת וּבַבּוּץ וּבַכַּרְמִיל וּלְפַתֵּחַ כָּל־
פִּתּוּחַ וְלַחְשֹׁב כָּל־מַחֲשֶׁבֶת אֲשֶׁר יִנָּתֶן־לוֹ עִם־
חַכְמֶיךָ וְחַכְמֵי אֲדֹנִי דָּוִיד אָבִיךָ: **יד** וְעַתָּה
הַחִטִּים וְהַשְּׂעֹרִים הַשֶּׁמֶן וְהַיַּיִן אֲשֶׁר אָמַר אֲדֹנִי
יִשְׁלַח לַעֲבָדָיו: **טו** וַאֲנַחְנוּ נִכְרֹת עֵצִים מִן־הַלְּבָנוֹן
כְּכָל־צָרְכֶּךָ וּנְבִיאֵם לְךָ רַפְסֹדוֹת עַל־יָם יָפוֹ וְאַתָּה
תַּעֲלֶה אֹתָם יְרוּשָׁלִָם: {פ}
טז וַיִּסְפֹּר שְׁלֹמֹה כָּל־הָאֲנָשִׁים הַגֵּרִים אֲשֶׁר
בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי הַסְּפָר אֲשֶׁר סְפָרָם דָּוִיד
אָבִיו וַיִּמָּצְאוּ מֵאָה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים
וְשֵׁשׁ מֵאוֹת: **יז** וַיַּעַשׂ מֵהֶם שִׁבְעִים אֶלֶף סַבָּל

וּשְׁמֹנִים אֶלֶף חֹצֵב בָּהָר וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וְשֵׁשׁ מֵאוֹת מְנַצְּחִים לְהַעֲבִיד אֶת־הָעָם׃

דברי הימים ב פרק ג

א וַיָּחֶל שְׁלֹמֹה לִבְנוֹת אֶת־בֵּית־יְהוָה בִּירוּשָׁלַ͏ִם בְּהַר הַמּוֹרִיָּה אֲשֶׁר נִרְאָה לְדָוִיד אָבִיהוּ אֲשֶׁר הֵכִין בִּמְקוֹם דָּוִיד בְּגֹרֶן אָרְנָן הַיְבוּסִי׃ **ב** וַיָּחֶל לִבְנוֹת בַּחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי בַּשֵּׁנִי בִּשְׁנַת אַרְבַּע לְמַלְכוּתוֹ׃ **ג** וְאֵלֶּה הוּסַד שְׁלֹמֹה לִבְנוֹת אֶת־בֵּית הָאֱלֹהִים הָאֹרֶךְ אַמּוֹת בַּמִּדָּה הָרִאשׁוֹנָה אַמּוֹת שִׁשִּׁים וְרֹחַב אַמּוֹת עֶשְׂרִים׃ **ד** וְהָאוּלָם אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָאֹרֶךְ עַל־פְּנֵי רֹחַב־הַבַּיִת אַמּוֹת עֶשְׂרִים וְהַגֹּבַהּ מֵאָה וְעֶשְׂרִים וַיְצַפֵּהוּ מִפְּנִימָה זָהָב טָהוֹר׃ **ה** וְאֶת | הַבַּיִת הַגָּדוֹל חִפָּה עֵץ בְּרוֹשִׁים וַיְחַפֵּהוּ זָהָב טוֹב וַיַּעַל עָלָיו תְּמָרִים וְשַׁרְשְׁרֹת׃ **ו** וַיְצַף אֶת־הַבַּיִת אֶבֶן יְקָרָה לְתִפְאָרֶת וְהַזָּהָב זְהַב פַּרְוָיִם׃ **ז** וַיְחַף אֶת־הַבַּיִת הַקֹּרוֹת הַסִּפִּים וְקִירוֹתָיו וְדַלְתוֹתָיו זָהָב וּפִתַּח כְּרוּבִים עַל־הַקִּירוֹת׃ {ס} **ח** וַיַּעַשׂ אֶת־בֵּית־קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים אָרְכּוֹ עַל־פְּנֵי רֹחַב־הַבַּיִת אַמּוֹת עֶשְׂרִים וְרָחְבּוֹ אַמּוֹת עֶשְׂרִים וַיְחַפֵּהוּ זָהָב טוֹב לְכִכָּרִים שֵׁשׁ מֵאוֹת׃ **ט** וּמִשְׁקַל לְמִסְמְרוֹת לִשְׁקָלִים חֲמִשִּׁים זָהָב וְהָעֲלִיּוֹת חִפָּה זָהָב׃ **י** וַיַּעַשׂ בְּבֵית־קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים כְּרוּבִים שְׁנַיִם מַעֲשֵׂה צַעֲצָעִים וַיְצַפּוּ אֹתָם זָהָב׃ **יא** וְכַנְפֵי הַכְּרוּבִים אָרְכָּם אַמּוֹת עֶשְׂרִים כְּנַף הָאֶחָד לְאַמּוֹת חָמֵשׁ מַגַּעַת לְקִיר הַבַּיִת וְהַכָּנָף הָאַחֶרֶת אַמּוֹת חָמֵשׁ מַגִּיעַ לִכְנַף הַכְּרוּב הָאַחֵר׃ **יב** וּכְנַף הַכְּרוּב הָאֶחָד אַמּוֹת חָמֵשׁ מַגִּיעַ לְקִיר הַבָּיִת וְהַכָּנָף הָאַחֶרֶת אַמּוֹת חָמֵשׁ דְּבֵקָה לִכְנַף הַכְּרוּב הָאַחֵר׃ **יג** כַּנְפֵי הַכְּרוּבִים הָאֵלֶּה פְּרֻשִׂים אַמּוֹת עֶשְׂרִים וְהֵם עֹמְדִים עַל־רַגְלֵיהֶם וּפְנֵיהֶם לַבָּיִת׃ {ס} **יד** וַיַּעַשׂ אֶת־הַפָּרֹכֶת תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְכַרְמִיל וּבוּץ וַיַּעַל עָלָיו כְּרוּבִים׃ {ס} **טו** וַיַּעַשׂ לִפְנֵי הַבַּיִת עַמּוּדִים שְׁנַיִם אַמּוֹת שְׁלֹשִׁים וְחָמֵשׁ אֹרֶךְ וְהַצֶּפֶת אֲשֶׁר־עַל־רֹאשׁוֹ אַמּוֹת חָמֵשׁ׃ {ס} **טז** וַיַּעַשׂ שַׁרְשְׁרוֹת בַּדְּבִיר וַיִּתֵּן עַל־רֹאשׁ הָעַמֻּדִים וַיַּעַשׂ רִמּוֹנִים מֵאָה וַיִּתֵּן בַּשַּׁרְשְׁרוֹת׃ **יז** וַיָּקֶם אֶת־הָעַמּוּדִים עַל־פְּנֵי הַהֵיכָל אֶחָד מִיָּמִין וְאֶחָד מֵהַשְּׂמֹאול וַיִּקְרָא שֵׁם־הימיני הַיָּמְנִי יָכִין וְשֵׁם הַשְּׂמֹאלִי בֹּעַז׃ {ס}

הודפס
לעילוי נשמת
עומר רחמים בן
סלימה ומנחם ז"ל
נלב"ע
כ"ה שבט תשפ"ו
ת.נ.צ.ב.ה.




הודפס לזכות

ליאל ז׳אן בן אהובה
וחנה בת לאה מרים הי״ו

אור בן חנה ותהילה בת
אזמרלדה הי״ו

וכל נשמות ישראל הזקוקים להפקד
בדבר ישועה ורחמים שיפקדו בזרע
של קיימא בקרוב, אמן כן יהי רצון!

ולהבדיל לעילוי נשמת:

יהודה ליאון בן יעקב
וקוטה ז״ל
נפ׳ ח״י ניסן תשפ״ו
ת.נ.צ.ב.ה.

זכות הדפסת בי"ת
ומשניות זהר
יכול להיות שלך או
לעילוי נשמת קרוב
משפחתך!
אלפי דפי גמרא
אלפי פרקי משנה
ותוספתא
נ"ך ודפי זהר לזכותך!

זכות שבועית: 180 ₪

זכות חודשית: 520 ₪

להקדשות: 058-3273775

לוח מוהרא"ש

לפי אופק יבנאל עיר ברסלב
עיר שומרי הלשון עיר השמחה

פרשת במדבר

כג	יום ראשון	ל"ח לעומר עלות השחר (72 דק') ... 4:31 נץ החמה ..... 5:43 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:17 סו"ז קר"ש - גר"א ... 9:09 סו"ז תפילה ..... 10:17 חצות היום ..... 12:34 שקיעה ..... 7:25 צה"כ לשיטת ר"ת ... 8:38	**ליקוט יומי:** **בבלי:** חולין י **ירושלמי:** בבא קמא ח **תוספתא:** תענית ג **נ"ך:** דברי הימים א כו **משניות:** כתובות ד **זהר:** שמות א עמ' קסא-קסב	10
כד	יום שני	ל"ט לעומר עלות השחר (72 דק') ... 4:30 נץ החמה ..... 5:42 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:16 סו"ז קר"ש - גר"א ... 9:08 סו"ז תפילה ..... 10:17 חצות היום ..... 12:34 שקיעה ..... 7:26 צה"כ לשיטת ר"ת ... 8:39	**ליקוט יומי:** **בבלי:** חולין יא **ירושלמי:** בבא קמא ט **תוספתא:** מגילה א **נ"ך:** דברי הימים א כז **משניות:** כתובות ה **זהר:** שמות א עמ' קסג-קסד	11
כה	יום שלישי	מ' לעומר עלות השחר (72 דק') ... 4:30 נץ החמה ..... 5:42 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:16 סו"ז קר"ש - גר"א ... 9:08 סו"ז תפילה ..... 10:17 חצות היום ..... 12:34 שקיעה ..... 7:27 צה"כ לשיטת ר"ת ... 8:40	**ליקוט יומי:** **בבלי:** חולין יב **ירושלמי:** בבא קמא י **תוספתא:** מגילה ב **נ"ך:** דברי הימים א כח **משניות:** כתובות ו **זהר:** שמות א עמ' קסה-קסו	12
כו	יום רביעי	מ"א לעומר עלות השחר (72 דק') ... 4:29 נץ החמה ..... 5:41 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:15 סו"ז קר"ש - גר"א ... 9:08 סו"ז תפילה ..... 10:17 חצות היום ..... 12:34 שקיעה ..... 7:27 צה"כ לשיטת ר"ת ... 8:40	**ליקוט יומי:** **בבלי:** חולין יג **ירושלמי:** בבא קמא יא **תוספתא:** מגילה ג **נ"ך:** דברי הימים א כט **משניות:** כתובות ז **זהר:** שמות א עמ' קסז-קסח	13
כז	יום חמישי	יום כיפור קטן מוקדם, מ"ב לעומר עלות השחר (72 דק') ... 4:28 נץ החמה ..... 5:40 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:15 סו"ז קר"ש - גר"א ... 9:07 סו"ז תפילה ..... 10:16 חצות היום ..... 12:34 שקיעה ..... 7:28 צה"כ לשיטת ר"ת ... 8:41	**ליקוט יומי:** **בבלי:** חולין יד **ירושלמי:** בבא קמא יב **תוספתא:** מועד קטן א **נ"ך:** דברי הימים ב א **משניות:** כתובות ח **זהר:** שמות א עמ' קסט-קע	14
כח	יום שישי הדלקת נרות (40 דק'): 6:49 (20 דק'): 7:09	מ"ג לעומר עלות השחר (72 דק') ... 4:27 נץ החמה ..... 5:39 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:14 סו"ז קר"ש - גר"א ... 9:07 סו"ז תפילה ..... 10:16 חצות היום ..... 12:34 שקיעה ..... 7:29 צה"כ לשיטת ר"ת ... 8:42	**ליקוט יומי:** **בבלי:** חולין טו **ירושלמי:** בבא קמא יג **תוספתא:** מועד קטן ב **נ"ך:** דברי הימים ב ב **משניות:** כתובות ט **זהר:** שמות א עמ' קעא-קעב	15
כט	שב"ק מוצש"ק לשיטת ר"ת: 8:42	שב"ק פרשת במדבר מברכין חודש סיון, ערב ר"ח סיון, מ"ד לעומר עלות השחר (72 דק') ... 4:27 נץ החמה ..... 5:39 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:14 סו"ז קר"ש - גר"א ... 9:07 סו"ז תפילה ..... 10:16 חצות היום ..... 12:34 שקיעה ..... 7:29 צה"כ לשיטת ר"ת ... 8:42	**ליקוט יומי:** **בבלי:** חולין טז **ירושלמי:** בבא קמא יד **תוספתא:** חגיגה א **נ"ך:** דברי הימים ב ג **משניות:** כתובות י **זהר:** שמות א עמ' קעג-קעד	16

המולד יהיה במוצאי שבת קודש בשעה 6, 2 דקות ו-15 חלקים

עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא - יְכוֹלִים הַכֹּל,
בְּלִי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא - לֹא יְכוֹלִים כְּלוּם !
(משיחותיו של מו"ר הרה"צ שליט"א)